

Календар КАНАДІЙСЬКОГО **ФАРМЕРА**

на рік

1945

Накладом і Друком Фірми

NATIONAL PUBLISHERS LTD.

295 Market Ave.

Winnipeg, Man.

Три Способи

щоб щадити Гроші

БУДЬТЕ мудрі. Заощадіть щось з кожного доляра, який Ви заробляєте і творіть резерву готових грошей на слабість і інші конечності та на бізнесові цілі. Тут подані три добре способи, як щадити.

1. Купуйте Цертифікати Воєнної Ощадності Правильно кожного місяця. Ці Цертифікати є гарантованими урядом і за кожні \$4, які Ви тепер вкладаєте, Ви одержите \$5 в часі зрілості Цертифікату ($7\frac{1}{2}$ року). Ви можете купувати Цертифікати Воєнної Ощадності при ляді в кожній філії Роял Банку. Ще лучше, повідомити банк, щоб він купував Вам один або більше Цертифікатів автоматично кожного місяця. Банк радо це зробить і буде відтягати ціну купна з Вашого рахунку на 15 кожного місяця так довго, як Ви собі бажаєте. Спеціальні формуларі „заяви“ є до набуття для цеї ціли. Жадайте однієї.
2. Купуйте Бонди Перемоги. Бонди Перемоги є так як готівка, найлучший вклад, який Ви можете зробити. Вони є гарантовані Урядом Канади і приносять 3% відсотків. Наколи дуже потрібно грошей, як будь філія Роял Банку позичить Вам їх за запорукою Вашого Бонду Перемоги.
3. Вкладайте правильно певну суму грошей на Ваш рахунок щадничий в банку. Все тямте, що Ваші гроші є бездечні в банку і не можуть бути згублені ані вкрадені. Також Ви можете їх мати сейчас колинебудь, якщо їх потребуете.

Всі ваші справи з банком є трактовані найстрогіше довірочно. Ваших приватних прав банкир ніколи никому не виявить.

ВАШІ ГРОШІ є БЕЗПЕЧНІ В БАНКУ.

THE ROYAL BANK
OF CANADA

Head Office: Montreal

МАЙНО ПОНД \$1,500,000,000

106
U4
N23
1945
KSS

✓ Народний Ілюстрований Календар

КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

На Рік Звичайний

1945

ЦІНА 40 ЦЕНТІВ

НАКЛАДОМ „КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА”

295 Market Ave.

Winnipeg, Man.

PRINTED IN CANADA

Що є в Календарі

Стор.		Стор.	
Рік 1945. Астрономічний Календар	4	Монастир Св. Івана з Капістрano	77
Церковний Календар	5	Спомини з Марокко	82
Календарем	6	Вибрані Сатири Яця Отрута	87
Постійний Календар	30	Із Поезій Гр. Шумливого	92
Календар вагітності домаш. звірят	31	Шиття і ручні роботи є більше важ-	
Загальний Церковний Устав	33	ні тепер ніж передтим	95
Частинний Устав для Свят 1945	36	Про Олександра Великого	96
Половання на дичину в Манітобі	41	Аллюма	98
Новорічне Привітання	42	Пестра Стяжка	110
Король Данило — Борець за Захід-		Духи в королівських палатах	124
но - Українські Землі	43	Чоловік з Близною	128
Шумить ліс Карпатської України	48	Крілики та заяці	139
Маркіян Шашкевич на основі влас-		Нові думки про сон	142
них листів	56	Людина — найгеніальніша машина	
Людей слухай, та свій розум май!	60	світу	148
Мандрівка по Курдистані	61	Невіджалувана втрата	152
Криниця трьох мудрів	65	Пять тисяч пагод в Бурмі	153
На Вічну Пам'ять Проф. О. Коши-		Дядько Ганю у Гречика	154
цю (вірш)	70	Яка доля жде мужчин	158
Спогад про Олександра Кошиця	71	Піраміда Хеопса	161
В пам'ять Олександра Кошиця	72	На Бездоріжжях Техніки	165
Професор Олександр Кошиць	74	Як він мене любить	168
		Славні Українки	172

Оголошення

The Royal Bank of Canada	Окладинка	67
The Canadian Spool Cotton Co.	"	69
Standard Brands Limited	"	
Mus-Kee-Kee	6, 8, 24, 27, 127	
Davis & Lawrence Co.		
Painkiller	9, 15, 19, 25, 79	
The Canada Starch Co. Ltd.	11, 13, 17, 23	
J. J. Hambley Hatcheries	12, 103	
T. Milburn Co.	10, 14, 16, 20, 28	
The Royal Bank of Canada	18, 26, 51, 89, 107	
Canadian Co-Operative Wheat Producers....	22	
Fruitatives Limited	47	
The Murine Company Inc.	55	
Gin Pills	59	
Standard Brands Limited	63	
Dr. Peter Fahrney & Sons Co.		
Park Memorial		117
Templeton's	73, 83, 101,	
Northrop & Lyman Company Ltd.	75, 85	
Minard's Liniment Co. Ltd.		81
Dr. Chase's Nerve Food	91, 105	
Ex-Lax Limited		97
ENO Beecham's Pills	99, 111, 135,	159
Bile Beans		115
D.D.D. Prescription		121
Lusco [®] Products Limited		123
"Mecca" Ointment		129
E. R. Page Co.		131
Zam-Buk		147
Saskasal		151

ІХ Величество Король Юрій VI і Королева Єлісавета.

2890174

РІК 1945

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1945 представляє, рік 6658 Юліанського періоду; рік 5706 жидівської ери; рік 2698 від засновання Риму, після Варпа; рік 2605 ніпонської ери; рік 1364 Магомеданської ери.

Перший день січня 1945 є 2,431,457 днем від початку Юліанського періоду.

Ранні і вечірні зорі, 1945

Планета Венера є вечірною зорею до

15. квітня, потім ранною зорею до кінця року.

Планета Марс є ранною зорею до кінця року.

Планета Юпітер буде ранною зорею до 13-го березня, а потім вечірною зорею до 1-го жовтня, а потім знова ранною зорею до кінця року.

Планета Сатурн є вечірною зорею до 6-го липня, потім ранною зорею до кінця року.

ПОРИ РОКУ, 1945

Час 75-го Мерідіану

Весна починається 20-го березня о годині 6.38 вечером:

Літо починається 21-го червня о годині 1.52 пополудні.

Осінь починається 23-го вересня, о годині 4.50 рано.

Зима починається 22-го грудня, о годині 0.04 рано.

ЗАТЬМИННЯ НА 1945

В 1945 році буде чотири затьміння, два затьміння сонця і два місяця.

Перстеневе затьміння сонця, 14. січня, невидне тут.

Частинне затьміння місяця, 25. червня, невидне тут.

Цілковите затьміння сонця, 9. липня, виня, видне в Півн. Америці як цілковите або частинне затьміння. Цілковите буде видне на території від західної часті Злучених Держав через Канаду, Годсон Бей і Гренландію. Початкове затьміння о год. 6-ї рано, часу 75-го Мерідіану.

Цілковите затьміння місяця, 18-19 грудня, видне загально в Північ. Америці, Полуд. Америці, полуднево - східній часті Спокійного океану, на Атлантийськім і Арктичнім океанах, в Європі, Африці, в часті Азії і на західній часті Індійського океану.

Початкове затьміння місяця, 18-го грудня год. 6.38 вечером, цілковите затьміння наступить 18. грудня, год. 8.40 вечером і буде тривати до год. 9.20. Після того затьміння постепенно буде уступати і уступить цілковито 2 мінuty по півночі.

Церковний Календар

Рік 1945 є звичайним роком і має 365 днів, або 52 тижні й один день. По рахунку жидів, цей рік є 5705-5706 роком, а від сотворення світу є він 7,453-им. Крім це-го є він роком: 1911 від смерти Ісуса Христа, 956-им від хрещення України.

ПАСХАЛІЯ

(Дяді після Нового Стилю).

Люч граничний (буква пасхальна): Ю.

Вруцілто до 14. березня (1. III. ст. стилю): є. Від 14. березня 1945: S. Тріудь-прочинається 25. лютого. Нед. мясопустна: 11. березня Благовіщення: 7. квітня. Великдень: 6-го травня. Вознесення Господне: 14. червня. Сошествіє св. Духа: 22-го червня. Мяснице: 9 тижнів і 1 день. Петрівки: 1 тиждень і 3 дні, від 2. липня до 11. липня включно.

ПОСТИ

1. В навечері Різдва Христового, 6-го січня. 2. В навечері Богоявлення, 18. січня. 3. Сиропустний тиждень, 12 до 18-го березня. 4. Великий Піст, 19. березня до 5. травня. 5. Петрівка, 2. липня до 11. липня. 6. Спасівка, 14—27 серпня. 7. В день Усікновення Ч. Голови св. Івана Хрестителя, 11. вересня. 8. В день Воздвиження Чесного Хреста, 27. вересня. 9. Пилипівка, 28 листопада до Навечерія Різдва Христового. 10. Кожної пятниці крім загальнниць.

ПОСТИ В КАНАДІ

Мяса не вільно їсти в мясници — в пятницю, а в Петрівку, Спасівку, Пилипівку і Великий Піст — ні в середу, ні в пятницю, хіба зо смальцем, як нема набілу. В пості можна їсти мясо в понеділок, вівторок, четвер, суботу й неділю, відмовляючи перед обідом і вечерею 1. Отче наш і 1. Богородице Діво. Набіл і яйця можна все їсти, крім Великої Пятниці.

Звільнені від посту

1. Убогі, що живуть з милостині. Хто не має масла, може вживати до страв смальцю. 2. Хорі реконвалесценти (що приходять до здоровля), терплячі на жолудок, немічні, що мусять заживати медичину, а пісні страви перешкаджають їх успіхові; жінки вагітні коли ослаблені і потребують мяса, і ті, що кормлять немічних дітей. 3. Тяжко працюючі. 4. Ti, що не можуть легко дістати пісних страв. 5. Діти до семого року життя.

ЗАГАЛЬНИЦІ

Від Різдва Христового, 7. січня, до Богоявлення Господнього, 19. січня, включно, крім Навечерія Богоявлення, 18. січня. 2. Між неділею Митаря і Фарисея й неділею Блудного Сина (26. лютого до 4. березня). 3. Від Великодня до Томиної неділі (7. до 13. травня). 4. Від Сошествія св. Духа до Неділі Всіх Святих (25. червня до 1. липня).

ЗАКАЗАНІ ЧАСИ для забав і весіль з музикою й танцями:

1. Всі пятниці, крім загальнниць перед Великим Постом і по Зелених Святах. 2. Від початку Пилипівки до Богоявлення включно. 3. Від сирного понеділка (12 березня) до Томиної Неділі (13. травня) до полудня. У Великій Піст, Петрівку і Спасівку. 5. В день Усікновення Ч. Голови св. Івана Хрестителя. 6. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

В цілій Канаді святкуються такі свята: Всі неділі в році, День Нового Року, Велику Пятницю, День Вікторії (24. травня); Уродини Короля, День Домінії (1. липня), День Праці (перший понеділок у вересні), День Перемиря (Армистіс Дей 11. листопада, або в найближчий понеділок), День Подяки, що його уряд оголошує щороку, і Різдво Христове.

В провінції Квебек є ще отсі святочні дні: Богоявлення Господнє, Попелева Среда, Вознесення Господнє, св. Івана Хрестителя, Всіх Святих і Непорочне Зачаття Пр. Діви.

Чому Зволікати з Ознаками Флю?

"MUS-KEE-KEE" є доказаним тоніком, який дає користі принайменше 9 з 10. Майте віру в него. Простуди зникають в 2 до 4 дніх. Вагання дуже часто показується коштовним. Домагайтесь з довірям цього іншого знаменитого тоніку "MUS-KEE-KEE."

ВІД ПОБЕРЕЖЖЯ ДО ПОБЕРЕЖЖЯ.

У всіх Аптекарів і Мейл-Ордер Домах включаючи
ITOHA і СИМПСОНА

Січень

МАЄ 31 ДНІВ

January

Нр.	Св.	Дн.	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Манітобі	Схід і Захід Саскачевані	Схід і Захід сонця у Алберті	Схід і Захід місяця	Ман. Схід і Захід	
			Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.						
1	19	П.	Мч. Боніфатія	Новий Рік	7 59	4 8	8 19	3 50	8 8 4 0	7 27
2	20	В.	Свящмч. Ігнатія Бог.	Макарія	7 59	4 9	8 19	3 51	8 8 4 1	8 33
3	21	С.	Мч. Юліяній	Геновефи	7 59	4 10	8 19	3 52	8 8 4 2	9 39
4	22	Ч.	Вмч. Анастазій	Тита	7 58	4 11	8 18	3 54	8 7 4 3	10 44
5	23	П.	10 мч. в Креті	Емілії	7 58	4 12	8 18	3 55	8 7 4 4	11 49
6	24	С.	Навечеря Різдва	Трьох Королів	7 58	4 13	8 17	3 56	8 7 4 5	ран.
7	25	Н.	Різдво ГНІХ	Н. 1 по 3 Кор.	7 57	4 15	8 17	3 58	8 6 4 7	0 54
8	26	П.	Соб. Пр. Бог. і св. Й.	Северина	7 57	4 16	8 16	3 59	8 6 4 8	1 57
9	27	В.	Св. Стефана	Юліяна	7 56	4 17	8 16	4 1	8 5 4 10	3 5
10	28	С.	20,000 мч. у Нік.	Вільгельма	7 56	4 18	8 15	4 2	8 5 4 11	4 13
11	29	Ч.	Невинних Дітей	Гонорати	7 56	4 20	8 15	4 3	8 4 4 13	5 21
12	30	П.	Мч. Анісій	Аркадія	7 55	4 21	8 14	4 4	8 4 4 15	6 28
13	31	С.	Преп. Меланії	Леонтія	7 55	4 23	8 13	4 6	8 3 4 17	схд.
14	1	Н.	Н. Рік. Обр. Вас. В.	Н. 2 по 3 Кор.	7 54	4 24	8 12	4 8	8 2 4 19	4 55
15	2	П.	Сильвестра папи	Мавра	7 54	4 26	8 11	4 10	8 1 4 20	6 9
16	3	В.	Прор. Малахії	Маркелія	7 53	4 27	8 10	4 12	8 0 4 21	7 30
17	4	С.	Собор 70 Апостолів	Антонія	7 52	4 29	8 10	4 14	7 59 4 23	8 50
18	5	Ч.	Нав. Богоявлення	Прест. Св. П.	7 51	4 30	8 9	4 16	7 58 4 24	10 10
19	6	П.	Богоявлення ГНІХ	Генриха	7 50	4 31	8 8	4 18	7 57 4 26	11 29
20	7	С.	† Соб. св. Ів. Хрест.	Фабіяна	7 49	4 33	8 6	4 20	7 56 4 28	ран.
21	8	Н.	Нед. по Просв.	Н. 3 по 3 Кор.	7 48	4 34	8 4	4 21	7 55 4 30	0 47
22	9	П.	Мч. Полієвкта	Вінкентія	7 47	4 36	8 2	4 23	7 54 4 32	2 5
23	10	В.	Св. Григ Нісійського	Раймунда	7 46	4 38	8 1	4 25	7 53 4 33	3 22
24	11	С.	† Прел. Теодозія	Тимотея	7 45	4 40	7 59	4 27	7 51 4 35	4 35
25	12	Ч.	Мч. Татіяни	Нав. св. Павла	7 44	4 42	7 58	4 29	7 50 4 37	5 43
26	13	П.	Мч. Ермила і Страт.	Полікарпа	7 43	4 43	7 56	4 30	7 48 4 38	6 43
27	14	С.	Преп. Отців у Синаї	Івана Золотоус.	7 41	4 44	7 54	4 32	7 46 4 40	7 32
28	15	Н.	Нед. 29 по Сош.	Нед. Старозап.	7 40	4 46	7 53	4 34	7 45 4 42	схд.
29	16	П.	Поклін оков. Ап. Пет.	Франца Сал.	7 39	4 48	7 51	4 36	7 43 4 43	6 19
30	17	В.	† Преп. Антонія Вел.	Мартіна	7 38	4 50	7 49	4 38	7 42 4 45	7 24
31	18	С.	Св. Атаназія й Кир.	Івана Боско	7 37	4 51	7 47	4 40	7 41 4 47	8 30

КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

11 січня 1647 р. вночі напали на Січ Турки та Запорожці побили їх.— 14 січня 1649 р. відбувся Б. Хмельницький по побіді під Зборовом до Києва, як гетьман

України. Цей віздрів намалював маляр артист Івасюк. — 21 січня 1803 р. помер останній гетьман України, Кирило Розумовський. — 22 січня 1919 р. проголошено злуку українських земель.

Погода:— 1—4 ясно; 5—6 грізно; 7—9 бурливо; 10—12 студено; 13—18 бурливо; 19—23 сніг; 24—25 ясно, студено; 26—28 бурі; 29—31 погідно.

MUS KEE KEE

НА БІЛЬ ЖОЛУДКА, УМУЧЕННЯ І НЕРВИ

Для мужчин і жінок які стратили бадьорність, апетит і спочинок. Спробуйте кілька фляшок і тим докажете його вартисть. Ті, що мають нюрайтис, артритис або ревматизм, повинні спробувати цю мішанину правдивої заслуги.

У всіх Аптекарів і Мейл-Ордер Домах, включаючи
ІТОНА і СМІСОНА

Лютий

МАЄ 28 ДНІВ

February

Н. б. ст.	С. т.	Дні	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Манітобі Схід Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід Захід	Схід і Захід сонця у Альберті Схід Захід	Мал. Схід і Захід місця			
			Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.							
1	19	Ч.	Пр. Макарія Єг.	Ігнатія	7 35	4 53	7 46	4 42	7 40	4 49	9 36
2	20	П.	† Преп. Евтимія В.	Мати Б. Громн.	7 33	4 55	7 44	4 44	7 38	4 51	10 39
3	21	С.	Пр. Максима	Власія	7 32	4 57	7 42	4 46	7 36	4 54	11 43
4	22	Н.	Нед. 30 по Сош.	Нед. Мясопуст.	7 31	4 58	7 40	4 48	7 34	4 55	ран.
5	23	П.	Сщмч. Клиmentа	Агафії	7 30	5 0	7 39	4 50	7 33	4 57	0 48
6	24	В.	Преп. Ксеній	Тита	7 28	5 2	7 37	4 52	7 31	4 59	1 55
7	25	С.	† Св. Григор. Богосл.	Ромуальда	7 27	5 4	7 35	4 54	7 29	5 1	3 2
8	26	Ч.	Преп. Ксенофонта	Івана	7 25	5 6	7 33	4 56	7 27	5 3	4 9
9	27	П.	† Перея. мощ. Ів. Зол.	Апольонії	7 23	5 7	7 31	4 58	7 25	5 4	5 11
10	28	С.	Преп Єфрема Сир	Схолястики	7 22	5 8	7 30	5 0	7 24	5 6	6 11
11	29	Н.	Нед. 31 по Сош.	Нед. Запустна	7 20	5 10	7 28	5 2	7 22	5 8	7 0
12	30	П.	Трьох Святителів	7 оснув. Серв.	7 18	5 12	7 26	5 4	7 20	5 10	зах.
13	31	В.	Кира і Івана безсребр.	Григорія папи	7 16	5 14	7 24	5 6	7 18	5 12	6 27
14	1	С.	Лютий. Мч. Трифона	Валентія	7 14	5 15	7 22	5 8	7 16	5 14	7 50
15	2	Ч.	Стрітення ГНІХ	Фавстіна	7 13	5 17	7 19	5 10	7 14	5 15	9 12
16	3	П.	Симеона і Анни прор.	Юліянни	7 11	5 19	7 17	5 12	7 12	5 17	10 34
17	4	С.	Пр. Ізидора	Юліана	7 9	5 21	7 14	5 14	7 10	5 19	11 54
18	5	Н.	Нед. 32 по Сош.	Нед. Сиропуст.	7 7	5 23	7 12	5 16	7 8	5 21	ран.
19	6	П.	Преп. Вукола	Конрада	7 5	5 24	7 10	5 18	7 6	5 23	1 14
20	7	В.	Преп. Партенія	Льва	7 4	5 25	7 7	5 20	7 5	5 24	2 27
21	8	С.	Вмч. Теод. Стратил.	Фелікса	7 2	5 27	7 5	5 22	7 3	5 26	3 36
22	9	Ч.	Мч. Никифора	Маргарети	6 59	5 29	7 3	5 24	7 1	5 28	4 38
23	10	П.	Мч. Харалампія	Петра Дамяна	7 57	5 31	7 1	5 26	6 59	5 30	5 30
24	11	С.	Сщмч. Власія	Матея	6 55	5 33	6 59	5 28	6 58	5 32	6 10
25	12	Н.	Нед. Митаря й Фар.	Нед. Суха	6 52	5 34	6 57	5 30	6 55	5 34	6 46
26	13	П.	Преп. Мартиніяна	Александра	6 50	5 36	6 55	5 32	6 53	5 36	схд
27	14	В.	Преп. Авксентія	Теофіля	6 49	5 38	6 53	5 34	6 51	5 38	6 18
28	15	С.	Ап. Онисима. В. Піст.	Гавриїла	6 47	5 40	6 51	5 36	6 49	5 40	7 28

КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 лютого 1655 р. Б. Хмельницький бився з поляками під Охматовом. — 9 лютого 1918 р. заключили в Берестю осені редні держави мир з Україною. — 20 лютого

1054 р. умер в Київі український князь Ярослав Мудрий. — 27 лютого 1664 р. помер козацький полковник Іван Богун.

Погода:

1—3 хмарно; 4—8 снігові; 9—13 дуже студено; 14—16 вітер; 17—18 змінно; 19—21 студено; 22—25 змінно, погідно; 26—28 бури.

БЕРІТЬ

PAINKILLER
PERRY DAVIS

НА ЗВИЧАЙНІ ПЕРЕСТУДИ

Перед спанням мочіть ноги і голінки в гарячій воді, до якої додано кілька чайних ложечок Перрі Дейвіс Пейнкілеру, і возьміть дозу Пейнкілера у повним горнятку гарячої води або молока, засолоджених цукром. Також натирайте добре груди чистим Пейнкілером рано й вечір, і будьте в ліжку деннь або два, як можливо. Це скоре лічення замінною ліком'яті перестуду в її початку, зменшує дні терпіння й утрату часу.

Фляшки регулярної величини 35п., 50п. і \$1.00.

Продается у вашій найближчій антиці або в Загальнім Склепі.

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

BRITISH TROOP OIL (Liniment)

Знаменитий Лінімент до злагодження ревматичних болів,
болю горла і напруженій м'язів.

Фляшка 35 центів.

Березень

МАС 31 ДНІВ

March

Нр. ст. Ср. дні	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Манітобі Схід Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід Захід	Схід і Захід сонця у Альберті Схід Захід	Ман. Схід і Захід місяца				
	Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.								
1 16	Ч.	Мч. Памфіла	Альбіна	6 45	5 41	6 48	5 38	6 46	5 42	8 28
2 17	П.	Вмч. Теодора Тир	Павла	6 43	5 42	6 46	5 40	6 44	5 43	9 33
3 18	С.	Св. Льва папи	Кунегунди	6 41	5 44	6 44	5 42	6 42	5 45	10 38
4 19	Н.	Нед. Блудного Сина	Нед. Глуха	6 39	5 46	6 42	5 44	6 40	5 46	11 44
5 20	П.	Преп. Льва Катен.	Адріяна	6 37	5 48	6 40	5 45	6 38	5 47	ран.
6 21	В.	Преп. Тимотея	Перпетуї	6 35	5 50	6 38	5 46	6 36	5 48	0 49
7 22	С.	Найд. мош. муч. у Ев.	Томи з Аквіну	6 33	5 51	6 35	5 48	6 34	5 50	1 52
8 23	Ч.	Сщмч. Полікарпа	Вінкентія	6 30	5 53	6 33	5 50	6 32	5 51	2 55
9 24	П.	† 1 i 2 Найд. Г. Ів. Х.	Франціски	6 28	5 55	6 31	5 52	6 29	5 53	3 56
10 25	С.	Тарасія	40 Мучеників	6 26	5 56	6 28	5 54	6 27	5 55	4 49
11 26	Н.	Нед. Мясопустна	Н. Серед. Пос.	6 24	5 58	6 26	5 56	6 24	5 57	5 32
12 27	П.	Преп. і ісп. Прокопія	Григорія Вел.	6 23	6 0	6 24	5 58	6 22	5 59	6 9
13 28	В.	Пр. і ісп. Василія	Никифора	6 20	6 1	6 22	6 0	6 20	6 1	зах.
14 1	С.	Березень. Прмч. Евд.	Матильди	6 18	6 2	6 19	6 1	6 17	6 2	6 43
15 2	Ч.	Смщч. Теодота	Климентія	6 16	6 3	6 16	6 3	6 15	6 4	8 7
16 3	П.	Мч. Евтропія	Киріака	6 12	6 5	6 13	6 5	6 13	6 6	9 31
17 4	С.	Преп. Герасима	Патрикія	6 9	6 6	6 12	6 7	6 12	6 8	10 55
18 5	Н.	Нед. Сиропустна	Нед. Чорна	6 7	6 8	6 9	6 9	6 9	6 10	ран.
19 6	П.	42 мч. в Амор. В. Піст	Йосиф. Обруч.	6 5	6 10	6 6	6 11	6 6	6 12	0 14
20 7	В.	Сщмч. В Херсоні	Архипа	6 3	6 12	6 3	6 13	6 3	6 13	1 27
21 8	С.	Преп. Теофілякта	Венедикта	6 1	6 13	6 1	6 14	6 1	6 14	2 34
22 9	Ч.	† 40 мч. у Севастії	Катерини Ген.	5 59	6 14	5 58	6 16	5 59	6 16	3 29
23 10	П.	Мч. Кондрата	Фелікса	5 57	6 15	5 56	6 18	5 57	6 18	4 13
24 11	С.	Св. Софонія	Архіср. Гав.	5 55	6 16	5 54	6 20	5 55	6 19	4 50
25 12	Н.	1. Нед. Посту	Нед. Квітна	5 53	6 18	5 51	6 22	5 52	6 21	5 19
26 13	П.	Перен. мщ. св. Никиф.	Емануїла	5 50	6 20	5 49	6 24	5 50	6 23	5 44
27 14	В.	Преп. Венедикта	Івана Дамаск.	5 48	6 22	5 46	6 26	5 47	6 25	6 4
28 15	С.	Мч. Агапія	Ів. Калістрана	5 47	6 24	5 44	6 28	5 45	6 27	СХД.
29 16	Ч.	Мч. Савинà папи	Кирила	5 46	6 26	5 41	6 30	5 43	6 29	7 24
30 17	П.	Преп. Алексія	Вел. П'ятниця	5 44	6 28	5 39	6 31	5 40	6 30	8 29
31 18	С.	Св. Кирила	Бальбіни	5 42	6 30	5 36	6 33	5 38	6 32	9 34

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

З березня 1861 р. скасували в Росії і на Україні кріпацтво. — 9 березня 1814 вродився Тарас Шевченко. — 10 березня 1861 р. умер Т. Шевченко. — 18 березня 1921 р. заключили в Ризі більшовики з

поляками мир, та признали Польщі Волинь, Полісся, Холмщину і Підляшє, а Україну за Збручем більшовикам; Галичину признала Антанта Польщі 14 березня 1923 р.

Погода: — 1—4 студено; 5—8 бурливо; 9—12 вогко; 13—16 нестійно; 17—22 мила погода; 23—26 холодно; 27—31 змінно.

СЛАВНИЙ ЗАДЛЯ СВОГО МИЛОГО СМАКУ

Навіть найлучші пудінги, овочі і десерти можуть бути споряджені ще смачнішими з CROWN BRAND SYRUP як сосом. Він також знаменитий до зернових потрав на снідання і є першокласним по-мічником до варення і печення.

**CROWN BRAND
SYRUP**

THE CANADA STARCH COMPANY LIMITED • MONTREAL - TORONTO

HAMBLEY *Electric* CHICKS

A Successful Flock in 1945

WINNIPEG — BRANDON — PORTAGE — DAUPHIN
SWAN LAKE — BOISSEVAIN

Квітень

МАС 30 ДНІВ

April

Нед.	Св.	Дн.	СВЯТА		Схід і Захід	Схід і Захід	Схід і Захід	Ман.	Схід і Захід		
Сп.			Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.	сонця у Манітобі	сонця у Саскачевані	сонця у Альберті	місяця	Захід		
					Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід				
1	19	Н.	2. Нед. Посту	Воскрес. Хрис.	5 39	6 30	5 33	6 36	5 35	6 34	10 40
2	20	П.	Пр. Отців уб. в об. С.	Світл. Понеділ.	5 36	6 32	5 30	6 39	5 32	6 37	11 45
3	21	В.	Преп. і ісп. Якова	Ришарда	5 34	6 34	5 27	6 41	5 29	6 39	ран.
4	22	С.	Сщмч. Василія	Ізидора	5 32	6 35	5 25	6 43	5 27	6 40	0 49
5	23	Ч.	Прмч. Нікона	Вінкентія	5 30	6 37	5 23	6 44	5 25	6 41	1 48
6	24	П.	Преп. Захарії	Келестина папи	5 28	6 38	5 20	6 46	5 22	6 43	2 43
7	25	С.	Благ. Пр. Діви Марії	Епіфанія	5 25	6 40	5 18	6 48	5 20	6 44	3 28
8	26	Н.	3. Нед. Посту	Нед. Біла	5 23	6 42	5 15	6 50	5 18	6 46	4 6
9	27	П.	Матрони	Марії Клеопи	5 21	6 43	5 12	6 52	5 15	6 48	4 38
10	28	В.	Преп. Іляріона	Езекіїла	5 19	6 45	5 10	6 54	5 13	6 50	5 5
11	29	С.	Преп. Марка	Льва папи	5 18	6 46	5 7	6 56	5 10	6 52	5 31
12	30	Ч.	Преп. Ів. Лістович.	Юлія папи	5 15	6 48	5 5	6 58	5 8	6 54	зах.
13	31	П.	Преп. Іпатія	Герменегільди	5 13	6 49	5 2	7 0	5 6	6 56	8 25
14	1	С.	Пр. Мр. Егип.	Юстина	5 11	6 51	5 0	7 2	5 4	6 57	9 50
15	2	Н.	4. Нед. Посту	Нед. 2 по В.	5 9	6 53	4 58	7 4	5 2	6 59	11 10
16	3	П.	Пр. Никити ісп.	Венедикта	5 8	6 54	4 56	7 5	5 0	7 0	ран.
17	4	В.	Преп. Йосифа	Анікити	5 6	6 56	4 54	7 7	4 58	7 2	0 22
18	5	С.	Мч. Теодула Поклон.	Апольонія	5 4	6 58	4 51	7 9	4 56	7 4	1 24
19	6	Ч.	Св. Евтихія	Кресцентія	5 2	6 59	4 49	7 11	4 53	7 6	2 14
20	7	П.	Преп. Георгія	Сульпіція	5 0	7 1	4 46	7 13	4 51	7 8	2 53
21	8	С.	Ап. Іродіона	Анзельма	4 57	7 2	4 44	7 14	4 49	7 9	3 24
22	9	Н.	5. Нед. Посту	Нед. 3 по В.	4 55	7 3	4 41	7 16	4 47	7 11	3 50
23	10	П.	Мч. Терентія	Юрія	4 53	7 5	4 39	7 18	4 45	7 13	4 11
24	11	В.	Сщмч. Антипи	Фіделіса	4 51	7 7	4 37	7 20	4 43	7 15	4 31
25	12	С.	Преп. Василія	Єванг. Марка	4 50	7 8	4 35	7 21	4 41	7 16	4 49
26	13	Ч.	Сщмч. Артемона	Клита	4 48	7 9	4 33	7 23	4 39	7 17	5 6
27	14	П.	Св. Мартина папи	Петра Канізія	4 45	7 11	4 31	7 25	4 37	7 18	схд.
28	15	С.	Ап. Аристарха	Павла від Хр.	4 43	7 13	4 28	7 27	4 35	7 20	8 32
29	16	Н.	Неділя Квітна	Н. 4 по В.	4 41	7 14	4 26	7 29	4 33	7 22	9 38
30	17	П.	Преп. Симеона	Катерини сін.	4 39	7 16	4 24	7 31	4 31	7 24	10 44

КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

7 квітня 1917 р. проголосили в Київі Українську Центральну Раду, а 19 квітня Всеукраїнський Конгрес визнав її найви-

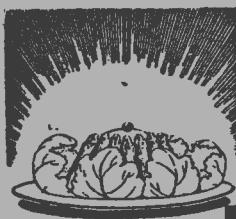
щою владою. — 25 квітня номер гетьмана П. Сагайдачний. — 29 квітня 1918 уступила Центральна Рада, а Павло Скоропадський став гетьманом України.

Погода:

1—3 студено; 4—5 змінно; 6—8 бурлінво; 9—15 тепло і мило; 16—18 дощ; 19—24 мило; 25—27 дощ; 28—30 вогко.

Ідеальна Оліва для Куховарства

Господиня і головний кухар воліють MAZOLA до салатових приправ і мейонез. Вона є економічною олівою в куховарстві — незрівнаною до глибокого смаження і скорого смаження.

The
CANADA STARCH
COMPANY LIMITED
Montreal
Toronto

MAZOLA
The IDEAL SALAD & COOKING OIL

Milburn's Health & Nerve Pills

яке мали йдучи до ліжка—які мають лихі сні і привиди — для тих, що є пригноблені і знеохочені — слабі й нужденні. — Ціна 50ц.

Травень

МАС 31 ДНІВ

May

Нв. ст. ст.	ДНІ	С В Я Т А		Схід і Захід .сонця у Манітобі		Схід і Захід .сонця у Саскачевані		Схід і Захід .сонця у Охід Захід		Ман. Схід і Захід місяця	
		Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.	Схід Захід	Захід Схід	Схід Захід	Захід Схід	Схід Захід	Захід Схід	Схід Захід	Захід Схід
1 18	B.	Преп. Івана	Филипа	4 38	7 17	4 22	7 33	4 29	7 26	11 44	
2 19	C.	Преп. Ів. ветхопечер.	Филипа і Як.	4 36	7 19	4 20	7 35	4 27	7 28	ран.	
3 20	Ч.	Преп. Теод. Тріхини	Атаназія	4 34	7 21	4 18	7 37	4 25	7 29	0 40	
4 21	P.	Велика П'ятниця	Найд. св. Хрес.	4 32	7 22	4 16	7 39	4 23	7 31	1 27	
5 22	C.	В. Суб. Преп. Тита	Пія V. папи	4 31	7 23	4 14	7 41	4 21	7 33	2 6	
6 23	H.	Воскрес. Христове	Нед. 5 по В.	4 30	7 24	4 12	7 43	4 20	7 34	2 39	
7 24	P.	Світлий Понеділок	Доміцелі	4 28	7 26	4 10	7 44	4 18	7 36	3 7	
8 25	B.	Світлий Вівторок	Станислава	4 26	7 27	4 8	7 46	4 16	7 38	3 32	
9 26	C.	Сщмч. Василія	Григорія Наз.	4 24	7 29	4 6	7 47	4 14	7 39	3 55	
10 27	Ч.	Сщмч. Симсона	Вознесення	4 23	7 31	4 4	7 49	4 12	7 41	4 20	
11 28	P.	Ап. Ясона	Франца	4 22	7 32	4 3	7 51	4 11	7 42	зах.	
12 29	C.	Мч. в Кизиці	Панкратія	4 20	7 34	4 1	7 53	4 9	7 44	8 42	
13 30	H.	Нед. Том. †Ап. Якова	Нед. 6 по В.	4 18	7 36	3 59	7 55	4 7	7 46	9 59	
14 1	P.	Травень. Прор. Ярем.	Боніфатія	4 16	7 37	3 57	7 56	4 5	7 47	11 9	
15 2	B.	Св. Атаназія Вел.	Івана де ля С.	4 15	7 38	3 55	7 58	4 3	7 49	ран.	
16 3	C.	† Преп. Теод. Печер.	Івана Непом.	4 14	7 39	3 54	7 59	4 2	7 50	0 7	
17 4	Ч.	Прмч. Пелагії	Пасхаліса	4 12	7 41	3 52	8 1	4 0	7 52	0 51	
18 5	P.	Мч. Ірини	Фелікса	4 11	7 42	3 50	8 3	3 59	7 53	1 27	
19 6	C.	Йова многострад.	Петра	4 10	7 43	3 49	8 5	3 58	7 55	1 54	
20 7	H.	Нед. Мироносиць	Сош. св. Духа	4 8	7 45	3 47	8 6	3 57	7 56	2 17	
21 8	P.	† Ап. і Єв. Ів. Бог.	Пон. св. Духа	4 7	7 46	3 46	8 7	3 56	7 57	2 37	
22 9	B.	† Перен. мощ. св. Н.	Юлії	4 6	7 47	3 45	8 9	3 55	7 59	2 56	
23 10	C.	† Ап. Симона Зилота	Дезидерія	4 5	7 49	3 43	8 11	3 53	8 0	3 12	
24 11	Ч.	Сщмч. Мокія	Йоанни	4 4	7 50	3 42	8 13	3 52	8 2	3 30	
25 12	P.	Епіфанія	Григор. VII п.	4 3	7 51	3 41	8 14	3 51	8 3	3 50	
26 13	C.	Мч. Гликерії	Филипа Нерія	4 2	7 52	3 40	8 15	3 50	8 4	схд.	
27 14	H.	Нед. Розслабленого	Нед. П. Тройці	4 1	7 54	3 38	8 17	3 49	8 6	8 35	
28 15	P.	Преп Пахомія В.	Августина	4 0	7 55	3 37	8 18	3 48	8 7	9 39	
29 16	B.	Преп. Теодора Ос.	Марії Магд.	3 59	7 56	3 36	8 20	3 47	8 8	10 37	
30 17	C.	Перепол. Ап. Андрон.	Фелікса	3 58	7 57	3 35	8 21	3 47	8 9	11 27	
31 18	Ч.	Мч. Теодота	Боже Тіло	3 57	7 58	3 34	8 22	3 46	8 10	ран.	

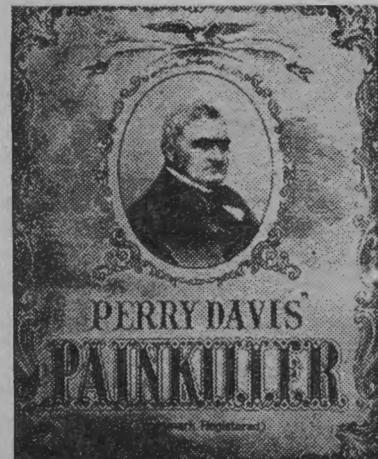
ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

14 травня 1648 р. побив Б. Хмельницький польське військо на Жовтих Водах, а 26 травня побив другий раз польську шляхту під Корсунем. — 15 травня 1848

р. скасували в Австрії панщину. — 25 травня 1926 р. застрілив в Парижі жид Шварцбарт Симона Петлюру, голову Директорії (уряду України 1918-1920).

Погода:

1—3 холодно; 4—14 погідно, мило і тепло; 15—16 хмарно; 17—19 бурливо; 20—22 хмарно; 23—26 вітер, холодно; 27—31 горячо.

ДОБРИЙ ДЛЯ ЦЛОЇ РОДИНИ

Пейнкіллер уживаний в усіх мільйонами по цілому світі через більше як 100 років для пільги у боліах, терпіннях і інших менших ушкодженнях. Ви не потребуєте боїтися болю якщо Ви все держите в домі фляшку Пейнкіллер. Купіть фляшку нині.

PAINKILLER
PERRY DAVIS

Скора пільга в болю, помогає держати в контролі дрожі, перестуди, кольки, кірчи, біль горла, надмороження, вівихнення, стовчення, врізання і вкушення комах. Продається у всіх Аптеках і Загальних скlepах.

Ціна 35ц., 50ц. і \$1 за фляшку.

Виробляє:

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

Burdock Blood Bitters

Усуває Недобру Кров

Дістаньте їх на диспепсію, нестравність, чираки, прищі, плями, екзіму, солений ревматизм, круп, сип на голові, рани і сверблячі й пекучі висипки.

Ціна за фляшку \$1.00.

Червень

МАС 30 ДНІВ

June

Нр.	С	С	Дні	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Манітобі Схід Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Охід Захід	Схід і Захід сонця у Альберти Схід Захід	Мая, Схід і Захід місяця		
				Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.						
1	19	П.	Сщмч. Патрикія	Якова	3 56	7 59	3 33	8 23	3 45	8 11	0 9
2	20	С.	Мч. Талалея	Еразма	3 55	8 0	3 32	8 24	3 44	8 12	0 43
3	21	Н.	Нед. Самарянки	Нед. 2 по Сош.	3 55	8 2	3 32	8 25	3 44	8 13	1 12
4	22	П.	Мч. Василіска	Квірина	3 54	8 3	3 31	8 26	3 43	8 14	1 36
5	23	В.	Пр. і ісп. Михаїла	Боніфатія	3 54	8 3	3 31	8 27	3 43	8 15	1 59
6	24	С.	Преп. Симеона	Норберта еп.	3 53	8 4	3 30	8 28	3 42	8 16	2 22
7	25	Ч.	† 3-те найд. Г. Ів. Хр.	Медарда	3 52	8 5	3 30	8 29	3 41	8 17	2 45
8	26	П.	Ап. Карпа	Пр. Сер. Ісус.	3 52	8 6	3 29	8 30	3 40	8 17	3 11
9	27	С.	Сщмч. Терапонта	Феліціяна	3 51	8 6	3 29	8 31	3 40	8 18	зах.
10	28	Н.	Нед. Сліпородж.	Н. 3 по Сош.	3 51	8 7	3 28	8 32	3 39	8 19	8 48
11	29	П.	Прич. Теодосії	Варнави	3 51	8 7	3 28	8 33	3 39	8 19	9 53
12	30	В.	Преп. Ісаакія	Онуфрія	3 51	8 8	3 27	8 34	3 39	8 20	10 44
13	31	С.	Ап. Єрмія	Антонія	3 50	8 9	3 27	8 35	3 39	8 21	11 25
14	1	Ч.	Червен. Возн. ГНІХ.	Василія В.	3 50	8 10	3 27	8 35	3 39	8 21	11 56
15	2	П.	Св. Никифора	Бенона	3 50	8 10	3 26	8 36	3 38	8 22	ран.
16	3	С.	Мч. Лукиліяна	Івана Фор. Рег.	3 50	8 11	3 26	8 36	3 38	8 22	0 22
17	4	Н.	Нед. Св. Отців	Н. 4 по Сош.	3 50	8 11	3 26	8 36	3 38	8 23	0 43
18	5	П.	Сщмч. Доротея	Ефрема	3 50	8 11	3 26	8 37	3 38	8 23	1 1
19	6	В.	Преп. Висаріона	Юліяни	3 50	8 12	3 26	8 37	3 38	8 24	1 19
20	7	С.	Сщмч. Теодота	Сильверія	3 50	8 12	3 26	8 37	3 38	8 24	1 37
21	7	Ч.	Вмч. Теодора Страт.	Альойзія, Гонз.	3 51	8 12	3 26	8 37	3 38	8 24	1 55
22	9	П.	Св. Кирила	Павлина	3 51	8 12	3 26	8 37	3 39	8 24	2 18
23	10	С.	С. Зад. сщмч. Тимот.	Зенона	3 51	8 12	3 26	8 37	3 39	8 24	2 41
24	11	Н.	Сошест. Св. Духа	Н. 5 по Сош.	3 52	8 13	3 27	8 38	3 39	8 24	3 13
25	12	П.	Пр. Тройці Загаль.	Вілгелма	3 52	8 13	3 27	8 38	3 40	8 25	схд.
26	13	В.	Мч. Акилини	Івана і Павла	3 52	8 13	3 27	8 38	3 40	8 25	9 25
27	14	С.	Прор. Єлісея	Владислава	3 52	8 13	3 28	8 38	3 41	8 25	10 10
28	15	Ч.	Прор. Амоса	Іренея	3 53	8 13	3 28	8 38	3 41	8 25	10 46
29	16	П.	Тихона	Петра і Павла	3 53	8 13	3 29	8 37	3 42	8 25	11 17
30	17	С.	Мч. Мануїла	Згад. ап. Павла	3 53	8 13	3 30	8 37	3 43	8 24	11 43

КАЛЕНДАР КАНАДІСЬКОГО ФАРМЕРА

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

6 червня 1224 р. побили татари українських князів над Калкою. — 8 червня 1652 р. побив Б. Хмельницький польсь-

ке військо під Батогом. — 8 червня 1919 р. Українська Галицька Армія почала о фензиву під Чортковом, а 27 червня здо була Бережани.

Погода: — 1—4 вогко; 5—8 вітер, дощі; 9—17 вогко і холодно; 18—22 сухо і горячо; 23—27 бурливо; 28—30 змінно.

СЛАВНИЙ ЗАДЛЯ СВОГО МИЛОГО СМАКУ

Навіть найлучші дудінги, овочі і десерти можуть бути споряджені ще смачнішим з CROWN BRAND SYRUP як сосом. Він також знаменитий до зернових потрав на снідання і є першокласним по мічником до варення і печення.

**CROWN BRAND
SYRUP**

THE CANADA STARCH COMPANY LIMITED • MONTREAL • TORONTO

МАЙНО ПЕРЕХОДИТЬ \$1,500,000,00

Кожна місцева філія Роял Банк оф Канада є піддержана всіма ресурсами цеї інституції, які нині виносять понад \$1,500,000,000. Ваші гроші є безпечні в банку.

The Royal Bank of Canada

Понад 500 філій в Канаді і у багатьох загородніх країнах.
Ваші Гроші Безпечні в Банку

Липень

МАС 31 ДНІВ

July

Нв. Ст.	Дні	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Мактобі Схід Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід Захід	Схід і Захід сонця у Альберті Схід Захід	Ман. Схід і Захід місяця				
		Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.								
1	18	Н.	Всіх Святих	Н. 6 по Сош.	3 54	8 13	3 30	8 37	3 44	8 24	ран.
2	19	П.	† Ап. Юди (Петр.) ☺	Пос. Пр. Д. М.	3 55	8 12	3 31	8 36	3 44	8 24	0 6
3	20	В.	Сщмч. Методія	Анатоля	3 56	8 12	3 32	8 35	3 45	8 23	0 28
4	21	С.	Мч. Юліяна	Теодора	3 57	8 12	3 33	8 35	3 45	8 23	0 48
5	22	Ч.	Пр. Евхар. (на нед.)	Антонія	3 57	8 11	3 34	8 34	3 46	8 22	1 13
6	23	П.	Мч. Агрипіни	Лукії	3 58	8 11	3 35	8 34	3 47	8 22	1 41
7	24	С.	Різд. св. Ів. Хрест.	Кирила і Мет.	3 59	8 10	3 36	8 33	3 48	8 21	2 16
8	25	Н.	Нед. 2 по Сош.	Н. 7 по Сош.	4 0	8 10	3 37	8 32	3 49	8 20	2 59
9	26	П.	Преп. Давида	Вероніки	4 1	8 9	3 38	8 31	3 50	8 19	зах.
10	27	В.	Преп. Сампсона	7 Братів Макав.	4 1	8 9	3 40	8 30	3 51	8 18	9 20
11	28	С.	Перен. мощ. К. і Ів.	Пія 1. пати	4 2	8 8	3 41	8 29	3 52	8 17	9 55
12	29	Ч.	Апп. Петра і Павла	Івана Гваль.	4 3	8 7	3 42	8 27	3 53	8 16	10 24
13	30	П.	Пр. Серця Хр. (на н.)	Анахлита	4 4	8 6	3 44	8 26	3 55	8 16	10 47
14	1	С.	Липень. Косми і Д.	Бонавентури	4 5	8 5	3 45	8 25	3 56	8 15	11 8
15	2	Н.	Нед. 3 по Сош.	Н. 8 по Сош.	4 6	8 5	3 46	8 24	3 57	8 14	11 26
16	3	П.	Мч. Якінта	Прес Д. М. Шк.	4 8	8 4	3 47	8 23	3 58	8 13	11 42
17	4	В.	Св. Андрея Крит.	Алексія	4 9	8 3	3 48	8 22	3 59	8 12	ран.
18	5	С.	† Кирила і Методія	Каміля	4 10	8 2	3 50	8 21	4 1	8 11	0 1
19	6	Ч.	† Атаназія Атан.	Вінкентія з П.	4 11	8 1	3 51	8 20	4 3	8 10	0 20
20	7	П.	Преп. Томи і Акакія	Чеслава	4 12	8 0	3 53	8 18	4 4	8 8	0 43
21	8	С.	Вмч. Прокопія	Пракседи	4 13	7 58	3 54	8 16	4 5	8 7	1 10
22	9	Н.	Нед. 4 по Сош.	Н. 9 по Сош.	4 14	7 57	3 56	8 15	4 6	8 6	1 45
23	10	П.	† Пр. Антонія Печер.	Аполінарія	4 16	7 56	3 58	8 13	4 8	8 4	2 29
24	11	В.	Мч. Евф. і Ол. кн. Ук.	Христини	4 17	7 55	4 0	8 12	4 10	8 2	схд.
25	12	С.	Мч. Прокла і Ілярія	Ай. Якова Ст.	4 18	7 54	4 1	8 11	4 11	8 1	8 44
26	13	Ч.	Собор Арх. Гавриїла	Анни М. Бр. Д.	4 20	7 52	4 3	8 9	4 12	7 59	9 19
27	14	П.	Ап. Акили	Христини	4 21	7 51	4 5	8 7	4 14	7 58	9 46
28	15	С.	† Вол. В. кн. У.	Віктора	4 23	7 49	4 6	8 5	4 16	7 56	10 11
29	16	Н.	Нед. 5 по Сош.	Н. 10 по Сош.	4 24	7 48	4 8	8 3	4 17	7 55	10 33
30	17	П.	Вмч. Марини	Руфіна	4 25	7 47	4 9	8 2	4 18	7 54	10 54
31	18	В.	Мч. Якінта	Ігнатія Льой.	4 27	7 45	4 10	8 0	4 19	7 53	11 17

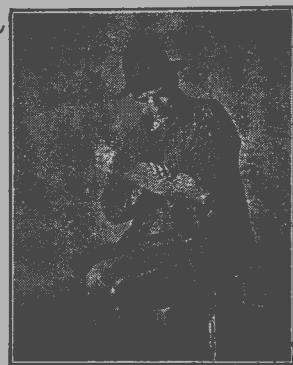
ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

10 липня 1709 битва гетьмана І. Мазе-
пи з царем Петром під Полтавою. — 15
липня 1015 р. умер князь Володимир Ве-

ликий. — 16 липня 1919 перейшла Укр.
Гал. Армія перед перевагою противника
за Збруч. — 27 липня 1657 р. умер геть-
ман Б. Хмельницький.

Погода:

1—3 суховії; 4—7 бурі з громами; 8—15 тепло, парно, хмарно; 16—18 спека;
19—25 мило відтак змінно; 26—27 дощ; 28—31 суховії.

Прикладайте

PAINKILLER
PERCY DAVIS

На

ВИВИХНЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ. — Натираєте добре Перрі Дейвіс Пейкіллером що дві години аж біль устане. Міжтим держіть ушкоджені часті в спокою. Потім обвініть бандаж намочений у Пейкіллера довго на ушкодженої часті і накрійте сухою шматкою. Робіть так два рази на день аж напувнення уступить.

ПОТОВЧЕННЯ. — Як можливо, піднесіть потовчену часті тіла так, щоб кров уступила з неї. Прикладайте перше лімата викручені в ледо во заміні воді; змініть часті, щоб були зимні. Потім обвініть бандаж намочений у Перрі Дейвіс Пейкіллері.

ШТИВНІ МЯЗИ І СУСТАВИ. — Натираєте рано і вечер ушкоджені часті чистим Перрі Дейвіс Пейкіллером.

Філічки регулярно величини 35ц., 50ц. і \$1.00.
Продається у вашій найближчій аптекі або в Загальнім Склепі.

Виріб фірми:

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

Dr. Fowler's Extract of Wild Strawberry

Дає пільгу на діярію, дизентерію, корчі й болі в кишках, кольки, холеру морбус, холеру діточку, літні недуги й інші неправильності кишок в дітях і дорослих.

Ціна 50 центів.

Серпень

МАС 31 ДНІВ

August

Нр.	Гр.	Дн.	С В Я Т А		Охід і Захід сонця у Манітобі Схід Захід	Охід і Захід сонця у Саскачевані Схід Захід	Охід і Захід сонця у Альберті Схід Захід	Ман. Схід і Захід місяця			
			Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.							
1	19	С.	Преп. Макрини	Петра в оковах	4 28	7 44	4 12	7 58	4 20	7 52	11 44
2	20	Ч.	Прор. Іллі	Альфонса	4 29	7 42	4 14	7 56	4 22	7 50	ран.
3	21	П.	Преп. Симеона	Зн. м. св. Стеф.	4 31	7 41	4 16	7 54	4 24	7 47	0 15
4	22	С.	Марії Магд. і Фоки	Домініка	4 32	7 40	4 18	7 53	4 26	7 45	0 54
5	23	Н.	Нед. 6 по Сош.	Н. 11 по Сош.	4 34	7 38	4 19	7 51	4 27	7 43	1 41
6	24	П.	† Мч. Бориса й Гліба	† Преобр. Госп.	4 35	7 36	4 21	7 49	4 29	7 41	2 39
7	25	В.	† Усп. св. Анни	Каєтана	4 37	7 34	4 23	7 47	4 30	7 39	зах.
8	26	С.	Сщмч. Єрмолая	Киріака	4 38	7 32	4 25	7 45	4 32	7 37	8 24
9	27	Ч.	Вмч. Пантелеймона	Романа	4 39	7 31	4 26	7 43	4 34	7 36	8 49
10	28	П.	Ап. Прох. і св. Ін.	Лаврентія	4 41	7 29	4 28	7 41	4 36	7 34	9 10
11	29	С.	Мч. Калініка	Сузанни	4 42	7 27	4 30	7 39	4 38	7 32	9 29
12	30	Н.	Нед. 7 по Сош.	Н. 12 по Сош.	4 44	7 25	4 32	7 37	4 39	7 30	9 46
13	31	П.	Евдокіма	Гиполита	4 45	7 23	4 34	7 35	4 41	7 28	10 3
14	1	В.	Серпень. Пр. Ч. Хр.	Евзебія	4 46	7 22	4 35	7 33	4 42	7 26	10 22
15	2	С.	Пер. мощ. св. Стеф.	Усп. Пр. Богор.	4 48	7 19	4 37	7 31	4 44	7 24	10 44
16	3	Ч.	Преп. Ісаакія	Йоакима	4 50	7 17	4 39	7 29	4 46	7 22	11 10
17	4	П.	7 Молодців у Ефезі	Якінта	4 52	7 15	4 41	7 26	4 47	7 20	11 41
18	5	С.	Мч. Евсигнія	Єлени	4 53	7 14	4 43	7 24	4 49	7 18	ран.
19	6	Н.	Нед. 8 по Сош.	Н. 13 по Сош.	4 54	7 13	4 44	7 21	4 50	7 16	0 20
20	7	П.	Прмч. Дометія	Стефанія	4 56	7 11	4 46	7 18	4 52	7 14	1 8
21	8	В.	Ісп. Еміліяна	Іванни Шант.	4 58	7 8	4 48	7 16	4 54	7 12	2 9
22	9	С.	† Ап. Матія	Тимотея	4 59	7 6	4 50	7 14	4 55	7 10	3 20
23	10	Ч.	Мч. Лаврентія	Філіпа	5 0	7 4	4 52	7 12	4 57	7 8	схд.
24	11	П.	Мч. Евпла	Вартоломея	5 1	7 3	4 53	7 10	4 58	7 5	8 11
25	12	С.	Мч. Фотія	Людвіка	5 3	7 0	4 55	7 8	5 0	7 3	8 35
26	13	Н.	Нед. 9 по Сош.	Н. 14 по Сош.	5 5	6 57	4 57	7 6	5 1	7 1	8 59
27	14	П.	Прор. Міхея	Йосифа Кал.	5 6	6 55	4 59	7 3	5 3	6 58	9 21
28	15	В.	Успення Пресв. Бог.	Августина	5 8	6 54	5 1	7 0	5 5	6 56	9 47
29	16	С.	Перен. Нерук. Обр.	Усік. Г. Ів. Хр.	5 9	6 53	5 2	6 58	5 6	6 54	10 16
30	17	Ч.	Мч. Мирона	Рожі Лім.	5 11	6 50	5 4	6 56	5 7	6 52	10 52
31	18	П.	Мч. Флора і Лавра	Раймунда	5 13	6 47	5 6	6 53	5 9	6 50	11 38

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 серпня 1914 р. вибухла світова війна.
4 серпня 1919 р. згинув полк. Д. Вітовський. — 15 серпня 1856 р. уродився в Нагуєвичах, пов. Дрогобич, наш великий письменник Іван Франко. — В днях

14, 15 і 16 серпня 1649 р. розбив гетьман Б. Хмельницький польське військо під Зборовом. — 20 серпня 1920 р. в Севрі під Парижем признано Сх. Галичину окремою державою.

Погода:

1—3 спека; 4—6 нестійно; 7—9 холодніше; 10—13 спека; 14—18 бурі; 19—22 горячо парно; 23—27 холодніше; 28—31 спека.

ЛІПШИЙ СВІТ ДЛЯ ПРОСТИХ ЛЮДЕЙ

Державні мужі і фільософи плянують ліпший світ для простих людей.

Прості люди є людьми праці, у фабриках і на фармах.

Кооперація є дорогою виходу з незабезпечення, бідності і нужди, які були судьбою більшості простих людей через довгі віки.

Якщо ви є фармером, кожний бушель пшениці, який доставите до Пулового елеватора, буде помагати вам і вашим сусідам до лішо го способу життя.

CANADIAN CO-OPERATIVE WHEAT PRODUCERS, LTD

WINNIPEG, CANADA.

MANITOBA POOL ELEVATORS, LTD. SASKATCHEWAN WHEAT POOL ALBERTA WHEAT POOL
Winnipeg, Man. Regina, Sask. Calgary, Alta.

Вересень

МАС ЗО ДНІВ

September

Свята	Схід і Захід сонця у Манітобі	Схід і Захід сонця у Саскачевані	Схід і Захід сонця у Альберті	Ман. Схід і Захід місяця
Греко-кат. і Прав.	Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід	
1 19 С. Мч. Андрея Страт.	Броніслава	5 14 6 45 5 8 6 50 5 11 6 48 ран.		
2 20 Н. Нед. 10 по Сош.	Н. 15 по Сош.	5 15 6 43 5 10 6 48 5 13 6 45 0 32		
3 21 П. Ап. Тадея	Зенона	5 16 6 42 5 11 6 46 5 15 6 43 1 34		
4 22 В. Мч. Агатоніка	Розалії	5 18 6 39 5 13 6 44 5 17 6 41 2 42		
5 23 С. Мч. Лупа	Лаврентія	5 19 6 37 5 15 6 42 5 19 6 39 3 52		
6 24 Ч. Щмч. Євтиха	Захарії	5 21 6 35 5 17 6 40 5 20 6 36 зах.		
7 25 П. Возвр. м. ап. Вартол.	Мельхіора	5 23 6 33 5 19 6 37 5 22 6 33 7 33		
8 26 С. Мч. Адріяна	Різд. Пр. Д. М.	5 24 6 31 5 20 6 34 5 23 6 31 7 51		
9 27 Н. Нед. 11 по Сош.	Н. 16 по Сош.	5 26 6 28 5 22 6 32 5 25 6 29 8 8		
10 28 П. Пр. Мойсея, св. Авгус.	Николая з Т.	5 27 6 26 5 24 6 29 5 27 6 27 8 25		
11 29 В. Усік. Гол. Ів. Хрест.	Прота	5 29 6 24 5 26 5 29 6 26 5 29 8 46		
12 30 С. Св. Александра	Гвідона	5 30 6 22 5 28 6 23 5 30 6 22 9 9		
13 31 Ч. † Полож. Пояса Пр. Б.	Филипа	5 31 6 21 5 29 6 21 5 31 6 20 9 38		
14 1 П. Вересень. †П.Ц.Р.С. ⓡ	Возд. Ч. Хрест.	5 33 6 19 5 31 6 19 5 33 6 18 10 12		
15 2 С. Мч. Мамонта	7 Стр. Пр. Д.М.	5 35 6 16 5 33 6 16 5 35 6 16 10 57		
16 3 Н. Нед. 12 по Сош.	Н. 17 по Сош.	5 36 6 13 5 35 6 14 5 36 6 14 11 50		
17 4 П. Щмч. Вавили	Лямберта	5 37 6 11 5 37 6 12 5 38 6 11 ран.		
18 5 В. Прор. ахарії	Ал. Томи	5 38 6 10 5 38 6 9 5 39 6 8 0 57		
19 6 С. Чудо Арх. Михаїла	Януарія	5 40 6 7 5 39 6 7 5 40 6 7 2 11		
20 7 Ч. Мч. Созонта	Евстахія	5 42 6 5 5 41 6 4 5 42 6 4 3 30		
21 8 П. Різдво Пресв. Бог. ⓡ	Матея	5 44 6 2 5 43 6 1 5 44 6 1 схд.		
22 9 С. Прав. Йоак. і Анни	Томи з Валян.	5 45 5 59 5 45 5 58 5 45 5 58 7 0		
23 10 Н. Нед. 13 по Сош.	Н. 18 по Сош.	5 46 5 58 5 47 5 56 5 47 5 56 7 22		
24 11 П. Преп. Теодори	Герарда	5 48 5 55 5 49 5 54 5 49 5 54 7 47		
25 12 В. Щмч. Автонома	Вслодислава	5 50 5 53 5 51 5 51 5 51 5 51 8 17		
26 13 С. Віднов. хр. щмч. К.	Кипріяна	5 52 5 51 5 53 5 49 5 53 5 49 8 51		
27 14 Ч. Воздвиж. Ч. Хреста	Косми і Дамяна	5 53 5 48 5 55 5 46 5 55 5 47 9 33		
28 15 П. Вмч. Никити ⓡ	Вячеслава	5 54 5 47 5 56 5 44 5 56 5 45 10 26		
29 16 С. Вмч. Евфимії	Архистр. Мих.	5 55 5 44 5 58 5 42 5 58 5 43 11 27		
30 17 Н. Нед. 14 по Сош.	Н. 19 по Сош.	5 57 5 42 6 0 5 40 6 0 5 40 ран.		

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 вересня 1709 р. помер гетьман Іван Мазепа. — 10 вересня 1914 р. перша битва Українських Січових Стрільців з мо-

скалями в Карпатах. — 30 вересня 1769 вісім козаків взяли в турків місто Хотін з гарматами.

Погода:

1—2 мило; 3—4 змінно; 5—7 дощ; 8—12 тепло; 13—17 вітри; 18—25 холодно і вітер; 26—30 холодно і бурливо.

The
CANADA STARCH
COMPANY LIMITED
Montreal - Toronto

Для Смачних — ОЩАДНИХ ДЕСЕРТІВ

Ви ніколи не можете бути заскочені без милого десерту, якщо Ви маєте CANADA CORN STARCH цід руками. Майже без жадних коштів Ви можете на моментальне повідомлення спорядити дійсно милий ощадний десерт при по-мочі цього чистого високої якості „Корн Старч.”

CANADA CORN STARCH

СТАРЕ ІНДІЯНСЬКЕ СРЕДСТВО

"PEP UP" WITH A TRIED AND PROVEN GOOD
TONIC, STOMACH, LIVER & BLOOD

MUS-KEE-KEE

PROMOTES BETTER REST AND APPETITE

У всіх Аптекарів і Мейл-Ордер Домах включаючи ІТОНА і СИМПСОНА

Хоронить від —

Злої Крови
Шкірних Хвороб
Жолудкових Недуг
Нервів і Гемороїдів

Жовтень

МАС 31 ДНІВ

October

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	С В Я Т А												Ман. Схід і Захід місяця
			Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.	Схід і Захід сонця у Манітобі	Схід і Захід сонця у Саскачевані	Схід і Захід сонця у Альберті	Схід і Захід Схід Захід							
1 18	П.	Преп. Евменія	Ремігія	5 58	5 40	6 2	5 37	6 2	5 38	6 2	5 38	6 2	5 38	0 32	
2 19	В.	Мч. Трофима	Ангелів-Хорон.	6 0	5 38	6 4	5 34	6 3	5 35	6 3	5 35	6 3	5 35	1 41	
3 20	С.	Вмч. Евстахія	Кандида	6 1	5 36	6 5	5 32	6 4	5 33	6 4	5 33	6 4	5 33	2 50	
4 21	Ч.	Ап. Кондрата	Франца Сераф.	6 3	5 33	6 7	5 30	6 6	5 31	6 6	5 31	6 6	5 31	3 59	
5 22	П.	Сщмч. Фоки	Плякида	6 5	5 31	6 9	5 27	6 8	5 29	6 8	5 29	6 8	5 29	зах.	
6 23	С.	Зачаття Івана Хрест.	Брунона	6 7	5 29	6 11	5 24	6 10	5 26	6 10	5 26	6 10	5 26	6 15	
7 24	Н.	Нед. 15 по Сош.	Н. 20 по Сош.	6 8	5 27	6 13	5 21	6 11	5 24	6 11	5 24	6 11	5 24	6 31	
8 25	П.	Преп. Евфросинії	Бригіди	6 9	5 25	6 14	5 19	6 12	5 22	6 12	5 22	6 12	5 22	6 50	
9 26	В.	Прес. Ів. Богосл. н.н.	Діонізія	6 12	5 23	6 16	5 17	6 14	5 20	6 14	5 20	6 14	5 20	7 13	
10 27	С.	Мч. Калістрата	Франца Боргія	6 14	5 21	6 18	5 14	6 16	5 18	6 16	5 18	6 16	5 18	7 38	
11 28	Ч.	† Преп. і ісп. Харит.	Еміліана	6 15	5 19	6 20	5 11	6 17	5 16	6 17	5 16	6 17	5 16	8 8	
12 29	П.	Преп. Кириака	Максиміліяна	6 16	5 17	6 22	5 9	6 19	5 13	6 19	5 13	6 19	5 13	8 48	
13 30	С.	Сщмч. Григорія	Едварда	6 17	5 15	6 24	5 6	6 21	5 10	6 21	5 10	6 21	5 10	9 38	
14 1	Н.	Нед. 16 по Сош.	Н. 21 по Сош.	6 19	5 12	6 26	5 4	6 23	5 8	6 23	5 8	6 23	5 8	10 38	
15 2	П.	Сщмч. Кипріяна	Тересі від Іс.	6 20	5 10	6 28	5 2	6 25	5 5	6 25	5 5	6 25	5 5	11 44	
16 3	В.	Сщмч. Дионіз. Ар.	Герарда Маєлі	6 22	5 8	6 30	5 0	6 27	5 3	6 27	5 3	6 27	5 3	ран.	
17 4	С.	Сщмч. Єротея	Маргарет. Ал.	6 24	5 6	6 32	4 58	6 29	5 1	6 29	5 1	6 29	5 1	1 1	
18 5	Ч.	Мч. Харитини	Луки	6 25	5 5	6 34	4 56	6 30	4 59	6 30	4 59	6 30	4 59	2 21	
19 6	П.	† Ап. Томи	Петра з Альк.	6 27	5 2	6 36	4 54	6 32	4 57	6 32	4 57	6 32	4 57	3 44	
20 7	С.	Мч. Сергія і Какха	Івана Канта	6 29	5 0	6 38	4 51	6 33	4 55	6 33	4 55	6 33	4 55	схд.	
21 8	Н.	Нед. 17 по Сош.	Н. 22 по Сош.	6 30	4 58	6 40	4 49	6 35	4 53	6 35	4 53	6 35	4 53	5 45	
22 9	П.	† Ап. Якова	Кордулі	6 31	4 56	6 42	4 47	6 37	4 51	6 37	4 51	6 37	4 51	6 13	
23 10	В.	Мч. Евлампія	Северина	6 33	4 55	6 43	4 45	6 38	4 49	6 38	4 49	6 38	4 49	6 45	
24 11	С.	Ап. Филипа	Арх. Рафаїла	6 34	4 53	6 45	4 43	6 40	4 47	6 40	4 47	6 40	4 47	7 25	
25 12	Ч.	Мч. Прова	Криспіна	6 36	4 51	6 47	4 40	6 42	4 45	6 42	4 45	6 42	4 45	8 15	
26 13	П.	Мч. Карла	Евариста	6 38	4 49	6 49	4 38	6 44	4 43	6 44	4 43	6 44	4 43	9 14	
27 14	С.	Преп. Параксевії	Фльорентія	6 40	4 47	6 51	4 36	6 46	4 41	6 46	4 41	6 46	4 41	10 21	
28 15	Н.	Нед. 18 по Сош.	Н. 23 по Сош.	6 42	4 46	6 53	4 34	6 48	4 39	6 48	4 39	6 48	4 39	11 30	
29 16	П.	Мч. Лонгіна	Наркіза	6 44	4 45	6 55	4 32	6 50	4 37	6 50	4 37	6 50	4 37	ран.	
30 17	В.	Прор. Озії	Альфонса Родр.	6 45	4 42	6 57	4 30	6 52	4 35	6 52	4 35	6 52	4 35	0 41	
31 18	С.	† Ап. і єв. Луки	Лукілії	6 47	4 40	6 59	4 28	6 54	4 33	6 54	4 33	6 54	4 33	1 50	

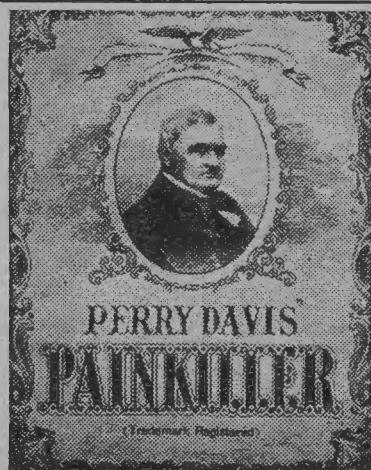
ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

9 жовтня 1655 р. побив Б. Хмельницький польське військо під Городком.— 14 жовтня 1624 козаки Запорожці здобули турецьку столицю Царгород і по-

руйновали їого. — 16 жовтня 1648 р. почав Б. Хмельницький облягати Львів. 19 жовтня 1918 р. Українська Національна Рада проголосила на українських землях під Австрією Українську Державу.

Погода:

1—4 холодно; 5—9 тепліше; 10—12 погідно, мило; 13—15 вітри; 17—22 холодно; 23—27 мило; 28—31 бурі.

**ЧЕРЕЗ БІЛЬШЕ ЯК 105 РОКІВ
НАЙСЛАВНІШИЙ В СВІТІ ЛІК**

Уживайте

PAINKILLER
PERRY DAVIS

На Дрожі, Звичайні Перестуди, Корчі і Дайерія

Уживайте Пейнкіллер на Вивихнення, Втовчення, Надмортрення, Ревматичні Болі, Врізання і інші менші ушкодження. Пейнкіллер продають у всіх Аптіках і Загальних скlepах.

Ціна 35ц., 50ц. і \$1 за фляшку.

Виробляє:

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

КОЛИ МАЄТЕ ВІДСИЛАТИ ГРОШІ ...

позвольте, щоб Роял Банк оф Канада занявся за Вас всіми подroбицями. Кошт є малий а Ви можете бути певні, що Ваші гроши дійуть там певно.

The Royal Bank of Canada

Ваші Гроши Безпечні в Банку

Листопад

МАС ЗО ДНІВ

November

Нв. ст. ст. дні	С В Я Т А		Схід і Захід сонця у Манітобі		Схід і Захід сонця у Саскачевані		Схід і Захід сонця у Альберті		Ман. Схід і Захід місяця	
	Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.	Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід			
1 19	Ч.	Прор. Йоїла	Всіх Святих ...	6 49	4 38	7 1	4 26	6 55	4 31	2 57
2 20	П.	Вмч. Артемія	День Задуш.	6 50	4 37	7 3	4 24	6 57	4 30	4 3
3 21	С.	Преп. Іларіона В.	Губерта	6 52	4 35	7 5	4 22	6 59	4 28	5 8
4 22	Н.	Нед. 19 по Сош. ⓠ	Н. 24 по Сош. ⓠ	6 54	4 33	7 7	4 20	7 1	4 26	зах.
5 23	П.	Ап. Якова	Захарії	6 56	4 31	7 9	4 18	7 3	4 24	5 17
6 24	В.	Мч. Арети	Леонарда	6 57	4 30	7 11	4 16	7 5	4 22	5 40
7 25	С.	Мч. Марк'яна і Март.	Теогата	6 58	4 29	7 12	4 14	7 6	4 21	6 10
8 26	Ч.	Вмч. Димитрія	Готфріда	7 0	4 27	7 14	4 12	7 8	4 19	6 47
9 27	П.	Мч. Нестора	Теодора	7 2	4 25	7 16	4 10	7 10	4 17	7 31
10 28	С.	Мч. Параскеви	Андрея з Ав.	7 4	4 24	7 18	4 9	7 12	4 16	8 26
11 29	Н.	Нед. 20 по Сош. ⓠ	Н. 25 по Сош. ⓠ	7 5	4 22	7 20	4 7	7 13	4 14	9 31
10 30	П.	Мч. Зиновія ⓠ	Мартина папи	7 6	4 21	7 22	4 6	7 14	4 13	10 42
13 31	В.	Ап. Стакхія	Станислава	7 8	4 19	7 24	4 4	7 16	4 11	11 57
14 1	С.	Листопад. Кос. і Дам.	Йосафата	7 10	4 18	7 26	4 2	7 17	4 9	ран.
15 2	Ч.	Мч. Акиндина	Гертруди	7 12	4 17	7 28	4 1	7 19	4 8	1 16
16 3	П.	Мч. Акепсима	М. Б. Остроб.	7 13	4 16	7 30	4 0	7 21	4 7	2 87
17 4	С.	Преп. Йоанікія	Сальомеї	7 14	4 15	7 32	3 58	7 23	4 6	4 1
18 5	Н.	Нед. 21 по Сош. ⓠ	Н. 26 по Сош. ⓠ	7 17	4 13	7 34	3 56	7 25	4 4	5 27
19 6	П.	Св. і ісп. Павла ⓠ	Елісавети	7 18	4 12	7 36	3 55	7 27	4 3	схд.
20 7	В.	Мч. Ерона	Фелікса	7 20	4 11	7 38	3 54	7 29	4 2	5 14
21 8	С.	Собор Арх. Михаїла	Введ. в Хр. М.Б.	7 21	4 10	7 40	3 52	7 31	4 1	6 0
22 9	Ч.	Мч. Онисифора	Кекілії	7 22	4 9	7 41	3 51	7 32	4 0	6 57
23 10	П.	Ап. Ерасті	Клиmenta	7 24	4 8	7 43	3 50	7 34	3 59	8 3
24 11	С.	Мч. Мини	Івана від Хрест.	7 26	4 7	7 45	3 49	7 36	3 58	9 15
25 12	Н.	Нед. 22 по Сош. ⓠ	Н. 27 по Сош. ⓠ	7 27	4 6	7 47	3 48	7 38	3 57	10 26
26 13	П.	† Єв. Ів. Золот. ⓠ	Івана Берхм.	7 28	4 5	7 49	3 47	7 39	3 57	11 37
27 14	В.	† Ап. Филипа	Валеріяна	7 30	4 5	7 50	3 46	7 40	3 56	ран.
28 15	С.	Мч. і ісп. Гурія (Пил.)	Кристентія	7 31	4 4	7 52	3 45	7 42	3 55	0 46
29 16	Ч.	† Ап. і Єв. Матея	Сатурніна	7 33	4 3	7 54	3 44	7 44	3 54	1 54
30 17	П.	Св. Григорія	Андрея Ап.	7 34	4 2	7 55	3 44	7 45	3 54	3 0

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

В ночі на 1 листопада 1918 р. українці перебрали владу в Галичині і почалася українсько-польська війна. — 20 листопада 1918 р. підняла Директорія повстання проти гетьмана Скоропадського.

20 листопада 1917 р. проголошено Україну самостійною державою. — 22 листопада 1918 р. українські війська вийшли зі Львова й почали облогу, яка тривала до 15 травня 1919 р.

ПОГОДА:

1—3 мрачно; 4—5 бурливо; 6—9 змінно; 10—14 бурі; 15—20 бурливо, студено; 21—24 погідно, мило; 25—30 студено.

ПРИРОДНА ВАРТИСТЬ

— Доброї Медицини — не лежить в ліках що є лише для злагоди — НЕ в поданню тимчасової пільги — НЕ в тимчасовім побудженню, але в СИЛЬНИМ ОЧИЩЕННЮ КРОВІ І ПОЖИВНОСТІ, які НЕ МОЖУТЬ НЕ ПРИНЕСТИ користі кожному нервові й волокні і кожному органові тіла. Це ЯСНО ВИДНО з факту, що “MUS-KEE-КЕЕ”, це Старинне Індіянське Средство, складається головно з ДІЯЛЬНИХ ЧИСТИХ Лічницьких Зел, виплеканих в нашій власній Західній Канаді, особливо для наших західних людей.

Природна вартисть його доказана тим, що має в собі Вітаміни як в овочах.

MUS-KEE-КЕЕ

У всіх Аптикарів і Мейл-Ордер Домах, включаючи ІТОНА і СІМПСОНА, всюди вповні гарантована \$1.00 за фляшку.

УЖИВАЙТЕ—

Dr. Wood's Norway Pine Syrup

на звільнення від

Кашлів, перестуд, бронхіту, й інших клопотів
віддихових проводів.

Ціна 35 центів; Велика родинна величина 60ц.

Грудень

МАЄ 31 ДНІВ

December

С	С	Дн	С В Я Т А		Схід і Захід	Схід і Захід	Схід і Захід	Мар.			
Н.	Г.		Греко-кат. і Прав.	Римо-кат.	сонця у	сонця у	сонця у	Схід і			
					Манітобі	Саскачевані	Альберті	Захід			
					Схід Захід	Схід Захід	Схід Захід	місяця			
1	18	С.	Мч. Плятона і Романа	Елігія	7 36	4 1	7 56	3 43	7 46	3 53	4 5
2	19	Н.	Нед. 23 по Сош.	Н. 1. Адвенту	7 37	4 1	7 57	3 42	7 47	3 52	5 11
3	20	П.	Преп. Григорія	Франца Ксав.	7 39	4 1	7 59	3 41	7 48	3 52	6 17
4	21	В.	Введ. в Храм. Пр Б.	Варвари	7 40	4 0	8 0	3 41	7 49	3 51	зах.
5	22	С.	Ап. Филимона	Сави	7 41	4 0	8 1	3 40	7 50	3 51	4 46
6	23	Ч.	Св. Амфілохія	Николая ап.	7 42	3 59	8 3	3 40	7 51	3 51	5 28
7	24	П.	Вмч. Катерини	Амброзія	7 43	3 59	8 4	3 39	7 53	3 50	6 20
8	25	С.	Сщмч. Клиmentа п.	Неп. Зач. П.Д.	7 44	3 59	8 5	3 39	7 54	3 50	7 28
9	26	Н.	Нед. 24 по Сош.	Нед. 2. Адв.	7 45	3 59	8 6	3 39	7 55	3 50	8 31
10	27	П.	Вмч. Якова перс.	П. Д. М. Льор.	7 46	3 58	8 8	3 39	7 57	3 50	9 43
11	28	В.	Препмч. Стефана	Дамазія	7 47	3 58	8 9	3 39	7 58	3 50	10 59
12	29	С.	Мч. Парамона	Александра	7 48	3 58	8 10	3 38	7 59	3 49	ран.
13	30	Ч.	† Ап. Андрея	Лукії	7 49	3 58	8 11	3 38	8 0	3 49	0 16
14	1	П.	Грудень. Прор. Наума	Спиридона	7 50	3 58	8 12	3 38	8 1	3 49	1 35
15	2	С.	Прор. Авакума	Фортуната	7 51	3 59	8 13	3 38	8 2	3 49	2 59
16	3	Н.	Нед. 25 по Сош.	Нед. 3. Адв.	7 52	3 59	8 14	3 38	8 2	3 49	4 23
17	4	П.	Вмч. Варвари	Лазаря	7 53	3 59	8 15	3 38	8 3	3 50	5 47
18	5	В.	† Преп. Сави осв.	Очікув. М. Б.	7 54	3 59	8 16	3 38	8 3	3 50	схд.
19	6	С.	Св. Николая Чудотв.	Немезія	7 54	3 59	8 16	3 38	8 4	3 50	4 38
20	7	Ч.	Св. Амвросія	Теофіля	7 55	4 0	8 17	3 38	8 4	3 50	5 40
21	8	П.	Преп. Атапія	Ап. Томи	7 56	4 0	8 17	3 38	8 5	3 51	6 51
22	9	С.	Неп. Зач. Пр. Бог.	Зенона	7 56	4 1	8 17	3 39	8 5	3 51	8 05
23	10	Н.	Нед. 26 по Сош.	Нед. 4. Адв.	7 57	4 1	8 18	3 40	8 6	3 52	9 20
24	11	П.	Преп. Даниїла Стовп.	Навеч. Різдва	7 57	4 2	8 18	3 40	8 6	3 53	10 31
25	12	В.	Преп. Спиридона	Різдво Христ.	7 57	4 3	8 18	3 41	8 7	3 54	11 40
26	13	С.	† Мч. Евстратія	Первмч. Стеф.	7 57	4 3	8 18	3 42	8 7	3 54	ран.
27	14	Ч.	Мч. Тирса	Івана ап.	7 58	4 4	8 19	3 43	8 7	3 55	0 47
28	15	П.	Сщмч. Елевтерія	Невин. Дітей	7 58	4 5	8 19	3 45	8 8	3 56	1 54
29	16	С.	Прор. Аггея	Томи еп.	7 58	4 6	8 19	3 46	8 8	3 57	3 0
30	17	Н.	Нед. Праотців	Нед. 1. по Різд.	7 59	4 7	8 19	3 47	8 8	3 58	4 5
31	18	П.	Мч. Севастіяна	Сильвестра	7 59	4 8	8 19	3 49	8 8	3 59	5 10

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

4 грудня 1803 р. помер останній кошовий Січи Іван Кальнишевський.— 14 грудня 1918 р. Директорія здобула Київ. —

19 грудня 1240 р. татари зруйнували Київ і пішли на Галичину. — 21 грудня 1761 р. Росія скасувала гетьманів на Україні.

Погода: —

1—4 студено; 5—8 бурливо; 9—10 студено; 11—18 вітри і бурі; 19—22 дуже студено; 23—24 нестійно; 25—27 вогко; 28—31 змінно.

Постійний Календар

Що означує день у тижні для кожної дати на роки 1801—1980.

А — Роки			Б — Місяці												В. — Назви днів										
1801 — — 1900			1901 — — 1980			Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Неділя	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	
01	29	57	85		25	53	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	1	2	3	4	5	6	7
02	30	58	86		26	54	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3	8	9	10	11	12	13	14
03	31	59	87		27	55	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	15	16	17	18	19	20	21
04	32	60	88		28	56	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	22	23	24	25	26	27	28
05	33	61	89	01	29	57	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0	29	30	31	32	33	34	35
06	34	62	90	02	30	58	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1	36	37					
07	35	63	91	03	31	59	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
08	36	64	92	04	32	60	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
09	37	65	93	05	33	61	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
10	38	66	94	06	34	62	1	4	4	0	2	5	3	3	6	1	4	6							
11	39	67	95	07	35	63	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
12	40	68	96	08	36	64	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
13	41	69	97	09	37	65	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
14	42	70	98	10	38	66	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
15	43	71	99	11	39	67	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
16	44	72		12	40	68	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
17	45	73		13	41	69	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
18	46	74		14	42	70	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
19	47	75		15	43	71	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
20	48	76		16	44	72	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
21	49	77		17	45	73	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
22	50	78		18	46	74	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
23	51	79		19	47	75	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
24	52	80		20	48	76	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
25	53	81		21	49	77	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
26	54	82		22	50	78	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
27	55	83		23	51	79	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
28	56	84		24	52	80	2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							

Вишукуємо в табелі А рік, якого нам треба і в цій самій лінії в табелі Б вишукуємо число, що лежить у тій самій лінії під відповідним місцем. До цього числа додаємо дату місяця. Одержане таким робом число вишукуємо в табелі В. День про який нам іде буде над тим числом.

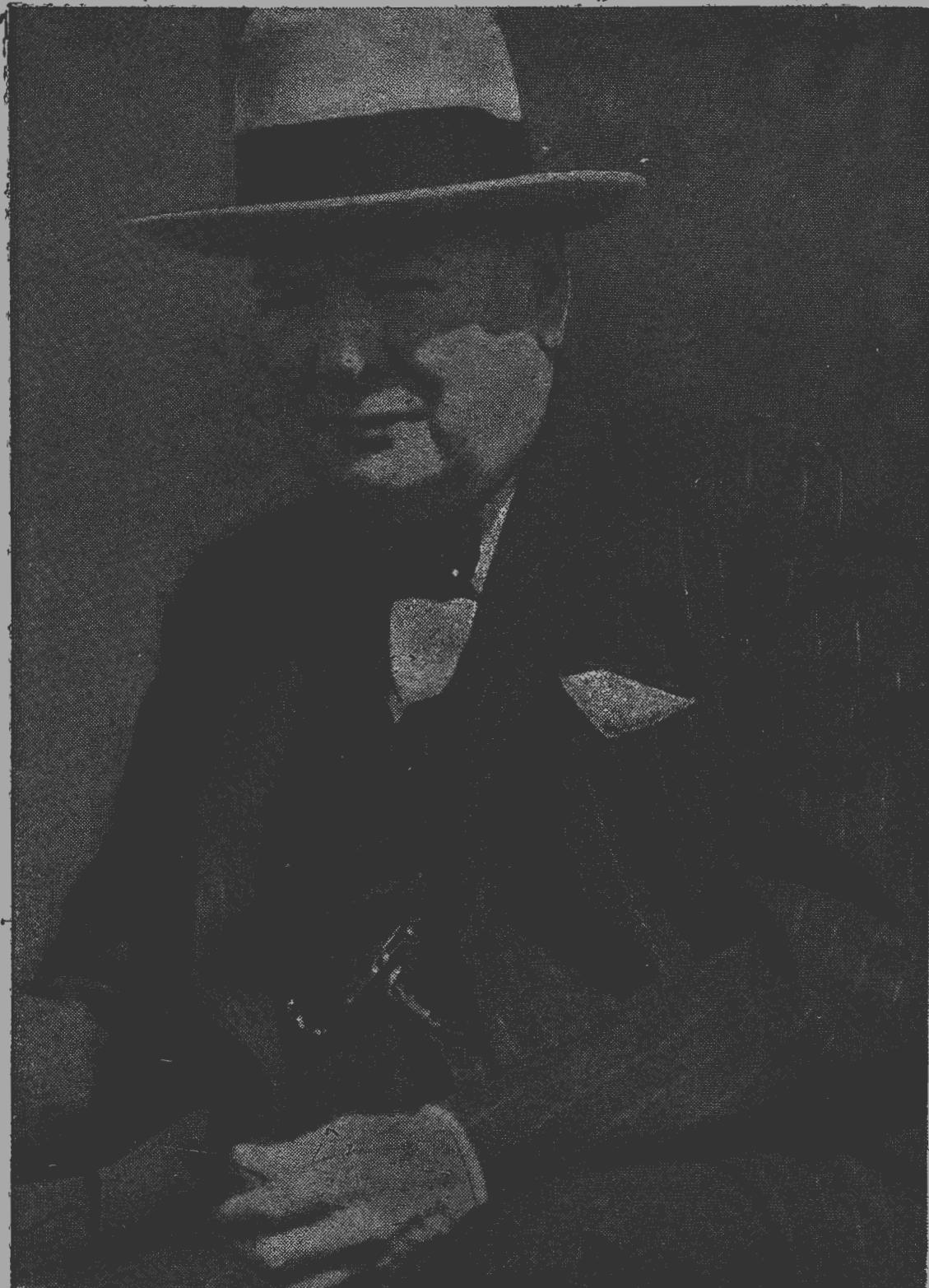
Приклад: Котрого дня в тижні помер Іван Франко? 28. травня 1916 року.

Відповідь: В табелі А вишукуємо рік 1916. В тому самому рядку в табелі Б під місяцем травнем маємо число 1. До цього додаємо дату названого дня 28 і одержимо число 29. Шукаємо того числа в табелі В, де є назви днів, і находимо його під неділею. Отже Франко помер у неділю.

КАЛЕНДАР ВАГІТНОСТИ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ

Як завагітні дні	ТО ЗВИЧАЙНО ОПОЛОЖИТЬСЯ			
	клячка	корова	вівця і коза	свиня
1 січня	6 грудня	12 жовтня	3 червня	30 квітня
8 "	13 "	19 "	10 "	7 травня
15 "	20 "	26 "	17 "	14 "
22 "	27 "	2 листопада	24 "	21 "
29 "	3 січня	9 "	1 липня	28 "
5 лютня	10 "	16 "	8 "	4 червня
12 "	17 "	23 "	15 "	11 "
19 "	24 "	30 "	22 "	18 "
26 "	31 "	7 грудня	29 "	25 "
5 березня	7 лютня	14 "	5 серпня	2 липня
12 "	14 "	21 "	12 "	9 "
19 "	21 "	28 "	19 "	16 "
26 "	28 "	4 січня	26 "	23 "
2 квітня	7 березня	11 "	2 вересня	30 "
9 "	14 "	18 "	9 "	6 серпня
16 "	21 "	25 "	16 "	13 "
23 "	28 "	1 лютня	23 "	20 "
30 "	4 квітня	8 "	30 "	27 "
7 травня	11 "	15 "	7 жовтня	3 вересня
14 "	18 "	22 "	14 "	10 "
21 "	25 "	1 березня	21 "	17 "
28 "	2 травня	8 "	28 "	24 "
4 червня	9 "	15 "	4 листопада	1 жовтня
11 "	16 "	22 "	11 "	8 "
18 "	23 "	29 "	18 "	15 "
25 "	30 "	5 квітня	25 "	22 "
2 липня	6 червня	12 "	2 грудня	29 "
9 "	13 "	19 "	9 "	5 листопада
16 "	20 "	26 "	16 "	12 "
23 "	27 "	3 травня	23 "	19 "
30 "	4 липня	10 "	30 "	26 "
6 серпня	11 "	17 "	6 січня	3 грудня
13 "	18 "	24 "	13 "	10 "
20 "	25 "	31 "	20 "	17 "
27 "	1 серпня	7 червня	27 "	24 "
3 вересня	8 "	14 "	3 лютня	31 "
10 "	15 "	21 "	10 "	7 січня
17 "	22 "	28 "	17 "	14 "
24 "	29 "	5 липня	24 "	21 "
1 жовтня	5 вересня	12 "	3 березня	28 "
8 "	12 "	19 "	10 "	4 лютня
15 "	19 "	26 "	17 "	11 "
22 "	26 "	2 серпня	24 "	18 "
29 "	3 жовтня	9 "	31 "	25 "
5 листопада	10 "	16 "	7 квітня	4 березня
12 "	17 "	23 "	14 "	11 "
19 "	24 "	30 "	21 "	18 "
26 "	31 "	6 вересня	28 "	25 "
3 грудня	7 листопада	13 "	5 травня	1 квітня
10 "	14 "	20 "	12 "	8 "
17 "	21 "	27 "	17 "	15 "
24 "	28 "	4 жовтня	24 "	22 "
31 "	5 грудня	11 "	2 червня	29 "

Увага! До цього речинця може кілька днів недотягнути, або перетягнути.

Вінстон Чорчилл, Прем'єр Великої Британії.

Загальний Церковний Устав

I. СВЯТИЙ БЕЗПОЛІЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

Вечірня Велика. Блажен муж, на Господи возвах: стихир 10: воскресних 7, Святому З, Слава: Святому, I нині: Догмат рядового гласа. Вход. По Світі тихий. Рцім всі. Слодоби. Стиховна воскресна, Слава Святому (як є), I нині: Богородичен воскр. стиховни. По „Нині отпускаєши”. Тропар воскр. гласа, Слава: Тропар Святому, I нині: Богородичен воскр. по гласу Наславника. Отпуст вел.

Утріння вел. По Бог Господь: Тропар воскр. 2. р. Слава: Тропар Свят. I нині: Богор. воскр. Сідалньі воскр. Ангельський Собор. Інакож гласа. Степенна гласа. Евангеліє воскр.. На каноні Ірмоси гласа і Катавасія рядова. По 3 пісні Кондак, — Ікос, Слава: Сідален Свят. I нині: Богор. По 6 п. Кондак — Ікос воскр. Перед 9 п. „Честнішую Херувим”. По 9 п. „Свят Господь Бог наш” і Світилен воскр. Слава свят. (як є) I нині: Богор. світильна воскр. На хвалитех 8 стихир воскр. Сл. стихира еванг. I нині: Преблагословенна: По чавословію вел. Тропар воскр.: як глас 1, 3, 5, або 7, тоді „Днес спасеніє”, а як глас 2, 4, 6 чи 8, тоді „Воскрес із гроба”.

Літургія. Тропар воскр. Слава Кондак, I нині: Богородичен для 1, 5 і 7 гласа воскресен, а до інших гласів дібраний Богор. (до 2 гл. В молитвах неусипаючу (Успення), до 3 гл. Діва днесь (Покрови), до 4 гл. Йоаким і Анна (Різдва), до 6 гл. Заступнице христіян (з Параклиса), до 8 гл. Взбанной Воеводі (Благов.) — або загальний: „Заступнице христіян”. Прокімен воскр. Причастен: Хвалите Господа з небес . . . Апостол і Евангеліє рядове.

II. СВЯТИЙ ПОЛІЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ

Вечірня Велика: „Блажен муж”, на „Господи возвах” стихир 6 або 8: Свят.;

Слава: Свят; I нині: Догмат під гласу слави, (в. П'ятницю веч. Догмат уступаючого гласа) Прск.: дня З Чтенія. Стиховна: Свят.; Слава: Свят.; I нині: Богор. воскр. Стиховні після наславника.— Тропар Свят.; Слава: I нині: Богородичен воскр. після Слави. Отпуст великий з поминанем Служби лише Свят.

Повечеріє: По „Достайно” Кондак Святого.

Утріння: Тропар: Свят, 2 р., Слава I нині: Богородичен воскр. після Слави. Дві рядові Катизми з малими Ект. Сідалні: Свят. з Богород. Полиелей. Величання: Свят. Ект. мала, Сідален полиел. з Богород. на Слава I нині. Степенна 4 гласа (1 антиф.) Прокімен, Евангеліє і стихира по нім: Свят. Канони: Богородичен з Ірмосом на 6; Свят. на 8. (В суботу за Канони Богород. Канон храма на 6.) Катав. Рядсва. По 3-ї п.: Сідален: Свят. Слава I нині: Богород. — По 6-ї п.; Кондак — Ікос. Свят. По 9-ї п.: Світилен: Свят.: Слава I нині: Богород; його. Стихирі хвалитні; Свят. 4; Слава I нині: Богород. Славословіє вел. Троп. Свят.: Слава I нині: Богород. воскр. після Слави. — Отпуст великий.

Часи: На всіх Тропар і Кондак Святого.

Літургія: Антифони повседневні Тропар; Слава: Кондак Свят.; I нині: Богородичен після Слави. Прокімен, Аллілuya, Причастник: Свят. Апостол і Евангеліє: (рядове і) Свят.
В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах, хіба похоронну.

III.

СВЯТИЙ ПОЛІЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

Вечірня велика: „Блажен муж.” На „Господи возвах”: Празн. 3; Свят. 5; Слава: Свят.; I нині: Празн. — Вхід: З Чтенія. Стиховна з Славою: Свят. I нині: Празн. Тропар: Свят.; Слава і нині: Празн.

Повечеріє мале: Кондак: Свят.; Слава I нині: Празн.

Утрена: Тропар: Празн. 2 р., Слава: Свят.; I нині²: Празн. — По рядових Катизмах. Сідалні: Свят; Слава I нині: Празн. — Полиелей Величання. Ектенія мала. Сідален полиелея Свят.; Слава I нині. Празн. Степенна 4 гл. (1 ант.). Прокімен, Еванг. і стихира: Свят. Канон: Празн. на 6; Свят. на 8. Катав. рядова. По 3-ій п.: Кондак — Ікос: Празн. Сідален: Свят. Слава I нині: Празн. По 6-ій п. Кондак — Ікос: Свят. По 9-ій п.: Світилен Свят.; Слава I нині: Празн. Стихирі хвалитні: Празн. З; Свят. З; Слава: Свят.; I нині: Празн. Славословів велике. Тропар: Святого, Слава I нині: Празн. Отпуст великий з поминанням Служби Празн. і Свят.

Часи: На всіх, Тропар Празника і Слава: Святого. Кондак, на переміну: на 1-ім і 6-ім Празника, на 3-ім і 9-ім Святого.

Літургія: а) коли був Празник Господський: два антифсни: Празн.; третий звичайний з прип: Празн. — б) Коли був Празник Богородиці: антифони дня. — Тропар: Празн. і Свят; Слава: Кондак Свят.; I нині: Празн. Прокімен, Аллілуя, Причастник: Празн. і Свят. Задостойник: Празн. Апостол і Евангеліє (рядове i) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах.

IV.

СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

На Великій Вечірні: „Блажен муж.” На „Господи Возвах” 10 стихир: 4 воскресні припадаючого гласа і 6 Святого, Слава: Святого, I нині: Догмат. Прокімен Суботи вечера і 3 членія Святого. Стиховна воскресна. Слава: Святого, I нині: Богородичен по гласу Слави. Прикінці Тропар воскресний, Слава: Святого, I нині: Богородичен воскресний по гласу Тропара Святого. Отпуст великий.

На Повечерію: Кондак Святого по Трисвятім.

На Великій Утрени: На „Бог Господь”: Тропар воскр. гласа, 2 р., Слава: Святого, I нині: Богородичен по гласу слави. Сідален воскр., Полиелей і величанія Святого, Ангельський Собор, а по малій Ектенії Іпакой гласа, відтак 1-ий і 2-ий Сідален Святого без Богородичних, Сла-

ва: 3-ий Сідален Святого, I нині: Богородичен його. Степенна гласа і все проче до канона воскресне. На каноні, по 3-ій пісні кондак, Ікос і Сідален Святого, по 6-ій кондак і Ікос воскресний, по 9-ій Світилен воскр., Слава: Святого, I нині. Богородичен Світильна воскресно-г. На хвалитех 8 Стихир: 4 воскресні і 4 Святого (4-а стихира наславна), Слава: Стихира евангельська, I нині: „Преблагословенна”. Проче до кінця воскресне. Отпуст великий з поминанням Святого.

На часах: — На всіх Тропар воскр. і Слава: Святого. Кондаки: на 1-ім і 6-ім воскресний, на 3-ім і 9-ім Святого.

На Літургії: Тропар воскр., Святого і кондак воскр., Слава: кондак Святого, I нині: Богородичен, по гласу Слави або Заступнице Христіян. Прокімен, Аллілуя, Апостол, Еванг. і Причастен, неділі і Святого.

V.

СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

На Великій Вечірні: „Блажен муж”. На „Господи возвах” 10 стихир: 3 воскр., 3 Празника і 4 Святого, Слава: Святого, I нині: Догмат. Прокімен дня., 3 членія Святого, Стиховна воскр., Слава: Святого, I нині: Празника. При кінці Тропар воскр., Слава: Святого, I нині: Празника.

На повечерію: Кондак Святого, Слава, I нині: Празника.

На Великій Утрени: Троп. воскр., 2 р., Слава: Святого, I нині: Празника. Сідален і проче як в неділю без попразденства, лише по 3-ім сідалні Святого, I нині: Празника. По 3-ій пісні Канона Кондак і Ікос Празника і Святого і Сідален Святого, Слава I нині: Празника; по 6. Кондак і Ікос воскр., по 9-ій Світил. воскресний, Слава: Святого, I нині: Празника. На 9-ій пісні (крім неділь внутр Празника Пасхи) береться „Честнішую”. На хвалитех 8 стихир: воскресні 4 і Святого 4, Слава: Стихира Евангельська, I нині: „Преблагословенна”.

На Часах: — На всіх Тропар воскр., і Слава: на 1-ім і 6-ім Празника, а на 3-ім 9-ім Святого. Кондаки: на 1-ім і на 9-ім воскр., на 3-ім Празн. а на 6-ім Святого.

На Літургії: — Тропар воскресний, Празника-і Святого, Кондак воскр. Слава: Кондак Святого, I нині: Кондак Празника. Прокімен Апостол, Евангеліє і Причастен, Неділі і Святого.

VI. СВЯТИЙ З ВСЕНQЧНИМ НА БУДНІ

Вечірня Вел.: Слава святій. Прийдіте поклонімся, пс. 103. Бл. муж. На Господи возв. 8 стихир Свят., Слава: Свят. I нині: Догмат по гласу Наславника. Вхід. З Чтення. Рцім всі. Литія святого. Стиховна святого. На „Нині отп.” Тропар свят. 2 р. Богородице Діво 1 р.

На Утрині Великій: По Бог Господь Тропар Свят. 2 рази Слава: I нині: Богор.. воскр. після гл. Троп. Сідалні 2 Свят.; Полиелей, Величаніє, Сідален, полиелей, Степенна празника. Єванг. і стихира Свят. На каноні Ірмоси Св. Катавасія рядова. По 3 п. Сідален. Свят. Сл. I нині: Богор. По 6 п. Кондак—Ікос Свят. На 9 п. „Честнішую” (крім 20 і 30 I.) По 9 п. Світилен Свят. 2 рази Сл. I нині: Богор. На хвалитех стихири Свят. I нині: Богор. По Славословію вел. Тропар Свят. Сл. I нині: Богор. воскр. —

На Літургії: Тропар Святого, Сл. Кондак Свят. I нині: Богородичен. Прокімен. Причастен. Ап. Єв. Свят.

VII.

НЕДІЛЯ З БДІННИМ АБО ПРАЗНИКОМ БОГОРОДИЧНИМ

На Вечірни Великій: Слава Святій. „Прийдіте поклонімся” і псалом 103. Проче береться як повище, лише як Празн. Богор., то на Госп. возв.: Слава: I нині: Празн. По Ісполним: Литія, як Богородиці, то вся Празника, а як Святого, то перша стихира Храма, дальші святого, Сл. Свят. I нині: Богор. зо стихир воскресних по гл. Наславника. На стиховні стихири воскресні. Сл. I нині: Празн. Богородичного, а як Бдінний то Слава: Свят., I нині: Богор. воскр. з стиховні по гл. Наславника. По „Нині отпускаєши”: Тропар Празн. 3 р. а як Бдінний: Богородице Діво 2 р. Тропар Свят. 1 р. По благословенню хлібів: Буди ім'я Госп. і пс. 33. Отпуст воскр. з поминанням Празника Богор. або святого дня.

Утреня: По Бсг Господь: Тропар воскр. 2 р. Сл. I нині: Празн., а як Бдінний: Сл. Свят. I нині: Богор. воскр. по гл. Наславн. (як Празн. Богор. Прокімен, Ев. Празн. і по 50 псалмі стихира Празника. Святому беремо лише тоді Прокімен, Еванг. і стихири, як його Храм.)

Кансн з Ірмосами воскр., ката vasія рядова. По 3 п Кондак—Ікос воскр. і Сідален Празн. По 6 п. Кондак—Ікос празн. (Як Бдінний, то на каноні як під 1.) На 9 п. „Честнішую”, Світилен воскр. Сл. I нині: Празн. На хвалитех як під IV., лише Слава Празн. (Святому Слава: лише тоді, як його храм,) а стихира ев. по Утрині. Тропар сдин з двох воскресних.

Літургія: Тропар Воскр., Празн. або Свят.; Кондак воскр., Сл. I нині: Кондак Празн., як Свят., то Сл. Кондак Свят. I нині: Богор. дібраний як під 1. Проче все неділі і Празн. чи Святого. Задостойник Празн.

VIII. ПРАЗНИК БОГОРОДИЧЕН НА БУДНІ

Усе, як під VII. лише по стихирах все Сл. I нині: Празн. на Утрині: Троп. Празн. 2 р. Сл. I нині: той сам. На 9 п. Припів Празн. При кінці Тропар Празн.

Літургія: Тропар Празн. Сл. I нині: Кондак Празн. Проче і Задостойник Празн.

IX. ПРЕД — І ПОПРАЗД (ГОСПОД. АБО БОГОР.) В НЕДІЛЮ

Усе, як під 1, лише на Вечірні на Госп. возв. воскр. 4, Празн. 3, Свят. 3, Слава: Празн. I нині: Догмат гласа. Стиховна воскр. Слава Святому (як є), I нині: Празн. По „Нині отпускаєши”: Тропар воскр. Слава Святому, I нині: Празника.

Утреня: На тропарах і Світильнах I нині: Празн. На Каноні по 3 п. Кондак—Ікос Празн., Сл. Сідален Свят. I нині: Празн. на хвалитех стихир воскр. 4, Празн. 4 з 2 їх припівами, Слава: стихира еванг. По Славословію вел. Тропар воскр. один з двох. —

Літургія: В попразд. Господс. З антифони Празн., так само Прийдіте поклонімся. Тропар воскр. і Празн. Слава Кондак воскр. I нині: Празн. Трісвятое Прокімен, Ап. Аллілуя, Еванг. і Причастен лише недільні. Задостойник Празника.

X. ВІДДАННЯ ПРАЗНИКА В НЕДІЛЮ

Служба святого рядового переносяться на інший день. Усе як під 1 тільки на

Вечірні: На Госп. возв. воскр. 4, Празн. 6, Сл. Празн. I нині: Догмат гласа. На стиховні і на Тропарях: Слава: I нині: Празн. Так само на Утрени: На Каноні по 3 п. Конд.—Ікос і Сідален Празн. На 9 п. „Чеснішшу” світилен воскр. Сл. I нині: Празн. На хвалитех воскр. 4 Празн. 4 з

2 їх припівами. Сл. стихира еванг. По Славословію вел. Троп. воскр.

Літургія: Тропар як в Попразд. Прокімен, Аллілія і Причастен неділі і Празн. Апост. і Евангеліє, як Празн. Господс., то лише Неділі як Богородичен то Неділі й Празн.

Частинний Устав для Свят 1945

6. січня. Навечеріє Різдва Христового: Царські Часи. **На Літургії св. Вас. Вел. з Вечірнею:** Ап. зач. 303; еванг. Луки зач. 5. (Піст).

7. січня. Різдво Христове: Повечеріє Велике з Всеночним. **На Літ. Йоана Золотоустого:** Ант. Празн. Місто Святий Боже співається Єлици. Ап. зач. 209, ев. Матея зач. 3.

Загальниця до Навечерія Богоявлення, але час заказаний.

8 січня. Собор Пресв. Богородиці і Св. Йосифа Обручника: Всеночне.

На Великій Вечірні: Блажен муж. На Господи возвах: 8 стихир: 3 Різдва і 5 Обр., Слава: Обр., I нині: Різдва. Вход і Прок. Різдва: Кто Бог велий, тенія З. літія. По Нині отпущаеш: Тропар Обр. 2 р., і Богородице Діво 1 р.

На Утрени: На Бог Господь: Троп. Різдв. 2 р., Слава: Обр., I нині: Різдв. По Сідалнах Полиєлей і Величанія. Степенна: От юности. Прокімен: Возвеселиться. Ев. Матея зач. 2. По Великім Славословію: Тропар Обр., Слава, I нині: Різдва.

На Літургії: Антиф. 2 перші Різдв. 3-ий звич. з прип. Різдв. Троп. Різдва і Обр., Слава: Конд. Обр., I нині: Конд. Собор. Прок. Собор. Ап. зач. 306. Ев. Матея зач. 4.

9. січня. Первомученика Стефана: На Літургії: Антиф. два разника, 3-ий звич. з прип. Празн. Троп.: Празн. і Стеф., Слава: Конд. Стеф. I нині: Празн. Проче усе: Празн. і Свят. (Стеф.) Задостойник: Празн. Апост. зач. 17; ев. Матея зач. 87.

14. січня. Новий Рік. Обрізання ГНІХ і Св. Василія: Всеночне.

На Великій Вечірні: 8 стихир: Обріз. 4 і Вас. 4, Слава: Вас., I нині: Обріз. Чтецій 3. Літія. На благословення хлібів Тропар Вас. 2 р. і Обріз. 1 р.

На Утрени: Троп. Обріз. 2 р., Сл.: Вас., I нині: Обріз. Полиєлей і Величанія.

Степенна: От юности і Прок. Уста моя. Ев. Йоана зач. 36. Ірмоси Обріз., Ката васія: Глубини: Богоявленія. По Славо словію вел.: Троп. Василія, Слава, I нині: Обрізання.

На Літургії Вас. Великого: Троп. Обріз. і Вас., Слава: Кондак Вас., I нині: Обріз. Прок. Нед. перед Просвіщ. і Обріз.: Спаси Господи, і Василію: Уста моя. Ап. зач. 298 (нед. пер. Просвіщ.) і 254 (Обріз.). Ев. Марка зач. I (нед. пер. Просвіщ.) і Луки зач. 6 (Обріз.); Ап. і Ев. Василію опускається.

18. січня. Навечеріє Богоявлення: Царські Часи.

На Літургії св. Василія з Вечірнею: Апост. зач. 143, Ев. Луки зач. 9.

Нині заховуємо Піст.

19 січня. Богоявлення ГНІХ: Повечеріє Велике з Всеночним, як перед Різдвом.

На Літургії Йоана Золотоустого: Антиф. Празн. Місто: Святий Боже співається: Єлици. Ап. зач. 302, Ев. Матея зач. 6. По Заамвонній молитві Водосвята.

12. лютого. Трьох Святителів: Всеночне.

На Великій Вечірні: По благословенню хлібів Троп. Свят. 2 р., і Богор. Діво 1 р.

На Утрени: Ев. Йоана зач. 36.

На Літургії: Ап. зач. 335, ев. Матея, зач. 11.

15. лютого. Стрітення ГНІХ: Всеночне.

На Вечірні: Все празника. На благослов. хлібів Троп. Празн. 3 р.

На Утрени: На Бог Господь: Троп. Празн. 2 р. Слава, I нині: Троп. Празн. 1 р. Все проче по порядку. Празн. Ев. Луки зач. 8.

На Літургії: Припів до 3-го Антифона: Молитвами Богородице, Спасе, спаси

нас. Місто: Прийдіте поклонімся: береться, лих в сам день Празника входное. Ап. з. 316, Ев. Луки зач. 7.

18. березня. Неділя Сиропустна:

На літургії: Тропар воскресний. Слава, I нині Кондак неділі Сиропустної. Ап. зач. 112, Ев. Матея з 17.

19. березня. Понеділок: Початок Великого Посту.

В Середи і Пятниці Великого Посту Служба Божа Преждеосвящених Дарів і Сорокоусти.

Літургія Преждеосвящених Дарів (на ній Вечірня з слідуючого дня).

На Літургії Преждеосв. Дарів убирається священик в усі ризи (фіолетні) при чим говорить лише слова: Господу помолимся'. Опісля бере пожну чашу і дискос накриті покровцем твердим, ложочку і ручничок і виходить перед Престол, де відправляє Літургію після нижче поданого взору. Царські двері отворені через цілу Літургію. Замкнені лише в часі співання 'Да ісправиться'.

Чин Літургії: ,Благословенно царство.' 'Царю Небесний' аж до 'Прийдіте поклонимся.' Псалом 103. В часі того Псалма читає священик 5 послідних Молитов Вечірні (Світильничих). '(Три початкові читає поодиноко по кожнім з трьох антифонів 18-ої Катизми). Катизма 18-а. З антифонон з Ект. малими; і Молитвами вечірними. На 'Господи возвах': Тріоди: 6; Свят. із слідуючого дня: 4; Слава: Свят. I нині: Богородичен, гласа. Вхід з кадилом. 'Світ тихий.' Прокімен Тріоди з Стихом 2 р. Чтеніє: Бітія. Другий Прок.: Тріоди з Стихом. Священик бере в руки трійцю і кадильницю, складає їх навхрест і обернений до Престола голосить: "Премудрость прости." 'Світ Христов просвіщает всіх.' На ті послідні слова звертається священик лицем до людей. Усі роблять 3 великі поклони. Чтець зачинає відразу: Притчей Чтеніє. 'Воньмі.' Чтеніє. Священик замикає царські двері і по скінченню Чтеція, обкадивши передну частину Престола зачинає: 'Да ісправиться.' Священик обкаджує Престіл при кінці кожного стиха, а на кожну сторону переходить тоді, коли крилос зачинає співати: 'Воздіяніе.' В часі коли священик співає стих, клячить народ, і противно, коли співає народ, клячить священик і встає на 'Воздіяніе.' По скінченню 'Да ісправиться'

священик отвірає царські двері — уві роблять три великі поклони і сейчас зачинається Літургія по порядку після Служебника. Ектенії співає священик спеціальним напівом. В часі співання 'Нині сили' священик кадить, як звичайно на Літургії перед Вел. Входом. По обкадженню священик сам відмовляє 'Нині сили' 3 рази виймає з Кивота Дароносію, кадить, бере її в руки і з шалем на рамени робить: Вхід. По Вході священик кладе св. Дари, обкаджує, вибирає освяченого Агнця і Частиці і опісля ховає Дароносію. Без ніякої Молитви вливає священик вино і воду до чаши, покриває покровцем, опісля робить з усім народом 3 великі поклони і продовжає Літургію. Св. Причастіє відбувається під одним видом. По заамвонній Молитві: 'Буди ім'я Господнє' 3 р. Псалом 33. 'Благословені Господне на вас' і тд. співає священик напівом звичайним.

8 квітня. Хрестопоклінна.

На Великій Вечірні: Блажен муж. На Господи возвах: 10 стих.: воскр. 6 і Тріоди 4, Слава: Тріоди, I нині: Догмат гл. 7. Стиховна гласа, Слава: I нині: Тріоди. При кінці Троп. воскр., Слава: 'Спаси Господи.' I нині: Богородичен. По отпусті винесення Чесного Хреста зі захристії на великий престіл. Відбувається воно так: Сейчас по отпусті Вечірні священик йде до Заходистії, — де вже наперед приготував Чесний Хрест, убраний його в васильки і обвив зі-споду 'Воздухом,' а між васильки і Хрест встремивши Дискос. Відтак, одітій в епітрахиль і фелон, покадить Хрест і зачинає 'начало обичне' від Благословен Бог наш. 'Яко твоє єсть царство' бере Хрест у руки і прикладаючи собі його до чола васильками, виносить на престіл і кладе його на місце Евангелія, а хор під час того співає Тропар: 'Спаси Господи,' Слава, I нині: 'Вознесийся.'

На Утрени: В часі Славословія великого священик убраний у всі ризи фіолетні, покадить на престолі Хрест, бере його в руки і обійшовши престіл наоколо, стає перед царськими вратами. Коли скінчиться Славословіє і Трисвятое, священик возглашає: 'Премудрость проссти!' і заносить хрест на тетрапод а положивши його там кадить з 4 сторін. Хор в тім часі співає 'Спаси Господи,' а по відспіванню робиться 3 поклони співаючи 'Кресту Твоєму.' Подібно по кож-

нім богослуженню в церкві, аж до п'яtnиці співається перед чесним Хрестом 3 р. 'Кресту Твому' з поклонами. В п'яtnицю по богослуженню заносить священик хрест до захристії.

На Літ. Вас. Вел.: Троп. воскр. і Хреста, Слава, І нині: Конд. Хреста. Місто 'Святий Боже' береться 'Кресту Твоєму.' Прок. і Прич. Хреста. Ап. з. 311. Ев. Марка зач. 37.

18. квітня. Середа Вечером: Утреня з Поклонами.

3. травня. Великий Четвер:

Літ. Вас. Вел. з Вечірнею: 10 стихир. Чтеній З і Ап. зач. 149, Ев. Мат. зач. 107. Місто 'Чже Херувими' співається 'Вечери твоєя Тайни.' Місто Достойно співається Ірмос: Странствія.

4. травня. Велика П'ятниця: Царські часи. По вечірні винесення Плащаниці до Божого Гробу. Винесення відбувається так: В часі співання послідної стихири на Стиховні священик одітій в усі ризи (фіолетні) виходить перед престолом з Плащаницею і віддає її 4-ом парохіянам. Відтак виймає Святі Тайни, обкладжує їх, бере в руки і серед співу 'Тебе одягнашогося, робить 3 рази обхід навколо церкви. Повернувшись до церкви кладе Найсв. Тайни на приготовані місці над Божим Гробом, обкладжує їх, а плащаницю уміщує в Божім Гробі, головою до своєї лівої руки і кадить її з 4-ох сторін. По 'Нині отпушаєши' і по 'Отче наш,' співається З р. 'Благообразний Йосиф' з поклонами. Відтак цілує плащаницю а по нім вірні. Отпуст Великої Суботи. Вечером Єрусалимська Утреня при Божім Гробі.

Коли парох має більше церкова, то лише в одній є вечірня, а в прочих саме виставлення плащаниці в слідуючий спосіб: 'Благословен Бог наш.' 'Прийдите поклонімся' З р. і сейчас Похід з Плащаницею серед співання: 'Тебе одягнашогося.' По Поході: Отпуст малий. 'Благообразний Йосиф' З р. з поклоном і цілуванням Плащаниці.

Від нині до Неділі Пасхи не вноситься мерців до Церкви.

5. травня. Велика Субота: Літ. Василія Вел. з Вечірнею. Ап. зач. 91, Ев. Мат. зач. 115. Замість Аллілуя співають: 'Воскресни Господи, суди землі', під час чого священик зміняє ризи фіолетні на світлі.

6. травня. Великдень: Вечером або до-

світа правиться в постних ризах перед Б. Гробом Містопунощниця. По ній плащаницю заноситься на вівтар або де є місце, над горним сідалищем, щоби було видно і там остає аж до Вознесення. Свящ. перебирається у світлі ризи, бере Найсв. Тайни, а люди образ або статую Воскресення і Євангеліє і роблять обхід довкола церкви і дзвонять. Заносить Найсв. Тайни до церкви і з хрестом виходить перед двері церкви, де зачинається Утреня воскресна. На каноні єктенія по кожній пісні і кадиться на початку канона і на Ангел вопіяше. — **Літ. Золотоустого:** Євангеліє поділене на 12 частей, читається з перестанками, під час яких дзвониться у всі дзвони. Вечірня у всіх ризах, так само в понеділок і вівторок, і на Утріні цілий тиждень. Нині на веч. Ев. Йоана зач. 65. На 'Да воскресне Бог' ціловання хреста і мирою. Отпуст з хрестом цілий тиждень, а дальше до Вознесення лише в неділі, Празн. Преполовення і Віddання Пасхи. Цей тиждень загальниця. Царські врати цілий тиждень отворені.

Похорон правиться цілий тиждень в ризах світлих, той самий для старших і дітей. — **Час заказаний.** — По Літургії або по Утріні благословення брашен, як в Літургіконі, або Молитослові. Через цілий Світливий Тиждень не можна правити заупокійної Служби Божої.

7. травня. Світливий Понеділок:

На Вел. Вечірни: Вхід з Євангелієм. По Прокімені читання Євангелія Йоана зач. 65.

На Літургії: Антифони Пасхи які береться через цілий тиждень. Тропарі вчерашні. Прокімен 'Во всю землю.' Ап. зач. 2, Ев. Йоана зач. 2.

8. травня. Світливий Вівторок:

На Вел. Вечірни: Вхід з кадилом.

На Літургії: Прокімен 'Величить душа моя.' Ап. з. 4, Ев. Луки з 113.

14. червня: Вознесення Господне: Всеночне.

На Вечірни: Блажен муж не співається.

На Утріні: Полиелей і величанія. Ев. Марка зач. 71.

На Літургії: Антиф. осібні. Ап. зач. 1, Ев. Луки зач. 114. Місто 'Достойно' Ірмос Празника.

24. червня. Сошествіє Св. Духа: Всеночне.

На Вел. Вечірни: і на кожнім богослуженню через цілий тиждень співається 'Царю Небесний' з коліноприклоненням.

На Утрени: Ев. Йоана з. 65. 'Воскресіння Христово' опускається.

На Літургії: По Благословенню Царство співається Царю Небесний з колінопріклоненням. Антифони осібні. Ап. зач. 3, Ев. Йоана зач. 27. По Отпусті сейчас співається Вечірня з колінопріклонними молитвами.

Загальниця через цілий тиждень.

25. червня. Пресвятої Тройці:

На Літургії: Антифони 2 перші вчешні, 3-ий звичайний з припівом 'Спаси ни Утішителю благий'. Ап. з. 229 і 197, Ев. Мат. з. 75 і 116.

7. липня Різдво Йоана Хрестителя: Устав Святого з Всеночним на будні.

На Вел. Утрени: Ев. Луки з. 1. (з переступками).

На Літургії: Ап. зач. 112, Ев. Луки зач. 3, (з переступками.)

12. липня. Верховних Ап. Петра і Павла: Всеночне.

На Утрени: Ев. Йоана з. 67.

На Літургії: Ап. з. 193, Ев. Йоана зач. 67.

14. серпня. Проісходженіе Чесного Хреста і Муч. Макавеїв: Від нині починається Спасівка, піст, що триває до 27 серпня, навеч. Успення включно.

На Вечірні повседнівні: По отпусті винесення Чесного Хреста подібно, як в Суботу Хрестопоклінну.

На Утрени: По Славословію великом відбувається занесення Чесного Хреста з великого престола на тетрапод подібно, як це було в нед. хрестопоклінну. По відспіванню 3 р. Кресту Твоєму з поклонами, коли люди цінують святий Хрест, хор співає стихири Прийдіти вірні.

На Літургії: Троп. Хреста і Муч., Слава: Кондак Муч. Ап. з. 125 і 330, Ев. Йоана з. 60 і Матея з. 38. По замавонній молитві водосвяття мале на памятку хрещення України, і благословення зілля: Начало обичне, Трисвяте.—По Прийдіте поклонімся 3 р., Псалом 142. Бог Господь. на гл. 4. Троп.: Ко Богородиці; Слава, і нині: Не умолчим. Псалом 50. Стихир освячення: Яже радость ітд. Стихири самогласні. Трисвяте. Прокімен. Ап. з. 306; Ев. Йоана з. 13. Ектенія: Молитва: 'Боже Великий і Вишній' ітд. Благословення зілля після Требника.

19. серпня. Преображення Господнє: Всеночне.

На Утрени: Ев. Луки з. 45.

На Літургії: Антиф. осібні. Ап. з. 65, Ев. Матея з. 70. Місто Достойно Ірмос

Празника. По заамвонній молитві або по отпусті свячення овочів.

28. серпня. Успення Пресв. Богородиці: Всеночне.

На Утрени: Ев. Луки зач. 4.

На Літургії: Ап. зач. 240, Ев. Луки з 54. По отпусті свячення зілля.

21. вересня. Різдво Преч. Діви Марії: Всеночне.

На Утрени: Ев. Луки зач. 4.

На Літургії: Ап. з. 240 Ев. Луки з. 54.

27. вересня. Воздвиження Чесного Хреста: (піст). Всеночне. Перед Вечірнею зі всеночним виносається Чесний Хрест із Захристії на головний престіл подібно, як в нед. Хрестопоклінну, а на Утрені під час Славословія переноситься його на тетрапод, де по Трисвятім відбуваються: поклонення, при співанню ектенії: Помилуй нас Боже, а на кожний ії член хор співає (по нинішньому звичаю) 24 рази Господи Помилуй.

На Літ. Ап. з. 125, Ев. Йоан. з. 60.

Нині заховуємо піст.

8. листопада. ВМЧ. Димитрія: Всеночне. Ев. утр. Матея 36.

На Літ.: Ап. з. 292, Ев. Йо. з. 52.

21. листопада. Архістратига Михаїла: Всеночне. Ев. утр. Матея з. 52.

На Літ.: Ап. з. 305, Ев. Луки з. 51.

27. листопада. Піст до Різдва Христового.

4. грудня. Введення в Храм Пресв. Богородиці: Всеночне.

На Утрени: Ев. Луки з. 4.

На Літ.: Ап. з 806, Ев. Луки з. 54.

19. грудня. Св. Николая Чудотворця: Всеночне. Ев. утр. Йоана 36.

На Літ.: Ап. з. 335 Ев. Луки з. 24.

22. грудня. Непорочного Зачаття. На Літ.: Троп. воскр. і Предпр. Слава: Конд. воскр., і нині: Предпр. Ап. з. 320, Ев. Луки з. 3.

Штуковані історія

Батько працює ввесь день на фабриці. Вечером вертася домів, на зустріч йому виходить троє його дітей. Врадуваний батько запитує:

— А що ви заробили діточки сьогодні?

Відповідає Юлечка: — Я помила начиння! — Додає Галя молодша: — А я повтиала за Юлечкою. — Не може замовчати їй малий Осип і перехвалюється: — А я за ними позбирав всі черепки.

„Задізна Брама,” якою перейшла Червона Армія з Румунії у Югославію.

ТЕМНЕ ПИТАННЯ

У недільній школі пояснюю пастор дітям, що то значить біла краска одягу. Це признака радості. От, наприклад, дівчина стає до шлюбу в білому вбранню, бо це найщасливіший день в її життю.

Хлопчик, що сидить у задній лавці, пильно слухає вияснення пастора. Обережно підносить руку й несміло запишує:

— „А чому то хлопець, як іде до шлюбу, вбирається на чорно?”

На прохожого напали розбійники, щоб дав їм гроші. Прохожий зачав сильно боронитися. Нарешті розбійники його поконали й перешукавши кишені, знайшли 30 центів. Перший розбійник:

— Бійся Бога, чоловіче, коли ти так бешся за 30 центів, то що ти робив би, колиб так мав цілого доляра?

Нападений: — Мені не розходиться про 30 центів ні про доляра. Я не хочу, щоб хто знов скільки в мене грошей у кишені.

РИБАЛКА

Один громадянин ловить рибу у ставі, коли надходить прохожий і питаеться:

— Зловили що?

— Шюр, вчора я тут зловив 40 шупалків!

— А ви знаєте, хто я?

— Ні, не знаю.

— Я є тут головний суддя, й цей став є мій.

— А ви знаєте, хто я?

— Ні, не знаю.

— Я найбільший брехун у стейті.

Третя година в ночі. На хіднику сидить п'яний молодий чоловік і гикаючи, говорить сам зі собою. Надходить поліцай.

— Як вам не соромно. Такий молодий і до такого стану допиватися. Щоб вам сказав ваш батько, якби побачив вас у такому стані в цій порі?

— Бббатько.. гк... ск-к-казав би м-м-мені... гк... „Не кажи матері, що ми були разом”.

ПОЛЮВАННЯ НА ДИЧИНУ В МАНІТОБІ

Дост. І. С. МекДайрмід, Міністер Майнів і Природних Багацтв.

Полювання на грубшу дичину є в Манітобі особливо в північних і східних частях провінції, популярні. Сімсот квадратових миль Гвайтшел Парку на східній границі Манітоби стоять ловцеві на грубшу дичину до розпорядимості. Оленів є більше чим коли і мож їх бачити в південних частях.

Дистрикт Сван Ривер є пригожим тереном для оленів і мусів. Оленів, мусів, медведів і карібу (канадський олень на півночі) мож найти в околиці Ди Па, цеї брами до північних теренів для полювання. На лосів мож полювати в області, що граничить з Райдінг Мавнітейн Нешенел Парком. (Гляди приписи полювання).

Мус. — Відмінно від всіх інших родів оленів, має великанську голову, римський ніс, а самець має широкі немов лопати роги. Він живе в Дак і Поркюпайн Мавнітейн у східній Канаді, в північним дистрикті між озерами і в лісових областях на північ від рільничої полоси.

Берренленд Карібу. — Вандрує в зімі тисячами в групах з арктичних теренів до граніті залісеної пісочні. Загальна він малої будови. Шерсть його ясної краски. Самець і самиця мають однакові роги у виді лопат.

Гвайттейл Олень. — Це звичайний олень в Манітобі. Роги складаються з головного пня, який з основи рости спершу вниз, а від-

так завертає наперед і від нього розходяться рогові галузі. Довгий його хвіст є сподом білій а зверху темний.

Мул Олень „Скачучий Олень.” — Роги його розгалужені у формі гральй. Хвіст його короткий і легко забарвлений, з темним пятном. В часі як утікає, виглядає, немовби колисався, через що легко його відрізнити від землі.

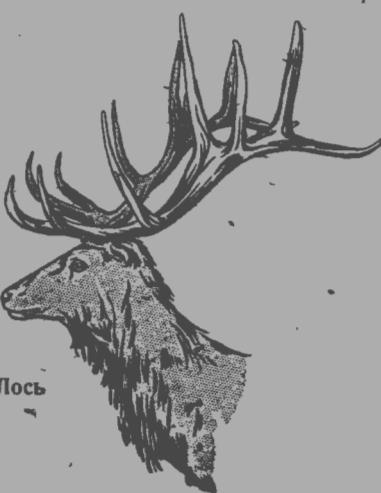
Лось. — Каштанової краски. Широкорозгалужені роги з головним пнем і роговими галузками ріжняться зовсім від рогів муся у формі лопати. Він має на собі білій кружок або пляму, яка продовжується аж до хвоста і його окружена.

Мус

Берренленд Карібу

Лось

Гвайттейл Олень

Мул Олень

Грицько Чупринка.

Новорічне Привітання

Бе дванадцять! Чарку в гору!
Бенкетуй, хоч ти й один.
Хтось вітає душу хору
Дзвоном порваних годин.

Кинь, як символ, зерна жита,
Кинь палкі, живі слова!
Давня туга пережита,
Будуть знов твої жнива.

Десь летить бурун шалений,
Десь метелиця мете;
Кидай зерна! Степ зелений
Квіти щастя розведе.

Пий за щастя! Кинь минуле,
Бенкетуй, хоч ти й один.
Хтось вітає серце чуле
Тихим дзвоном: дзінь, дзінь, дзінь!

Сип і жито і пшеницю,
Засівай великий край!
Світоносну зірницю
Щирим серцем привітай.

Линь до гурту! в час великий
Світять зорі золоті.
Час забути сварки дикі
У братерському гурті.

Гей, до щастя! Гей, до долі! —
Мов брати, один в один!
Дзвонить щастя в ріднім колі
Тихим дзвоном: дзінь, дзінь, дзінь!

Десь летить бурун шалений,
Десь метелиця мете
Край веселий, степ зелений
Квіти волі розведе.

В. БАС.

Король Данило - Борець за Західно-Українські Землі

(В 680. роковини його смерті).

О, Галицька земле свята!
Невежж мені Тебе, Нене, очима не вздріти?
Ні думами здумати у марнім чолі?
А жити — не жити скитальцем ридати і скніти
Проклятим до віку — і впасті в нерідній землі?

В. Пачовський.

Такі гіркі думи, почуття і питання насувалися нераз тому сім століть молодому Романовичеві Данилу, коли він скитається по Польщі і Угорщині, шукаючи пристановища і помочі для відзискання своєї батьківщини.

Доля не судила молодому князеви по смерти батька дозрівати на рідній землі під захистом матері, а лихих сусідів, які користаючи зі замішань і колотнеч, викликаних неприхильнотою Романовичам боярською партією, хотіли забрати собі на все Галичину. Угорський король Андрій увів до Галичини свою залогу, а нарешті приняв титул „Короля Галичини і Володимириї.” Виходячи зі становища інтересів своїх держав, як це наглядно показала Спішська умова з 1214 року, оба опікуни, польський і угорський, так занялися долею молодого Данила, що на галицькім стільци замісць нього засів син Андрія, а зять Лешка, Кольман, якого примас укоронував на галицького короля, за ціну унії галицької України з римською церквою.

Серед таких невідрядних політичних обставин виростав Данило на гіркім хлібі вигнання, тинючися по чужих дворах, але повний віри в кращу будучість. Скорі підріс забрався до збирання своєї спадщини з найбільшою енергією, витривалістю і впертістю, не падаючи духом перед жадними перешкодами і невдачами. Він придержуючися заповіту старих українців, які замісць майна передавали своїм дітям го-

лий меч, почав таким же мечем довгу сороклітню боротьбу, яка остаточно, по рішаючім бою на Ярославських полях, признала за ним право на володіння Галицько-Волинською державою. Маючи в своїх руках усі батьківські землі звернув Данило свої очі на Схід, у сторону Києва, щоб ослаблену Східну Україну злучити зі Західною, стати сеніором українських князів і розбудити наново розхитану українську силу. Вправді надії, мимо моментів спроби, не здійснилися наслідком нового політичного чинника на Сході Європи, монгольсько-татарської орди. Але все таки Данило став найсильнішим володарем в політичній системі земель давної Київської Держави.

★

По смерті Ярослава Мудрого не пішли історичні події після бажань і розпоряджень великого князя, але цілком навпаки. Замісць згідливого життя між наслідниками повстали ворожечі, усобиці і війни, а в парі з тим дроблення на малі і без силі княжі волости, що уможливило пустошення українських земель зі заходу від Польщі і з півдня від диких кочовників. Щойно Любецькі постанови з 1097 р. створили право в спільній дідизні княжого роду, на підставі якого кожний князь мав право на свою батьківщину і положили до певної міри кінець борбам за ліпші волости. Але рівночасно з тими постановами наступає і політичний розклад.

Найскорше і найрізкіше виділилася з комплексу українських земель Галичина (1085 р.), а відтак Волинь (1150 р.), яку Володимирський князь Роман тісно звязав під кінець 12 століття з Галичиною в одну сильну державу. Відтоді стає Галицько-Волинська держава, по зруй-

нованню Києва суздальськими князями Андрієм і Всеволодом, новою політичною силою на західних українських землях і носителем самостійного державного життя. За панування сильного Романа, в якім добачували всі українці відновителя давної славної минувшини, осягнула нова держава зеніту своєї могутності. Однака вже з його смертю 1205 р. захиталася вона в самих основах наслідком інстинкту незгоди, так питомої українському народові, починаючи історичною доброю. Приборкані колись бояри піднесли наново голову. Під напором знова сусідніх Ольговичів і Ігоревичів настало довголітнє замішання в Галицько-Волинській державі, які зіпхнули її з давної висоти і значіння, змусили до утечі малолітнього Данила, а сусідам дали причину до інтервенції. В цей спосіб починається довга блуканина по чужині законного наслідника на галицький престіл і самовільне розпорядження Романовою спадщиною сусіднimi володарями, Лешком і Андрієм.

Домашні воєнні події, набіг ворогів і їх опікунча роля принесли Галицько-Волинській державі згаданою Спишською умовою не тільки угорську окупацію на чолі з Кольоманом, але рівноож територіальні страти на користь Польщі. Данилови і Василькови лишилася тільки Володимирська волость. Однака Данило не дав своєї згоди на новий порядок насильства польських і угорських окупантів, бо проти цього бунтувалася його воля, свідомість і почуття. Не диво, що він при сприяючих обставинах виступив з довголітньою пасивності і з мечем в руці впімнувся за свої династичні права, які вороги намагалися затерти смільним порезумінням з 1214 року. Таку нагоду прискорив сам факт поділу Галичини, який розвів союзників і розвязав Данилови руки в збиранню покраїної батьківщини.

Запевнившись собі родинними звязками нейтральності новгородського князя Мстислава, який 1219 р. прогнав Кольомана і опанував Галич, пішов Данило походом на Лешка і відібрав від нього Берестейщину і Побужські землі. В цей спосіб став він міцною стопою на Волині і міг звернути свої очі на Галичину. Заграницні відносини для Волині і Галичини укладалися тоді добре. Та все та-ки історичні події пішли на перекір Даниловим бажанням, плянам і замислам.

Їого тесть Мстислав бачив, що наслідком боярських інтриг не може задержати за собою Галичину, поминув Данила і віддав її наймолодшому, угорському королевичу Андрієві, який очінився з його донькою. Цей великий і несподіваний удар не вихилив з рівноваги Данила, бо тверда життєва школа, яку він перейшов на еміграції, казала йому приудити в собі це безгранице обурення, щоби не поповнити політичного промаху в дорозі до відзискання змових прав. Тому він, мимо дивовижного вчинку Мстислава, помогає йому в часі бунту Андрія і походу його батька на Галич і в цей спосіб перехилює побіду на його сторону. Щойно по смерті Мстислава настав зворот в політиці Данила, а тим самим в історії Галицько-Волинської держави.

★

Боротьбу за Галичину, яка почалася 1230 р. і тривала повних 15 літ, провадив Данило вже серед догідніших політичних умовин. Але на крівавім шляху в шуканню за подоптаним правом, були для нього Ахілевою пятою бояри, які при кожній нагоді піднимали проти нього повстання і уводили на галицький престіл ворожих князів. Такі неустанні заворушення і зміни були ім на руку, бо давали ім фактичне панування. Власть Данила навіть по кожноразовім опануванню Галича являлася тільки номінальною. Однака завдяки своїй рішучості Данило положив кінець боярській олігархії. Це наступило щойно під кінець довголітніх змагань, а тимчасом довелося йому ще звести цілий ряд крівавих боїв зі звінішніми ворогами, щоб остаточно привернути правнополітичний стан українських земель.

Боротьба почалася зараз по поході під Каліш. В часі перебування Данила в Угорську прийшли до нього з Галича післанці зі зазивом на престіл. Данило приняв ті запросини охочо і підішов зі своїм військом під Галич. Людність галицька стала по його стороні в надії, що він положить раз вже кінець довголітним замішанням і війнам. Але надії завели, бо по розгромі угро-фільського боярина Судислава на Понизю і капітуляції королевича Андрія наступив кілька літній період боїв з уграми. Хоч вони потерпіли неудачі, наїзди їх не припинявалися. Щойно по смерті короля Андрія, Данило поїхав на Угорщину в цілі

уладнання своїх відносин до угорської держави. Але та комбінація йому не позволяла, бо новий король Беля IV. рішився піддержувати київського Ростислава Михайловича, а навіть обіцяв видати за його свою доньку. Супроти цього Данило навязав зносини з його ворогом австрійським герцегом Фридрихом Войовничим.' Тоді Беля IV., щоби розбити небезпечну для себе коаліцію, зобов'язався не мішатися в галицькі справи. В пасивності і невтральності вивів його цільно татарсько-монгольський похід. Але й ту останню сильну коаліцію, до якої належав Беля IV., мазовецький князь Конрад, київський князь Ізяслав і поло-вецька орда, Данило в короткім часі розстроїв, а Ростислава, який рушив з угорсько-польськими полками на здобуття Галичини, побив у рішальній битві під Ярославом в 1245 році. Так отже ярославська війна запечатала собою історію боярської самоволі, розбилася змагання противників видерти з рук Романовичів їх вітчину і положила кінець 40-літній галицькій замішанні.

Так по ярославській битві встало цільно правда з оков, якої Данило шукав 40 літ в огнях, димах і тяжких боях. Так впало на ворогів прокляття, яке над ними зависло за всі кривди і злочини заподіяні українському народові. Данило зізнав, що покликуватися на етику, справедливість і християнську любов не вистарчає, і тому він, як смілий і чесний лицар-войовник, став кріпко віч у віч проти всіх своїх ворогів, і раз добутий меч, цей символ влади і панування, сховав тоді у піхву, аж розбив противника і висів певно на батьківськім престолі, як легальний володар галицької землі.

Здавалося, що тепер Галицько-Волинська держава дивгнеться зі своїх руїн і зарищ і в супокою осягне давного рівня розцвіту і слави. Але вже в недалекім часі прийшла на Данила і його державу нова біда. Татарське лихоліття, яке по памятній битві над річкою Калюкою 1224 р. зависло чорною хмарою над українськими землями, підтяло дуже розмах Данилової політики. Страшний Батієвий похід спричинив великі спускання, втрати в людях і упадок економічно-культурного життя в Галицько-Волинській державі. Татари по повороті Угорщини не вернули назад в Азію, але отaborилися на долішній Волзі і в цей спосіб стали чинником політичного

укладу на сході Європи. Тепер мусіли іхати українські князі в орду і просити хана затвердження в їхніх уділах. Сили Данила були тоді ще слабі, щоби боронитися проти татарської орди, і він мусів рівно ж схилитися перед татарським поганином. „Данило Романович,” каже літопис, „великий князь, що володів зі своїм братом Києвом, Володимиром, Галичом і іншими краями, тепер сидить на колінах, зветься холопом, дани від нього хочутъ, життя не надіятися, погрози мусить слухати.” Так відзначається сучасник про цей факт. Але те гірке почуття покори й обиди не підняло Данилової енергії і не зломило його на дусі. Заподіяна зневага стояла йому все на думці і він шукав пімsti. Войовничість, дики руїнницькі інстинкти жорстокого ворога не дозволили йому провадити супроти нього опортуністичної політики. Він чекав лише догідної хвилі і хапався ріжких політичних комбінацій, щоби зміти свою покору і понижнення і розбити в прах татарську орду, яка стала плямою для українського народу.

В підготовці до боротьби почав він ставити нові міста, відновляти старі укріплення і будувати кріпости. Зі сусідними державами навязував знова добре відносини. З Угорщиною і Австрією увійшов навіть в родинні звязки. За посередництвом папи хотів двигнути цілу західну Європу проти своїх найновіших ворогів. Але результатом всіх цих великих заходів, зусиль і уступок було лише прикре розчаровання. Крім буль і цілого ряду обіцянок не дістав Данило жадної помочі. Одиночкою памяткою зносин з Ватиканом остав тільки королівський титул і вінець, який вложив на Данилово голову в Дорогичині 1253 р. папський легат Опізо і укоронував його на короля Галичини і Володимириї.

Татари довідавшися про заходи Данила, підрізали руками жорстокого і окаянного ватажка Бурундая всі його смілі пляни і погребали найдорожчу його мрію — боротьбу з хижкою ордою. Тяжка праця довгих років Данилових розвіялася як дим, великий плян на будуче розвалився, надії бодай умерти свободним, не здійснилися. День 1264 р. розхорувався прибитий горем 60-літній старець і умер в Холмі, де його також похоронено в катедрі Богородиці.

Коли кинути оком на весь час цеї не-всипущої боротьби Данила за свою вітчину з уграми, поляками, литовцями і татарською ордою, то дійсно треба подивляти його завзятість, витривалість і мужність, що він не спронемірився цій великій справі, не зійшов зі шляху до виткеної ціли, а йшов по слідовно все вперед, доки не осягнув максимум зі своїх політичних плянів. Вправді довершилися діла вповні, пімстити слози і зойки українського народа йому не довелося, але за це показав він грядучим поколінням, що знайти свою державу можна лише в огні і крівавих боях, що збудувати її можна тільки на згарищах і руїнах ворожої сили. Він знов, що в життю кожного народа є моменти менших і більших невдач, які несуть зі собою затемнення на шляху народньої політики і народних змагань, але напружив всі свої сили щоб оминути всяких кріз і чим швидче добитися наново на шлях нормального життя. Данило перенятий вірою в велике покликання свого роду, стояв чуйно на сторожі Сяну і Вислока, Вепру і Нарви, на Подільських

степах і високих Карпатських шпилях зі заповітним мечем в руці готовий кожної хвилі на розправу з ворогами в обороні рідного краю. Данило не фаталіст, що жде спокійно своєї долі, але неугнутий борець, який в завзятих боях ломав ярмо неволі. Він не політичний раб, бо підданство ханам було тільки позірне, а міцний володар, якого рід засів на якийсь час на австрійськім і литовськім престолі. Його вплив у міжнародній політиці в Середній Європі був так значущий, що майже не було події, яка не носила би на собі знамя його політичного ума. Як такий володар не міг він вести спортуністичної політики супроти жадного ворога, навіть проти татар перед якими тряслася тоді ціла Західна Європа, але провадив все активну боротьбу. Їхоч пляни і замисли Данилові вповні не здійснилися, хоч не поталанило йому вибороти волю свому народові, знесті свіжі кордони і зреалізувати ясні проблеми своїх соборницьких змагань, то проте історія зачислила його до найкращих синів українського народа.

Українські вояки з Канади святкують Різдво і, з того приводу гостяться у своїй Гостинниці в Лондоні, Англія.

Ви можете бути певні на **FRUIT-A-TIVES**

Вони усувають запір, болі голови, нестравність, лихе розположення, умучене чувство, чистять ваші нирки, звільнюють ревматизм і кінчати в більшості другі звичайні слабости.

Fрут-а-тивс не є звичайною патентованою медичною, але науковою рецептою одного славного канадського лікаря. Є то виріб з овочевих соків, зелі, і тоніків—й є тепер найбільшим в продажі средством свого роду в Канаді.

Оригінально випродукований для ужитку лікарів лише, його зложено кілька літ тому у формі таблички, і виставлено на продаж для загального ужитку публіки.

Фрутативс ділає на печінку, чистить, побуджує і зміцнює її, і також ділає на жолудок, кишку, нирки і шкіру. Він має такий вплив на систему, що приводить всі ті органи до спільної праці так, що кожний сповняє свою частину роботи в травленні вашої їди, витягаючи поживність, виділюючи зужиту матерію природно і цілковито. Ми віримо, що нема нічого ліпшого для вас. Напевно се є средство, яке ви можете брати з повним довір'ям, що через то ви дістанете цевну користь.

Се й є лиш тому, що Фрутативс має таку вищу заслугу, що так багато людей говорить, що він приніс ім пільгу, вигоду і постійне добре здоров'я по-тім, як многі другі медицини не помогли.

Спробуйте Фрутативс, і зауважте яку ріжницю вони зроблять в вашім здоров'ю і в вашім вигляді на життя.

В Аптіках і Загальних Шторах скрізь — 25ц. і 50ц. пуделко.

Вироблені лиши тайною формулою фірми

FRUITATIVES LIMITED — 27 FRONT STREET
HULL, QUEBEC.

Держіть свою Печінку Активною

А будете чутися чудово — Не буде болі голови, умучення, слабости, запору.

Ваша печінка є найбільшим органом у вашим тілі і зараз посереду найважнішим. Вона робить чотири річі. Вона достарчує тілу природного розвільнення, дає відповідну поживу вашій крові, помагає ниркам і жолудку, достарчує мязам, болонкам і зелезам енергії. Ви не можете чутися добре, як що ваша печінка не є здорововою. Система стає затроєна і ви чуетесь "погано". "Fruit-a-tives" скоро роблять вашу печінку здорововою. Ви скоро чуетесь неначе новою особою. Славна формула одного лікаря — овочі і зела — дали здоров'я тисячам.

"Fruit-a-tives"
"FRUIT LIVER TABLETS" COMPOUND

С. ВІВЧАР

Шумить ліс Карпатської України

Шумить ліс Карпатської України... Його замерле ще віття нахиляється, щоб привітати січових хлопців. Тих хлопців славної „Карпатської Січі,” що не мали щастя впасти на полю слави у завзятих боях із мадярськими ордами, які насильством здобувають їхній край.

На білім лоні полонинських верхів значаться червоні сліди. Українські Карпати з радістю приймають до себе січовиків, які під Камяницею, Горондаю, Іршавою й Севлюшем, Королевом та Хустом і на цілім просторі Карпатської України, косили мадярських наїздників, і до останнього набою клали геройчний відлір монгольським ордам, що стократ чисельно переважали добровольців січового війська.

З любовю привітало її населення своїх найкращих синів, лицарів „Карпатської Січі”, які розбиті на фронтах у нерівних боях, відступили до рідних гір, щоб і надалі, з озброєю в руках, боронити свободу народу й українські Карпати.

Ця партизанська боротьба січовиків не скінчилася їй до нині. Тим і дається вияснити, що мадярська військова диктатура в Карпатській Україні на ділі не знесена і до сьогодня. Тепер зводяться завзяті й неменш геройчні бої партизанських відділів із Мадярами здовж залізничних шляхів Карпатської України від Перечина до Ужка й від Хусту на цілій лінії аж до Ясінія, на Волівщині й Хустщині. Партизанські відділи були крім двох-трьох, малі числом, від 10—20 люда. Переважно складалися з тих фронтовиків, яким по розбиттю фронту вдалося щасливо відступити.

Партизанські відділи дуже тяжко пробивалися крізь озброєних місцевих мадярських терористів в гори. Найболячіші втрати далось відчути на лінії Хуст—Бичків—Ясінія. На тій лінії було найбільше жертв. За ті всі численні жертви відповідає один урядник безпеки при президії влади, який прибув з Хусту до Бичкова ще 15 березня вечером і в імені пре-

зидента д-ра Августина Волошина давав накази командантам Січі вздовж тієї лінії, щоб зложили зброю й передали, команду місцевим Мадярам, мовляв вже все пропало. Цей „наказ” також в імені Президента повторив 16 березня комandanт утікаючих чеських відділів підполк. Земан. Мадяри отже змогли ту лінію заняти, в порівнанню до інших областей, в короткому часі між 17 і 20 березня. Також не дивниця, що місцеві мадярські терористичні банди з того скористали й озброївшись, виарештували й без ніякого суду розстрілювали зовсім невинних людей (тільки тому, що вони Українці), вже від 16 березня (зabitтя Волошука в Бичкові і т. д.). При цім ганебну ролю відограло чеське військо. Переходячи через Тячів до Румунії, розділювало місцевим Мадярам зброю, одяги й шоломи. Ані одного Мадяра не було в Тячові вже 16 березня, що не мав би кріса й за поясом ручні гранати. Для Мадярів була зброя, яку щедро давали Чехи. Мадярські терористичні банди під проводом адвоката д-ра Гапки з Тячова (він був їхнім окружним комandanтом), озброїли не тільки Тячів, але розвезли зброю для Мадярів та їхніх прихвостнів і по інших селах, головно: Тересва, Солотвина, Бичків, Рахів, Ясіня. Дня 16 березня арештовано в Тячові вище сотні Українців (не згадую скільки там арештовано в наступних днях). Деяких по ревізії випустили, деяких розстріляли. Інших відвезено до концентраційного табору в Ніредьгазі. Тоді арештовано редактора й письменника Василя Гренджу-Донського, посла Михайла Марушака, а вечером передали їм ще Румунії посла д-ра Степана Росоху, якому одначе вдалося втекти, ще того дня.

Найнесподіваніше скінчив один партизанський відділ між Бедевлею й Тячовом 17 березня коло години 7 рано. З великого партизанського відділу, по кривавім бою, в якім взяли участь і мадярські гармати, майже ніхто не вратувався.

Мадяри також понесли поважні втрати. Другий більший відділ розбили Мадяри під Тересвою. Девять січовиків, що Мадяри їх зловили розстріляно на місці, ранених добито. Із мертвих січовиків стягали Мадяри січові уніформи. Пізніше одягалися в них, щоб легче виловити січовиків. Дня 17 березня арештовано в Тересві багато Українців, між ними посла Федора Ревая, дир. учительської семінарії о. Василя Ларя, проф. Якова Голоту, о. Христофора та інших. Ці сиділи в канцелярії сільського уряду, звідки їх відтак відвезено до вязниці в Гячеві. Тільки о. Христофору вдалося зікрутитися, а інших із вязниці відвезли до Ніредьгази. Того дня там знову арештований д-р Росоха й нагло засуджений (без ніякого суду), ще з двома січовиками на розстріл. Засуджених вели Мадяри під багнетами в зарви т. зв. „Сасинові Ями“ під гору Качулку. Зпід розстрілу вдалося Рососі щасливо втекти, одного з них двох січовиків при втечі забили, іншого, тяжко раненого, мадярські дикиуни добили кольбами.

18 березня звели партизани відважні бої з мадярськими військами вздовж середнього ласма Карпатської України, від Березнянини через Волівщину, Хустщину аж на Гуцульщину. На Волівщині взяли участь і мадярські гармати. В Нересниці 17 березня партизани позривали й знищили всі мадярські прапори та вітальну браму, яку Мадяри поставили. Відділ подався в гори в напрямі Бичкова. 18 березня партизанський відділ в числі 13 душ під проводом десятника О. позривав із мадярських хат прапори в селі Ганичах, а в пополудневих годинах в селі Калинах під Дубовим розгромив місцевий „ершег“ (сторожу), яка йшла витати січовиків, думаючи, що то Мадяри; позривано прапори й вітальну браму, яку поставив піп Силядій і визволено Росоху, якого зрадливим способом Вілядій арештував. Партизани тоді ж визволили ще одного інженера, що пізніше знову попав до табору в Ніредьгаз, шофера С. й двох семинаристів. Відділ подався в гори в напрямі Рахова, щоб ставити дальший опір мадярським бандам. І так мадярські війська могли окупувати 20 березня тільки головні лінії, по яких ведуть залишні шляхи. Середню полосу змогли заняти аж 23 березня, коли були заняті мадярськими військами Косівська, Поляна, Драгово й дальші

села в тій лінії на захід. Горішню частину Карпатської України окупували Мадяри далеко пізніше. А пограничне пасмо, де нема добрих шляхів, не було зайнято Мадярами. Його це не скоро зайдуть. Мадяри просто бояться туди йти, бо це переважно ліси з малими оселлями, де ще багато скривається партизан січовиків, досить добре озброєних. Партизани не сидять там за пусто. Ще в крітній першій половині травня, знаходили мадярські патрулі часто забитого свого жандарма, чи вояка, а часами й цілу патрулю. Тому в Карпатській Україні триває й надалі військовий стан.

По широти сказати, січових партизан не так легко проженуты вони з гір. Партизани добре знають терен, бото переважно гірські хлопці, а відтак їм сильно йде на руку місцеве населення, що в деяких околицях може й місяцем скоріше вигнало худобу на полонини, щоб лèгше допомагати січовикам у харчуванні.

В перших тижнях настрий українського населення під мадярською окупацією був дуже пригноблений. Озброєні терористичні мадярські банди, за допомогою мадярських жандармів та вояків, виробляли жахливі ріchi. У Тячеві вже від 17 березня зачали розстрілювати Українців у тюремних пивничих келіях без ніякого суду. В Бичкові забили Мадяри 16 березня січового четаря Павла Волощука, учителя горожанської школи, як той хотів переступити до Румунії. Протягом 17 і 18 березня в Бичкові арештовано мадярськими терористами цілий ряд Українців, що там скоронилися, або через Бичків хотіли дістатися до Румунії. В той час, член малої антанти Румунія видала Мадярам до Бичкова 273 січовиків. Румуни найскорше їх обікрали, позлупували однострої й чоботи та босих та напів голих (як був ще сніг) під штиками передали Мадярам. Мадяри поставали у два ряди, від мосту аж до горожанської школи й крісами били в ганебний спосіб з обох боків січовиків, що мусили йти до горожанки поміж ті ряди. Які тортури зазнали січовики в горожанці, на це не вистарчить окрема стаття. Я тут тільки згадаю, що кожний із місцевих мадярських бандитів, хто тільки міг, ліз до горожанки і бив січовиків, скільки хотів. Із своєї „праці“ верталися мадярські терористи окривавлені.

23 березня замордували в Бичкові у-

правителя школи з Кобинецької Поляни, Остапчука. Так його били, що йому очі повілазили й не міг собою вже рухнути. Далі дорізали його, як яку скотину в одного селянина Кузьмика на гної. Замордував його терорист Вереш зо Стрибачева, що дістав за мордування Українців від Мадярів титул „вітійз” і загарбав для себе цілий маєток родини Остапчука у селі Страбичові. Того дня в подібний спосіб був замордований в Бичкові теж інж. Литвицький.

Не менше ганебно пописалися требушанські терористи, які разом із мадярськими вояками бестіяльно замордували 7 січовиків і одну вагітну жінку. Були то: четар Тимочук, січовик Годван, Іван Полянчук, зять старости Фріщака й батько письменника Марка Бараболі, 55-літній Рознійчук. Імена інших двох січовиків мені не відомі. Всі з Требушан. Замордували їх між 23 а 17 березнем. Тих 5 предтим затримано й по переслуханні затримано. Відтак їх взяли знову. Одного вечора, ще з двома січовиками, відвезли їх у глибокій потік, вище Квасів. Спершу їх добре вибили. Далі повідтинали їм уха, носи й губи. Коли ті сильно кричали (крик було чути аж до Квасів), з великого болю, то повірізували їм язики. Зачали виривати багнетами зуби. Ті жахливо ревіли. Деяким повідтинали навіть полові частини й вхали їм до рота. Але того ще було мало. Повидовували багнетами очі, розпороли черева й вибрали внутренності та понабивали їм їхні тайстри, котрі мали зі собою. Полянчукові, що мабуть не сконав ще був від звірського знущання Мадярів, відтяли голову. Жертви були так змасакровані, що тільки кревняки змогли їх розпізнати по одежі. Подібно замордували Мадяри двох Гуцулів у Ясінію, яким ще крім іншого знущання повідрізували груди. В рахівській тюрмі виглядало, як у пеклі. Подібно мадярські терористичні банди пописувалися на Ужанщині, Веречанщині, де ганебно замордували посла Івана Грігу, а на Волівщині й Іршавщині з одного січовика вирвали серце.

По бестіяльних мордах, численних розстрілах, прийшло масове арештування української інтелігенції, селян і робітників. Не тільки вязниці але й сільські хати переповнені вязнями. Навіть і бувши військові касарні в Кривій не вистарчали й Мадяри були примушенні відвозити сотками Українців до концентраційних

таборів у Мадярщині. Вистарчило, щоб якийсь мадярон показав пальцем: „січ” вже нещасна жертва була зловлена, до крові збита й відвезена до вязниці, із яких найгрізніші були: Березний, Свяліва, Крива (біля Хусту), Тячів, Бичкові та Рахів.

★

Зблизились свята. Терор не перестав. Найвеселіше свято — Великдень, переживало українське населення в Карпатській Україні невесело. Люди не мали спокою, розбігалися по лісах, як вовки. Сумний був Великдень, гіркі були свята. Нарід сподівався, що Мадяри лишать його в спокою принайменше під час свят. Таж тоді й вони мали Великдень. Але це не помогло, якраз у свята найбільше арештували. Велика П'ятниця й субота дійсно страсні були для українського населення. В ті дні, в столиці Карпатської України, в Хусті, люди боялися на вулицю вийти. Мадяри лізли по хатах, вишукували Українців, з церкви витягали й відводили до вязниць. В багатьох родинах у Хусті не було на Великдень не то паски, але й куска хліба. В церкві святили паску тільки Мадяри. Подібно було на провінції. На Благовіщення в Бичкові арештовано з церкви 30 людей. На Великдень арештування повторилися. З Кобилецької Поляні забрано 12. В Косівській Поляні молодь розбігла перед мадярськими жандармами по лісах. То саме було в Тересеві. В Грушові за „бунт“ розміщено по хатах військо. Люди домагалися, щоб Мадяри назад повернули їм священика о. Купаря, якого вони кудись відвезли із управителем школи Василем Неболою. Люди Мадярам заявили: взялисъте від нас нашого священика тільки тому, що він був Українцем, просимо брати й нас усіх, бо ми від найменшого до найстаршого всі Українці. Паску святити до Мадяря не понесемо. Можете його забрати від нас зараз-же й заслати до Мадярщини. Люди слова дотримали. Але Мадяри наслали на село військо, що впродовж свят знущалося над грушівським населенням. Та не обійшлося й без гвалтувань. Оба вище згадані мученики були довший час мордовані в мадярських вязницях та таборах, аж поки їх мадярські дикиуни не закатували. Похорони відбулися в першій половині травня. Подібно був замордований Василь Миравець, учитель у Тересеві.

★

ПОЗИЧКИ ДЛЯ ОСОБИСТИХ ЩЛЕЙ

Позички для якоїсь доброї цілі є до набуття в цьому банку кожному відвічальному мужчині і женщині, які є в стані сплачувати з доходу. Позички можуть бути сплачувані ратами.

The Royal Bank of Canada

Ваші Гроші Безпечні в Банку

Оце все: десятки мордів, сотки розстріляних, а тисячі арештованих у темницях і по концентраційних таборах (майже з кожнього села, та інавіть із найменшого, когось бракує). Злий господарський стан, велика дорожнеча й безробіття, ще більше скріплюють і заострюють настрої й дух українського населення проти мадярської окупації. Нема такого села в Карпатській Україні, де б вдовиці не постили, щоб Мадяри зникли з лиця української землі. День-ніч народ молиться, а дяки й священики читають псалтири з вірою, що Бог дійсно вислухає їхні молитви й відверне від них монгольську орду, що так знущається й хоче поневолити цілий край. Знаю села, де люди до нині постять кожну пятницю й самі відправляють молебні, бо вже й попам не вірять.

Пости й молитви українського населення, щоб Мадяри зникли з Карпатської України, сильно підперли небесні явища. На початку квітня в багатьох селах бачили селяни над сонцем синьо-жовту барву. Про це явище скоро рознеслася вістка на всі сторони. Люди вияснювали собі так: Бог зявив над сонцем український синьо-жовтий прапор, щоб народ знов зізнав, що небавом знову повстане Україна. І народ зачав визначати собі реччинці, коли це буде. На Гуцульщині перший термін, коли знову „вібухне“ Україна, був по Великодню. Другий до 5 травня, а напійізінше до 15 травня. Тепер всюди віриться в Карпатській Україні, що визволення настане по жнивах. Інше таке знамя було в суботу перед Великоднем. В годині 23 люде йшли на Воскресіння. В той час зявилася комета, яку бачили майже по всіх селах. Люде з великою радістю говорили: Сим Бог сповіщає нас хрестом, що не задовго буде війна, в якій Мадяри втратять свою держа-

ву й ми знову станемо вільними. Україна виграє.

Не меншу сенсацію викликав випадок із одним мадярським гімназистом у Бичкові. Нарід про нього дуже багато говорив. Оповідають, що коли вороги займають Бичків, то місцеві Мадяри змагалися один перед одним усунути всі українські прапори. Один прапор був на місці пам'ятника Масарика. Але це місце було огорожене залізним плотом. Мадярчук конче хотів зірвати український прапор і поставити там мадярський. Коли хотів виконати свій план, перелазячи через цей залізний пліт, впав, надівся на залізну тичку. Мадяр остав на тичці, а мадярський прапор впав на вулицю. Від того коні злякалися, скочили й копитами пірвали в болоті мадярський прапор. Це було для народа також божим знаком, що чужинці не вдержаться в Карпатській Україні, але згинуть як той Мадярчук на залізі колику, а мадярська влада пропаде, як пропав у болоті, від кінських копит, мадярський прапор.

Ці та їм подібні оповідання ясно на світлють настрої та дух українського населення під окупациєю. Нарід не вірить, що Мадяри там остануть. Вірять, що це тільки переходячий стан. Українці скоро піднесуться й відплатять за всі кривди, що їх ім заподіяли вороги, які розділили між себе українську землю й ограбували нарід. Молять Бога, щоб ім дав Україну хоч на 24 години, а вони зналі що чинити, хоч би відтак і самі згинули. Але помста була б жорстока й солодка. Народ тепер бачить, як його обманювали плачені мадярські агенти, що під плащом „рускості“ ширили між ним байки про мадярські гаразди.

★

Про партизанську боротьбу січовиків із монголами ходить багато оповідань і

легенд. А чей хтось знайдеться й запише то все, щоб не пішло в забуття. Що міг записати, тут подаю:

За зраду січовиків, одним чоловіком в Данилові почало трясти й до нині не перестало. А було це так: Мадяри зайняли Данилово 23 березня. Були дуже гнівні, що мадярських прaporів було тільки два, а й то подерті й покаляні. Розлючений командант спітався гостро, чому так мало прaporів. Люди мовчали, бо ніхто з них не вивісив мадярських прaporів. А лише кілька жидівських хат, і то не багато, та перед хвилиною позривали й в болоті потоптали партизани, що хіба ще за селом були. На запит мадярського команданта, ніхто не відповідав. Але знайшлася одна цундра, що зрадила січовиків і показала напрям рукою куди партизани зникли. Кілька гусарів пустилося ім на здогін. За селом зачався бій. П'ятьох гусарів забито, одного тяжко, а двох легко ранено. Мадяри забили двох січовиків, іншим вдалося втекти. За тих двох забитих січовиків Бог покарав так зрадника, що зіслав на нього трясучку, яка без перстанку ним трясе день-ніч!

Подібно сталося з одним чоловіком у Сваляві. На того Бог зіслав за зраду чорта, який ним все кидає. Бо тяжко провинився перед Богом, зрадивши свого брата січовика. А було то так: коли Мадяри проломали фронт перед Чинадієвом, то один січовик скрився в Сваляві, де приняли його в одній хаті на ніч! Але про це довідався якийсь бездушний чоловік і привів туди мадярських воїків. Ці повели січовика на розстріл. Умираючи січовик кликнув: „Смерть Мадярам та зрадникам, а Слава Україні!” Слова січовика долетіли аж до ух зрадника. Як вчув їх, нараз упав і зачав ним чорт бити. Від того часу кожного дня в ту годину, коли розстріляли січовика, зрадником так чорт бе, що аж шума йде йому з рота.

В Дубовім зайшли січовики до одного господаря й просили молока. Були сильно перемучені дорогою з розбитого фронту й терпіли страшну спрагу. Але чоловік пошкодував дати ім молока й оправдувався тим, що не має молока, бо корови в нього нема. Січовики повірили йому й вже відходили, коли нараз побачили, як біжить якась дівчина. Зачекали, бо думали, що дівчина біжить сповістити їх про прихід мадярської стежі. Прибігла задихана дівчина, звалилася на

поріг і на смерть перестрощена скрикнула: „тату!” наша корова здохла!” Січовики відійшли, а господар зачав гірко плакати. Товк себе пястуком по голові й рвав із себе волосся. Так Бог покарав його за те, що він пошкодував дати молока тим, що своїми грудьми боронили перед ворогами дорогу нашу Карпатську Україну.

Інше оповідання про десятюх замордованих січовиків у Соймах. Люди знайшли в лісі в ганебний спосіб замордованих 10 січовиків. Викопали ім спільну могилу із синьо-жовтими прaporами славно їх поховали. Один прapor поставили ім на їхню високу могилу. Про цей похорон довідались Мадяри й вищукували, хто відважився похоронити січовиків. Винних шукали по цілій селі, але без успіху. Але знайшлась якась лотвора й видала зовсім невинного селянина. Мадяри відвели його на ту могилу й розстріляли. Умираючи селянин так сильно крикнув „Слава Україні!”, що зрадник оглух, а Мадяри попадали на землю.

В Перечині вели вісмох січовиків на розстріл. Січовики весь час по дорозі співали національний гімн „Ще не вмерла Україна.” Коли привели їх на місце розстрілу, то аж за третім разом вдалось Мадярам їх забити. Бо за першими двома разами мадярські кулі не могли їх трафити.

★

Багато подібних оповідань наслухався чоловік, але не було можливості їх записати. Про боротьбу січовиків по фронтах, партизанські бої, про муки січовиків у тюрях і концентраційних таборах, скруту січовиків у горах, про все те повно оповідань, легенд і пісень.

До деяких оповідань спричинилися й мадярські старшини, що з признанням згадували про геройчу відвагу й боротьбу січовиків на фронтах.

У Рахові один мадярський старшина оповідав про боротьбу з січовиками на фронті під Королевом над Тисою. Оповідав із захопленням і признанням. Найбільш подивляв одного кулеметчика.

„На фронті під Королевом — оповідав Мадяр — розгромили ми цілу чету січовиків. Майже всі впали, мало хто захоронився. Тільки кулеметчик був добре критий і немилосердно косив нас із кулемета. Хотіли ми його взяти живцем за всяку ціну, але не вдалося. Обкружи-

и його не могли, щоб не виставитись на безпеку іншим січовикам із заду. Дітали ми наказ взяти його штурмом. Він злив як скажений. Як вже не міг із кулемета, выбрав револьвер та стріляв нас далі. Вистрілявши всі набої відкинув револьвер, витягнув багнет і зачав ним оборонятися перед нами. Нам не осталося нічого іншого, як надіти його на наші багнети. Згинув з окликом: „смерть ворогам, Слава Україні!”

Про того самого кулеметчика говорять, що він тоді скосив на фронті під Королевом масу мадярських гонведів. Тому Мадяри хотіли його взяти живцем, щоб замучити страшними муками. Але радше згинув, а не піддався.

Подібно в Хусті один мадярський старшина в розмові з „угро-рутенами” не виходив із дива говорячи про боротьбу молодих січовиків на севлюшськім фронти. Оповідав, що мадярським старшинам не лізе до голови, як так „найвно” могли виставляти себе під мадярські кулі. Яка сила гнала їх так на сліпо в бій. Що то за дух керував ними в страшній ненависті до Мадярів, яка перетворювалася в фанатичні чини на всіх фронтах. Як приклад давав одного січовика з севлюшського фронту. На його думку той певно не був ще вояком, бо дуже молодий. Був мабуть студентом, бо виглядав дуже інтелігентно. Того січовика окружили зо всіх сторін і наказали йому піддатися. Але він немов божевільний зачав по нас стріляти з револьвера, бо іншої зброї в нього не було. Ми знову крикнули до нього, щоб не був дурний і піддався, бо вже все одно не має вигляду на втечу, а так може помилуємо його. На нашу визву відповів острим стрілами. Вистріяв усі набої й вложив новий магазинок. Не було коли з ним грatisя. Також боялись, щоб когось із нас не забив. Ми ще по однім попередженні прошили його кулями з наших крісів. А шкода було клопця. Падучи, підняв ще праву руку й голосно крикнув: „Слава Україні!” Ми окружили його. Кров із нього стікала. Він дивився на нас такими грізними очима, з яких било до нас вульканічною ненавистю, призирством і погордою, що ж неприємно ставало. На злість нам ще раз хотів піднести руку. Але піdnis її лише трошки. Пів голосом проговорив: „Слава Україні!” Остання кров стікала з нього. Його сила доходила до кінця. Вже не міг підняти руки. Тільки уста ще

шепотом промовили Слава... і скончав. Очі осталися відкритими й здавалося, що все ще із них виходить проти нас ненависть. Мовчки переглянулись ми і відійшли. Але певно кожен із нас мав одне на думці: коли б таких січовиків мала й Мадярщина.

Але найкраща й націковіша одна легенда про сімох січовиків на фронті під Королевом, яку селяни оповідають між собою дуже поважно та з великим пієтизмом:

Сталося то в Королеві над Тисою. Січовики поставили проти Мадярів сильний фронт. Хоч іх не багато було, але були добре укриті й розміщені та могли порядно сипати Мадярам горячого заливу під шкуру. Січовики бились як лви. Мадяри наступали на них лавами. Падали-мов пяні й гинули в калюжах крові. Але по їх трупах сунулися все нові ряди мадярських гонведів. Здавалося, що тому не буде кінця. Сунулись, падали й знову сунулись. Під хмарами Мадярів горстка січовиків не видержала. Іх розбито. Але те розбиття заплатили Мадяри кровю великого числа своїх гонведів. Січовики дістали наказ відступати. Та сім іх не послухало наказу, а далі юсили Мадярів до останнього набою. Аж тепер хотіли уступити, але було вже пізно. Мадяри окружили їх та взяли в полон. Довго не бавились із січовиками. Відразу засудили їх на розстріл. Перед розстрілом мадярський командант спітався іх:

„Яке ваше останнє бажання?”

„Побачити родичів,” відповіли січовики.

„То неможливе,” заявив Мадяр.

„Так тоді дозвольте нам заспівати!”

„Співати то можете,” байдуже сказав Мадяр.

Тоді поставилося сім січовиків у ряд. „Струнко!” задзвенів голос січового команданта. Із уст сімох січовиків рознеслися по цілім краю могутні звуки нашого національного гімну: „Ще не вмерла Україна, ні слава ні воля, ще нам браття молодії усміхнеться доля. Згинуть наші вороги...” При кінці всі, як один кликнули: „Смерть наїздникам окупантам. Слава Україні!” В ту хвилину прошили груди січовиків кулі клятих монголів. Січовики, як стояли над Тисою, так до неї впали. Срібноводна українська Тиса приняла своїх дітей, одважних лицарів січовиків до свого лона. Але їхній спів ще

довго розносився понад неї. Від того часу, кожного вечора над Тисою чути непереможний спів: Ще не вмерла Україна! Бо їхній дух не згинув. Він все буде зніматися над Карпатською Україною й будити народ проти мадярських займанців, бо Україна не вмерла! Україна вічна, як вічний український народ і його право до української землі: від Попраду до Кавказ.

★

Із визвольних змагань українського народу в Карпатській Україні, славних боїв Карпатської Січи на фронтах, партизанської боротьби січовиків в Карпатських Горах росте чудовий міт Карпатської України. Карпатська Україна стала символом свободи, щасливого життя, та доброту. Населення вважає її за красний сон, що коротко тревав, але глибоко врізвався в серця всіх тих, що хочуть бути на своїй землі господарями, а не рабами.

„Карпатська Україна була така”, оповідає мені одна Гуцулка, „як один красний сон. Рано пробужується аж із того, що чоловікові снилося вже нема нічого. Із жалем оглядається на всі боки. Всюди пусто. Хоч мої діти господарі й не просилися нікуди до служби, оправдується старенька, але та Україна була така гарна, така весела, що любо жити було. Молодь лягала й вставала із співом на устах. Боже любий, що то було в суботу перед виборами до Сойму України, а яка велика радість другого дня в неділю, як наше село виграло у виборах більш пропор. Що тоді було радости й співу. Ціле село виглядало, як одна родина, яка весілля справляє. А тепер, Боже, як усе опустіло. Навіть малі діти посумніли. Ні від кого не почуєм веселого слова. Кожний тужить лише за Україною. Тільки Україна зможе знову вернуті нам ту радість й утіху, яку мав перед тим цілий народ. Бо лише тоді нам буде добре, коли нами управлятимуть свої, а не чужинці, які лише жити хочуть із наших рук і нашої землі.”

Гуцулка зітхнула, а з очей покотились долі зморщками сльози. Я мовчав, бо все те переживав разом із нею. А скільки інших людей так гарно оповідає про Карпатську Україну. Такі оповідання відтак ходять із уст до уст, заохочують, підтримують на дусі, висловлюють тугу за Україною й велику надію, що незадовго „встане Україна і звеселятиме народ.”

Тепер не тільки Карпатською Україною, але взагалі „Україною” живе й діше цілий народ, без старого партійного поділу. Народ вірить, що Україна буде й що зник Карпатської України мабуть мусів бути: „Бо нам не суджено, щоб мідістали Україну із заходу, але зо сходу.” Цей погляд опанував, як старих так і молодих. Одни селянин при розмові заявив:

„Люде чесні! Я любив ту Карпатську Україну не менше, як хоч котрий з вас. Я радувався їй так, як дитина мамі. Я кожного дня молив Бога, щоб сохранив нам Україну перед усіми ворогами грабіжниками. Хоч я не є молодик, але записався перший до Січи, організував Українське Національне Обєднання, заохочував молодь до праці, бо мені дорого все, що є українське, національне. І ніхто мені з вас не може заперечити, що я не говорив усім, що ми, народовці, мусимо все виконати і все віддати, чого від нас хотітиме наша Україна й наша українська влада. Але я був свято перевонаний, кажу вам під свою душу, що хоч, як я любив ту Карпатську Україну, але я невірував, що вона вдергиться, бо вона проізйшла нам із западу. А тямте на мої слова: Нам Україна суджена не із западу, але із остоку. І та Україна, яку здобудемо собі із остоку, буде вічна! Доки світа буде, доти її вона буде панувати. Не страшні нам будуть тоді Мадяри. Вони зникнуть із нашої землі, як сніг на весні. А наша земля, браття, сягає аж по Дебречин. Тота Україна буде такою славною й такою могучою, що всі земські мари склоняті будуть перед нею голови. Та Україна нам суджена, що прибуде із востоку. Вона потриває во віки віков. А то станеться!”

Віра у повстання України велика. Виявляється вона в усьому. Співає про неї на полонині буйний вітер і шумлять карпатські ліси. І всі вірять непохитно, що ще будуть: для цієї України „слави добувати.”

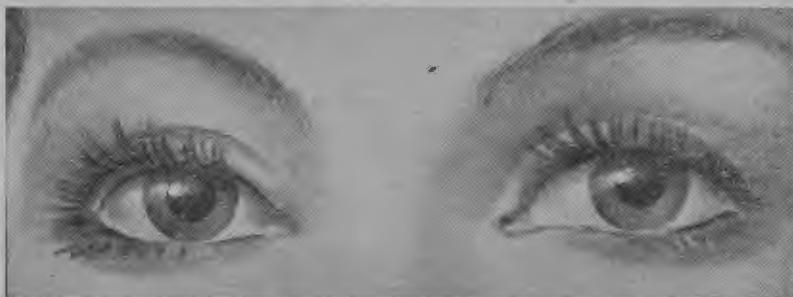
ЧЕРЕЗ МИР

Гурт людей кричить і беться на вулиці. Переходжий чоловік питав поліцая, що приглядається бійці: — Яка причина тієї бійки?

— Це, бачите, вони посварились між собою за те, як то ми маємо уложить мирні обставини по цій війні. А зі сварки почалася бійка.

Ви Можете Дістати Скору Пільгу Коли Ваші ОЧІ Є УМУЧЕНІ І ПОДРАЗНЕНІ

Від: СОНЦЯ, ВІТРУ, ПОРОХУ, НАПРУЖЕННЯ, ЧИТАННЯ,
ШИТТЯ СПОРТІВ НА ДВОРІ, ІТД.

ЧОМУ терпіти від умучених, пекучих, пашіючих очей? Мюрін приносить скору пільгу. Мюрін є науковою мішаниною сімох складників — безпечний, лагідний, і о, так успокоючий.

ІЗОТОНІЧНИЙ зі слізами, лагідно алькалічний, легко стягаючий, Мюрін чистить лагідно але основно делікатні тканини очей дитини і дорослих без найменшої невигоди або колючого чувства.

МЮРІН є легко запускати а його складники роблять одну або дві краплі достаточними на одно ужиття, він є економічний до уживання. Тому що запускач находитися все в плині Мюрін, чистота кожного запущення є за-певнена.

ЧЕРЕЗ 45 років Мюрін уживали визначні професіоналісти і бізнесовці і люди вдома по цілім світі. Ми віримо, що ви найдете дуже корисним три-мати Мюрін завсігди під рукою.

**ЦІННІ ОЧІ ПОВИННІ МАТИ ДОБРЕ СТАРАННЯ
ЩОДНЯ.**

Уживайте Мюрін на . . .

Умучені Очі
Червоні Очі

Подразнені Очі
Сверблячі Очі

ЛАГОДИТЬ

ЧИСТИТЬ
ВІДСВІЖУЄ

Продають Алтикарі,

Загальні Купці
і Оптометристи.

Маркіян Шашкевич на основі власних листів

До наших часів збереглося 8 листів Маркіяна Шашкевича, що іх видав у повній збірці вперше Михайло Возняку у 1912 року. З цього 5 написані польською мовою, а 3 українською мовою. Польською мовою написані такі листи: до Тадея Василевського, дідича села Княжого, з 24 травня 1835 року., до матері (без дати), до дружини Юлії з Крушинських з 1838 р., до брата Антона (без дати) й до тестя Крушинського з 26 березня 1843 р. Українською мовою написані 3 листи до о. Михайла Козловського, пароха в Тішкові, з 1842 р. Листи Маркіяна Шашкевича цікаві й цінні тим, що позволяють нам більче пізнати життя й вдачу іх автора, його прикмети, думки, сферу зацікавлень і середовище та родину поета, а насамперед М. Шашкевича, як людину в відношенні до найближчих членів родини та приятелів, відривають нам подробиці його приватного життя, його буденні клопоти та сумні й радісні хвилини. Листи великих людей дуже часто служать для доповнення й зrozуміння іх творів, поодиноких думок і подій із їхнього життя.

Мала скількість листів М.Шашкевича, що збереглася до наших часів, не може подати багато нових здобутків. А все таки дають вони дещо цінне. Насамперед після їх перечитання перше наше враження таке, що сумна доля й життя поета відбивається так виразно в листах, як і в творах поета, а друге перед нами виринає з листів та сама хрустально чиста й чесна постать поета, що її знаємо з його творчості й цілого життя.

М. Шашкевич у відношенні до матері ніжний, скромний і щирий, він ставиться до неї з великою любовлю та пошаною (як узагалі до всіх членів своєї родини), а бачимо це навіть із наголовка листа: „Найлюбіша Мамо Добродійко!“ Лист коротенький, діловий, буденний, бо в ньому прохає М. Шашкевич прислати чоботи для брата Захара, що сидить у дома босий і вже два тижні неходить до школи. Водночас додає М. Шашкевич, що може швидко стати священиком, бо

митрополит хоче висвятити його безженим, але він ще не може на це ріши-тися й прохає ради в мамі й шурині. Відносини своєї дорогої матері до дітей заторкує поет у листі до брата Антона, що був опісля австрійським капітаном у полку саперів.

У ньому виступає перед нами Шашкевич як старший брат і виховник, що навчає своєго брата й дорікає йому, але дорікає ніжно, лагідно, любовно. Маркіян заявляє на початку листа, що прикметою правдивого характеру є постійність із правдивим почуванням, а тим часом брат Антін заламався, виявив свій слабий характер. Обіцяв поправитись, всі вдома раділи, найбільше мати, але не дотримав слова, тепер усі сумують, бо він забуває про те, як „жахливо слозі матері палять невдячне серце, але таке, що має ще трохи почування.“ „Послухай“ — каже Маркіян — „голосу твоого брата, що, як старший, краще пізнав світ, людей і обставини знає великість смутку й радощів знає їх дійсне джерело. Не на цьому шляху маєш шукати справжнього щастя, за яким кожний, здається, літає, а яке спирається на чесному сформуванні Духа й Серця; я певний того, що ти знаєш і важливість цих слів і їх правдивість, але замало знати, — треба ще в ділі це перевести.“ Маркіян дорікає Антонові за його невражливість та невдячність супроти рідної матері, що стільки трудів і жертв віддала йому в часі його дитинства, чого ніхто не може забути, бо відповість за свою невдячність перед Богом.

Інший настрій і почування бачимо в листі М. Шашкевича до дружини Юлії, дочки о. Т. Крушинського, пароха Деревні (Жовківського повіту), що з нею одружився він у лютому 1838 р. Лист цей без докладної дати (зазначеній тільки рік), але із слів поета в листі, що в найближчій неділі одержить останнє свячення і тому на свою ординацію за прошое він дружину з тещею, видно, що поет писав його 14. травня 1838 р. На

священика висвячено його 20 травня цього самого року.

Любов, ніжність і чутливість, сполучені з легким гумором і жартівливістю, виглядають з цього листа. Маркіян пише до дружини з т.зв. презбітерки, що в с. Поміщення, де жили або сольвенти бословії, що вже поженилися і тут відбували поодинокі ступені свячення та вчилися виконувати духовні обовязки. Висті повно пестощів і ніжнощів, у самому наголовку пише поет „Дорога Любечко! Юлюнцю Моя!” та заявляє, що є всілі всього висловити в листі, бо до цього треба щирої, звичайної й веселої озмови, а далі комічно описує себе, як ін тепер виглядає, занедбаний, запущений, поганий. „Уяви собі твоєго ружину, що сидить тепер при великому голі, накритому великими аркушами рубого паперу, подібного до бібули, аапроти нього товариш, що пише теж іста до своєї дружини; він колись дує ненавидів жінок і завжди заклинався, що не буде женитись. Уяви собі, кажу, ружину з носом, покритий прищами ти смієшся, думаєш, що від табаки, а я, я її тепер мало вживаю, бо .. не можу), що виглядає без зали неначе голопуп у старій, третій, забрудненій ясі, вдаленого в три погибелі над пеплом, з животом на плечах замість під рудьми, уяви собі своєго чоловіка в акому огляді, а уста твоєї сміятимуться, але добре твоє серце жалітиме його; але нарешті, але ще не мороч собі голови, аки прийді і подивись; а насмієшся, а я діро зрадію разом із тобою.” Маркіян євен, що дружина не пізнала тепер його, бо він дуже змінився, бо споважлив, завжди задуманий і понурий і маомовний, а вічно ходить з часоловом. Далі Маркіян зміняє тон і пише поважю; незадовго одержить останнє свячення на священика, тому бажає собі й молити Бога, щоб допоміг йому бути добрим священиком, а далі прохане дружину, щоб приїхала його відвідати й завітне її, що щиро її кохає, й ніжно пращається з нею. „Кохай мене так, як тебе кохаю, а буду щасливий і Ти теж будеш щаслива, бо я в ньому вже маю достаття, що Тебе кохаю.”

Чисто діловий лист подібний до первого (до матері), написав Шашкевич із своєго тестя о. Крушинського, пахота в Деревні, на 3 місяці перед смертю. Поет був уже тоді важко хворий і

пише, що його недуга у місяці березні не легшає, але ще більшає, а його лікар Шмід не обіює поправи здоров'я перед літом. Далі згадує про свої матеріальні клопоти в справі 5 моргів парохіального поля, потім пише про цілком приватні справи (про пігулки на біль зубів, про кобилу Сиву, крохмаль), а закінчує милою для себе вісткою, що лікар позволив йому приїхати на Великий день до тестя, як буде тепло й гарно на дворі.

Досі розглядав я чисто приватні листи, а тепер переходжу до інших листів, на теми громадянсько-літературні й наукові. Перший з черги — це лист до Т. Василевського, дідича села Княжого й губерніального радника, що був словянофілом і познайомив Маркіяна з новинами літератури польської, сербської та української. Він опікувався теж Маркіяном і цілою його родиною і з ним жив поет у щирій приязні аж до кінця свого життя, а як до нього ставився, бачимо з його ніжної та теплої згадки про Т. В. в передмові до частини перекладу поеми Гошинського „Замок Каньйовські”: „—а наченсьцей конъчилосен вшистко тугов за Подлісем, за тамтемі гурамі, за Тадеушем”

Маркіян дякує Василевському за те, що запропонував йому зайнятися перевідглядом і упорядкуванням архіву та книгоzbірні в Дикої, однаке не може негайно виїхати до праці, бо нездужає, і тільки за 2 тижні почне свою роботу. В 3 листах до Михайла Козловського, приятеля поета, пізнаємо Маркіяна, як письменника, патріота та ентузіяста рідного письменства. Правда, деяке місце займають там теж і приватні справи, а саме в першому листі. Поет любить щиро своєго приятеля та його родину і тому довго чекав вістки від них, щоб почути про їх гірке життя, але, на жаль, не одержав нічого. І тому свій сум і тугу за ними виливає в своїм листі та прохане вибачення за свою щирість і ніжність, з якою пише, неначе парубок до мілої, а чому? Бо в нього щире серце, „которое ще не здеревело, что знає в себе життя, что тьюхкає тьюхканьем невисипущим до тих, що його порозумели и не смеялись, но холодочком дунули на нег... — блукалось, мовлю, и носилось бедное мое серце, аж спочило на твоим сердци припочинком солодким, аж выплакали очи тугу на твои груды, аж сплилася душа

моя з душою твоєю, як ся спливають води гнучкої Лімницє з водами Днестра великонного." Одним словом поет вірить у ширість приятеля, що його братом називає, бо в нього добре серце. Далі маленьке місце на приватні справи проте, що сусід обіцяв йому корець пшеници, але поет прохає тільки чвертку, про поїздку до Львова, про сукню Теклюні, про поїздку до Деревні до поетового тестя, про те, що поет купив руканички для родини приятеля, але не купив черевиків, бо забракло грошей. У приписці до листа додає М. Шашкевич по-польськи, що дідич Василевський має видавати часописа й прохав Маркіяна на референта українських справ. До цього першого листа підходить близько у другий лист до цього самого М. Козловського, а підходить він своїм тоном ширім і почуванням ніжним та великим і тією поетичною мовою, якою вмів Маркіян писати. Але є теж і різниця, бо в попередньому листі виступив М. Шашкевич як лірик, самітний і нещасний, що його люди не розуміють і заморожують його надії та благородні змагання, що йому судилося горе й нещастя та "студена доля."

А тут уже бачимо М. Шашкевича як поета-громадянина й патріота, ентузіasta та звеличника рідного слова та, здається, першого в нас соборника на ґрунті рідного письменства. Поет одержав збірника Є. Гребінки „Ластівка" та поезії А. Метлинського, посилає їх М. Козловському, захоплюється ними, поетично аналізує їх зміст та ідейність. Поет свідомий тут і їх високого післанництва й свого власного і так відзвивається до свого любого адресата: „От так, браттику! Потішся з ними, полюбуйся, пожурися і поплач, а небавком назад їх до нас пришли. Колись може деякий знайшов жемчуг, що мати наша Русь розронила, заховай, або до нас передай: всео то разом нанизане вчиниться великим сяючим намистом для шій пишної цариці. Може з моїх нісенітниць знайшовесь дещо, пришли мені, щоб я передав Головацькому, може єму ся дещо знадобит." Серед важкої праці та клопотів буденого життя, поет підо впливом творів наддніпрянських поетів набирає охоти сам писати й видавати, хоче розбудовувати храм рідної культури, тому теж прохає приятеля, щоб передав йому загублені його твори й ін-

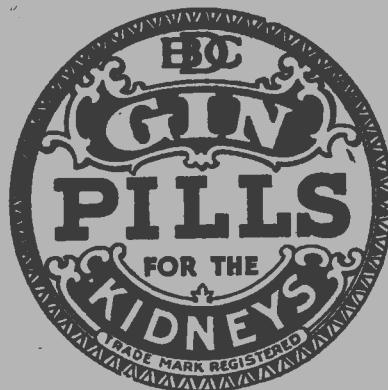
ших авторів, бо тоді поети передавали рукописи своїх творів до перечитання рідним і знайомим.

Далі згадує М. Шашкевич і про твори Квітки-Основяненка і дуже ними захоплюється, більш, ніж попередніми, а вкінці додає до цього приватні справи, а саме, що малий син здоровий і що на св. Миколая будуть його христини, на які запрошує поет приятеля на кума. Третій лист до М. Козловського дуже короткий. З нього дізнаємося, що він не відвідав поета, і за ме легенько докоряє поет йому, а найбільш за те, що не приїхав на христини й тому „навіть Русина не було, якіби го до хреста святого потримав." Посилає приятелеві твори Квітки, й прохає повернути позичені недавно твори Метлинського й Ластівку Гребінки та прислати творів поета, бо вони йому потрібні.

Так представляється нам М. Шашкевич на основі своїх листів. Збираючи все разом, скажемо: М. Шашкевич — це ніжна, щира, чесна вдача, ідеальний муж, син і брат, що любить усю свою родину, підтримує з нею звязки, відвідує її, робить їй подарунки та послуги. Мало в нього веселості й бадьорости, а більш суму й пригноблення, бо сумне й важке було його життя.

Це людина ввічлива й культурна, високоморальна й добряча, чутлива й вразлива на своє й чуже горе, а при цьому самітник і мрійник, що любить природу, самоту й спокій та тишу, що погано почуває себе серед львівських мурів, не наче справжній вязень. Ця характеристика згідна теж з тим, що написали про М. Шашкевича його сучасники: приятелі, знайомі та його найближча родина. Напр. його сестра Юлія, замужня Сметанова, в листі до Маркіянового сина Володимира, так характеризує свого брата Маркіяна: „... був добрій, мав серце з посвятою для других. Природа була досить ласкова для нього, обдарувала його розумом і добрим серцем, але не треба його вихваляти, бо, як він сам писав: „вельичаєшся, Человіче, умом твоїм, як день світлом, забувши же то має від сонця." З цього бачимо, що Маркіянова сестра зазначує його скромність простоту, а далі підкреслює його велику любов до волі такими словами: „Я вступив він до семінарії, тільки тоді почалася його недоля. Він думав, що як його духівно ширяє попід небо, то

Біль Крижей, Ломбего, Мочеві Клопоти!

Нащо дальше терпіти від тих болісних, пригноблюючих недуг? Джін Пігулки дадуть вам скору пільгу. Їх лагідні антисептичні власності звільняють подразнення нирок, міхура і мочевих проводів. Коли нирки є згущені, то вони не можуть виділювати отруйної зужитої матерії з тіла. Се часто спричиняє ревматизм, біль крижей, напухлі сустави. Джін Пігулки помагають ниркам функціонувати нормально й усувати причину цих болісних недуг.

Джін Пігулки можна дістати у склепах по цілій Канаді. Регулярна величина 50ц. пуделко — Економічна величина (два рази регулярної величини) 75ц.

нову поринає в нутро землі, так і з тілом льно, а не інше діло... Так пояснює вона провину Маркіяна, коли запізнився він, вертаючись з міста, до семінарії, і те його виключено з неї. Підкresлює ж його велику посвятність для загаю: „Ця людина бажала гаряче, цілоуюшею, защепити взаємну любов і призвінь між людьми. „Стільки добрих бажань для людей, така сильна воля до доброго, вкінці стільки розчарувань, це не могло втриматися в слабій посунні людини, яка мусіла знищитись“ У них словах міститься теж виразний наїк у сторону нашої суспільності, що за сі добре діла та літературну діяльність Маркіяна стрінула його чорна невдачість.

Вкінці; як поет і громадянин, це ентузіаліст рідного слова, що радіє його розвитком, розуміє його вагу та бажає сам співпрацювати, щоб „нанизити велике сяюче намисто для шії пишної ариці“ (України).

З листів Шашкевича пізнаємо теж приватне життя священиків у тих часах. Було воно важке, повне клопотів і недостач. А що під цим оглядом життя

Маркіяна було справді дуже важке, бачимо з такого факту: коли львівська консисторія довго відтягала пропонування його на пароха в Новосілках, де жив він від 3. травня 1841 р., то вислав він до консисторії прохання в таких словах: „Підписаний позбавлений усяких, навіть найбільш необхідних засобів до життя та гноблений крайньою вбогістю та нуждою, почувається змушенім перед Всесвітішою Консисторією всесміренніше повторити свою благальну просьбу з 27. IX. 1841. р...“ Крім цього М. Шашкевичеві не виплачували зовсім священичої платні ані тоді, як був адміністратором, ані тоді, як став уже парохом у Новосілках Ми не знаємо причини цього, але мабуть це була зла воля львівської консисторії, щоб докучити йому за його національно-літературну працю.

Тому теж треба признати, що в будника нашого рідного слова в Галичині була складна, непересічна духовна структура, що це була людина з справжньою „Божою іскрою,“ що душилася серед важких умовин буденного життя. Важкі обовязки священика й злиденне

життя сільського інтелігента, а також обовязки батька родини забивали в нього творчого духа й не давали змоги працювати на ниві освітній та літературній. А його лікування від жахливої недуги, туберкульозу? М. Шашкевич із геройським стойцізмом та християнською по-корою отверто пише про своє безнадійне становище, а хоч усі знайомі його й церковна влада знали вже давно про його недугу, один тільки товариш, письменник Микола Устіянович запросив його до себе в гори на гірську жентицю, що має лікувальне значення, але з цього поет не міг скористати, бо не мав грошей навіть на подорож, бо йому не виплачувано ніякої платні, як про це виразно з великим жалем та огорченням згадує

його сестра Юлія у згаданому вже листі. Тому теж називає його життя справді страдницьким, а про його недугу висловлюється так: „так важко хорів, що вже ані не бачив, ані не чув, а ще жив.”

Мова листів поетична й гарна, різноманітна, оживлена й прикрашена поетичними висловами, порівнаннями, епітетами, а головним чином чуттєва, як це бачимо в листі до дружини, або до М. Козловського. Правда, є теж у ній говіркові слова й форми, але вони не вражають прикро, в них є власна, своєрідна краса. А побіч цього бачимо в цих листів до М. Козловського безсумнівний вплив наддніпрянської мови

Євген Грицак

Людей слухай, та свій розум май!

Пішов Максим на базар,
Щоб коня купити,
А з собою внука взяв,
Щоб з ним говорити.

Якось коня зторгував,
З міста поспішає,
І хлопчину, десять-літ,
На коня саджає.

Хлопчик іде, дід іде,
Оба розмовляють,
Поволеньки, крок у крок,
І журби не мають.

Аж тут чоловік якийсь
Там іх зустрічає
І здалек вже отак
Став і викрикає:

— „Чи не сором тобі хлопче,
Їхати молодому —
А дідуся заставляти
Йти пішки до дому?”...

Вчув хлопчина ті слова
Тай з коня злізає,
Дід на коня всадовивсь,
Хлопець поганяє.

Аж тут якась молодиця
Вже кричить здалека:
— „Ото сором! На коні
Старий дід - лелека, —

А дитина, певно внук,
Ніженъки збиває!
Скажіть люди, чи той дід
Бога в серцю має?”

— Шо робити? — каже дід
До своєго внука —
— Хіба й ти сядь на коня,
Бо буде нам мука!...

Хлопець за плечима сів
Дідусеві свому
Тай обидва ідуть так
На коні до дому.

Ба! За хвилю якийсь дід
Іде дорогою,
Костуром на них махнув,
Наче булавою:

— „Ото люди, ото світ,
Ото гріхи нині,
Щоб іхали два хлопи
На одній конині!”

Ізіскочили обидва,
І ідуть оба пішки,
Аж тут парубок якийсь
Бере їх на смішки:

— „Ще такого не видав,
Щоб коняку мати —
І таку дорогу йти,
Пішечком манджати!”

ВЕНІЙ БАРАНІВ

Мандрівка по Курдистані

I.

На Закавказзю та далі на південь від цього, в краю, що лу чить Малу Азію з Іраном, в районі озер Вана й Урмії та верхівія рік Тигра й Евфрата, аж до західної Іскандера на Середземному Морі, — розкинувся Курдистан, край народу курдів. Цей край зі своїми головними істами: Ваном, Діярбекром і Харнутом, айже цілком входить у склад Турції й все незначні частини його відрізані межами Персії та Росії.

Усіх Курдів нараховується менше двох мільйонів людей. Із них лише коло 80,000 мешкають у межах російських губерній: Кіліску, Еріванської, Єлисаветпольської, Карської й Батумської.

Курди належать до іранської групи кавказької раси народів, що вляла в себе багато крові семітської потомків стародавніх Халдеїв.

Курди ведуть кочове життя і лише нечінача частина їх починає осідати постійно. Займаються вони плеканням худоби й тільки по-частині працюють як пібороби.

На протязі 8-9 місяців, поки стойть тепла погода, переходять вони зі стадами худоби з місця на місце, а з початком худоби повертаються на свої зимові стоянки, так звані ними — кишлаги. Ці стоянки раз назавжди вибирають вони в місцевостях, де звичайно випадає не глибокий сніг, завдяки чому їх худоба пасеться всю зиму, добуваючи собі з піднігу копитами пашу. І Курди майже ніколи не роблять запасів сіна для своєї худоби на зиму.

Кишлаги складаються звичайно з 15-20 дворів. Саклі (хати), — збудовані з каменів й покриті очеретом та бувають розкинені без ніякого порядку. Декотрі з них так глибоко сидять у землі, що гадують швидше звірячі берлоги, ніж одеське мешкання. Вікон у саклі нема; містить їх у стелі зроблене одну або дві відтулини для проходу диму й світла. Сакля складається з одної забрудненої,

з земляною долівкою, кімнати, напів темної. У багатих Курдів буває дві, або й три такі кімнати. Безпосередно до саклі прилучається хлів: це зо всіх боків обведений глиняним плотом простір землі, але без даху. Вхід до хліва через саклю. До саклі заганяють худобу лише на ніч; на день же вона пасеться, викорюючи з під снігу суху траву.

Серед саклі стойть високе огнище, зложене з каміння й плит. Зимою, коли буває зімно, відтулини в стелі затикають сіном, і дим, що йде від огнища, виходить у напів відчинені двері, заповняючи собою й усе мешкання саклі. Завдяки тому зі стелі в низ звисають шнурочки саджі.

Огонь горить на огнищі лише в день; але на початку весни, коли котяться овечки, його підтримують і в ночі. В цей час Курд ні за що не дасть сусідові огню зі свого огнища, бо вірить, що в противному разі може нарушитися поводження його родини.

Огнище для Курда святість. Як що він заботиться ним, то вже безумовно додержить свого слова. За знебагування свого огнища мститься Курд смертю. Коли в Курда народиться дитина, то він квапиться обнести її наколо огнища три рази і лише після того дитя вважається членом родини. Дочка, виходячи замуж, теж тричі обходить навколо огнища, прощаючись із батьківською хатою. Жонатий син, віддаляючись від батька, бере з батьківського огнища огню до своєї саклі. Істнують і інші звичаї, звязані з почитанням огню.

Зиму проводять Курди у скалі коло огнища. Мужчини куряте люльки, балакают, жінки тчуть із вовни ковдри, сукна, прядуть. Але починається весна і Курди поспішають на літню вандрівку, забираючи з собою все своє майно. В покинутих саклях не лишається й живої душі.

Для випасу худоби Курди вибирають місця в горах, багаті травою, де й роз-

бивають шатра. Такі літні оселі звуть вони ейлагами.

На скільки одноманітне й скучне життя Курда в саклі зимою, на стільки воно веселе й цікаве йому літом в ейладзі. Кожного вечера навколо багаття чути звуки деревляної дудки, зурни, як зве її Курд, балалайки й бубна. Молодь танцює й співає.

Але довго Курд не сидить на одному місці. Випасе худоба траву, й Курд розбирає свій намет та перебирається на інше місце, де є паша. Так кочує він горами до пізної осени, аж у кінці спускається в долину до свого кишлага.

II.

Зовнішній вигляд Курда приваблює до нього. Він високий, стрункий, добре збудований, дуже рухливий. Обличе його переважно гарне, очі розумні, чорні.

Курдська жінка визначається своєю красою, але вона цвіте лише до часу, поки не вийде заміж. Після того хутко вяне і вже в 25-28 р. життя видається часто-густо бабусею; її обличче стає все у зморщках а стан згорблюється.

Ця вчасна старість залежить від того, що дівчата виходять замуж у 13-14 р. життя і від того тяжкого становища, в якому знаходиться взагалі Курдка. Замужня жінка — раба, цілком підлегла своєму панові-чоловікові. Однак Курди не держать своїх жінок у заперті, як то роблять у тих же краях інші народи: Татари, Перси, Турки. Навпаки, з цього боку — Курдка користується волею. Вона скрізь ходить із відслоненим лицем, тоді як у Персів, Турків і Татар жінки ходять із лицем закритим чадрою й не мають права виходити з дому без чадри. Одіж Курда доволі гарна. Поверх кольорової сорочки він надягає хавтан, подібний до європейської камізельки, лише з широкими рукавами. На хавтан надягає чуху. Це черкеска — лише з рукавами, розрізаними до плечей. Ці рукави звисають здовж корпуса, або завязуються на спині. Шаравари Курда широкі, шиються зсукна власного виробу. На ногах носять черевики, зроблені з сирої шкіри.

Підперізується Курд кольоровою вовниною хусткою, за котру засовує турецький пістолет, або револьвер та кривий і довгий ятаган; з боку чіпляє криву шаблю. Крім того в нього є ще рушниця і копіє, насаджене на довге-тонке ратище. До кінця ратища зверху копія завжди прикріпляється пучок кінського во-

losіння. Курд дуже любить зброю, на неї ніколи не жалує й грошей. На голові він носить повстяний капелюх із високою тулією, що обмотується гарно барвистою галмою.

Одіж жінок складається з сорочки бешмета з широкими рукавами та шароварів. На голові носять жінки шапки, обмотані кольоровою матерією та стрічками. Шапку завязують хусткою. Багаті жінки щакдають іще на себе плащи із трикутного кавалка перкалю, пришитого до шапки. На грудях жінки носять на миста та дукачі з монет срібних і золотих. На пальцях завжди мають срібні та золоті перстені. Золотий перстень простирають також у праве ніздре.

Курді дуже сміливі, іздять добре на конях та уміють гаразд володіти ятаганом і шаблею. Дуже люблять грабувати та займатися розбишацтвом. Украсти навіть у свого чоловіка не вважається за гріх. Навпаки, зручний злодій, що вміє гаразд заховати кінці, користає з пошани у Курдів. І навпаки, біда злодіїви, що попаде в руки: його до кінця віку переслідуватимуть своїми насмішками. Грабують Курди на великих шляхах; часто-густо нападають на села Вірмен та Росіян, своїх сусідів.

Курд ніколи не видасть свого чоловіка, боячись пімсти. Курди не прощають і найменшої образи. А за образу в них уважається навіть видати розбійника. Родова крівава пімста розвинена у них як найсильніше і мститься не лише на виноватому, але й на всій рідній його. Пімста тягнеться іноді десятки років і веде до винищенння цілих родин і їх добра. Виконується вона на ріжні способи. Убивши ворога Курд пе його кров, потім обмочує ще в неї рукав своєї сорочки. Повернувши до дому, він признається рідні про доконаний акт пімсти, а окровавлену сорочку здіймає й подає матерабо сестрі. Та сполікує кров із рукава водою. Після того всі п'ють ту воду.

Мститься Курд за убийство, рану, образу словом його самого або його родичів, хочби вже померших; мститься за вивезену молоду, за її крадіж. А крадута дівчата досить часто, бо не завжди мають чим хлопці заплатити батькам за наречену. І часто-густо трапляється, що Курд грабує для того, щоб добути грошей на закупно собі дружини. Оженившись, Курд стає жорстоким власником своєї дружини, яку може навіть звернути

Добрі Канадійські Приписи Печення

Чайні Біскети

Васадничий припис:	1 ложечку смальцю
2 горнятка муки	¾ горнятка зимнього молока або половину
4 ложечки „Меджик Бейкінг Павдер”	молока і половину води.
½ ложечки солі	
1 ложечку масла	

Пересійте муку, бейкінг павдер і сіль. Посічіть зимний смалець. Цей зимний плин додайте до муки, щоб зробити рідке тісто. Викиньте тісто на посипану мукою стільницю і не виробляйте його довше як потрібно. Бийте рукою або качайте ним легко. Потім посыпливім „біскет катером”. Печіть у вимашенні маслом блісці у горячій печі, 450 степ. Ф. через 12 або 15 мінут.

Звичайний Кейк до Кави

2 горнятка муки	3 столові ложки цукру
½ чайної ложки солі	3 столові ложки шортенінг
4 чайної ложки „Меджик Бейкінг Павдер”	1 горнятка молока (около)

Пересійте разом сухі складники, додайте цукру, потім розтоплені шортеніни і досить молока, щоб стало штавним. Накладіть $\frac{1}{2}$ цялі грубо на посипану плитку бляху, посыпте скрізь верхню мішанину і печіть 30 мінут в уміркованій печі — (400 степ. Ф.).

Упрощений спосіб приготовання тіста на чотири бохонці білого хліба

10 горнятка пересіяної муки	1 Роял Тест Кейк
4 чайні ложечки солі	4 горнятка теплої води, або молока або води з барабою
4 столові ложки цукру	Можна ужити комбінацію цих плинів.

СПОСОБИ ПРИГОТОВАННЯ

Вечером подробіть і намочіть один Роял Іст Кейк через 30 мінут у 4 горнятках теплого (не горячого) плину, до якого додано 4 столові ложки цукру. Змішайте 4 чайні ложечки солі з 10 горнятками пересіяної муки на хліб. Розтопіть 4 столові ложки масла або смальцю, і додайте до плину з дріжджами. Змішайте муку і плин. Виверніть на посипану мукою стільницю і вимісіть добре, додаючи муки коли тісто чіпається стільниці. Вложіть тісто до теплої намашеної миски, накройте добре і нехай нарости через ніч; около 10 годин.

Ми поручаємо також Вам під увагу інші високої степені

Standard Brands Limited продукти:

ROYAL YEAST CAKES
GILLETT'S CREAM TARTAR
MAGIC BAKING SODA

CHASE & SANBORN'S SEAL BRAND COFFEE
TENDER LEAF TEA

STANDARD BRANDS LIMITED
MONTREAL TORONTO WINNIPEG VANCOUVER

Бараболяні Бішкоти

1½ горнятка муки	барафоль
4 ложечки „Меджик Бейкінг Павдер”	½ горнятка молока (більше або менше)
½ ложечки солі	досить до роєрдженення тіста.
3 ложечки шортенінг	
1 горнятко пімятик	

Пересійте разом муку, бейкінг павдер і сіль. Посічіть, шортенінг і легко змішайте в охолодженій пімятик бараболі. Додайте зимнього плину. Викиньте на посипану мукою стільницю, легко качайте або виробіть руками і поспішіть. Печіть на вимашенні сковороді в горячій печі.

Кейки з Гречаної Муки

2 горнятка гречаної муки	2½ горнятка молока або молока і води
1 горнятко муки	1 ложка моласес
6 ложечок „Меджик Бейкінг Павдер”	1 ложка ростопченого шортенінг
½ ложочки солі	

Пересійте разом одну і другу муку,, бейкінг павдер і сіль; додайте моласес і шортенінг до плину; вибійте добре. Печіть на горячій, легко помашенній округлій блясі перевертаючи лише раз.

ТИСТО

Слідуючого ранку виверніть тісто на посипану мукою стільницю, і перемісіть добре. Вложіть знов у теплу миску, накройте і дайте щоб підросло вдвое. Розкачайте легко, покрайте, і вложіть вироблені бохонці в добре намашену бляху. Накройте, і дайте щоб виросло вдвое... Печіть в уміркованій печі (380 степ. Ф.). По спеченню виберіть бохонці з блях і положіть на дротяну сітку, щоб вистигли, ненакриті.

Щоби спечи більше бохонців, додайте 2 горнятка води і відповідну скількість муки, цукру, солі і смальцю на кожний додатковий бохонець. Один Роял Іст Кейк вистарить на 6 бохонців.

Пів ложки „Меджик Бейкінг Сода” можна все уживати з доброю користю. Вода з бараболі, або половина води і молока роблять кращий бохонець як коли уживати лише води.

ти її родичам, коли вона йому не сподобається. Невірну дружину Курди карають іноді ще й по цей день у Турції та Персії ось як: Відрізують невірній косу, уху, ніс, саджають на кобилу та возять на показ по селі. Хто зустрічає таку жінку, той плює на неї та кидає камінням. Потім виновну вертають родичам, які убивають її.

III.

Курди магометанської віри, але придержуються багатьох поганських обрядів. Незначна частина Курдів належить до секти Єзідів, яку заснував шейх Аде. Наука його є компіляцією християнської, магометанської і поганської релігій. Єзіди визнають одного Бога, творця світа; уважають Христа пророком; почитают деякіх християнських святих. А святих у них взагалі дуже багато, вони нараховують їх 124 тисячі. Та найбільший святий це Аде.

Поганство Єзідів виявляється в тому, що вони кланяються сонцю, місяцю й стихіям: землі, воді, огню, повітря. Сонце вони уважають святим, бо бачать у ньому лице Бога й ранішню молитву відмовляють при сході сонця. Вони стають тоді обличем на схід зі скрещеними руками на грудях і кланяються сонцю. Землю уважають матір'ю всього живого: від неї все почалося й все вERTAЕТЬСЯ до неї по смерти. Тому великий гріх плювати на землю або її ляти. Хто ображав землю, того земля по смерти не прийме до себе.

Але найсвятіша стихія — огонь. У день страшного суду він знищить усе нечисте на землі і тоді земля стане знов прекрасною, як діва, якою була тоді, коли Бог її тільки сотворив. Плювати в о-

гонь Єзіди уважають найстрашнішим гріхом.

Крім згаданих святих, Єзіди почитают іще діявола, якого звать Мелик Туазом. Вони вірять, що настане день коли Бог простить Мелик-Туазові та знову приблизить його до себе. Тепер же Мелик-Туаз творить зло, наводячи на гріх чоловіка.

А чоловік слабий духом і не може встояти проти покус діявола. Тому Єзіди, щоби встояти проти покус, приносять жерви Мелик-Туазові, ставлячи йому свічки та даруючи хліб і овочі. Ці жертви кладуть перед бронзовю статую Мелик-Туаза, що має вигляд ніби півня, ніби павлина. Ця статуя переховується в божниці, в горах Карської губернії. Її охороняють жреці. Раз у рік вони беруть її з тієї божниці й носять по селу Єзідів. Тоді-то Єзіди й приносять Мелик-Туазові жертви.

Але приказав своїм вірним любити ближніх, помагати їм у біді, слухати старших. Заборонив їм пімсту, пянство, клевету, богохульство, розпусту та інші пороки.

У Єзідів наука Ада не заховалася ціком так, як він її викладав. Та не зважаючи на те, Єзіди багато моральніші ніж їх одноплемінники Курди-магометане. Єзіди народ чесний, роботягий, тверезий, хоч усі сусіди їх ставляться до них із погордою, як до нечистих, бо вони покланяються чортови, хоч вони дійсності тілько почитают його. Надивно, що й Єзіди відплачуються тим самим іншим, і тому видаються людьми скритими, не привітними.

(З рос. мови переклав А. Котович)

ЯК ПІЗНАТИ ВІК У КОНЯ ПО ЗУБАХ

Лоша дістає молочні:

Кліщі 8—14 днів; середні зуби 4—6 тижнів; крайні 6—9 місяців.

Рівчак (реестр) стирається на мол.:

Кліщах 1 рік; Середніх півтора року; крайніх 2 роки.

Виростають сталі кліщі $2\frac{1}{2}$ року; середні $3\frac{1}{2}$; крайні $4\frac{1}{2}$.

Рівчак зникає на сталих кліщах долішньої щоки 6 літ; середніх дол. щоки 7 літ; крайніх дол. щоки 8 літ.

Рівчак зникає на сталих кліщах горіш-

ної щоки 9 літ; середніх гор. щоки 10 літ; крайніх гор. щоки 11 літ.

Стерта поверхня сікачів:

Є поперечно -подсвгаста 6—11 літ; стає кругла 12—17 літ; стає трикутна 18—23 літ; стає подовжньо - подовгаста 30 літ.

Відважний

Десь цікаво то було вам на Далеко му сході, хоч там вічно є землетрясення? Ви не боялися?

— Чого мав боятися? Земля тряслася але не я!

ЛЯГЕРЛЕФ

КРИНИЦЯ ТРЬОХ МУДРЦІВ

(Легенда)

Терпка, з запалими очима, вешталася осуха по старинній країні Юди. Ступала по зівялій траві й усохлих бодяках. Було літо. Сонце пражило безтінні узича гір. Найлекший навіть вітерець привілив густими хмарами вапняного броху з-блосірого ґрунту. По долинах сяяли отари, скуплені, вижидаючі, біля усохлих потоків.

Посуха пряміювала сям і там і вивівала запаси води. Пішла до ставів оломона й аж зойкнула, видючи, що бірють у собі ще силу води. Опісля поандрувала до славної криниці Давида, побіч Вифлієму, але й тут найшла ще воду. Тож повіялась пиняво широким ростинцем, що веде з Вифлієму до Єрусалима.

Пройшовши сливе половину дороги, зріла Криницю Трьох Мудрців. Підійла до неї й зраділа: вода в Криниці ось-ось висохне. Отже сіла на цямбриня, виране з одного, великого каменя й кикула оком у низ. Лискуче дзеркало води (що давніш бува блистіло при самім сливеві цямбриню) опало глибоко, а бото й грязь дна вчинили його нечилим і каламутним.

Вода аж плюснула з остраху, коли брутне, обгоріле обличча Посухи відбісся в її мутнім дзеркалі.

„Бажала би я знати, коли тобі вже вийде раз қінець?” — сказала Посуха. Кіба не найдеш уже там у долині нори, о дала би тобі нове життя. А про дощ, кувати Богові, нема тепер що й балати. Він спаде хіба за яких два три міці.”

„Так, так... будь спокійна” — зітхнула Криниця. „Нішо мені тепер уже не по-може. Тут треба би що найменше яко-сь райського джерела.”

„Отже й не кину тебе, аж усе з тобою пінчиться” — сказала Посуха. Вона сказала, що Криниця ось-ось умре й хотіт-нагнітиштися її конанням; бажала бачи-ю, як улітає її життя, крапля за крап-ю.

Раденька поправилася на березі цямбриня й ликувала, чуючи, як тяжко зітхала в глибині Криниця. А ще більше зраділа коли побачила мандрівників, як спускали ведро в низ на дно й витягали його з дробиною води, скаламученої тванню:

Так проминув день. Коли посутеніло, заглянула Посуха знов у глиб. На дні блищаала ще дещиця води. „Остану тут, цілу ніч” — крикнула. „Не гались отже, маєш час. І так, коли-проясниться ранком на стільки, щоб можна мені було взглянути до тебе в низ, буде вже тоді по тобі.”

Скулилася на дашку Криниці. А більш, як день таряча й жорстока ніч налягла пригнобленням на землю Юди. Пси й шакалі вили безнастінно, а спрагнені воли й корови відповідали їм риком із душних стаєн. Коли ж повіяв вітер, не приніс охолоди. Навпаки, жаркий був і душний, неначе сопливий дух якогось велітенського, сплячого дива.

А проте зорі світили чудно любим блеском і ген-ген у горі блимав молодик своїм зелено-синім сяйвом понад темні холми. Й у тому сяйві зазріла Посуха велику каравану, що спиналася на сугорбок Криниці Трьох Мудрців.

Зорячи за довгою валкою, зраділа Посуха на думку, як багато спрагнених іде до Криниці, а проте не найдуть і краплини, щоб угасити жажду. А йшло так багато звірят і їх вожаїв, що могли би вони спорожнити всю Криницю, хоч би вона й по верх була повна. І здалося Посусі, що йдуча ніччу каравана має в собі щось неприродно - страховинного. Всі верхоблюди зявилися вперше на узгірю, що замикало овид. Здалось, наче би ціла валка сходила з неба. Верблоди валки здавались Посусі в світлі місяця більші, як звичайні, а ще й несли надто легко величезні тягарі.

Та годі їй було вірити в неприродність валки, так різко її бачила. Могла на-віть розібрати, що передом каравани

ступали три сірі дромедарі, багато зануздані, осідлані в чапраки з торочками, та що несли гарних, чільних іздців.

Ціла дружина задержалася при Криниці. Дромедарі клякли по трикратнім гострім зігненні колін на землю, а іх верхові зісіли. Ючні верхоблюди станили, а що чимраз більш іх надходило, то здавалось, творили непроглядну заплутанину довгих ший, горбів і дивоглядно накопичених вюк.

Трьох напередовців підійшло зараз до Посухи й привітало її, прикладвши руку долонею на чоло й груди. Посуха бачила їх осліпляючо білу одіж і величезні завої. На горішньому краї їх турбанів блищаала в кожнього ясна, наче би з неба знята звізда.

„Приходимо з далекої країни” — промовив один з них. „Будь ласка, скажи, чи це Криниця Трьох Мудрців?”

„Так іще вона нині зветься” — відповіла Посуха — „та завтра не буде вже нею. Ще цеї ночі їй умерти.”

„Це й зрозуміле мені, коли тебе тут бачу” — мовив мандрівець. „Ta чи не є це одна з цих святих криниць, що ніколи не висихають? Звідки ж бо в неї таке імення?”

„Знаю, що це святий володязь,” — поясняла Посуха, „та відай, чи це йому що поможе? Три Мудрці перебувають тепер у раї.”

Три мандрівники переглянулись між собою. „Чи знаєш справді історію цеї Криниці?” — спитали.

„Я знаю бувальщину всіх криниць, рік, потічків і джерел” — одновіділа гордо Посуха.

„Так роскажи нам її, будь ласка” — прохали чужинці. Сіли кругом завзятої губительки всього, що росте та слухали.

Посуха кахикнула, поправилася на цямбрині, немов оповідач казок на сідалі й почала росказувати:

„В Габес, у Медії, місті, що лежить близько пустині (то й було мені тому нераз любим пристанищем) жило давно трьох чоловіків, славних ізза своєї мудрості.

Хоч у Габес знання високо цінили й оплачували, то проте були ці три мудрці дуже вбогі. Та їм ледви чи могло краще вестися: один з них був понад міру старий, другий мав проказу, а третій був мурином із грубими губами. Люде вважали першого з них за старого, щоб

от нього можна було чого навчитися другого обминали, боячись прокази, третього не хотіли слухати, мовляв: що з Етіопії ніколи щось мудрого не виїшло.

„Отже ці Три Мудрці получилися в своєму горю. Днем прохали милостині під брамою храму, а ночі просипляли на одній криші. Так могли собі бодай скоротити час, розмірковуючи вкупі це, що лише у річей, чи людей покімтили.

„Одної ночі, коли спали так одиць біля одного на криші, покритій густо червеним маком, збудився найстарший Сірих. Ледви кинув оком кругом себе, розбудив зараз і двох других.

„Хай благословиться наше вбожество, що силує нас спати на дворі” — сказав. „Прочуняйтесь і піднесіть свій зір до неба.”

„А була це ніч,” — говорила лагіднішим уж голосом Посуха — „якої не побуде ніхто, хто лише її бачив. Простір був так ясний, що небо — це тверде і міцне, звичайний погляд склепіння — сталося, і глибоким, прозорим і повним фільтру, на че море. Долом і горою філювало світло. Зорі, здалось, плили в усіх далих, одні в середині світляних фільтрів, другі на їх поверхні.

„А гень-гень високо побачили Три Мудрці виринаюче темне місце. Вони перебігло простір, гей мяч і ставали щораз то більше. Поволі почало вони проясннюватись. Росло й ясніло наче рожі з пупінна, — дай Господи, щоб усі повяли. — Ставало більше й більше чорна поволока чимраз більше продиралася, аж ізза неї просяяла ясність у чотирі білі листки. Вкінці задержалося приблишившись о стілько, що найближчі зір. Темінь його країв уступила зовсім а листок по листку розвивався в гарне рожеве сіяння, аж розблістівся рівнину, світлу зірок на небі.

„Коли це зазріли вбогі Мудрці, сказала їм їхня мудрість, що в цю хвилину вродився великий цар. А власті його буде більша від власти Кира й Олека сандра. Отже сказали собі:

„Нумо, підем до родичів Новородженого та роскажемо їм, що бачили. Може обдарують нас за це калиткою срібла, або й золотим нараменником.

„Взяли свої довгі, мандрівні костури і вибралися у дорогу. Йдучи за містом крізь браму, задержались хвилину нервішні. Ось простяглась перед ними величезна

пустар, що її люде мерзяться. Та це був здергувалися, зазріли, як нова сія кинула жмутом світла на пісок пустиній пішли дальше. Йшли повні сповання за лучем зорі, мов за провідним.

„Ішли цілу ніч крізь далекі піскові пої, розмовляючи між собою про молодого новородженого Царя. Певно най-
більш Його сплячого на золоті, або коли
ївітиметься жемчугами. Скорочували
бі години ночі, балакаючи про це, як
вони стануть перед Його родичами.
кажуть їм, що небо звіщає їх Синові
багатство й силу, красу й щастя більше,
ж його мав Соломон.

„Горділи з цього, що Бог вибрал саме
щоб оглядали зорю. Казали собі, що
дичам Новородженого випадає дати
не менше двадцяти міхів золота, щоб
ни вістуни Бога ніколи вже не зазнали
льш убожества.

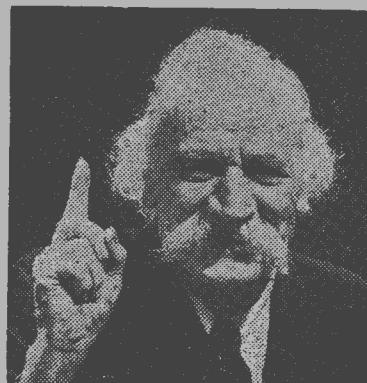
„Мов лев у пустині засілася я на цих
андрівців” — продовжувала Посуха —
доби кинулись на них з усіма муками
раги, а проте вдалось ім утекти. Зоря
ла їх цілу ніч. Коли ж ранком проясни-
ся небо й померкли зорі, одна зоря
андрівців зісталася й світила в пустині бе-
спинно. І так привела їх аж до оази, де
йшли воду й дактилеві пальми. Там
очивали цілісінський день аж до ночі.
Они ж налягали ніч і зоря знова кинула
її лучі на пісок пустині, помандрува-
ла дальше.

„По людськи судячи,” — росказувала
льше Посуха, „була це неабияк гарна
андрівка. Зоря вела їх так, що не від-
вали ні голоду, ні спраги. Вела їх ми-
ро бодячча, обминала глибокий, запад-
ливий пісок. Видиралисі вони жаркому
пінцю й горячим бурям пустині. Їх раз у
казали собі: „Бог нас хоронить і
наголосовити нашій путі. Ми бо Його
післанці.”

„Ta згодом, поволі, все таки набирала-
сили над ними” — вела річ дальше
Посуха. „А по кількох днях переміни-
ся серця мандрівників у таку же пу-
тар, як ця, котрою ступали. Сповнила їх
боязь безплідна гордина й суха жажда.

„Ми Божі післанці,” говорили вони
з у раз. „Батько Новородженого не на-
родить нас понад міру, хоч би й дав
м каравану золота.

Вкінці завела їх зоря крізь знану рі-
йордан до Юдейських горбів. І одної
ніч задержались вони біля містечка

Чому Терпіти на кло- поти з Затвердження

Коли функційний запір продовжується і спричиняє те, що ви чуетесь нещасливі, нервові і ні-
якого, і терпите на їх симптоми — болі голови, не-
приємний віддих, забурення жолудка, нестрав-
ність, утрату сну і брак апетиту і ваш жолудок
чується перелодований з причини газів і здуутя
— дістаньте це довгим часом випробоване Д-ра
Петра Гомозо і уживайте докладно як вказано
на наліпці. Воно є більше ніж розвіль-
нюючим воно є також тоніком побуду-
ючим функції жолудка, виробле-
ним з 18 природі власних медичних
корінів, зел і рослин. Гомозо
привертає до праці лініві
кишки і помагає до лагідно-
го і гладкого виділювання
отяжілої зужитої матерії, по-
магає до усунення газів з
запору, дає жолудкові зна-
менні почуття тепла. Якщо
знов хочете дізнати тої щасливої пільги від кло-
потів з запору і притим посодити свому шлунко-
ві, купіть Гомозо сьогодні.

Якщо не можете купити його в вашім сусідстві,
вишиліть по нашу „до запізлення” оферту на Гомозо і
отримаєте

ДАРОМ 60ц. ВАРТИСТЬ — ПРОБНИХ ФЛЯШОК

ДРА. ПЕТРА ОЛБІО ЛІНІМЕНТ — антисептик — при-
носить скору пільгу на болі ревматичні, невральгічні,
мускууларні болі крикей, штівні або збоплі муску-
ли, стовчення і звіхання.

ДРА. ПЕТРА МАГОЛО — алькалічний — усуває певні
хвісцеві забурення жолудка такі як квасна нестрав-
ність і агара.

ВИШЛІТЬ ЦЕЙ „СПЕЦІЯЛЬНОЇ ОФЕРТИ” КУПОН — ТЕПЕР

Залучений в \$1.00. Пришліть мені оплаченою
почтою 11 унц. ГОМОЗО і безплатну — 60ц. вар-
тість — пробу фляшку кожного ОЛБІО ЛІНІ-
МЕНТУ і МАГОЛО.

С.О.Д. (додаткові коштai).

Ім'я

Адреса

Пошта

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.

Dept. DG-656

Chicago, Ill.

2501 Washington Blvd.,

256 Stanley St.,

Winnipeg, Man., Can.

Віфлема, що виринало на скельнім холмі зпосеред зелені оливних дерев.

„Три Мудрці розглянулися, чи не побачать де замків, башт і мурів. Шукали цього, що на їх гадку повинен мати царський город, та не найшли нічого. Та ще гірш: зоря не завела їх навіть до містечка, лише задержалася на крайочку шляху, біля якоїсь печери. Крізь її отвір вдерся лагідний луч зорі. І при його світлі побачили мандрівники маленьке Дитя. Воно спало на лоні Матері, вколисане її співом.

„І хоч бачили, що світло осіяло мов царським вінцем головку Дитини, не ввійшли до печері. Не звістили Малому слави й царювання. Відвернулись і не зраджуючи нічим своєї приявности, завернули назад на горби. Втекли перед Дитятем.

„Хіба ми вибралися до таких же, як і ми, голодранців, нужденних і вбогих?“ сказали собі. „Невже ж привів нас суди Бог, щоби ми, дуріючи, виворожили дитині пастуха всі почести? Адже ж ця дитина не дійде й так вище пастуха овець у цій долині.“

Тут перервала Посуха своє оповідання й кивнула впевняючо головою. Чи не правду говорю? — здалась казати. Буває багато сухішого над пісок пустяні. Але більш ялового над людське серце, відай чи де найдеться.

„Не відійшли ще Три Мудрці далеко, коли здалось їм, що заблудили, не пішли шляхом зорі. Підняли очі в гору, щоби найти зорю і правдиву дорогу. Але не найшли ні сліду зорі, що за нею прийшли були аж зі Сходу.“

Три чужинці в тому місці оповідання Посухи ворухнулися, а їх лиця скривились терпінням. Посуха ж росказувала своє дальнє.

„Це, що по цім сталося, по людськи кажучи — було би радіним. Певне, що коли Три Мудрці не побачили вже зорі, зрозуміли зараз, що зробили. Зрозуміли свій гріх перед Богом і сталося з ними те,“ мовила Посуха з дрожжю відрази, „що діється осінню в час дощової пори. Зі страху затряслись, гей земля від лисаковок і грому, зворушилось, задріжало їх серце і з душі їх, наче зелень-травниця, — стала прозябати покора.“

„Три дні й три ночі блукали по країні, шукаючи Дитини, щоб їй поклонитись. А зорі не було. Чимраз більше блудили й щораз більша печаль і грижа

давила їх серце. Третью же нощі задержались при цій криниці напитись води І проєтив їм Бог гріх. Коли похилились над криницею, побачили в воді зорю, що привела їх зі Сходу.

„Зараз зазріли її на склепінню небес, а її світло завело їх знова до печері. Впали на коліна перед Дитятем, кажучи: „Несемо Тобі золото, кадило й миро. Тобі, що станеш найбільшим царем на світі, Тобі, що володітимеш ним від створення до кінця землі.“ А Дитинка поклала свою ручеюку на їх похилені голови. Коли встали, побачили, що обдають їх над усяке сподівання. Старець став молодим, — прокажений здоровим — а з чорного зробився гарний, білий чоловік. Усе те дала їм Дитинка своєю ручеюкою. Розказують, що по цім набрали вони так величного вигляду, що вибрали їх царем, кожнього в своїй вічині, де вернули.“

Посуха задержала в оповіданні трох же чужинців хвалило її: „Ти добре росказувала,“ сказали. „Але дивує нас длячого не подбають Три Мудрці про цю криницю, що вказала їм зорю. Хіба позабули добродійство?“

„Чи не годиться цій криниці вічно тривати“, сказав другий, „і нагадувати кожному цю подію? Нагадувати, що щастя зникаюче в висотах гордині, можна найти у глибинах покори?“

„Хіба ж померші були би гірші від живих? Чи думаєш завмірає відчіність їх, що в Раї?“ — спитав третій.

— І коли вони це говорили, зірвалась з криком Посуха. Пізнала чужинців, розізнала, ким були мандрівники. Втекла скажена, щоби не бачити цього, що стається. А Три Мудрці закликали своїх слуг і верблюдов з боклагами й наповнили водою з Раю нужденну, завміраючу криницю.

ЗРАДИВ

Малий Михась приносить цвіти для нареченії його брата.

— Мій брат передає нам ці цвіти, як сам назбирав — каже до неї.

— Ах, які прегарні! А скільки багатих! Треба було багато часу, щоб їх збирати...

— Ще й як — відказує Михась. — Я двадцять лазив за ними і прокляв усіх і всіх, що їх назбирав.

В ГОДИНІ СМУТКУ

По втраті дорогої особи у Вашій Родині, Приятели, чи Знакомого

В ДА ВА И ТЕ СЬ ДО

→ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОХОРОННОГО ЗАВЕДЕННЯ В АЛБЕРТІ ←

Наше Похоронне Заведення ручить за совісність, ввічливу і чесну обслугу в похороненню тіла, в бальзамованню його, або в закупленні домовини, чи нагробних хрестів.

МИ ОБСЛУГУЄМО В МІСТІ ЕДМОНТОНІ І НА ФАРМАХ В ПРОВІНЦІЇ КОМУ БЛИЩЕ ДО МІСТЕЧКА ВЕГРЕВІЛ — ВДАЙТЕСЬ ТУДА, БО МИ ТАМ МАЄМО ВЛАСНУ ФІЛІЮ.

Вдавайтесь писемно, особисто, або телефонічно на адресу:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709 - 111 Avenue,

Edmonton, Alberta

Телефон 22 331

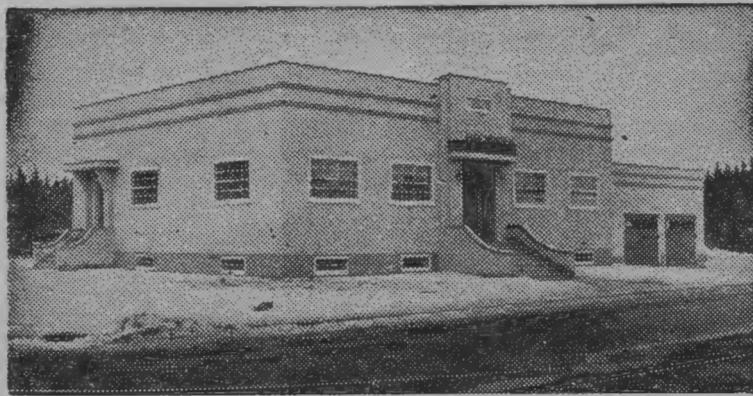
або до Філії:

BROWN'S FUNERAL HOME

Vegreville, Alberta.

Phone 11

В. М. СМОЛИК, Управитель.

Наше Похоронне Заведення в Едмонтоні, Алта.

М. МАНДРИКА.

На Вічну Память Проф. О. Кошицю

Сказав Господь: „Вернися в рідний край,
Де кров і смерть, темніють слізми очі, —
І духом віщим темряву осяй,
І в ніжний дзвін удар зловіщі ночі.

Лети, як Дух Мій, скинь заліза з ніг
Турбот щоденних! . . . Голосом Мессії
Стань в пущах нив, в румовищах доріг,
На кладовищах віри і надії”.

Сказав Господь: „На згарищах осель,
У попелі руїн народ твій гине;
Не стало сили вже в серцях людей,
І впала пісня на кріаві ниви.

Будь моїм вітром в темряві степів,
Дихни у струни вічності шовкові,
Щоб новий ранок з пітьми зазорів,
Прокинулись степи, ліси, діброви.

Бо час вже близький! Праведній землі
Я сонце дам на гори і долини . . .
Устане пісня радости зі тлі
І сповнить душі й храми України”.

Сказав Господь: „Вернися в рідний край,
Де кров і смерть, темніють слізми очі, —
І духом віщим темряву осяй,
І в ніжний дзвін удар зловіщі ночі.

О, стань Моїм ти голосом надій,
— Введи народ свій в храм Мій із руїни!
Вітай над ним в одвічности Моїй!
Співай мені устами України !!!

Спогад про Олександра Кошиця

Жахлива вістка про смерть любого та орого друга, Олександра Антоновича Кошиця, впала важким каменем на мое серце. Не можна було вірити, що це правда. Та подія сталася. Була якась безідставна, надія, що тут зайдла якась омилка і може завтра прийде спростування цієї переражуючої вістки, але ні!

Ми чекали на його поворот з Канади думали, що брибуде до нас таким, яким я бачив його в моєму домі на кілька днів перед його від'їздом до Вінніпегу. Та замісць його прибуття наспіли телеграмми про його переду часну кінчину.

Його смерть — це важка втрата дляого друзів, українського народу та митецтва. Він як маг і чародій рухами своїх рук, а іноді самих пальців, добивався у співаків при виконанні найтайніших нюансів. Такого зрозуміння та виконання українських пісень ми ніколи доокійного Кошиця не чули.

Він зінав історію пісні, її походження правдивий зміст. Своїм генієм та щирим українським серцем він глибоко відчував правдивість народного фольклору і надзвичайну красу мельодійності крайніх пісень тай виконував їх згідно з цим відчуваєнням.

Його надзвичайна здібність як геніяльного хорового диригента була визнана в лому світі в часі нашої закордонної порожі з концертами хору в Європі і в івденній та Північній Америці.

Не буду довго спинятися над тим, про що вже багато наговорено та написано. Міль моїх заміток є торкнутися дечого з минулого нашого з братсько - дружньо-життя з пок. Олександром, коли то ми є були молодими хлопцями та вчилися разом в Київській Духовній Семинарії прородовж шести років.

Зійшлися ми з покійним Сашою (так називав я його з днів юности до останнього часу його життя) та здружилися щино на підставі нашої любові до рідної прізвної української пісні. Трапилося, що ми разом мешкали в одної пані Рибчинська було її імення — котра ддавала в найми кімнати з утриманням

для учнів Семинарії. Крім покійного Олександра, мене, мого меншого брата, мешкали там ще яких 7 чи 8 хлопців. Майже всі хлопці мали гарні голоси і досить добре музичальні здібності, а що найважніше, всі любили спів. Співали ми церковні та оперові, також народні українські пісні. Підо впливом покійного Олександра, котрий зорганізував співочий „ансабль“ (для правильного хору було замало співаків), ми стали співати тільки українські пісні.

Не гаючи часу, небіжчик почав працювати над репертуаром пісень для ансамблю. Він докладно розяснював нам зміст пісні, її історію і відповідно показував нюанси, які ми мали вживати, щоб добитися правдивої координації звука голосу з текстом пісні. Така праця була дня нас новиною, бо ми привикли співати, як то кажуть „як Бог на душу положив“, не думаючи наразі над тим, що ми співаємо. Незабаром, завдяки такому захопленню та невтомності молодих співаків, а також запалу натхненого диригента, наш ансабль зробив такий поступ, що ми почали виступати прилюдно у сусідніх коло нас мешканнях, де слухачами були також семинаристи, як і ми. Успіх нашого співу був дуже гарний і слава про спів нашого ансамблю почала рости й поширятися. Разом із успіхом ансамблю ріс і кріпшив талант нашого диригента, покійного Олександра.

Коли ми вже тут, у Нью Йорку, згадували наші минулі роки юности у Києві, ми рахували отої ансабль прототипом нашої Української Республіканської Капелі, яку ми організували в Києві по наказу української влади, та з якою ми триомфально перейшли майже ввесь світ.

По скінчення Семинарії наші дороги з пок. Олександром розійшлися на якийсь час. Небіжчик пішов у Духову Академію в Києві, а я помандрував у Петроград, щоб здійснити мої мрії про студіювання співу в Імператорській Академії, а потім стати оперовим співаком. Мені пощастило і мене приято на учня

консерваторі на державний кошт (як стипендиста).

В часі мої мандрівки по світу, співаючи в ріжних оперових театрах — України, Росії, чи Італії, де я займався студіями італійської методи співу впродовж трьох років, я завжди цікавився хоровим співом, чи то церковних хорів, чи концертами з хоровою програмою. Чув я найкращі хори та їх славних диригентів, але ніколи не мав повного задоволення їх співом.

Нарешті, після революції в Росії, я повернувся до рідного краю, до славного Києва, і тут я попав на концерт хору під диригентурою покійного Олександра Кошиця. Спів цього хору зробив на мене надзвичайне враження. Те, чого я шукав, та не находив, слухаючи чужих хорів, я найшов у співі хору Кошиця, а там була простота, правдивість народного стилю та чудове оброблення пісень.

Всю свою працю з пок. Олександром над будуванням Українського Національного Хору, а потім вчасі світової подоро-

жі я завжди згадую як чудову мрію. Не зважаючи на те, що я слухав програму наших концертів майже кожен день, я ніколи не відчував утоми, слухаючи повторення тих самих пісень. Це підношу на рахунок геніяльності диригента Покійного з його ріжноманітними нюансами, котрі він часто міняв і вражав несподіваністю змін. Чим більше я слухав цих чудових наших пісень, тим довше я хотів їх слухати знову.

На цім я покінчив би мої спомини, але не можу не використати нагоди, щоб не попрощатися з Покійним. Прощай, Друге Мій Любий! Вічна по Тобі буде пам'ять у всіх тих, хто Тебе знав та хто чув чарівний спів Твоїх хорів. Будучі покоління Українського Народу будуть знати Твої твори по аранжуванню пісень, а спів хору на рекордах, які Ти наслівав недовго перед переду часною своєю смертю, дасть народові можливість познайомитися з геніяльністю Твого вміння виконати ці пісні.

Проф. Григорій М. Тучапський,
Нью Йорк, Н. Й.

В Пам'ять Олександра Кошиця

ПРОЩАЙТЕ, ДРУЖЕ ОЛЕКСАНДРЕ АНТОНОВИЧУ!

„Кругле, гладко виголене обличчя, густі, сиві, підкручені вуса; лисина, прикрита кількома акуратно розчісаними срібними волосками, останками колишньої „шевелюри”; пара молодих, живих, веселих очей; елегантія в одязі й способі його ношення, яку не часто можна запримітити серед українців взагалі, а в українських музик зокрема, — ось приблизно зовнішня силюета Олександра Кошиця. Та вона була би уже й дуже неповна й неточна, як би відразу не згадати й про те, що може в найбільшій меті характеризує цього сеніора наших музик у Злуцених Державах і, мабуть, і поза ними: його повна стихійного темпераменту вдача, його повний своєрідного чару спосіб говорення, в якому стільки дотепу й гумору, що й патосу й акторсько-бесідницького талану. Ведучи балачку з Кошицем, слухаючи його, забуваємо й про його сивину й лисину: перед нами зовсім молода людина, молода своїм ки-

лучим темпераментом і живучістю свого духа...”

Такими словами розпочав я свою статтю про „Зустріч з українськими музиками в Америці”, коли в 1938 році, після кількамісячного побуту в Америці, повернувся до Європи і на просьбу редакції місячника „Українська Музика” у Львові написав вище згадану статтю. Тепер, по шести літах, я віднайшов номер журналу, в котрім ця стаття появилася. Деречитуючи її думаю: „тепер усе те — у минувшині, бо Олександра Кошиця не має між живими”.

Важко, чи пак неможливо писати не крольог про людину, яку не тільки добра знаєте, але й крім того, з якою живете в якнайкращих особистих взаємовідносинах. А ще й до того, коли з цею людиною ми недавно бачилися, говорили з нею, переписувалися... Ралтовна, чеснота дівана смерть здається подію зовсім нереальною, неправдивою, неможливою до повіріння. Та розум а й життя — мають свої права. Й тому, усвідомивши собі факт, що Олександр Кошиць відійшо-

цього світа навсе, пишу ці рядки — не
некрольо', як посмертну загадку, але
даючи жмут спогадів й рефлексій як
рудку на далеку могилу Покійного друга.

Знову переповідаю свої власні думки, висловлені в статті згаданій передтим:
..Кошиць — молодий не тільки своїм
емпера́ментом: що ще важніше, він мо-
лодий своїми поглядами на музичні спра-
ви. А це в наших відносинах, в яких так
часто і молоді літами музики є в дійсно-
сти „старцями” у відношенні до всякого
оступу в мистецтві, у цих відносинах
погляди Кошиця на деякі наші актуальні
музичні теми, його осуди і передовсім:
ого інтуїція, завдяки якій він так пра-
ильно зумів орієнтуватися в нових, не-
відомих йому і далеких його артистичній
сихіці й індівідуальності творах, — все
це було для мене несподіванкою найпри-
чиншою, яка мене могла зустріти. Олек-
сандер Кошиць ціле своє життя працює
для народності нашої народної музики; він її
не тільки обожає понад усе, але й знає
як, як ледви хто-небудь інший із наших
живучих музик".

Пишучи ці слова мимоволі насувається
думка: „А тепер? А хтож є тепер, хто
орівняв би Покійному в розумінні на-
родної пісні? Чи може Філярет Колес-
а у Львові? Чи Дмитро Ревуцький або
Левко Ревуцький у Києві? Ні, два перші
є етнографи з зовсім іншим підходом
до народної пісні. Левко Ревуцький?
може... до деякої міри. Але й він ніколи
не віддався так всеціло народній пісні, як
Покійний Кошиць; коли у Цього народ-
я пісня була „альфою й омегою”. Його
музичною „Вірую”, то у Ревуцького вона
тільки частиною його мистецької інди-
видуальності.

Ні, поміж нашими музиками, де вони
є жилиб, не бачу ні одного, хто сього-
ні був би достойний назви „найбільшо-
го знатока української народної пісні”.
Після смерті Лисенка, Леонтовича, а та-
пер Кошиця, ця ділянка української му-
зичної культури: знання народної пі-
сні та її хорова обробка, закінчує період
вого існування на довгий, довгий час. А
ростаюче зацікавлення серед українсь-
кого народу інструментальною музи-
кою та рівночасний занепад хорового
співу є доказами початку великої зміни
у українській культурі, зміни в напрямі
згаданої вже музики інструментальної.

САЙЕТИКА ТАК ЛИХА НЕ МІГ СИДІТИ, СПАТИ

“Ви дійсно дієтали живе оголошення на Templeton's T-R-C's тут,” пише Дж. П. Лемблей, ковбой на Брідж Крік Кеттел Ренчу в Б. К. Після терпіння від Сайетики через 3 роки, п. Лемблей має пільгу по ужиттю лише 1 пуделка з Templeton's T-R-C's.

Чому терпіти від Ревматичного Болю і Штівності, Сайетики, Ломбего, Невральгії. Коли Templeton's T-R-C's може дати Вам скору пільгу, якої Ви давно бажаєте? Добре-відомий лік через більш як 25 літ, Templeton's T-R-C's є уживаний тисячами щасливих людей, яким він помог вернутися до праці і нормального життя. Дістаньте Templeton's T-R-C's нині. 50ц, \$1, в аптекарів, загальніх скlepах.

T-11

Смерть Кошиця, останнього у нас Корифея епохи хорового співу є немовби завершенням цеї події.

Мабуть Злучені Держави й Канада будуть по війні одиночними закутинами землі де житимуть українці в більшій скількості, де хоровий-спів, хор, ще надовго залишиться „репрезентаційним засобом української музичної культури”. Тим наче треба безмежно жаліти, що не залишив по собі ні одного учня, чи то безпосереднього, чи „духового”, який бодай зінав би, як іти слідами свого вчителя і в його традиції плекати хорове мистецтво. Традиції Кошиця орудувати хором не знає тут ніхто — бо щоб її пізнати треба би мати: основне знання української народної пісні, основне знання проблем і велич хорового співу, основне знання техніки орудування хором і — талант, талант талант...

Факт, що для Кошиця народня пісня була цим світом, в якому кружляли всі його музичні думки, мав свою сильну сторону. Хоча ця залежність від народної пісні відтягнула увагу Кошиця від

загальної всесвітньої, не народньої музики, якої розвою в останніх п'ятидесяти роках Покійний не міг зрозуміти і з ним не міг погодитися, то з другої сторони, замкнувшись в кругу своєї укоханої народньої пісні, Він зумів злагнути її до самої глибини, зрозуміти всю її суть ліпше як хтонебудь інший з Його сучасників. І тому подавав Він її в такому досконалому вигляді, коли стояв на чолі „свого” хору.

У ділянці народньої музики Кошиць — диригент хору — перевищав Кошиця — композитора, чи пак аранжера народних пісень на хор, дарма, що усі Його обрібки є знаменитими зразками використання усіх засобів віртуозності хорового співу. Під оглядом гармонічним і формальним ці обрібки являються продовженням праці й стилю Лисенка — і таким їх Покійний сам вважав. Але й сам Він знов, що в міжчасі навіть хорова музика на Україні зробила великий крок вперед, головно під оглядом гармонізації — і твори цих новаторів нашого хорового співу, Козицького, Вериківського чи Ревуцького Покійний глибоко поважав і подивляв — дарма, що вони користувалися технічними й музичними прийомами, чужими Йому самому.

Про Кошиця — композитора оригінальної, не-народньої музики, та про Кошиця — дослідника нашої церковної музики, може матиму нагоду писати іншим разом і більш докладно. Останніми часами церковна музика найбільше цікавила Покійного. В одному з останніх листів писав Він мені: . . . я працюю над тим, що нікому, особливо українцям, не цікаве: над історією нашого церковного спі-

ву. Роботи багато, а часу залишилось, мало, та й сил ще менше... Тож спішуся, а хвилюватися мені не можна і виходить, що сам себе зідаю..."

...Часу залишилось мало, та й сил ще менше..." Ці слова звучали, мов би Покійний чув, що Його дні почислені... Не були вони солодкі, ці Його останні дні, місяці й роки: журба про завтра, про хліб насущний, а рівночасно огорчення на українсько - американські відносини, які Його, майже сімдесяті - літнього, людину найбільш заслужену для України з усіх сотень тисяч, що проживають в Америці, примусили думати й журитися про завтрашній день...

У широ - дружеських взаємовідносинах між Кошицем і Його дружиною з однієї сторони, а моєю дружиною, Марією Сокіл, і мною з другої, від самого початку нашого знайомства — в р. 1937 — був звичай кликати себе наддніпрянським звичаєм по імені та по батькові; тому, що всі вони, крім мене одного походили з Наддніпрянщини. Але й мій кількалитній побут там цілком призвичаїв мене до цього гарного способу кликати інших. І тому тепер, коли вже ніколи не прийдеться зустріти Олександра Кошиця словом „Витайте!”, тепер через простір сотень миль, які нас ділять від Вінніпегу, де спочило Його тіло, і через незображеній простір, де стомлене, велике серце Покійного найшло мир і спокій — тепер обое ми з дружиною в останнє кличмо:

„Прощай, друже, Олександре Антоновичу...”

Антін Рудницький.

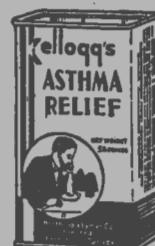
Професор Олександр Кошиць

Олександр Антонович Кошиць уродився в селі Тараківка, звенигородського повіту, київської губернії, дня 30-го серпня 1875 р. Він відбув початкову науку в парохіяльній школі в Богуславі, даліше вступив до семинарії в Києві, опісля відбув студії в Могилянській Академії в Києві, та осягнув ступінь „кандидата”, тобто доктора фільософії. Він студіював музику під проводом проф. Любомирського, що був учителем композиції в школі Музики Лисенка. Після покінчення студій Кошиць був учителем історії

в кількох вищих школах, доки не опинився учителем Педагогічного Інституту в Кавказі. У 1904 р. його перенесли до Києва і там він працював до 1919 р. на полі педагогічнім та музичнім. Між іншим був професором в Музичній Школі Лисенка, директором новозаложеного київського музичного товариства „Боян”, а опісля його запросили як професора хоральної музики до Імператорської Музичної Школи. Водночас він дістав катедру в Київській Музичній Консерваторії. Тоді став теж диригентом хору при

KELLOGG'S ASTHMA RELIEF

Се є найуспішніше средство на звільнення астми й літньої горячки. Гоючі випари з горіючих зел скоро звільняють чувство душення прочищуючи проводи для воздуха і лагодячи подразнені болонки. Ділає безпечно і певно. Не треба проводити неспокійні безсонні ночі. Спробуйте Келлог'с і переконайтесь самі.

Є В УЖИВАННЮ БІЛЬШЕ ЯК 50 РОКІВ.

Дві величині — 25ц. і \$1.00.

Виріб фірми

Northrop & Lyman Company Limited

Toronto

Canada.

Продає ваш найближчий торговець. Якщо він не може достарчити вам, ви можете замовити пишучи в своїй рідній мові до: Ukrainian Booksellers & Publishers, Ltd., 660 Main St., Winnipeg, Man.

ніверситеті св. Володимира, який склався з студентів цього ж університету. Його диригентури хор одержав першу агороду на хоровім контесті в Городській Опері в 1910 р. Опісля він обняв праву церковного Університетського Хору при університеті св. Ольги.

Славний директор Українського Народного Театру Микола К. Садовський запросив Кошиця стати директором театральної оркестри і при співпраці Кошиця театр виставив такі опери: Лисенка Різдвяна Ніч"; Козаченка „Пан Сотик"; Крижовського „Янек"; Січинсько-го „Роксолана"; Аркаса „Катерина"; Ліленка „Енеїда"; Монюшки „Галька"; Маканія „Сільська честь"; Лисенка „Уточена"; Артемовського „Запорожець за Дунаем" і багато оперет.

Міська Київська Опера запросила опіля Кошиця як диригента свого хору й оркестри. Серед тієї праці вибухла революція, тоді проголошено Українську Народну Республіку, а Кошиця іменовано головою Музичного Відділу при Українськім Міністерстві Виховання. Тут організував Кошиць Етнографічний Кабінет

України. Саме тоді зорганізовано Українську Народну Капелю, котра перемінилася опісля на Український Національний Хор і Кошицеви припала роль вести ці установи та виїхати в подорож по цілому світі. Поїздка перемінилася в правдивий триумф Національного Хору і самого Кошиця (1919-1924).

Після покінчення обїздки по Америці, проф. Кошиць поселився на постійно в Злучених Державах і став горожанином того краю. Тут він не спочивав, а час до часу уладжував великі концерти в Нью Йорку, при помочі Сімки Українських Хорів з околиці Нью Йорку, які разом творили хор в силі 300 української молоді. З цим хором уладив Кошиць між ін. концерт у честь Тараса Шевченка в Тавн Гол в 1935 р., концерт в честь митрополита Шептицького в 1936 в Карнегі Гол, а в 1939 в Тавн Гол. У році 1932 переїхав по головних містах Злучених Держав з народи 200-ліття Джорджа Вашингтона з окремим Українським Хором разом з ба-летом В. Авраменка. Славний теж був виступ Кошиця з хором на Світовій Виставі в Нью Йорку в 1939 р. і на Україн-

Проф. Олександр Кошиць

ськім Конгресі у Вашингтоні в 1940 р. Дня 27. грудня 1936 святкували українські товариства ювілей 40-літньої діяльності Олександра Кошиця в Кругерс Аудиторію в Ньюарку Н. Дж., а саме того року Вільний Український Університет у Празі наділив ювілята титулом почесного доктора фільософії. Окремо відсвятковано ювілей вечерию в Готелю Бреворт у Нью Йорку і тоді вручено йому скромний грошевий народний дар. Були теж святочні обходи в інших громадах.

Проживаючи останніми часами в місцевості Бічгерст над морем коло Нью Йорку виїздив Кошиць п'ятьма наворотами як інструктор музики й диригентури на Вищі Освітні Курси до Вінніпегу в Канаді і по закінченню п'яти таких курсів постигла його смерть дня 21. вересня 1944 р. Покійний хорував уже довші літа на серцеву недугу.

Проф. Олександр Кошиць посвятив усе своє життя українській музиці. Він безупину студіював українські народні пісні та релігійну музику. Він не вдоволився самими збірками але порядкував їх аранжував до них музику і продукував при помочі хорів. Тому всі програми з якими виступав проф. Кошиць мали ціху Кошиця не лише як диригента але й як аранжера. Він був співробітником славного українського композитора Миколи Лисенка аж до його смерті (в 1912

р.). За порученням Лисенка запросила Кошиця Головна Кватира Кубанської Козацької Армії (яка походила із Запорозьких Козаків) щоб він зарекордував козацькі пісні в рр. 1903-1905 і за цю працю він дістав золоту медалю на Кубанській Національній Етнографічній Виставі. Пісні упорядковані Кошицем були видані Іздіковським у Києві і Оренштайном в Липську. Перед смертю працював Кошиць над популяризацією української пісні серед американців. Його пісні перекладені Максом Кроне, видала накладня музична Вітмарка в Нью Йорку.

Як композитор проф. Кошиць компонував оркестральну музику для Українського Театру Садовського та безконечне число ріжних пісень. Деякі з них це його оригінальні композиції, а деякі перероблені зі старовинних українських напівів, котрих він був знавцем. Із чотирьох його останніх Літургій дві є призначенні для вжитку українських хорів в Америці. Останніми часами посвятив Кошиць багато часу на згармонізування церковних мелодій підкарпатських українців на три голоси і деякі з них увійшли в збірники Української Хорової Системи, складеної Кошицем для вжитку українських хорів в Америці.

Олександр Кошиць взяв теж участь у продукції української звукової фільму „Маруся“; в 1938 р. там він виступив з чудовими піснями, які є зарекордованими для фільму.

Останньою його працею були пісні, наспівані на фонографічні рекорди, які щойно з'явилися в серпні 1944 р. в альбумі Івана Марсича в Нью Йорку:

“Songs and Melodies of Ukraine.”

Критичний огляд музичної праці Великого Покійника мусить ще діждатися фахового працівника.

З КНИГИ ЖИТТЯ

Декому вірять без доказів, а декому навіть із доказами сумніваються.

Година добрих діл і справедливості значить більше, ніж сімдесят літ молитви.

Не велика будучність такого народу, який не годен розріжнити добра від зла.

Ніякі гроши не дадуть такого великого проценту, як гроши видані на просвіту.

Поборюй гнів лагідністю, зло добром, скупість щедротою, брехню правдою.

Д-Р Г. Г. СКЕГАР,
Галівуд, Каліфорнія.

Монастир Св. Івана з Капістрano

В той час, коли в Нью Йорку й Філаделфії відбувалася Перша й Друга Конференція, щоб поставити трівкі підвалини під будучу та могутню державу — теперішні Злучені Держави Америки — то і та почала Іспанія шукати нових земель, далеко поза своїми границями, де тоглаб вона поширити свої державно-національні аспірації та заснувати „Нову Іспанію“ на американськім континенті. Факти роботу почато з Мексико через заłożення та побудування духових місій монастирів. До цього заангажовано багато орденів Францішканів й вони кинулись з цілим запалом виповнити цю працю для Іспанії.

Тому що я хочу обмежитися в цій озвідці лише про працю Францішканів на землі Злучених Держав, полишу Мексико на боці. Треба найперш зі всього подати тут час і назви всіх монастирів а духовних місій, які монахи позасновували в „Новій Іспанії“, цебто в Каліфорнії.

Монастир ч.	Заснований в році
1. Сан Дієго	1769
2. Сан Карлос	1770
3. Сан Антоніо	1771
4. Сан Габрієл	1771
5. Сан Луїс Обіспо	1772
6. Сан Франціско	1776
7. Сан Гвен	1776
8. Санта Клара	1777
9. Сан Буенавентура	1782
0. Санта Барбара	1786
1. Ла Пуріссіма	1787
2. Санта Круз	1791
3. Соледад	1791
4. Сан Гозей	1797
5. Сан Батіста	1797
6. Сан Мігуел	1797
7. Сан Фернандо	1797
8. Сан Луїс Рей	1798
9. Санта Інез	1801
0. Сан Рафаел	1817
1. Сан Солано	1823

В ті далекі часи багато чоловік ще не відішкав на землях Техасу Арізони й Каліфорнії а були тут первісні жителі інді-

яне. Коли вже прийшли сюди Францішкане з Мексико то будували церкви й монастири виключно для індіянів. Згодом вдалось Францішканам настільки привласити індіянів до себе що заставили їх до праці при будові будинків та доріг.

Нагляд над будовою церков і монастирів мали досвідчені будівничі. Нераз треба було вперед знайти відповідний камінь й вапняк та дерево позносити це все на плечах чи позвозити мулями на місце, де мав повстати монастир, а доперва тоді починати будову. Така праця тревала десятки літ. Можна собі представити, скільки то часу взяло, щоб навозити каміння лише но один мур, який оточує монастир Сан Гвен Капістрano (четири стіні, кожна з них майже одну милю квадрат).

Відколи я бував в Каліфорнії, нераз приходилося мені переїздити попри монастир з прецікавою історією давнини. Але я ніколи не мав часу оглянути ґрунтовно будькотрий монастир. Аж цього року, коли прибув до Каліфорнії п. Й. Любецький з Детройту, ми рішили відвідати монастир Сан Гвен Капістрano, віддалений з Галівуд 64 милі при дорозі гайвей ч. 101, в сторону до Сан Дієго. Для цього вибрали ми неділю, 16. березня, 1944 р.

На дворі стояв прекрасний день з температурою близько 80 степенів Ф. Щоб побачити синє море, ми поїхали в сторону до Лонг Біч, а відтак широким бульваром попри море аж до Сан Гвен Капістрano. Самий монастир є віддалений 2 милі від моря на північ, куди доїздиться доброю дорогою поміж чудовими цитроновими, помаранчевими та горіховими садами.

Заки прибули ми сюди, то думав я, що застану десь в пустині високі мури, куди нікому, крім монахів, не вільно ввійти. Та на моє велике здивування я побачив, що ми заїхали до маленького містечка, яке нічим не відрізнюється від прочих американських містечок. Переїхали головною вулицею, де повно різноманітних

крамниць. Аж приїхали до маленької фіртки, якою, здавалось нам, можна увійти до прекрасного городу. Доперва тут ми зорієнтувалися, що знаходимось під муром монастиря Сан Гван Капістрано і цією вузкою брамою можна увійти до середини.

Зараз при дверях, але вже в середині, стоїть маленька будка, в якій мексиканець і мексиканка продають ріжнородні дрібні памяточки та біжутерію, як рівнож колекцують вступ до монастиря по 30 центів від особи.

Входимо до середини. Бачимо тут широку площа, засаджену ріжнородними цвітами, пальмами, рожами та кактусами. Вузенькі доріжки вибруковані білими камінчиками, а на них повно білих голубів, які є присвоєні й від нас не втікають. Монастирський мур, який творить квадрат й замикає собою всі будівлі, наче Запорожська Січ, сковався в тіні дерев, бо насаджено ріжнородних дерев, корчів та кущів знадвору й з середини цього муру.

Прямуємо до довгої будівлі з червоної цегли та низеньким дахом. Перша кімната вже без вікон й дверей, є так побудована, що стелі не має, а лише в стелі вбудовано комин на дим. Пояснення на стіні інформує нас, що це була первісно кухня, де варилося потрави і пеклося мясо для всіх робітників, які будували церкви, дороги і управляли поле. По цім слідують інші кімнати, але вже зі стелями, де спали ці індіяни. Другий ряд будівель, віддалений від першого на яких два акри землі, це перші келії, в яких мешкали монахи. Попри цей ряд стоїть церковний будинок, а за церквою знова другий ряд келій та кімнат, в яких на переміну то мешкали люди, то вживали їх на переходовок збіжжя, огородини, де виправляли шкури та виливали свічки.

Та це всю перейшло великі зміни від 1776 року досі. В той час, коли ціла Європа билася на життя й смерть з Наполеоном Бонапартом, тоді то навістили Каліфорнію великі землетруси. В неділю, вранці, під час Служби Божої, завалилась церковна вежа й вибила на смерть майже всіх індіянів, які в церкві молилися. Дітей тоді в церкві не було, бо мали прийти аж в 11-ій годині. Монахи почали відкочувати каміння та витягати трупів і тяжко покалічених надвір. По цім землетрусі прийшло монахам цілими

роками дбати про дітей, яких родичі зістали забиті в церкві.

Згадав я повищу сумну подію, щоб читач розумів, чому теперішня церква не має вежі. Теперішня церква це вже переборок з вузького й довгого будинку, де монахи переходували поживу. Значить, що цей будинок був побудований далеко перед 1812 роком (в цім то році землетрус завалив первісну церкву) і він стоїть до сьогодні ще в добром стані.

**

Ми почали оглядати всі келії за порядком. З одного будинку переходимо до другого і не можемо налюбуватися екзотичною рістнею дерев та цвітів, які тут своєю красою створили щось таке прекрасне, що годі описати. Вкінці прийшли ми до посліднього довгого двоповерхового будинку. Здалека бачимо, що тут мусить хтось мешкати, бо всюди порядок і чистота. Підходимо до найближчого вікна й через шиби бачимо, що це є шкільна кімната зі всіми шкільними приборами, таблицями на стінах, з лавками для дітей. Друга кімната те саме. Третя кімната містить бібліотеку. Четверта — музей. Дальші кімнати напаковані ріжним убранням, хатними приборами, тощо. По самій середині цього довгого будинку переходить тунель, яким дістанеться до городу, який є замкнений трьома стінами від того городу, що розлягається довкола всіх будинків від одної стіни муру до другої.

Проходимо припадково коло цього тунелю і бачимо, що на другий поверх ведуть криті сходи, але вступ до цих сходів є загорожений стальовими гратами, з фірточкою по середині. В ту хвилю зійшли на діл два офіцери американської моринарки і священик. Священик поправив офіцерів й пустився іти сходами на гору. Я приступаю до нього та представляюся.

Показалося з дальшої розмови, що священик є о. Артур Гатчинсон. Віком біля шістдесяткі, милої вдачі, говорливий, чоловік з вищою освітою, натуралист та історик.

— То жажете, ви є українець — повторив о. Гатчинсон. — Прошу вийти зо мною на гору, а там поговоримо собі.

Входимо вузенькими сходами на другий поверх. Перед нами отворилася двір, а в них стоїть середнього віку люди на у світськім убранні.

— Позвольте представити вам моого секретаря, містера Шерідан — сказав о. Гатчісон.

Ми подали собі руки. Просять мене сісти у вигідний фотель. Заки я сів, мусів глянути величезну кімнату. Такої кімнати я ще ніде не бачив. Величезна кімната, оного умебльована, попід стіни шафи з книжками, по середині дороге ліяно, з одного боку отверта піч на вогонь, глоб злого світа з другого боку, по стінах мають образи іспансько-мексикансько-вєтнамської культури, на долівці дорогі килими, а всюди повно фотелів та вигідних рісел.

— Чи позовите попробувати нашого шато” і „кім”? — питає п. Шерідан.

— Можна би, якщо це вино не дужеильне — відповідаю.

— Українці є мені зовсім добре знані, казав п. Шерідан, відложивши свій срібний кубок з вином на тацу.

— Де ж мали ви стичність з ними? — питаю п. Шередіна.

— О, я походжу з Пенсильвії, а там багато українців. Знова тепер ми чиємо в пресі майже кожного дня про країну і тому ця назва вбивається в пам'ять — докінчив п. Шерідан.

По цім о. Гатчісон і п. Шерідан засипали мене ріжними питаннями про Українів та Україну. Прийшло мені дати майже відчit про нашу історію, наші змагання, нашу мову і життя — буття українців в Канаді й Америці.

— Тепер позовьте, панове мені постати вам декілька питань — сказав я. — і маєте деякі оригінальні памятки з наших початків заснування цієї місії?

— Маємо, — відповів о. Гатчісон. Зам пішов до одної шафи, відімкнув замок і обережно витягнув три величезні томи, оправлені в шкуру.

— Бачите, — почав о. Гатчісон — ці книги з перших 50 років цієї місії. Є тут записи церковного характеру, є тут реєстр вінчань, уродин, смертності монастирської громади, як і записи гостей, які коли відвідували монастир Сан Гванс папістрано.

— В який же спосіб це відбувалося? — питаю.

— Ось так: коли індіянин хотів женитися, то монахи охрещували його і його другу, а потім давали їм шлюб. Прирому, є тут записано в книгах, що моло-

Легкий й Економічний Способ Звільнити Звичайну Перестуду

Візьміть одну ложку ПЕЙНКІЛЛЕРУ, пів горняті молясів, або меду, сік з половини цитрини. Змішайте добре і беріть одну повну ложку що пів години аж станове легше.

ПЕЙНКІЛЛЕР уживають канадійські люди поверх сто літ. Це є одинокий медичний препарат, що заслугує на ім'я Домашнього Средства. Завсігди тримайте одну фляшку в своїм домі або при роботі. Його поручається особливо на Змерзнення, Перестуди, Корчі і Кольки в жолудку, або кишках. Він є знаменитим на обклади на ріжні зовнішні недуги або як лінімент на вивихнення, штивний карк, мускулярні корчі, перестуду грудей і ломбего. Повні інформації з кожною фляшкою. Продається у всіх аптіках, Департаментових і Загальних Сторах, по 35 центів, 50 центів і економічна величина фляшки по \$1.00.

Виробляє поверх сто років фірма: — Davis & Lawrence Company, Montreal.

дому й молодій давано подібні імена: як йому Іван, то їй Іванна, як йому Петро, то їй Петронеля, Михайлло - Михалина, і т.п. Прізвища вони мали свої, бо принесли з собою з тих племен, з яких походили.

— Чи можу бачити ці книги?
— Дуже прошу — відповів о. Гатчісон і подав мені три томи.

Я почав переглядати, але, на превеликий жаль, знайшов що всі ці книги написані іспанською мовою, а я по іспанськи не знаю.

— На долині бачив я шкільні кімнати зо всіми приборами. Хто ж приходить сюди до монастиря до школи? — питаю.

— Найперше треба вам знати, що це тепер не є монастир. Від довшого часу Францішкане відступили цю церковцю церковній громаді, яка живе поза мурами, але діти їх приходять до нас до школи, бо ми втримуємочителя для цієї цілі — докінчив о. Гатчісон.

— Позвольте мені спітати вас, чи це вино „шато” і „кім” є вашого виробу?

— Ні. Це вино ми дістаємо з монастиря Гуасті — відповів Шерідан.

— Година пізна зполудня і ми мусимо

вертати до Галівуд — сказав я. — Але за-
ки попрощаю вас, хотів би почути про
ту романтичну мандрівку ластівок до ва-
шого монастиря.

— А ви може орнітольог? — питає о.
Гатчісон.

— Ні, ним я не є, а лише багато читав
про подорожуючі птахи і риби. Навіть
бачив цілу фільму про ці ластівки й,
смійтесь з мене або ні, але я прибув сьо-
годні до вас виключно, щоб провірити,
скільки в цім правди — докінчив я.

Отець Гатчісон усміхнувся добродуш-
но й сказав, що я не одинокий, що цікав-
люється такими проявами природи. Кож-
ного року, коли приходить пора мандрів-
ки ластівок, то газетярі з цілої Америки
вже чекають тут з камерами, щоб сфото-
графувати їх та вислати своїм газетам ці
знимки.

— Точно 19. березня (це день св. Йо-
сифа) — почав о. Гатчісон — десь перед
попуднем, прилітає до нас ціла хмара ла-
стівок. Три дні перед їх приходом прилі-
тає маленька група ластівок, щоб приго-
товити гнізда для цілої громади ласті-
вок. Буває таке, що воробці закрадуться
до цих гнізд і присвоють їх собі на якийсь
час, але як прилетять перші вістуни, во-
ни зводять з воробцями війну і кусають
їх доти, аж доки не виженуть воробців
геть зо своїх гнізд. Така війна була й
циого року.

— А коли відлітають ці ластівки звід-
си?

— Дата їхнього відлету не є така точ-
на, як їх прилету. Пам'ятаю роки, коли
ластівки відлітали в липні, але звичайно
они відлітають аж коло 23. жовтня (це
є день св. Івана), коли то підростуть мо-
лоді ластівки, що тут у нас виляглися і
тоді разом вертаються через море до Є-
русалиму.

Я сидів та прислухувався оповіданні о:

Ручна робота

Здібалось двох приятелів, а в одного
з них розбите лице та підбите око.

— Що це в тебе таке?

— Та ти ж знаєш, я працюю в фабриці
і оце урвався пас з машини та вдарив ме-
не.

— Ой мені здається, що це ручна ро-
бота, бо машина так солідно не викін-
чить.

Гатчісона, а рівночасно пригадав собі
подібну романтичну історію подорожі
червоної риби з моря Саргasso аж до
мілкіх рік в Алясці, щоб там вивести мо-
лоде покоління червоної риби. Синя гу-
ска рівно ж летить зі стейту Луїсіяни аж
до Лібратору, щоб там вивести гусеня-
та та прилетіти з ними назад до Луїсіяни.
На наших очах творяться чуда, але ми не
бачимо їх, бо є у вічній погоні за мамо-
ною.

**

Ціла моя візита в о. Гатчісона і мі-
стера Шерідана взяла близько дві годи-
ні часу. Тимчасом мое товариство, з яким
я приїхав, не знало, де я подівся. Бо ні-
хто не видів, як я вийшов на гору з о.
Гатчісоном. По якімсь часі вони зачали
шукати за мною, а не знайшовши ме-
не, почали журисти, що могло мені при-
ключитися. Накінець ми знайшли себе і
постились в дорогу домів.

Я вже згадував, що до Сан Гвен Ка-
пістрano можна зайхати двома дорогами,
цебто понад море і дорогою ч. 101, яка
їде поміж Лос Ангелес і Сан Дієго. До-
рога ч. 101 є частина тієї самої дороги,
яку побудовано з Мексика, а яка в ті ча-
си носила назуви „Ель Каміно Реаль”, що
означає „ціарська дорога”. Іде вона по-
між чудовими садами помаранчів, цит-
рин, горіхів, дактилів та авокадів. Тися-
чі й тисячі акрів землі є засаджені тими
овочевими деревами, лише одні сади ма-
ють старші, а другі сади молодші дер-
ева. Але всі ці овочеві дерева є повні ово-
чів, а рівночасно повні нового цвіту вже
на нові овочі, як зірвати дозрілі. Усе по-
вітря наповнене запахом помаранчевого
цвіту.

Коли хтось приїздить до Каліфорнії на
вакації, а не переїде цею дорогою до Сан
Дієго і не відвідає Сан Гвен Капістрano,
то можна напевно сказати, що він не ба-
чив Каліфорнії, ні її природної краси.

ЗЛЕ ЗРОЗУМІВ

Катехіт перепитує дітей на годині ре-
лігії:

— Що сотворив Бог першого дня —
скаже вам Івась Крілик.

Івась довго думає...

Учитель хоче йому помогти і показує
в гору.

Івась відповідає: — „Першого дня со-
творив Бог.... лямпу.”

MINARD'S LINIMENT

є одним з тих домашніх средств, які ми завдячуємо тій особі, що має найбільше довір'я в громаді — родинному лікарю. Він то по довгих роках практики, з докладної обсервації, і доброго знання людської системи його потреб, перший виробив і приписував Мінард's Лінімент.

Так, рік за роком, слава і становище цього родинного средства зростали сильніше і сильніше аж сьогодні його популярність є на найвищім ступені, і всьо вказує на то, що кожний рік принесе додаткове оцінення.

Загальні вказівки для родинного уживання

НА ПЕРЕСТУДИ, ГРИПУ, ітд. загрійте лінімент і змивайте свободіно, натираючи груди і кризі, повторяйте що кілька годин аж стане пекле.

НА ВРОНХІТ І АСТМУ. Намастіть лініментом грубий кусник брунатного паперу і прикладайте до горла так часто як се пацієнт може витримати, уживаючи завсіди свіжого кусника паперу.

НА ПЕРЕСТУДИ ГОЛОВЫ. Загрійте лінімент і вдахуйте часто. Або, замішайте пів чайної ложечки Мінард's Лініменту в пайніті горячої води і отвертій посудині і вдахуйте випарі.

НА РЕВМАТИЗМ, НЕВРАЛЬГІЮ. Як можливо, загрійте болючі часті тіла і прикладайте лінімент свободіно втираючи його добре, потім розсмарице лінімент на брунатнім папері і приложіть до тіла.

НА СПАЗМИ ЖОЛУДКА, КАПІЛІ, АСТМУ, ітд. Беріть від п'яти крапель до пів чайної ложечки, відповідно до віку, з медом, сиропом або моласами.

НА ПОПЕЧЕННЯ. Уживаюте різні часті Мінард's Лініменту і солодкого, оливного, або кестор олію або крему, розсмарице на брунатнім папері і прикладайте до попечень.

НА НАГНІТКИ І ВОНЮНОС. Усуньте всю тверду шкіру і прикладайте лінімент свободіно.

НА БОРОДАВКИ. Прикладайте свободіно і часто.

НА УКУШЕННЯ КОМАРІВ І ОТРУЙНИХ НАСІКОМІХ. Прикладайте свободіно.

ЗНАМЕНІТІЙ ПРЕПАРАТ ДО ВОЛОССЯ. Прикладайте чотири рази на тиждень, натираюте добре. Се забере ЛУСКУ і порпілі в голові, очистить ВОЛОССЯ і причиниться до його росту і поможе недопустити до його випадання, зробить його матком і блискучим.

НА БІЛЬ В ГРУДЯХ, В БОЩ АБО КРИЖАХ, НА ВИВИХНЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, СТАЙГНЕННЯ МЯЗІВ, ЗДЕРВІННЯ ЧЛЕНІВ, НА ПЕРЕЗЯБЛЕННЯ, ШТИВНІСТЬ СУСТАВІВ, ЛОМВЕГО, САІТЕТИКУ. Перше обмийте оболоні часті тіла добре теплою водою, потім прикладайте лінімент свободіно, натираючи добре рукою. Прикладайте часго.

НА ПОТРОСКАНІ АБО ПОСІДАНІ РУКИ, НА ВОЛЮЧІ ЧІПЬКИ, НА ПРИЦІЛ, ЧІПАЙ, НА ВОЛЮЧЕ ЛІШЕ ВІД ГОЛЕННЯ. Роозпустіть лінімент на половину зі солодким або оливним олієм або кремом і прикладайте раз на день.

НА СТАРІ РАНІ, ЧІПАКИ. Вимийте добре, приложіть лінімент свободіно і накрайте попотном два рази на день.

НА ГЕМОРОЇДІ. Роозпустіть на половину солодким або оливним олієм або кремом, і прикладайте добре кожної ночі.

НА РАНІ ТІЛА І ЗӨВНІЩІ ОТРУІ. Прикладайте лінімент свободіно; буде боліти яку мінуту, але це причиниться до гойнія рані, і поможе усунути отруї.

НА ФАЛЬШІВИЙ АБО СПАЗМОДИЧНИЙ КРУП, ХРИПКУ І ЗВІЧЧАЙНИЙ БІЛЬ ГОРЛА. Змішайте чайну ложечку лініменту з однou столовою ложкою меду, сиропу або моласів і беріть чайну ложечку мішанини що години аж стане пекле; також змивайте горло і груди лініментом.

БІЛЬ ГОЛОВІ. Змивайте голову і добре вдахуйте.

НА БІЛЬ ЗУВІВ. Змивайте лице, і коли в діра в зубі, вложіть кусину вати намоченої лініментом.

НА БІЛЬ ВУХА. Змішайте чотири краплі лініменту і чотири краплі солодкого або оливного олію, трошки загрійте і вложіть дві або три краплі в ухо.

МИНАРДС ЛІНІМЕНТ НЕ ЛІШАС МАСТИ, НЕ МАС НЕПРИЄМНОГО ЗАПАХУ, ВІСИХАС СКОРО.

Мінард's Лінімент є конечним в стайні

НА ВИВИХНЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, ВРІЗАННЯ, ЗДЕРТЯ, НАПУХНЕННЯ, НАТИСКИ ВІД ХОУМУТ АБО СІДЛА, ПРИКЛАДАЙТЕ ЛІНІМЕНТ СВОБОДІНО.

НА КОЛЬКИ. Беріть пів пайніту моласів, одну пайніту горячої води, чотири столової ложки Мінард's Лінімент. Вложіть всьо у фляшку і потрісніть добре потім вилійте змішані в рот.

ПРОТИ ЗОЛЗІВ АБО КАПІЛІ. Вкиньте одну столову ложку Мінард's Лініменту до пів пайніти моласів і вилійте до зваженого грипу або вісса. Змивайте добре шию.

**MINARD'S LINIMENT CO., LIMITED
YARMOUTH, NOVA SCOTIA**

Натирати свободіно Мінардом, щоби усунути всякі місця. Нова металічна накривка фляшки замикає силу Лініменту герметично. Не допускає до розлиття плину та легко її зняти.

Sales Agents:
Harold F. Ritchie &
Company, Ltd.
Toronto 63

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА

Спомини з Марокко

Пяна від вражінь, сильного запаху спітніліх тіл, печеної баранини, лою, помаранч, крику, танців, муринської та арабської музики я вернулася з арабської площа розваг.

Голова в мене крутиться, мов колесо дитячого, вітряного млинка. Стою на порозі моєї кімнати, рукою держуся стіни, а другою шукаю електричного контакту.

Стеля спадає на голову, колихаються стіни, вигинається підлога та вся кімната танцює, наче корабель по розсерджених хвилях океану. Безрадно заплющую очі і падаю на ліжко, що зі мною підноситься вгору, вертиться, то раптом спадає кудись глибоко додолу.

На екрані моїх повік випригую постать чорної танечниці, що перекривлює губи, завертає очима, відслонює близкучі, білі зуби і червоне піднебіння, порушує гнучким тілом, тупотить босими ногами, викручує бедра, та підстрибує, наче на розпалену бляху кинений кіт.

Потім висуваються гадюки: одна, дві, десятки і, зачепившися в тісний клубок, лазять одна одній по хребті, сплітаються і вверх витягають свої затруєні голівки.

Зпоза клубка гадюк дивляться на мене уперто двоє поширеніх, диких очей сенегала, що з вереском скаче босими ногами на купі тонкого побитого скла. А потім юрба Арабів біжить беззятно кудись під звуки виття, свисту та музики.

Нарешті все зникає, тільки де-не-де біжить загублена одинока постать якогось Араба, що вимахує до когось руками, або акробат, що перегибається удвоє на тлі червоних будівель.

Розплюючу повіки.

Кімната вже зупинилася від п'яного танку, тільки ще в ушах шумить гомін змішаних згуків: арабської монотонної, муринської вересклівої музики, дзвіночків, барабанів, кастанет, співу й вереску розбавленої юрби.

Ці всі звуки роблять вражіння гомону у двірській кухні перед великоліндими свя-

тами, у якій вариться, печеться та смажиться.

Полові все втихає, думки лініво розпливаються, а сильні пающи мароканського повітря затуманюють рештки моєї свідомості і я впадаю у беззятний сон.

Сьогодні вранці я закінчила будову соломяного шатра й тепер уже лежу на м'якій, пальмовій рогожі і топлю погляд у синяві неба.

Мою соломяну хатину, що боронить мене від гарячих, сонячних промінів, я збудувала на вершку рівної покрівлі високого, арабського дому і звідси бачу засипаний будівлями Макареш, що залив цілу підгірську долину. Високі будівлі обвели себе маленькими, низькі туляться до вищих, на квадратні повилазили округлі, а на кожній іх рівній покрівлі стирчить шпіляста вежа.

Пальми та оливкові дерева, що ростуть по середині подвір'їв, своїми вершками перевищають будівлі та қидають по покрівлях довгі тіні.

Сорок прикрашених коліровою мазаїкою високих мошій гордо повитягали свої стрункі вежі над містом.

На покрівлях домів де-не-де видніє яскрава, жіноча постать, або гурток Арабок, що позасідали на коврах і п'ють чай під червоний захід сонця. А там далі, мов сторож Маракешу, мов стіна, що ділить його від усього світу, тягнеться сніговий хребет атлаських гір.

З площі арабських розваг долітають до мого шатра тритонові, монотонні звуки музики, співу, гомін юрби та голосні протяжливі окрики Мудден, що з вежі моші голосить Аллахову славу і закликає вірних до молитви.

Вітер навіає змішані запахи квітів, овочів, лою, баранини та меду.

Пяна паюшими, згуками монотонної музики та цвірінканням птахів, прикрита голубим небом буде змальовувати вам величню красу Маракешу та життя Арабів.

Справді не знаю із чого почати.

Така сила вражінь, захоплень, несподіванок, таке багатство і гарячість колірів і форм, що замість виводити слово по слові на папері, хотілося зфотографувати те все відразу і післати вам знімку.

Весело тут і так ясно, що хочеться стати навколошки, простягнути руки у небо і поклонитися богові-сонцю. Яснорожеві і жовті колірі будівель зливаються з іще яснішими колірами покрівель, із сочистою зеленню помаранч, пальм, цитрин та блакитом неба.

Немає тут сірих будівель із чорними, гострими дахами, немає покритих порохом, втомлених дерев, ані фабричних димарів, що вдень і вночі засипують місто чорним димом та запахом бензини і смоли. Ні поверхів ні стиснених рядів темних вікон, що нагадують сумні, маленькі кімнати.

Та немає тут міської мелянхолії.

Занепокоєна моєю відсутністю, моя арабка вийшла на покрівлю, підійшла до шатра та може вже десятий раз сьогодні привітала мене: „Лябес мадам.”

Люблю її гарне обличчя, бронзову та блискучу барву скіри, сумні очі та її матовий голос. Я показала їй місце на кінчику рогожі, а вона несміло сіла і стала приглядатися рухові мого пера по папері. Її приявність зовсім не заважає мені. Навпаки, час від часу я переводжу очі на її обличчя, розмальоване пастелевими колірами, та напуваюся красою форм і гармонією барв.

Зоря все ще не виходить від здивування, все ще водить очима за моєю рукою, а потім за моїм поглядом, що часто блукає по покрівлях сусідніх будівель.

Тепер вона неспокійно вдивлюється у вежу моєї, що стоїть недалеко та на якій хвилину тому вона запримітила мій погляд і починає підозрювати мене у якихось поганих намірах супроти цієї вежі. Щоб заспокоїти її підозріння, я показую їй рухом руки на мене, на перо, а потім на високу пальму, що вирізується потятим рисунком на тлі синього неба.

Зоря зрозуміла. „Ну, як тільки пальму вона чарує, так це не важно,” — радісно заплескала у руки і безжурно засміялася. (В арабів є дуже мила звичка: сміючись, вони неодмінно хапаються за серце). Тепер її увагу притягає мое стильо, що я ним інколи стрясаю, щоб чорнило

Не Занедбуйте того МУЧЕННЯ ВІД РЕВМАТИЧНОГО БОЛЮ!

Хто буде обробляти фарму, якщо Ви будете усунені? На першу ознаку болю або штivностi, беріть Templeton's T-R-C's, лік спеціально зроблений для пільги в терпінню спричиненім Ревматичними, Нюритичними і Артритичними Болями і Штivністю, Ломбегом, Сайстикою, Невральгією.

П. Моррис Свіцер, Р. Р. Нр. З. Бенкрафт, Онт., 79-літній фармер, пише, “Я мав досить клопоту з Ломбегом або безвладними крижами, а також з Сайстикою. Мені було тяжко випростуватись або взялись до чогось. Звичайно люди думають, що в моєму віці коли дістаеться ревматичного атаку, треба його так залишити. Я відчайний, що я живу у віці, коли то людині з моїми літами можна помочи. Я спробував Templeton's T-R-C's і дізнав скоро пільги в острому болі і протяжних терпіннях. Чуюсь так добре, що годі мені не поширувати добрих вісток про T-R-C's.”

Через більш як 25 років, Templeton's T-R-C's були уживані тисячами щасливих людей подібно як п. Свіцер, який знайшов пільгу в болі і терпінню. Для скорої пільги, уповайте на Templeton's T-R-C's. Дістаньте пуделко нині. 50¢, \$1, в аптекарів, загальних скlepах.

T-14.

наплило. Простягаю його їй, але вона не сміє його доторкнутися, бо все ще їй здається, що це якесь знаряддя до чарів.

Треба вам сказати, що Зоря ще зберегла їхні старі звичаї. Вона ще не носить шовкових панчіх, не відслонює обличчя на вулиці та ще не навчилася проституції, якій віддаються тут усі „вицивліовані” арабки.

Першу річ, що заложили тут Европейці, були каварні та публичні доми; потім вони позабирали в арабів усі будинки центру міста, споганили їх деревляними меблями, на стінах повимальовали написи: „Готель Модерн,” „Готель Централь,” а потім узялися за використовування арабського багатства.

Болить мене нужда арабів, їх зламані гордощі, їх схил та неміч.

Але годі. І я скажу арабською звичкою: „Ін ш'альля” (Вона Алаха).

Нема Бога окрім Бога, а Магомет його пророк.

Араби фанатичні, примітивні, безжурні діти! Єдина їх мораль — це: викрасти

у життя якнайбільше радошів, завдати собі якнайменше труду, та не вірити в іншого бoga, як Аллаха та його пророка Магомета.

Єдине право життя — це право багатого.

Тільки цей араб є гідний пошани, якого Аллах має в своїй опіці, якому Аллах дав багатство, радоші та всі наслоди життя. Чим багатіший Араб, тим численніший його гарем і тому життя його щасливе — а щасливе життя є безсмертне.

Ще до цього треба докинути стару арабську поговірку, щоб ухопити лінію їх міркувань:

„Руку, якої не можеш відняти, — поцілуй!!”

„Нема Бога, окрім Бога, а Магомет — його пророк,” — голосить Мудден з мішої.

Вже із самого ранку на великій площі посередині міста збираються араби для забави. Музики, оповідачі байок, маленькі хлопчики, проститутки, танцюристи, ковтачі вогню, лікарі, ворожбити, чарівники гадюк та продавці солодощів і овочів.

Найулюблениша їх розвага, це слухати оповідань.

Посередині стоїть оповідач, — проти нього сидить двох арабів з бубнами, навколо сідають діти, далі багатші араби, що краще платять, і в останніх кругах слухачі стоять.

Оповідання починається ріжноманітними рухами голови, рук і тіла оповідача при вибиванні бубном тактів музики та протяжливім співі арабів. Потім оповідач прикликає на поміч Аллаха, всіх святих міста Маракешу та Магомета.

Його слова переплітають тріумфові удари бубнів та окрики його двох помічників. По кожних трьох словах розтягнутого оповідання бубон гомонить трьома ударами і так оповідання тягнеться годинами, а заслухані араби сидять приковані цікавістю.

Зміст оповідань ріжкий: з життя святих, султанів, визначних арабів, або часом хитрий оповідач подає ради та способи, „як можна збагатитися,” „як використати сусіду,” та навчає інших хитріщів.

Оповідання закінчуються словами: — Хто дастє мені п'ять су, того Аллах благословить, від того відверне всі хороби, того родина буде щаслива в небі й на

землі, того всі шануватимуть, того Аллах багатством винагородить.

Усякий, хто має п'ять су, кидає оповідачеві й відходить з вірою в здійснення обіцянної Аллахової ласки.

— Аллах є великий, а Магомет його пророк.

Придушеноого чарівника винесли з круга, а помічник зайняв його місце і, висловивши довгу передмову, закликав Аллаха до пімсти, а потім ще раз звернувся до глядачів.

— Коли хочете, щоб я от тут перед вашими очима пімстився над цією невдачною гадюкою, то хай кожний з вас кине по 10 су, щоб заплатити за її втрату.

Лакома вражінь юрба вмить поскидає гроші, та вигуки нетерплячки піднімають настрій.

Знову музика, спів, численні і загадкові рухи помічника, й нарешті він підходить поважно до гадюки, яку сильні кліщі арабських рук розтягнули у повітря.

Тріомфальна музика роздирає настрій дожидання, а чарівник, роззвивши широко рота, охоплює губами слизьке тіло і перегризає гадюку на дві частини.

В цю мить вибухає божевільний вереск задоволеної юрби.

Два куски вкиненої у кошик гадюки, скрутилися в тісні клубки й одна частина, перекрученого болем тіла, відшукує другу.

Юрба ще хвилину приглядається мукам покараної гадюки, чарівник збирає гроші... Звичні й ослаблені болем рухи гадюки стають повільніші, толуб розкручується і знаходить свою другу половину.

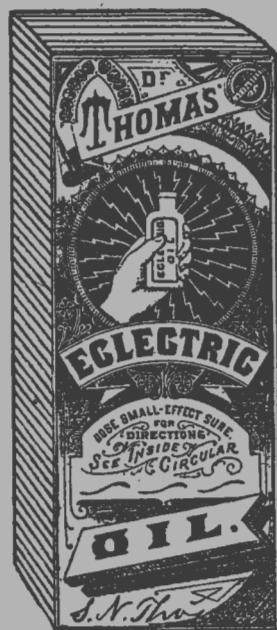
Танець чорних танцюристів Сенегалю такий самий дикий, як і їх гарячий край.

Окружена чотирма муринами, танцює напів гола жінка, одягнена тільки у коротеньку соломяну спідничку. Її обличчя розрисоване барвними рисунками, на щій намисто з яскравих коралів і скла, а на ногах подзвонюють тяжкі обручі.

В руках вони всі держать залізні штабки, обчислени мідяними плиточками. Це їх музика.

Танцюючи, вони подзвонюють бляшанками в такт якоїсь хаотичної музики та вересклівового співу.

Їх тіла ритмічно підстрибують з ноги на ногу, голови еластично похитаються з боку у бік, а безвільно звішені здовж тіла руки лініво колихаються, як з во-

Dr. Thomas ELECTRIC OIL

В хаті:—

Уживається з успіхом до здержання кашлів, перестуд і звичайного болю горла, до гойння врізань, попечень, ран і потовчень, ревматичних болів, болючих мязів, напруженів і вивихнень.

Для дробу:—

Незрівнаний в своїм гоючім впливі на курей, що терплять на курячу слабість, перестуди, погані рани.

Для коней і худоби:—

Добрій в лічення коней й худоби, які мають кольки, лихе розташування, нечистота, сохнення мускулів, ран, нарости, задраснення, запалення частей тіла або поранені дійки.

ПРОДАЄТЬСЯ СКРІЗЬ В КАНАДІ ПОВЕРХ 70 ЛІТ.

**NORTHRÓP & LYMAN COMPANY, LIMITED
TORONTO, CANADA.**

за спущені ланцюги. Чорнофіялкові їх обличчя перекривляються ріжними грибасами, очі переливаються в такт музики з кута в куток, а уста вигукують слова пісні відслонюючи ряди широких, білих зубів та ясночервоні піднебіння.

А ж раптово лінівий танок перелітає в шалене вирування під згуки дикої пісні і бряск зализа.

Мов буря в лісі, мов дикий зірваний потік, що летить наосліп та водоспадами спадає із стрімких скель, мов баль усіх звірів лісу, що кожний іншим голосом та іншими рухами віддає свою втіху.

Охоплює охота роздягатися, змішатися з ними та, купаючися в сонці, плескати в долоні і вигукувати радощі життя, піднявши голову у небо:

А те, що тут найкраще, це небо та жіночі очі.

Ніде я ще не бачила такої ніжної меланхолії очей та такої прозорої синяві неба.

Повітря затрясене золотими порошниками соняшного проміння, та таке воно ніжне й прозоре, що зір летить угору до самого бога.

Годинами лежу на моїй сіломяній рогожі та вдивляюся в небо.

Я зовсім уже забула про існування якоїсь іншої землі, якихось інших людей, відучилася рахувати години, дні та думки.

Забула про існування лиха. Як можна, як можна діяти зло, коли небо таке синє, повітря таке ясне й сонце таке золоте. Ну, як же можна сумувати, хмурити чоло, плакати, коли краски такі ясні, такі веселі, коли сонце спиває слози, а краса всім кидає свої рожеві усмішки.

От тільки листи з Європи захмарюють мені інколи оту красу.

Ах, ваші листи, яких навіть папір пересяк брутальною р'яллю, чорним песьмізмом та сірим зневірям.

Ах ви! Чого ж вам? Ну, коли справді життя вам нецікаве, важке, коли не добауєте в ньому привабу ні цілі — так виберіть собі оцю:

Поїхати в Африку.

Тут ви житимете нескладним життям, радітимете, що сонце золоте й небо синє, дивуватиметеся, чому будівлі не чорніють та чому Атлас, що вирізується

шпиллястими хребтами на обрії, покритий снігом, а у його ніг дозрілі помаранчі похитуються на сочистих, рясних галузках.

Входячи на площа розваг, я відразу запримітила одно незнайоме обличчя якогось нового оповідача.

Це був звісний поміж байкарями, берберський оповідач.

Нічим іншим, як тільки своєю вимовною мімікою і рухами тіла та рук, він притягав, приковував до себе глядачів. Між публікою було багато арабів, що не розуміли берберської мови.

У його руках не було ані одного зайвого, кожний був льогічним, плавним аккомпаніментом до його слів. Це був досяналий плястичний танець. Лінію своїх рухів він уривав, або акцентував згідно з піднесенням голови, з виразом обличчя, із значінням слів.

Він грав усіми м'язами тіла, пальцями, нігтями, він навіть використовував вдих повітря, переміщував свою гру павзами цілковитої непорушності, доводив її до кульмінаційних моментів, якими він спінчував віддих глядачам.

Він владно вів нас за собою туди, куди

ди бажав. Враження, яке він викликав своєю досконалотою грою, було таке сильне, що мені хотілося, то плакати то сміятися, то підійти до нього і з пошаною поцілувати рубець його білої одежі.

Стало смеркатися. Він закінчив своє двогодинне оповідання, але не потребував як інші оповідачі ні нагадувати, ні просити заплати, бо кожний глядач добровільно кидав мідяні монети. Нарешті і я відірвала очі від цього великого актора і глянула навколо себе. Не знаю, як це сталося, але я, скрестивши під себе ноги, сиділа на землі поміж юрбою брудної дітви та арабів.

Поруч зо мною сидів худий, чорний араб, якому ніс та підборіддя вже відгнили, а вуха він по клаптику відривав підгнилими пальцями.

Це останнє враження стряслось усією моєю істотою та зморозило мене своєю гидотою. Я скопилася й, яко могла швидче, стала бігти, ступаючи по ногах сидячих, розмріяних арабів. Руками доторкаючися свого обличчя, вух, підборіддя, я все ще безтако бігла вперед. Нарешті зупинила мене переїзджаюче авто та я, роздумуючи вже спокійніше, пішла у напрямку аптеки.

На знімці Анна Храплива з Вінніпегу, Ман., одержує відзначення ранги підхорунжого в жіночій армії, в Англії. Попередно вона одержала королівське відзначення й медаль Британської Імперії (Б.Е.М.). Панна Храплива є чи не першою з українських дівчат, котра одержала таку відзнаку.

Панна Храплива була одною з перших, що записалися до жіночої армії й виїхала до Англії

в листопаді 1942 року. Від самого початку засновання вона була і є дуже активною в рядах Союза Українсько-Канадських Вояків і до цего часу завідує її касієркою Кантини в Лондоні. Під цей час, коли більшість наших вояків проводжувані по фронтах, майже цілий тягар провадження Кантини спадає на плечі панни Храпливої, яка, поза обов'язки в армії, весь вільний час посвячує для добра С.У.К.В.

Вибрані Сатири Яця Отрута

Український Поет на Канадійській Ниві

Рідко серед української іміграції, так в Канаді як і в Америці, трапляється зустріти людину з дійсним поетичним даром. Правда, наш народ взагалі наскрізь поетичний але не все він може і вміє виляти свої почування в мистецьку форму і вирізьбити її красотою вислову.

Між українськими поетами в Канаді, які не лише відчувають взнесліші мрії й ідеали але й можуть їх передати іншим в мистецькій формі, є відомий в східній Канаді Гриць Мазурик, людина глибокого характеру і небуденого художнього нахилу.

Поезії він почав писати ще в часах гімназіяльних. Переїзнюючи в Київі під час минувшої світової війни, він мав щастя бачитися з Володимиром Самійленком, який так ним зацікавився, що з нагоди прочинання одної з його поезій, пригорнув його до своїх грудей.

В Канаді Гр. Мазурик найшов неспри-

яючий ґрунт для своєї Музи. Однак, час від часу, пробуджується в ньому натхнення і він береться за перо. Шкода, що не частіше. Все таки, те, що він напише, є гідне подиву, як читач сам зможе осудити, прочитавши частину його поезій і сатир, які в цім альманаху ми маємо честь містити.

Свої сатири він пише під всевдонімом Яця Отрута, а поезії під — Гр. Шумливий. Без огляду на те, яке ім'я пера він вживає, є він один з чільніших поетів нашої американської іміграції. Його поетичний твір стоїть високо над нашою сірою буденницею і відзеркалює світло його талану.

Нетерпеливо чекаємо хвилі, коли появиться повний збірник його поетичних творів. Бувби це неоцінений вклад в скарбницю культури канадійських і американських українців.

**

Яків Отруті.

СЛОВО ДО ЧИТАЧА

Подумаєш, читачу любий,
Що Яць Отруті є сатирик,
Що слова цідить все крізь зуби;
Що він надутий і нещирій,
Що він міняє часто шуби,
Що закопилив смішно зуби,
Що в ньому брак вогню і віри;
А часом скажеш... мимоходом,
Що мабуть він із пекла родом.

Я признаю тобі, читачу,
Що я ні се; ні те — я лірик!
Нераз крізь сміх гіркий я плачу,
Як небо надо мною сіре;
Крізь чорні хмари сонце бачу
І зовсім не піддаюсь зневірі!
Та часом, бач, перо іржаве
І папір не гладкий а ряпавий.

На світі зрив страшних колізій,
Вулькан вогнем і димом буха;
Мій дух, пророчих повен візій,
Так пожадливо слуха, слуха

Маршу кольон хужих дивізій!
(На наші, бач, тепер посуха,
Хоч і хвалились „генерали”
Ta військо скликать присяги).

Нераз в майбутнє духом лину
І намагаюсь відгадати,
Чи Бог ще любить Україну
Так, як дитину любить мати?
Чи ще зішло цю хвилину,
Що ми розкинемо геть ґрати?
Серед отруйних згуків джезу
Надій китицю... все мережу.

Я не лиш лірик, я ще й містик,
Що в речі вірить безнадійні;
В часах тривожих і вогнистих
Не розгубив зовсім надій! ні!, —
А навпаки — у мріях чистих
Я марю задуми лілійні,
Хоч закриваю душу щиру,
Бо часом — зверну на... сатири!

ЩИРИЙ ПАТРІОТ

Совість каже: „йди на вічে!”
 Ти ж великий патріот!
 Ти готовий завжди дати
 Навіть нікля за народ.

Йду на вічє . . . Там на залі
 Тих людей вже кількасот . . .
 Кину нікля, нехай знають,
 Що я щирий патріот!

Ах, які ж то-то промови?!

„Гей, до бою, за народ!”
 Люди плещуть і я плещу,
 Боя також патріот!

„Дайте поміч Україні!”
 Ох, заплачу от - от - от . . .
 Той дастъ пятку, той доляра,
 Я й за нікля патріот!

„Гей вступайте в ряди наші!”
 Ах, нашо мені турбот,
 Чи не досить мого нікля,
 Чим же я не патріот?

Всі до праці для Вкраїни!
 Бог бо дивиться з висот,
 Він загляне в серце ваше!
 Будьте кожний патріот!

От промова! Наче з медом!
 Але ж я не ідіот!
 Замість нікля хоч поплещу,
 Бо я щирий патріот.

**

ДАЄМО МОДІ ДАНЬ...

Із неба ясне сонце пражить,
 Проміння стрілами кида,
 Людей, звірів, рослини смажить —
 Колиб хоч трішки холода!
 Тому я раджу, навіть кажу:
 Кидайте все, ідіть на пляжу
 Над сине озеро в піски,
 Над беріг бистрої ріки!
 Лаштуйте свій автомобіль,
 Беріть дітей, жінок, родину
 Та, щоб не чухали чуприну,
 Візьміть з собою й хліб та сіль!
 Але на тому не кінець!
 Як серп готує пильний жнець,
 Так ви собі і всім, як стій,
 Приладьте купелевий стрій!
 Куліт у склепі десь готовий,
 Або візьміть хоч лист дубовий
 І кілька лопухів в запас!
 Тоді ніщо не спинить вас!

Турботи в місті всі зіставте —
 Нехай ім біс і хрін і цвіль! —
 Мерщій сідайте в бистре авто
 Й женіть із скорістю сто миль!
 Отак найкраще! Це так модно!
 Ви ідете немов герой,
 А в авті любо так, холодно,
 І настрій в вас зовсім не той,
 Що був давніше . . .

Ось і пляжа! —
 О, скільки тут людей, людей!
 Ось цей смаглявий наче сажа,
 А цій із зоряних очей
 Жагучі блиски вилітають
 І десь там стрілами падуть;
 А там пісок перебирають
 Вона і він, як діти . . . тут
 Їх збилася ціла громада —
 Самі красуні молоді;
 Мабуть якась між ними рада,
 Як би то краще у воді
 Якусь там рибку сплювати . . .
 А тут скидає пишні шати
 Пригадна Евина дочка,
 А там, мов щука, дав нурка
 Якийсь новітній Аполлон . . .
 Усюди рух і той-же тон!
 І ви вже в тому муравлищі . . .
 Ось заховайтесь за вербу,
 Надіньте купелевий стрій,
 Потім підходьте сміло біжче
 І замішайтесь в юрбу
 Та, наче той бурсук, мерщій
 Гайда в лісок! І там поволі
 Приймайте купіль й плечі голі
 Під ласку сонця чарівну,
 Нехай пече, щоб аж шкварчало,
 Як на пательні бейкон, сало!
 Це модно також! Це краса!
 Потому вже, як ваше тіло
 Завудиться, як ковбаса,
 Скачіть у воду бистро й сміло!
 (Дві пташки на один лиш стріл!)

Ось так то ви, набравшись сил,
 Вертайте в місто. Там хутенько
 Кладіться спати, а раненько,
 Як зможете, до праці руш!

**

ТРАГІЧНІ ПОМИНКИ

Хоч день такий дзвінкий, веселий,
 Вітрець легенький повіва,
 На серці гірко так!.. ой леле!
 Важка, мов бочка, голова.
 Усе чуже мені — і шум і гомін,
 Бо душу тисне чорний спомин.

УЖИВАЙТЕ РОЯЛ БАНКУ МОНІ ОРДЕРІВ

Коли Ви маєте посылати гроші поштою, уживаєте Роял Банк Моні Ордерів. Просте купно, вигідні до ужитку, певний спосіб висилати гроші поштою. Продають їх у всіх філіях за якраз таку суму, якої Ви потребуєте.

The Royal Bank of Canada

Ваші Гроши Безпечні в Банку

Було колись... Вже рік минає...
Якраз сьогодні рік тому!
В душі мов хмара, виринає
Понурий образ... цур йому!
Та я розкис, як вірш ліричний,
Бо нині поминки трагічні!

Колись я мав дівчину любу...
Як я її кохав, кохав!
Кохав красуню на всю губу
І обнімав і цілувах,
А серце полум'ям палало,
Кохання зіркою сіяло!

Бувало, закінчивши працю,
До неї в гости я летів:
Вона шептала: „Яцю! Яцю!
Люблю тебе!” (я тлів, горів!)
Сідала ніжно на коліна...
Потому вдвійку йшли до кіна.

І так минали дні за днями
Такі веселі, чарівні...
Аж ось лучилося між нами —
Бодай не снилося мені!
Вона сказала раз: „Кидаю
Тебе, бо іншого вже маю!”

„Хоч і мені кидати шкода
Тебе, мій хлопче, золотий,
Так щож? — лучається нагода:
Хоч той мій другий не такий,
Зате він має гарне авто,
Чого, мій хлопче, ще не мав ти”.

Сказала так і залишила
Мене у парку на траві;
Неначе цвяшок в серце вбила!
І помутилося в голові,
Мов хмари чорній нависли,
Геть задубіли в мене змисли.

І я пролежав там до ранку...
Ах! довга - довга ніч була!
Лерве діждався я світанку!
А в ранці (ще густа імла

Звисала наче пряжа чиста)
Подався звільна я до міста.

І ненароком подорозі
Газету свіжу я купив:
Бодай не снилося небозі,
Бодай би сон був одурив,
Аніж я мав таке читати
І долю гірко проклинати!

І став я мовчки, став, читаю,
Читаю двічі: так! вона!
Очам своїм нё довірю:
Вона — дівчина чарівна —
Поїхала по смерть трагічну
В останню нічку романтичну!

І він розлучник теж загинув,
А з авта тільки трісочки!...
Від того часу рік просунув,
Для мене дуже рік гіркий!
Оце сьогодні споминаю,
Річницю смерти я справляю.

Цілісінський день сиджу в готелі
І випив вже шклянок, шклянок...
І марю думи невеселі...
Язык у пиві вже розмок,
А я ще пю і споминаю,
Трагічні поминки справляю.

**

ЛИСТ ДО УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКА

Добродію шановний!
Давнєнько вже збрався я
До Вас слів кілька написати...
Та, бачите, я, маломовний,
Все турбувався, як почати;
Бо вгадує душа моя,
Що Ви людина страх сувора
Та до образі дуже скора.

У нас політиків не брак —
Їх більше навіть, як потрібно,
(Це — дехто скаже — добрий знак!)

Та Вас я вибрав ідеалом,
— Не думайте, що я підхлібний —
Підніс до п'єдесталу.

Це мабуть вже у Вашій крові
Отсі вогненній промови!
Високолетні Ваші фрази
Мене доводять до екстазі.
Та признаюся: промови хитрі
У душу падають глибоко,
А завтра, наче лист на вітрі,
Кудись розвіялися широко
І десь безслідно геть пропали.

„О, слово, будь мечем моїм!” —
Сказав колись Олесь великий.
У нього в слові чувся грім,
Лунали боєві крики:
У Вас слова, як ті цукерки,
Як ті блискучі фаєрверки.
Вони — мечем, але тупим!
(Не прогнівіться словом цим!)

У Вас є завжди думка сміла,
Для неї ж брак одного — діла!
Хоч і великий з Вас політик,
То в Вас вузенький дуже світик.
Ви навіть дуже характерні, —
Не знаете, що компроміс;
Ви політично хитрій ліс.
Та результати страх мізерні!
Торочите Ви дуже з часта
Про необхідність всіх єднати,
Та біля Вас лиш гурт, лиш каста,
Із Вами маси не видати.

Ви записалісь в кандидати
— Я чув таке колись недавно —
На „вожда” навіть. Славно! Славно!
Я, признаюся, съому рад,
Та жалко лиш: у нас, що брат,
То вожді зáраз кандидат!
У кожного свої прíнципи
В душі налипки, як поліпи.

Та що це є? Вжé лист за довгий!
Як жалко, що я маломовний,
А то писав би ще багато.
Та вже пора і перестати.
В поважнім вельми тоні
Вам шлю свої низькі поклони
І рад би щось від Вас почути
Ваш Яць Отрута.

**

САНТИМЕНТАЛЬНИЙ ЛИСТ ДО МОДЕРНОЇ ПАННІ

Вельмишановна гарна панно!
Мене просили Ви колись,
Щоби я ніжно та старанно

Листа Вам написав.
Хоч ми давненько розійшлися —
Ви там, я тут примандрував —
То навіть і тепер ще
Хвилює мое серце,
Коли гадаю я про Вас.
Чи тямите? — останній раз
Як ми прощались,
Як на прощання ціluвались? —
Я досі сього не забув!
Отой ціluонок,
Неначе гострий трунок,
Мене дітинув,
Бо й нині ще
Пече.
Яке вражіння любе!
Тоді так пахли ваші губи,
Як найцінніший аромат!
Потім Ви очі прижмурили,
Зовсім на галівудський лад,
Уста широко отворили
І показали пишний ряд
Зубів своїх
Білèньких і дрібних
Потому — добре памятаю! —
Я — очарований до краю —
В обійми Вас узяв
І очі, личко, брови
(Мальовані, а не шовкові!)
Жагуче ціluував!
Гай, гай! Кипіла в мене кров!
Ми розійшлися ...
Немов два птахи понеслись
У вирій. Перший час проішов
І я з похмілля прохолов.
Тоді пізнав, що Ви всі чари
Купили за доляри.
Так, так, мій скарбе!
Бо надто гостро пахли фарби,
Що ними чарували
І дуже щедро малювали
Лук брів, уста і личко
Розкішна чарівничко!
Хоч я й пíрвав кохання пута,
То Вас частенько споминаю,
Як посмак новітнього раю,
Ваш Яць Отрута.

**

ПАТРІОТИЧНА НАРАДА

(Діється в одному місті в Канаді між українськими патріотами).

Було раз так:
Зібралися лебідь, щука й рак;
Рішили, бач, щоб до мети
Якогось воза дотягти.
І запряглись до цього труду
Вони всі три ...

Радість Молодої Матері

Коли вона має добре здоровля

Багато молодих матерей мали щастя дістати пораду від старших матерей, що їм сказали про користь з вживання Dr. Chase's Nerve Food перед і по злогах як певного помічника в тім, щоб мати і дитина були в доброму стані.

Dr. Chase's Nerve Food може бути правдивою помочию, щоб мати відзискала скоро своє здоровля і силу, як рівно ж помочию в часі кормлення грудьми.

Воно зовсім природно, що це переживання є значним висиленням її життєвості однак вживаючи цего трітменту для узискання вітаміну В1 і мінеральних пожив, так суттєвих для її здоровля як і її дитини, вона знайде радість в її материнстві. Питайте за новою економічної величини фляшкою Dr. Chase's Nerve Food.

Dr. Chase's Nerve Food FOR NEW PEP AND ENERGY

Та що це я? Це ж байка всім відома!
Нехай їй цур! Вже більш не буду!
Та що робить, коли оскома
Мені спокою не дає?
Ось починаю знову так:
Зібрались лебідь, щука й рак . . .

Та ні! Не рак, не лебідь та й не щука,
(Усе ввижаються вони!)
А зовсім інша вийшла штука:

В одному місті у Канаді
Зійшлися на одній нараді
Представники і делегати
Від установ світських, церковних,
Від політичних і виховних,
Щоб одностайно й дружно стати
В одній важливій дуже справі;
Зійшлися найкращі патріоти,
Знавці народньої роботи,
Зійшлися на раду не для слави,
Але, як то велить звичай,
Щоб вибрати спільну дорогу,
Яку б то дати допомогу,
Щоб захистити Рідний Край.

Тріщать крісла . . . І шум на залі . . .
Розмови жваві, гомін, крик . . .

А на стіні ритмічним кроком
Вдаряє повільно маятник . . .
Ще всіх нема . . . Ще треба ждати,
Бо не годиться починати!
Вже дехто став і позіхати
Й за капелюхом вже шукать;
Вже дехто й вийшов . . . от марока!

„Пора, пора вже починати!” —
Озвався голос. І їдівока
Настало тиша. Делегати
Посунули всі на місця.
Ось став один із них казати
Якусь промову „без кінця”.
Присутні скоро зрозуміли
Всі заміри бесідника
І голосами зашуміли:
„Вже виберім предсідника!”

І чергувались кандидати —
Все свіжі, свіжі імена:
Було із кого вибирати!

Пройшла хвилина неодна
Зак вибраний був предсідник.
Потім почався свіжий крик,
Кого б на писаря поставить?

„Я раджу всім для добра справи,
Щоби на писаря... Ні! ні! не сей!
У мене другий на приміті!”
Нараз хтось басом із грудей:
„Гей, скаменіться! хто ви? діти?
Порядок знайте, честь і лад!”
З присутніх кожний рад-не-рад
Замовк і прикусив язик ...

З трудом важким якось обрали
Вже й писаря. Настав на залі
Можливий лад. Вже предсідник
І писар гордо сіли,
Як два міністри, при столі.
Дебилися, мовляв, до цілі!
І розпочалася нарада.
І знов шумить, гуде громада.
І знов, мовляв; Для добра справи,
Як з міха, сипнули заяви
Прінціпіяльні
І кардинальні,
Теоретичні
І технічні
І ще якіс там політичні.
А час не ждав і певним кроком
Зміряє повільно до півночі.

Вже дехто тер рукою очі,
А дехто віддихом глибоким
Казав, що час „в стебло” іти ...
А тут — далеко до мети!
Гей, скільки вже наговорили
І ще нічого не рішили!
Та рада враду: що робити?
І з огляду на пізний час
Рішили згідно відложити
Колись на слідуючий раз
Нараду сю, а накінець
З трудом признали й рішинець.

На другий раз — Ні сіло і не впало —
Вже й делегатів менше стало.
Знов за промовою промова,
А в них і зерно і полові.
Без рішень так і розійшлись,
З метою ще зійтись колись.
І мабуть сходяться ще й досі,
А Рідний Край і жде і просить
Від „патріотів” допомоги
На лютий бій до перемоги!

Було раз так:
Зібрались лебідь, щука й рак ...

**

Із Поезій Гр. Шумливого

ІЗ ЦИКЛЮ „МАНДРІВКА”

1.

Між диким галасом безгласний
Іду задуманий, мандрую
І кожний відгук серця власний
На дні душі своєї чую.

Іду чужинець між чужими
Без слова ласки і привіту ...
Де ваші співи жерували?
Де ясне сяйво того світу?

Іду повільно, супокійно
І чую кроки всім нечутні
І марю в серці безнадійно
Про ясні й тихі дні майбутні.

І серце вірить і не вірить,
Що прийде щастя довгожданне ...
А хтось за мною кроки мірить —
Пройде помимо й не погляне.

А дні приходять і відходять
Повільно, сіро, монотонно, —
Неначе чорні тіні бродять
В понурі нічку безгомонно.

Так я іду в німій задумі
І в mrіях довгий шлях верстаю ...

Чи прийде хто в гучному шумі
І кине визов?!... Жду й не знаю!

2.

Чому так дивиця безумно
В бездонну пропасть моїх днів?
А ти чужа! Мені так сумно!
Я вже зітлів, до тла згорів!

Скажи, скажи-бо, звідкіля ти,
Де початок, де твій кінець
Звідкіль для мене принесла ти
Терновий, страдницький вінець?
Чому мовчиш? Я меч двосічний
До рук своїх твердих візьму
І завоюю спокій вічний
І прожену тебе в пітьму!

3.

Я йду та так, немов знімаюсь,
Як янгол в сяйві злотих смуг ...
З проміннями дитинно граюсь
І лину легко — ясний дух

А в серці тихо безгоміння ...
Зо мною смуток — добрий друг ...
І грає сонячне проміння
І звук найтихший ловить слух.

Проходжу попри стиглі ниви . . .
 Вітрець на хвилечку ущух . . .
 Іржуть десь коні карогриві
 І чорну скибу крає плуг.

Пташки збирають спіле зерно, —
 У полі гомін, туркіт, крик . . . —
 Куди, куди свій крок поверне
 І де спочине мандрівник?

4.

Півсонний я іду . . . блукав . . .
 — У снах чужа мені земля! —
 Іду, мов тінь, чогось шукаю . . .
 — Блакитна туга журавля! . . .

Іду чужий поміж чужими
 Без слова ласки, привітань
 Один із снами золотими
 І з духом тихих поривань.

Іду таємними шляхами
 У сяйві ясних, світних смуг . . .
 Де ці таємні Диво - брами
 І хто в мандрівці сій мій друг?

Ніхто! У вічності почата
 Душа на своє лоно йде . . .
 Далекий гомін щастя — света,
 Далеке царство золоте . . .

**

ПОВОРОТ

Я йду до вас. Прийміть, пустіть мене,
 Прийміть мене, як свого друга — брата!
 Хай з вас ніхто не прожене мене
 Туди, де раз душа була розпята!

Я осторонь стояв від вас колись
 І вірив власним болям і терпінням;
 Ми, наче дві дороги, розійшлися
 Без жалю, сліз гірких, без голосіння.

Я вас не знов, хоч ваша чиста кров
 Струмком живить струйтесь в моїм тілі;
 Я був чужий вам, я від вас тікав
 Ловить у нетрах ночі мари білі.

І там, блукаючи мов дух в пітьмах,
 Я все згубив, згубив себе самого!
 Згубив, колись ще вимріяний, шлях
 В літах спокою серця молодого.

Впустіть мене! Як Марнотравний Син
 Я знов до вас вертаюся, брати,
 З країв далеких і німих пустинь.
 Нехай буде одно: і „я” і „ти”!

Я йду до вас, пустіть мене,
 Прийміть мене, як свого друга - брата;
 Хай з вас ніхто не прожене мене
 Туди, де раз була душа розпята!

ЗАКЛИК

Ранні зорі златом грають,
 Голубіють небеса,
 Гай, ліси, поля співають,
 В квітах перли, блиски сипле чар - роса.

Розшумілося колосся,
 Загуторив мрійно ліс,
 Сонце в гору піднялося,
 Битим шляхом вітрець куряву поніс.

Гомін, галас грає гучно,
 Птаство струсилося зі сну;
 Орли злинули бундючно,
 Близче сонця полетіли, в даль ясну.

Ось завів вітрець розмову
 Тиху з житом і вівсом, —
 Нишком шепне чуле слово
 То закрутить сизим димом над селом:

Гей мандрівники, зо мною!
 Заспокіймо спрагу, біль,
 Не печальмося журбою,
 Пиймо свіжість, ранній запах стиглих
 піль!

ВЕЧІРНІ МРІЇ

На ганку в тінях винограду
 В спокійний вечір весняний
 В якімсь кутку самотній сяду
 І воскрешаю образ твій.

З віконця бренька мандоліна
 І ллеться звуків цілий рій;
 Біжить за зміною все зміна
 І тоне в тиші чарівній.

Немов у сні я жмурю очі
 І, як учений чародій,
 Із лона зоряної ночі
 Я викликав образ твій.

**

ПРОЩАННЯ

(Уривок із ненадрукованої поеми).
 Ось і пічнеться дія, бо лаштунки
 На сцені вже готові давно —
 Зібрах герой мій свої скромні клунки,
 А в них усе, що мав — ціле майнно. —
 Та щиро попрощав свою родину
 Й пустився геть на мандри у чужину.

Стояв тихенький і погідний вечір,
 На небі моргало намисто зір;
 Мій Мирослав взяв клуночки на плечі,
 Поглянув довкруги — і вздовж і вище —
 Та твердо й певно він направив кроки
 На зустріч долі дивній та жорстокій.

Вже вийшов за село і перші гони
В німій задумі мовчки проминув,
Аж ось озвалися вечірні дзвони,
А їхній звук повітрям сколихнув.
Тут Мирослава оглянувся тристожно
І шапку зняв поважно і на божко.

— Прощай, прощай, мое село родинне!
Прощай — не знаю — може і навік!
Ось тут я ще з маленької дитини
Кожати, жити й мріяти привик;
Ось тут минали дні мої роскішні,
Невинні щастям, вчинками негрішні.

Ось тут я слухати любив безмірно,
Як Все світ казку дивну шептав
І як під тихим леготом покірно
Хилився очерет на сонний став,
І як шуміли тихі верби,
А їхні тіні, мов таємні герби,

Стелилися по плесі водяному
Покірно, мовчки, як німі раби;
Ось тут почув: перший рокіт грому,
Ось тут зазнав я перший стиск журби,
Ось тут я поринав у світ задуми
І чув глибоких дум небесні шуми.

Тут перший раз прийшло до мене в гості
Кохання юне, чисте та святе,
Ось тут зложить я думав свої кости —
Та доля люта геть мене мете
Немов пожовклив лист, немов пилину
В далекий світ, в незнаную чужину.

Прощай! — І свій останній погляд кинув
На сонний став, на тихі хатинки,
Надів повагом шапку і хвилину
Постояв ще, а потім крок меткий
На шлях новий уде висено направив,
Хоч найдорожче все в селі заставив.

З Конференції в Квебеку.
В середині през. Рузвелт і прем. Чорчил

Шиття і ручні роботи є більше важні тепер ніж передтим

В воєннім часі жінки мусять найти нові способи ощадності, в дома і певно одним з тих способів є роблення річей для себе самих. Багато з нас вчаться робити щось що є конечним, і потім находимо що це знання є пожиточним і що робота приносить нам багато радості. Є це особливо правдивим у шиттю і вишиванню. Дістаємо дуже гарні нагороди за час ужитий до такої роботи. Історія шиття і вишивок є дуже інтересна. В більшості ми уживаємо до шиття бавовняних ниток і їх виріб у шпульках є не лише інтересним але й важним.

Зразу бавовну уживано лише до тканин. Багато літ минуло від перших простих способів прядіння й ткання бавовни до розвитку машин, які могли виробляти нитки досить міцні і гладкі до шиття.

В початках вісімнадцятого століття прийшла індустріальна революція, яку називають борбою між працею рук а працею машин. Машини до прядіння вироблено між 1738 і 1785. Великі соціальні зміни мали місце, коли ці винаходи зробили можливим добрий виріб бавовняних ниток.

Коли Наполеон Бонапарте видав свій декрет з Берліну, то імпорт шовку до Великої Британії прикоротився. Британія потребувала шовку ща петлі до своїх ткальень і Джеймс Кларк та його брат Петрик, котрі виробляли шалі в Скотландії, уліпшили бавовняні нитки на ту ціль. Скоро показалося, що ті нитки надавалися до шиття. Тоді промисл виробу шалів приупав але зате зросла індустрія виробу бавовняних ниток. Так Пейслі в Скотландії стало найбільшим центром того промислу.

Зразу нитки виходили в жмутках і жінки навивали собі з них галки. Потім показалося, що вони воліли мати їх навинені на шпульках. За це платилося одного цента більше, але той цент звертали, коли дістали назад порожню шпульку. Вкоротці зачали виробляти нитки ріжної величини.

Кілька літ пізніше Джеймс Кларк за-

інтересувався нитками. Він походив з ткацької родини в Пейслі. Він зачав виробляти Ковтс нитки в Фергуслі в Скотландії і в 1826 його два сини Пітер і Джеймс перебрали бизнес фірми як Дж. і П. Ковтс. Поступенно Ковтс і Кларк нитки стали славними в багатьох краях. До 1846 вони уживалися майже виключно до ручного шиття. Потреба практичних і добрих ниток до машинки прискорила їх виріб у всіх популярних величинах.

В модернім виробі ниток є багато крохів. Нитки виходять міцні і тривалі. Щоб це запевнити, нагляд над їх виробом мають досвідчені експерти. Бавовна приходить в великих пакунках. Її треба вичистити і перебрати кілька разів, щоби лише найдовші волокна лишились. Та бавовна переходить через ріжні машини зразу у формі шнурка, котрий стає щораз тоншим аж накінець виходить поєдинчою ниткою. Машини прядуть нитки ріжної грубости, скручуючи два або більше волокон в одну нитку. Нитки ті піддають хемічному біленню. В цім процесі нитки збігаються і стають міцніші. Також красять їх на ріжні кольори. Потім навивають на шпульки.

Треба близько шість місяців, щоби звій бавовни переробити на шпульки ниток. Якість відграє притім велику роль, бо шпулька ниток гіршої якості може зруйнувати коштовну матерію, а шите ними одіння не послужилоб так довго як звичайно. Також нема нічого гіршого як пробувати шити бідними нитками чи ручно чи на машинці. З досвідом поверх одного століття фабриканти ниток Дж. і П. Ковтс „Чейн“ і Кларк „Анкор“ ниток є дійсно горді з свого виробу. Кожна шпулька ниток є взірцева щодо сили, гладкості, еластичності і рівності. Коли подумаємо, скільки то одіння ми носимо так довгий час, яке є шите нитками, які тримають його так добре при купі. Щоб ми робили без ниток?

Інтересно буде притім згадати про велику роль, яку відграють кольорові нитки в нашім оденнім життю. В кожнім

краю жінки довели штуку вишивання до високого степеня. На драперіях, столowych обрусах, на одінню, ручні вишивки виказують красу і характер. Вишивки селян є славні по цілім світі за їх милі десені і красу. Нитки до вишивання задержують свій кольор і не линяють ні від сонця ні від прання. Ці славні волічкі називаються Кларкс Анакор Бренд „Стрендед Коттон”, і „Коттон і Бродер”, Пирл Коттон, ітд., і можна їх купити скрізь в Канаді.

Ми є певні, що будете заінтересовані з книжках, які компанія радо вам пішле. В них є вказівки як робити многі річі для

дому, для родини або для приятелів. Тепер жінки багато шиють і вишивають. Це заощаджує купна. Ці книжки коштують дуже а дуже мало. Напишіть до нас — адресуючи:

**CANADIAN SPOOL COTTON COMPANY,
Box 519, Montreal, Que.**

І памятайте, коли купуєте нитки — котон, мерсерайзд або шовк — кажіть Ковтс „Чейн” прошу — а на вишивки, плетення, гачковання, цировання або направки кажіть КЛАРКС „АНКОР”. Робіть так а будете завсігди певні якнайліпшої якости і результатів.

Про Олександра Великого

Олександр Великий, старинний цар Македонії, жив тому дві тисячі двісті літ. За молоду вчив його славний мудрець Аристотель. Олександр вславився величими перемогами. Рушив зного малого краю і здобув Малу Азію, Сирію, Єгипет, Вавилонію, Персію та дійшов аж до ріки Інду в Азії. Відзначився не тільки відвагою й воєнним хистом, але й справедливістю та шляхотністю духа. Над усе не любив зрадників і карав смертью на віть тих, що зрадили своїх і перейшли на його сторону, себто ділали в його користь. Знав, що зрадникові ніхто не може вірити. Вмер у молодім віці, маючи 34 роки. По його смерті його величезна держава розпалася. Це один з найславніших полководців світа; в новітніх часах дорівняв йому тільки Наполеон.

Про культуру й шляхотну вдачу Олександра свідчать такі пригоди:

Похоронивши короля Дарія, оженився з його дочкою, Сатирою. На весільнім пирі було тисяч гостей, а всі пили з золотих чащ. Знагоди свого шлюбу Олександр повіддавав усі довги своїх вояків і їх родин, на що видав суму, що рівнялась більше десяти міліонів доларів.

В одній битві здобув ворожий табор з величезним майном. Всю добичу роздав своїм генералам. Тоді один з них запитав:

- Царю, а що лишиш собі?
- Надію! — відповів Олександр.
- Отже і я лишу собі надію, а своєї частки не візьму! — відповів той генерал.

Від тоді Олександр цьому генералові найбільше довіряв.

В іншій битві здобув знов табор і між іншим майном знайшли там велику золоту скриню, повну золота й дорогих каменів. Олександр казав викинути те все, зі скрині й роздав воякам, а порожню скриню залишив собі і возив у ній тільки книжку „Іліада” (де грецький поет Гомер описав героїчні битви за місто Трою в Малій Азії). Цю книжку цінив вище усіх скарбів світа.

Раз, ще на початку війни з Персією, той сам перський король Дарій прислав свого посла до Олександра з таким предложением: Дам тобі частину свого краю, віддам за тебе свою дочку і дам тобі 10 тисяч таланів сріблом, тільки жий зі мною в згоді.

— Що робити? — запитав Олександр свого генерала Парметона.

— Я взяв би, бувши тобою!... — сказав Парметон.

— І я взяਬи, бувши тобою!... — відповів Олександр і відкинув предложення Дарія, бо він знат, що і так здобуде собі цілу Персію і ожениться з дочкою Дарія. І так потім сталося.

БАТЬКИ І ДІТИ

Батько більше дбає про десятеро дітей, ніж десятеро дітей про батька.

Дітей не треба чути, їх треба бачити.

Діти мають великі уха і довгі язики.

Дитина в дома є джерелом радості.

Ніхто не любить, коли чужа дитина плаче.

Хто буде з вовками приятелювати, той навчиться вити по вовчому.

ТУРБУЄ ВАС ЗАПІР?

Дістаньте пільгу в цей простий приємний спосіб!

15ц. і 35ц.

У ВСІХ АПТИКАРІВ

або поштою від

UKRAINIAN BOOKSELLERS
& PUBLISHERS, LTD.

660 Main Street - Winnipeg, Man.
10168-101st St. Edmonton, Alta.
138 W. Hastings St. Vancouver, B. C.

EX-LAX є приємним, успішним модерним способом брати средство на розвільнення.

EX-LAX має смак розкішної чоколяди. Він ділає основно й є певним, однак лагідним в своїм діланню. Дає результати — без напруження й силування. EX-LAX є улюбленим средством на розвільнення для міліонів людей — так само добрий для молодих як і для дорослих.

Спробуйте EX-LAX слідуючого разу, коли будете потребувати щось на розвільнення.

EX-LAX
THE ORIGINAL CHOCOLATED LAXATIVE

ВКАЗІВКИ

• Беріть EX-LAX радше прямо перед спанням. Відповідна доза приведе вам лагідну пільгу.

Слідуйте за цими вказівками. Для дорослих: звичайна доза — одна табличка. Якщо ваша система є вперта — дві таблички. Коли средства на розвільнення зрушують вас легко — $\frac{1}{2}$ таблички.

Звичайна доза для дітей понижче 12 років — $\frac{1}{2}$ таблички. Коли система дитини є вперта — одна табличка. Якщо легко зрушується, $\frac{1}{4}$ таблички.

**СТЕРЕЖІТЬСЯ ІМІТАЦІЙ!
— Є ЛІШЕНЬ ОДИН ПРАВДИВИЙ EX-LAX!**

EX-LAX продається у всіх аптеках в пуделках по 15ц. і 35ц. Як всі інші добрі речі, пробують його підробляти. Коли стараються вмовити вам щось іншого на місце EX-LAX, говорячи що то є "таксамо добрe" — не приймайте того! Щоби запевнитися, що дістаете правдивий EX-LAX, візьміть з собою порожнє пуделко до аптеки і скажіть, що такого а не іншого средства потребуєте.

EX-LAX

THE ORIGINAL CHOCOLATED LAXATIVE

Продается у всіх аптекарів. Питайте за безоплатною пробкою, адресуйте:
EX-LAX LIMITED — MONTREAL

Гю Де Мопасан

Аллюма

I.

Раз якось один із моїх приятелів сказав мені: Як би ти під час своєї подорожі по Альжирі попав часом в околиці Бордж-Еббаба, то відвідай моєго старого друга Обалля, що живе там як кольоніст.

Я забув уже був ім'я Обалля та назву Еббаба і навіть на думку не приходив мені ніколи цей кольоніст, коли ось одного дня я познайомився з ним зовсім випадково.

Від місяця я швидався пішки по цілій величавій околиці, що простягається від Альжиру по Шершель, Орієансвіль та Тіярет. Вона рівночасно і лісиста і пустинна, велична але і захищена. Попадаються там між двома горами глибокі, смерекові ліси, попротинані глибокими яругами, якими зимою спадають рвучі потоки. Величезні дерева, повалені наполерек провалля, творять мости для Арабів, а також для ліян, що обвиваються довкола мертвих пнів та украшують їх новим життям. У диких закрутках гір є нетрі повні дикої краси та плоскі береги струмочків, зарослі пречудно-гарнimi оліандрами.

Але найкращі спомини з цієї подорожі осталися в моїй душі пополудневі прогулянки трохи лісистими дорогами, по цих хвилях горбів, з яких пануємо над безмежним, хвилястим, рудавим простором, що тягнеться від ясно-блакитного моря ген аж до пасма гір Уарсені, де високі вершини вкриті лісом кедрів Тенієт-ел-Гааду.

Того дня я заблукав. Я видрапався на один верх, з якого побачив понад рядом горбів довгу площину Мітідії, а за собою, на ґрунті іншого пасма в далекій, майже невидній далині дивний памятник, який називають: Гробівцем Християнки; це, як кажуть, могила одної родини Мавританських королів. Я сходив у долину в напрямку "полудня", а переді мною ген аж до гір, що на порозі пустині піднимали свої чола до ясного

неба, простягала трохи піднесена горбувата країна, рудаво споловілою відтінню, так мов би хто ці всі горби прикрив зішитими скірами левів. Денеде, поміж ними знімався якийсь вищий горбок стрімкий та жовтий, подібний до кошлатого горба верблюда.

Я йшов скорим, легким кроком, як то йдеться звичайно крутими стежками по узбічі гори. Ніщо не тяжить під час цього охочого ходу в різкому, височинному повітрі, ніщо не тяжить, ні тіло, ні серце, ні думки, ні навіть турботи. Цього дня я не відчував нічого з того, що гнить і мучить нас у житті, я відчував тільки радість цього збігання з гори. В далині побачив я арабський табор, брунатні, острокінчасті шатра, попричіплювані до землі як морські черепашки на прибережних скелях, або таки прості шаласи, хатки з галуззя, з яких звивався в гору сивий дим. Кругом бродили повільними кроками білі постаті: чоловіки або жінкі; дзвіночки черед неясно дзвеніли в вечірному повітрі.

Придорожні морви аж угиналися, обтяжені своїми пурпуровими овочами і обсипали їх на дорогу. Мали вигляд дерев-мучеників, з яких скапував крівавий піт, бо на кінці кожної галузки висіла червона ягода мов капля крові.

Земля довкола них була вкрита цим мученичим дощем, а нога роздавлюючи морви лишала на землі слід убийства. Цереходячи, я час до часу одним підскоком зривав найбільші достиглі з них і вів.

Усі долинки наповнялися тепер ясною імлою, яка підносилася поволі мов пара з боків вола; а над пасмом гір, що замикали овід на границі Сагари запалала вогниста заграва. Довгі пасмуги золота чергувалися з пасмугами крові, — і знову крові! кров і золото — ціла історія людства. А часом між ними отвіралася вузка щілинка — яснозеленавий лазур, такий до-безкраю далекий як мрія.

О, який я був далекий, який далекий

від усіх тих справ, від усіх тих людей, якими займаються по міських бульварах, який я був далекий також від себе самого, перемінившись в рід волокити без свідомості, без думки, перемінившись в одно тільки око, яке проходить мимо, яке бачить, яке любить спостерігати, який далекий а був навіть від моєї подорожі, про яку я більше не думав, бо з наближенням ночі я побачив, що я зблукався.

Тіни спливали на землю як хмаролім темряви і я не бачив перед собою нічого, лише безконечні гори. В одній долинці показалися шатра і я зійшов туди та спробував дати до пізнання першому стрічному Арабові, що шукаю шляху.

Чи він відгадав? Не знаю. Але він довго відповідав мені, а я — не второпав з того ні дрібки. Зневірений, рішився я вже був провести ніч, завинувши в ліжник, недалеко табору, коли причулося мені поміж словами, які вилітали з уст, Араба, якраз це слово Бордж-Еббаба.

Я повторив: — Бордж-Еббаба. — Так, так.

На це показав я йому два франки, цілій маєток. Він почав іти, а я за ним. Ох, довго я ішов так серед нічної пітьми за цею білою примарою, що бігла переді мною босими ногами по камінистих стежках, на яких я невпинно спотикався.

Аж ось показалося світло. Ми прибули перед двері білого дому, що був чимсь у роді малої фортеці, з простими мурами і без надвірних вікон. Я застукав, в середині забрехали собаки. Хтось запитав по французьки: „Хто там?”

Я відповів:

— Чи це тут мешкає пан Обаль?

— Так.

Двері відчинилися і я стояв напроти самого пана Обалля, кремезного, русявого чоловіка, в капцях, з люлькою в зубах, з видом добродушного силача.

Я сказав своє прізвище; він простяг до мене обидві руки зі словами: „Будьте як у себе дома, пане.”

Чверть години пізніше я напихався обідом, сидячи проти моєго господаря, який пакав дальше свою люльку.

Я знов його історію. Прогайнувавши багато грошей із жінками, він за останки майна купив землю в Альжирі і засадив виноградники.

Виноград удавався гарно; пан Обаль був щасливий та мав спокійний вигляд задоволеного чоловіка. Я не міг зрозуміти

Дістаньте
ПРАВДИ ВУ
Пільгу як є
Запір!

Не зважайте вини на свій вік за то умучене на-пів живе почування. Ввійдіть корінь ліха — запір, цю часто непідоцірую умовину відповідальну за багато щоденних наших слабостей. Ужийте BEECHAM'S PILLS сейчас для ефективної і побажаної пільги. BEECHAM'S лагідно помагають природі до скорого вичищення і регулювання вашої системи. Чисто ярина BEECHAM'S PILLS є певні і легкі до уживання в все лагідні у своїй акції. Купіть пуделько нині — 25д. і 50ц.

Без Каломелю
Без Фенолф-
талеїни
Без Остріх
Солей
Чисто Ярина
Складники

BEECHAM'S LAXATIVE
PILLS

міти, як цей Парижанин, цей гуляка зміг звикнути до одноманітного життя, в цій пустці і запитав його про це.

— Як довго ви вже тут?

— Дев'ять літ.

— І вас не мучить нестерпна нудьга?

— Ні, до цього краю чоловік звикає, а потім кінчить тим, що й полюбити його. Ви не повірили, як цей край притягає до себе людей завдяки цілій масі наших малих, звір'ячих інстинктів, яких ми в собі не знаємо. Ми привязуємося до нього спершу нашими змислами, яким він дає таємні, для нас не зрозумілі вдovolenня. Повітря та підсоння, мимоволі, здобувають собі наше тіло, а веселе світло, яким усе довкола залите, легким коштом удержане нашого духа в ясному, задоволеному настрою. Воно вливається в нас як повінь, безустанно, через наші очі і неправду можна сказати, що воно обмиває всі темні закутки душі.

— Але жінки?

— Ах!.. цього бракує трохи.

— Тільки трохи?

— Мій Боже, так... трохи. Бо завжди,

навіть серед тубильців, можна знайти добрих людей, які пам'ятають про ночі бідного Румі (европеєць).

Він звернувся до Араба, що обслугував мене. Це був дужий, брунатний парень, з під його турбана блискали чорні очі.

— Вийди, Могамеде, я закличу тебе, як будеш мені потрібний.

Потім до мене:

— Він розуміє про французьки, а я хочу оповісти вам історію, в якій він грає важну роль.

Араб вийшов і він почав оповідати:

Я був тут ужеколо чотирьох років. Ще не цілком був урядився в цьому краю, якого мовою почав тільки з трудом говорити і мусів, щоб не зірвати цілком з моїми пристрастями, які зрештою були для мене фатальними, робити час до часу кількадніві подорожі до Альжиру.

Я купив собі цю фарму, цей бордж, давню, укріплену станицю, віддалену на кілька сот метрів від табору тубильців, яких уживаю до моїх робіт. Серед цього племени, що є відламом народу Уляд-Таджа, я вибрал собі, прибувши сюди, парубка до моєї особистої послуги, цього якраз, що ви мачили, Могамеда бен Лямара, який в короткому часі надзвичайно до мене привязався. Тому що він не привик спати в хаті, розіпняв собі своє шатро о кілька кроків від дверей, так щоб я міг завжди закликати його зі свого вікна.

Мое життя — ви уявляєте собі його? Цілий день, я наглядав над підготовкою землі та над плянтаціями, полював трохи, ходив зі старшинами сусідніх станиць на обід, або вони приходили обідати до мене.

Раз вечером, з початком літа, по повороті з обходу моїх земель я, потребуючи на щось Могамеда, замість покликати його, вийшов до його намету. Це случалося мені дуже часто.

На одному з цих великих, червоних ліжників з довгої вовни Джебель-Амура, грубому і мягкому як матерац спала якась жінка, якась дівчина; піднесені рамена скрещені на очах. Її біле тіло, що ясніло своєю білістю у смузі світла споза відхиленої завіси, видалося мені одним з найсовершенніших зразків людської раси, які я коли бачив. Жінки скрізь тут гарні, поставні, з рідкою гармонією рис і ліній.

Трохи збентежений, а опустив назад край занавісі і пішов до себе в хату.

Люблю жіноцтво! Ця візія близькавкою проняла мене й кинула в жагу, відновлюючи в моїх жилах той колишній страшний шал, якому завдячує та, що я тут. Було горячо, це було в липні, і я провів майже цілу ніч при мойому вікні, з очима на темній плямі, якою лягало на землю шатро Магомеда.

Коли на другий день, він увійшов у мою кімнату, я уважно подивився йому прямо в обличчя, і він схилив голову як чоловік збентежений і винуватий. Чи він відгадував, що я знаю усе?

Я запитав його різко:

— То ти жонатий, Могамеде?

Я бачив, як він почевонів. Пролепетав:

— Ні, „муссе.”

Я наставав завжди, щоби він говорив по французьки, а мені давав лекції арабського, і з цього витворювалася часто мова посередна, якнайбільше заплутана.

Я знову:

— Отже чому у тебе є жінка?

Він пробурмотів:

— Він є полуудня.

— Ах! вона з полуудня. Це не вияснюю мені, того, в який спосіб знайшлася вона у твоєму шатрі.

Місто відповіді на мое питання, він сказав:

— Він дуже гарний.

Признаюся, що цілий день хвилював мене цей настирливий спомин арабської дівчини; а повертаючи в обідню пору до дому, я мав велику охоту знову заглянути у шатро Могамеда. Вечером він обслугував мене як щодня, снуочися довкола мене з незворушним виглядом і я кілька разів здергував себе, щоби не запитати, чи довго ще він заховає під своїм дахом зі шкіри верблюда цю дівчину з полуудня, яка „є дуже гарна.”

Коло девятої години я вийшов з хати, щоби зачерпнути свіжого повітря і поблукати трохи оподалік стіжка з брунатного полотна, крізь яке я бачив ясну плямку світла.

Потім я віддалився, щоби часом Могамед не побачив мене недалеко свого мешкання.

Коли я вертав годину пізніше, я побачив виразно у шатрі його профіль. Тоді я витягнув мій ключ з кишені і ввійшов до борду, в якому спали, окрім мене, мій інтендант, два робітники з

Франції і стара кухарка, привезена з Альжиру.

Я вийшов моїми сходами на гору і здивувався дуже, помітивши нараз смугу світла під моїми дверми. Отворив їх і побачив напроти себе дівчину з видом ідола, сидячу на кріслі коло стола, на якому горіла воскова свічка. Була прикрашена всіми тими срібними цячками, що їх носять жінки полудня на ногах, на раменах, на ший і навіть на череві. Її очі, збільшені кголем, кидали на мене довгий погляд; а чотири малі, голубі знаки, ніжно татуовані на тілі, зоріли на її чолі, лицах і бороді. Її рамена, пристроєні нараменниками, спочивали на стегнах, прикритих, спадаючим з плечий, родом жебби (шаль), в яку вона була одіта.

Коли побачила мене, встала і стояла так переді мною, вкрита своїми дикими дорогоцінностями, в поставі гордого підданства.

— Що ти робиш тут? спитав я її по арабськи.

— Я тут, бо мені приказано сюди прийти.

— Хто приказав тобі?

— Могамед.

— Добре. Сідай.

Вона сіла.

Її обличча було дивне, правильне, ніжне, трохи звіряче, притім містичне, як обличча Будди. Уста мясисті, повні розквітлої, червоної крові, як ціле її тіло, зраджували легку домішку чорної раси, хоч руки та рамена були непорочної біlinи.

Я почав питати її між іншим про її походження, як прибула в цей край, яке їх відношення з Могамедом. Але вона відповідала мені лише на питання, які найменше цікавили мене і я ніяк не міг довідатися, чому вона сюди прибула, з яким наміром, на чий приказ, як довго тут та що зайдло між нею і моїм слугою.

Вона була ядерна, гнутика і здорована як звір, з видом, рухами, грацією і навіть мов би запахом газелі, що давало мені відчути в її цілунках рідку, незнану насолоду, чужу моїм змислам як смак тропікального овочу.

Я хотів відіслати її, думаючи, що вона вийде так само, як прийшла сюди.

Але вона, як тільки зрозуміла мій на-мір, пробурмотіла:

По 15 Літах Астми і Хронічного Бронхіту 79-літній Фармер Находить Пільгу

Ніколи Не Терпить на Простуду

“Около 15 років тому я почав сопіти, тяжко дихати, кашляти і задихуватись ізза хронічного бронхіту і астми, спричинені мабуть порошницею при молоченню,” пише п. Алберт Дейвіс, Гантсвіл, Онт. “Я пробував різних тріментів, з яких жаден не був багато корисний доки я не спробував Templeton's RAZ-MAN. Я побачив що RAZ-MAN дав мені таку полекішу, якої я ніколи не зазнав передше, і дійсно я не маю вже клопоту з астмою тепер взагалі.

“Я беру дозу RAZ-MAN кожного вечора перед спанням з горячим напітком і з деякою пекускою,” п. Дейвіс продовжує, “і не зауважую ніколи якихсь симптомів астми. Що більше, я не дістаю застуди як це бувало.”

“Маючи 79 літ, я уважаю це за велике благословенство що я нашов средство, яке звільняє мене від бронхіальних атаків, які спричинювали стільки терпіння і заразом від перестуд, які в минулих літах так мучили мене,” кінчить п. Дейвіс.

Для полекіші від тяжкої Астми і Літньої Горячки; і від умучуючого кашлю хронічного Бронхіту, пробуйте Templeton's RAZ-MAN уживаного тисячами по цілій Канаді. Радійте своєю працею, радійте своїм відпочинком — дістаньте правдиву пільгу при допомозі RAZ-MAN. 50ц, \$1 у аптекарів, загальних скленах.

R-4

— Якщо ти мене проженеш, то де я дінуся тепер? Я мусіти-му хіба сплати на землі, в нючі.

Я сказав їй:

— Хочу бути добрим для тебе. Буду гарно обходитися з тобою, щоби ти не була нещасливою, але хочу знати, хто ти є і звідкіля ти?

Вона зрозуміла, що треба говорити й оповідали мені свою історію, чи взагалі якусь історію, бо вона, розуміється, брехала від початку до кінця, як брешуть усі Араби, завжди, чи є потреба, чи нема.

Це одна з найбільше дивоглядних і найбільше незрозумілих рис характеру туземців: брехня. Ці люди, які зрослися з ісламізмом так, що він став частиною їхнього духа, що він надав форму їх інстинктам, що він морально відрізнив їх від інших, як колір скіри відрізнює негра від білого, ці люди є брехунами до шпілку кости, в такій мірі, що ніколи не можна вірити в їх слова. Чи може причина цього лежить у їх релігії? Я не знаю. Треба зжитися з ними, щоби пізнати, як дуже брехня стала частиною самої їх істоти, їх серця, їх душі, перемінилася в

них у рід другої вдачі, в життєву конечність.

Отже вона оповіла мені, що є донькою каїда Улед Сіді Шейків і його жінки, пірваної ним під час одного розбійничого нападу на Туарежів. Ця жінка мусіла бути чорною невільницею, або щонайменше походила з першого схрещення крові арабської і муринської.

Нічо зрештою не вказувало на це її походження. Вона належала до гарної раси полудня, білої та стрункої, якої ніжне обличча, начеркнене прямими, скромними лініями, як голова індійської ікони.

Про її правдиве життя я не знов нічого певного. Вона оповіла мені незвязлі подробиці, які немов би випадково виринали в її неупорядкованій памяті; а до них докидала найвні уваги, цілу візю кочовничого життя, зроджену в головці вивірки, що скакала з шатра до шатра, з тaborу до тaborу, з племени до племени.

І це все було висказане зі строгим обличчям, що його завжди заховує цей удрапований народ, з мінами сплітуючого божка, із трохи комічною повагою.

Коли вона скінчила, я побачив, що нічого не затямив з цієї довгої історії, повної незначних пригод, призбираних в її легкому мізку, і я спітав себе, чи не надула вона мене дуже просто цим пуститим, а серіозним базіканням, яке нічого не сказало мені про неї, ані про юодну подію з її життя.

І мені прийшла до голови думка про цей побідженний народ, серед якого ми розбиваємо табори, або краще, який розбиває табори серед нас, якого мовою ми починаємо вже говорити, якого ми бачимо щодня, як живе під прозірчастим полотном своїх шатер, якому ми накидаємо наші закони, наші права, наші звичаї, а якого ми не знаємо цілком а цілком, чуєте, так як би ми не були тут і від більше як шісдесяти літ не приглядалися виключно їм. Ми не знаємо про те, що діється під цим шаласом із галузя і під цим малим стіжком із полотна, причіпленим до землі паликами, на 20 метрів від наших дверей, як не знаємо, що роблять, що думають і чим є ці, так звані, цівілізовані Араби по мавританських домах Альжиру. Поза побіленим муром, на долівці свого міського мешкання, за перегородою з галузя у шаласі, або за тонкою, брунатною занавісовою зі скір верблюда, яку розвіває ві-

тер живуть вони біля нас, незнані, таємничі, брехливі, скриті, покірливі, послухні, усміхні, незбагнуті. А я вам скажу, що приглядаючися здалека моїм далековидом сусідному таборові, а маю вражіння, що вони мають ріжні повіря, обряди, тисячі звичаїв ще нами не знаних, навіть не підозріваних! Ніколи, маєтъ, ніякій силовою побідженій народ не зумів так цілковито вирватися з під дійсного панування, з під морального впливу і з під завзятих але безуспішних дослідів побідника.

Тепер я відчув нараз так виразно, як ще ніколи не відчував, цю непереможну, таємну перегородку, кинену непонятною природою між людські раси, ту перегороду, яка стала між цією арабською дівчиною і мною.

І думаючи про це вперше, я запитав її:

— Як ти називаєшся?

Хвилину вона сиділа без слова і я видів, як вона здрігнулася, немов пригадала, що я був тут, зараз коло неї. І тоді по її, піднесених на мене очах, я відгадав, що ця хвилина вистарчила, щоби спровадити на неї сонність, таку непобориму, нагальну, майже обезсильнюючу, як усе те, що опановує капризні змисли жінок.

Вона відповіла віднекочу, стримуючи позіхання в устах:

— Аллюма.

— Хочеш мешкати в моїому домі?

— Так, з охотою!

— Я дам тобі окрему кімнату і жінку до обслуги.

— Ти добрий і я буду тобі вдячна.

— Але, якщо ти не будеш добре вестися, то я прожену тебе звідсіля.

— Я робити-му все, що ти будеш жадати від мене.

Вона взяла мою руку і поцілуvala на знак піддання.

Увійшов Могамед, несучи тацу зі сніданням. Я сказав йому:

— Аллюма буде мешкати тут. Ти порозістелюєш килими в кімнаті, при кінці коридору та скажеш прийти сюди жінці Абд-ель-Кадер-ель-Гадара, щоби обслугувала її.

— Так муссе.

Це було все.

Годину пізніше, моя гарна Арабка мешкала вже у призначенні для неї, великий, ясний кімнаті; а коли я прийшов, щоби запевнитися, що все добре, вона, примилюючися, попросила мене, щоби я

HAMBLEY *Electric* CHICKS

A Successful Flock in 1945

WINNIPEG — BRANDON — PORTAGE — DAUPHIN
SWAN LAKE → BOISSEVAIN

прислав їй в дарунку шафу зі зеркалом. Я обіцяв, потім лишив її, скulenу на килимі ДжебельАмура, з папіроскою у устах. Розбалакалася зі старою Арабкою, яку я прислав їй, так, мовби вони зналися вже від літ.

II.

Один місяць я був дуже щасливий з нею і надзвичайно привязався до цього сотворіння, яке було з чужої раси, яке навіть часом казало мені вірити, що воно з якоїсь іншої породи, уроджене на сусідній планеті.

Я не любив її — ні — цих дівчат цього дівичого континенту не любиться. Між ними і нами, а навіть між ними і їх природними чоловіками, Арабами ніколи не прозябає маленька, синя цвітка країв півночі. Вони ще занадто близько до людської звірятості, вони мають занадто примітивне серце, замало витопчену змисловість, щоби могти збудити в наших душах егзальтацію почувань, яка є поезією любові. Нічо духового, ніяке захоплення думки не лучиться зі змисловим захопленням, яке викликають ці чарівні але порожні істоти.

А всетаки вони нас полоняють, вони нас притягають як інші, але інакше, менше завзято, менше жорстоко, менше бolioче.

Я не можу докладно висказати вам того, що я почував до неї. Я казав вам перед хвилиною, що цей край, ця пустинна Африка, без мистецтва, без усіх радостей культури здобуває собі малопомало наше тіло тихим а певним чаром, ніжністю повітря, незмінною красою світанків і вечерів, своїм роскішним світлом, усім тим блаженним вдоволенням, в якому купає всі наші органи. Так, так! Аллюма полонила собі мене в той самий спосіб, тисячу захоплюючих, тілесних, укритих принад, проймаючим чаром не своїх обіймів, бо її неактивність під тим оглядом була типово орієнタルною, але чаром своїх солодких розстань.

Я позволяв їй виходити і приходити цілком по вподобі і вона проводила що-

найменше кожне друге пополуднє у сусідньому таборі, серед жінок робітників-туземців. Також часто вона проводила цілий день, приглядаючися собі в зеркалі магоневої, шафи, яку я казав привести з Міляни. Подивляла себе з цілою свідомістю, стоячи перед великими, зеркальними дверима, де дуже уважно, з повагою слідила свої рухи. Ступала з головою трохи відхилено назад, щоби оцінити свої стегна та свої бедра, оберталася, віддалювалася, приближувалася, а потім, змучена вкінці тими рухами сідала на подушку й сиділа так напроти себе самої, з очима в очах, зі строгим обличчям, з душою затопленою в цій контемпляції.

Незадовго, я замітив, що вона виходить майже кожного дня після сніданку і що зникає цілковито аж до вечера.

Трохи неспокійний, я запитав Могамеда, чи він не знає, що вона робить під час цих довгих годин неприяvnosti. Він відповів зі спокоєм:

— Нé трівожся, скоро буде Рамадан. Вона мусить ходити на молитви.

Він також відався захопленим ізза побуту Аллюми в нашому домі, але ані разу я не підмітив між ними найменшого, трохи підозрілого знаку, ані разу вони не мали вигляду, мовби ховалися переді мною, перешіптувалися, або прикладалися.

Отже я приймав ситуацію такою, як вона була, не розуміючи її, і полішив усе часові, випадкові та життю.

Часто, скінчivши перегляд моїх земель, винниць та свіжих корчунків, робив я пішки велики проходи. Ви знаєте величаві ліси цієї частини Альжиру, ці майже непроходимі звори, де звалені ялици гатяті рвучі потоки, і ці малі олеандрові долинки, що з висоти гір виглядають як східні килими, простягнуті поздовж бігу струмків. Ви знаєте, що в цих лісах, у цих щедеях, куди, здавалосьби ніхто, ніколи не проник, ви кожної хвилини можете стрінути нараз сніжно білу капличку, в якій спочивають кости яко-

Вид Парижа кругом Брами Побіди.

гось побожного марабута, музулманського пустельника, відвідувану час від часу кількома вірними поклонниками, що приходять зі сусідної оселі з восковою свічкою в кишені, щоби запалити її на гробі святого.

Отже одного вечера, вертаючи до дому, я йшов попри одну з таких могамеданських каплиць і кинувши оком крізь завжди отворені двері, я побачив, як якась жінка молилася перед мощами.

Це була чудова картина, ця Арабка сидяча на землі в тій запущеній кімнаті, куди вітер гуляв свободно і звіав по кутках, тонкі, сухі шпильки, облетілі зі сосон, на жовті купи. — підійшов, щоби ліпше придивитися і пізнав Аллюму. Не завважила мене, ціла затоплена в почитанню святого; була переконанна, що вона сама тільки з ним і говорила півголосом, говорила до нього, розказуючи

угодникові Божому всі свої турботи. Часом замовкла на мить, щоби надуматися, щоби нагадати це, що ще мала сказати, щоби не забути нічого зі своєго засобу признань, а часом оживлялася, так як би він відповів їй, як би порадив їй зробити щось, чого вона дуже не хотіла, і проти чого боролася своїми доказами.

Я віддалився без щелесту, так як прийшов, і пішов до дому обідати.

Вечером я казав їй прийти до себе і вона ввійшла, якась затурбована, чого звичайно ніколи не було.

— Сядь собі тут, сказав я їй і показав на її звичайне місце, на отомані, коло мене.

Вона сіла, а коли я нахилився, щоби її поцілувати, живо відхилила голову.

Мене зачудувало це і я спітав:

— А це що такого?

— Це Рамадан, сказала.

Травлення - Важний Життєвий Процес

Нагла нестравність може повстати з переїдження або ужиття поживи, яка є тяжко стравна.

Однак хронічна нестравність постійна у вас, спричинюча безсонні ночі, болі голови, тілесні болі і пригноблення, є звичайно внаслідок повільної печінки і запору. Процес травлення є здережаний і організм є затроєний нагромадженими залишками.

Вживання Dr. Chase's Kidney-Liver Pills помагає в побудженню отяжілої печінки до акції, жовч допливає свободно до кишок, побуджуючи ті органи, і вкоротці все йде в порядку. Яка приемність мати радість вам зі своєї іди і почуватись, що не буде жадної невигоди опісля.

DR. CHASE'S KIDNEY PILLS

Я почав сміятися.

— Марабут заборонив тобі, щоби тебе цілував хтось під час Рамадану?

— Ах так, я Арабка, а ти Румі!

— Це бувби великий гріх?

— О, так!

— Отже ти не їла сьогодня нічого від ранку аж до заходу сонця?

— Ні, нічого.

— Але по заході сонця ти їла?

— Так.

— І це буде тревати так цілий місяць?

— Так, цілий місяць Рамадану.

Відповіла з переконанням:

Я удав розгніваного і заявив їй:

— Якщо так, то можеш провести його у своєї родини, цей Рамадан!

Вона вхопила мої руки і поклала собі їх на серце:

— Ах! не будь недобрим, я прошу тебе, ти побачиш якою ченою я буду. Ми проведемо Рамадан разом, добре? Я буду піклуватися тобою, пестити але не будь недобрим.

Я не міг вдергати себе, щоби не усміхнутися, такою була милою та смішною.

Годину пізніше, я якраз хотів був по-

ложитися до ліжка, хтось стукнув два рази до моїх дверей так легко, що я ледво дочув.

Я кликнув: „Увійдіть” і побачив Аллюму, що ввійшла, несучи перед собою велику тацию, наложену арабськими ласощами, цукрованими пиріжками присмаженими та начинюваними, і взагалі всіми дивовижними лакомінками туземців.

Засміялася, показуючи свої гарні зуби і повторила:

— Ми проведемо Рамадан разом.

Ви знаєте, що піст Рамадану зачинається з раннім світанком, а кінчиться з вечірною сутінню, коли око не розріжнює вже білої нитки від чорної і буває супроводжений кожного вечера малими, інтимними святами, на яких їдять аж до рана. Це має такий наслідок, що у туземців, мало п'єрестерігаючих набожність, Рамадан полягає на переміненню дня в ніч, а ночі в день. Але Аллюма йшла дальше у своїй вражливій совісти. Поклала тацию на килим, між намі обоями, взяла своїми довгими, тонкими

пальцями малу, поцукровану кульочку і вложила мені до уст зі словами:

— Це добре, їж!

Я зів легке тісточко, яке було знамените в смаку і спитав її:

— Це ти робила?

— Так, це я.

— Для мене?

— Для тебе.

— Щоби мені лекше було перенести Рамадан?

— Так, не будь недобрим! я буду приносити тобі такого щодня,

Літо проминуло, а було дуже горяче. Десь у перших днях осені я помітив, що Аллюма якась стурбована, розсіяна, байдужа до всего.

А одного вечера, коли я казав закликати її, не знайдено її цілком у кімнаті. Я думав, що вона зайшла в яку іншу кімнату і казав пошукати за нею. Але її не було; я отворив вікно і крикнув:

— Могамеде!

Голос чоловіка, що лежав під шатром, відповів:

— Так, муссе.

— Ти не знаєш, де є Аллюма?

— Ні, муссе — неможливо — Аллюми нема?

Кілька секунд пізніше, мій Араб увійшов до мене такий зворушений, що не панував цілком над собою. Він спитав:

— Аллюма пропала?

— Але так, Аллюми нема.

— Неможливо!

— Шукай, — наглив я його.

Він все ще стояв, щось пригадував собі, оглядався, не розумів нічого. Потім побіг у кімнату, де в орієнタルному безладі лежало порозкидане одіння Аллюми. Оглянув усе як жандарм, або радше вітряк як пес, а потім, знеможений довгим напруженням, прошептав зрезигновано:

— Пішов геть, він пішов геть!

Я настрашився, щоби її не сталося що, щоби не впала, або не обірвалася в яку пропасть і казав поставити на ноги всіх людей з табору, щоби шукали за нею, аж доки її не знайдуть.

Шукали цілу ніч, шукали на другий день, шукали цілий тиждень. Не знайдено ні найменшої познаки, яка вказувала на слід. Я терпів, мені не доставало її; мій дім видавався мені пустим, мое життя безцільним. Потім стали приходити до голови думки, що не давали мені спокою. Я боявся, що її пірвано, може

навіть замордовано. Але коли я щодня пробував питати Могамеда і ділитися з ним своїми трівожними здогадами, він завжди відповідав мені одно й те саме:

— Ні, він пішов геть.

Потім він додавав арабське слово „р'езале”, яке значить „газеля,” немов би хотів сказати, що вона бігла скоро і була далеко.

Три тижні минуло і я не сподівався вже побачити колинебудь мою арабку, коли одного ранку вбіг до мене Могамед з обличям розясненим радістю і залишив:

— Муссе, Аллюма вернув!

Я скочив із ліжка:

— Де вона?

— Бойтесь прийти! Там, під деревом! I він витягнув руку, показуючи мені крізь вікно біляву пляму під оливним деревом.

Я убрався і вийшов. Зближався до цього білого клубка, мов би киненого під покручений пень дерева, і пізнавав великі, чорні очі, татуовані зірки, високу, правильну стать дикої дівчини, що очарувала мене. I в міру як я наблизувався, якийсь нагальний гнів поривав мене, бажання бити, завдати їй біль, пімститися на ній.

Я кричав здалека:

— Ти де була?

Не відповіла нічого, а стояла непорушна, байдужа, мов би ледви жива, глуха на мою лютъ, готова на побої.

Тепер я стояв перед нею і вражений дивився на ганчіря, яке вкривало її, на сиві від пороху, пошарпані, брудні шматки шовку й сукна.

Підніс руку мов на собаку і повторяв:

— Ти де була?

Вона ледви чутно прошептала:

— Там.

— Де?

— В таборі.

— В якому таборі?

— В мойому.

— Чому ти пішла від мене?

Побачивши, що я не бю її, вона прийшла трохи до себе і говорила тихим голосом:

— Треба було... треба було... я не могла довше жити в домі.

Я побачив слізни в її очах і відразу піддався ніжності. Нахилився над нею і обертаючися, щоби сісти, увидів Могамеда, який з далека слідив за нами.

Я звернувся до неї вже дуже лагідно:

ПЕВНИЙ СПОСІБ ЩАДИТИ

Робіт вклади у Цертифікати Воєнної Ощадності регулярно. За кожні \$4, які Ви вкладаєте, Ви одержите \$5 в часі зрілості Ваших Цертифікатів. Певний вклад, піддержуваний Канадійським Урядом. Ми продаємо Цертифікати Воєнної Ощадності у всіх філіях.

The Royal Bank of Canada

Ваші Гроши Безпечні в Банку

— Отже скажи мені, чого ти пішла від мене?

Тоді вона оповіла мені, що вже від довшого часу відчувала у своїому серці кочівника непереможене бажання повернути під шатра, спати, бігати, качатися в піску, волочитися з чередами, з рівнини на рівнину, не чути над своєю головою, між золотими зорями неба і синіми зорями своєго обличчя нічого іншого лише тонку завісу подертої, по-латаного полотна, крізь яке видно кожний раз, як пробудиться в ночі, розсіяні вогнисті зернятка.

Дала мені це зрозуміти в словах простих, але сильних і таких правдивих, що я відчув, що вона не бреше. Мені стало жаль її і я спитав:

— Чому ж ти не сказала мені, що хочеш піти собі на якийсь час?

— Бо ти не дозволив би...

— Ти обіцяла би мені, що вернеш і я згодився.

— Ти неповірив би мені.

Побачила, що я не гніваюся, засміялася і додала:

— Ну бачиш, це вже скінчилося, я була у своїх, а тепер я тут. Мені треба було піти туди лише на кілька днів. Тепер я маю досить, це вже скінчилося, пройшло, загоїлося. Я прийшла назад, мене вже нічого не болить. Я дуже вдоволена. Ти не є недобрий.

— Ходи до дому, — сказав я їй.

Встала. Я взяв її за руку, за її ніжну руку з тонкими пальцями; і тріумфуючи у своєму лахміттю, під брязкання своїх нараменників, браслет, нашийників та бовтиць, вона ступала поважно до дому, де на нас чекав Могамед:

Заки ми війшли, я заявив їй:

— Аллюмо, кожний раз, як ти скочеш повернути до своїх, ти попереди мене і я дозволю тобі.

Не довіряла:

— Ти обіцяєш?

— Так, обіцяю.

— Я також обіцяю. Як колись одоліє мене туга — і вона величавим жестом поклала обі руки собі на чоло — то скажу тоді: „Мені треба йти туди” і ти позволиш мені піти.

Я відпровадив Аллюмо в її кімнату, а за нами йшов Могамед, який ніс воду, бо ще не було часу повідомити жінку Абд-ель-Кадер-ель Гадара про поворот її пані.

Увійшла, побачила шафу зі зеркалом і підбігла до нього з радісним обличчям, як підбігають до віднайденої матері. Хвилину гляділа на себе, а потім зкривила губи і сказала до зеркала трохи гнівним голосом:

— Стрівай, маю в шафі шовкове одіння. В одну мить буду гарною.

Я лишив її саму, щоби могла свободно понаніжитись.

Наше життя уложилося знову, як перед тим, а я все більше і більше піддавався дивному, чисто фізичному чарові тої дівчини, до якої я відчував рівночасно щось в ролі батьківської поблажливості.

Цілих шість місяців все було добре, потім я замітив, що вона знову стала нервовою, неспокійною, трохи сумною. Я запитав її одного дня:

— Може ти хочеш вернутися до своїх?

— Так, хочу.

— Ти боялася сказати мені це?

— Боялася.

— Іди, я позволяю.

Вхопила мої руки і поцілуvala їх, як це робила завжди в пориві вдячності, а на другий день вже її не було.

Вернула, як за першим разом, по яких трьох тижнях, таксамо обірвана, чорна від пороху та сонця, насичена кочовни-

чим життям, пустинею та свободою. На протязі двох літ ходила так чотири рази.

Я принимав її радо, без заздрості, бо у мене заздрість може зродитися тільки з любові, такої як ми це розуміємо. Певно, що колибув був я замітив, що вона зраджує мене, я мігби легко вбити її, але я вбивби її якось так, як з чистої ярости убивається неслухняну собаку. Я не відчував би тих мук, того страшного вогню, того несказаного горя, яким є заздрість півночі. Я сказав уже, що я вбивби її, як убивається неслухняну собаку! Я справді любив її, як любимо якесь надзвичайне створіння, собаку або коня, яких не мож нічим заступити.

Ви не можете уявити собі, яка велика прірва ділила часом наші душі, не зважаючи на те, що серця, запалившись, може інколи торкнулися взаємно. Вона була частиною моєго дому, моєго життя, вельми приемною звичкою, на якій мені залежало, а яка любила в мені тілесного чоловіка, того, що має лише очі та змисли.

Але одного ранку ввійшов до мене Могамед, якийсь змінений, з цим поглядом Арабів, який нагадує непевний погляд кота, що стоїть перед собакою.

Замітивши це, я зацікавився.

— Ов, що сталося?

— Аллюма пішов.

Я почав сміятися.

— Пішла? куди ж то?

— Пішов цілком, муссє.

— Як, пішла цілком?

— Так, муссе.

— Ти здурів, мій хлопче!

— Ні, муссе.

— Длячого ж пішла? Як? Нуж бо! Кажи!

Він стояв непорушно і не хотів говорити; потім, нараз найшов на нього один з тих нападів арабського гніву, що спонукує нас задержуватися на вулицях міст перед двома такими бісноватими, яких орієнタルна мовчаливість і повага замінилася раптом у найживіші жестикуляцію та найбільше дикі викрики.

Я порозумів із цих викриків, що Аллюма втікла з моїм пастухом.

Я мусів заціківати Могамеда і з трудом добував з нього близьші пояснення.

Це тревало довго: я довідався вкінці, що від вісімох днів він слідив мою утриманку і бачив, що вона мала за поблизьким кактусовим лісом, або в оле-

андровій долині стрічі з якимось волоцигою, якого мій інтендант наняв при кінці попереднього місяця за пастуха.

Цієї ночі Mogamed бачив, як вона вийшла і більше вже не вернула; і він повторяв із безнадійним виглядом:

— Пішов, муссє, пішов!

Я не знаю чому, але це його певне, непохитне переконання, що вона втікла з тим волокитою, в одну мить принялося і мені. Це було глупим, неімовірним, але заразом чимось цілком певним на основі того непонятного, яке є одинокою льогікою жінок.

Зі стисненим серцем, з лютою в душі я старався пригадати собі риси того чоловіка і нараз я згадав, що тамтого тижня я бачив його, як стояв на горбі перед своєї череди та дивився на мене. Це був якийсь високий ніби бедуїн, у якого колір скіри зливався з коліром лахміття, тип варвара, звіра, з вистаючими вилицями, зі закривленим носом, з малим підборідком, на кощавих ногах, високий, худий скелет в лахміттю з блудними очима шакала.

Я не сумнівався — так — вона втікла з цим голодранцем. Чому? Бо вона була Аллюма, дочка піску. Інша, в Парижі, дочка тротуару, утікалаби з моїм візником, або із передміським босяком.

— Це добре, сказав я до Mogameda. Якщо вона утікла, тим гірше для неї. Я маю писати листи. Остав мене самого.

Вийшов, здивований моїм спокоєм. Я убрався, отворив вікно та повними грудьми почав вдихати душне повітря, яке сірокко ніс із полудня.

Потім я думав: „Мій Боже, це жінка... жінка, як багато других. Хто з нас знає... хто знає це, що побуджує їх до ділання, що заставляє їх любити, іти за якимось чоловіком, або покидати його?”

Так, деколи ми певні, що знаємо — частіше не знаємо. Хвилинами сумніваємося.

Чому вона втікла з цим обридливим дикуном? Чому? Може тому, що вже цілий місяць вітер віє майже стало з полуночі.

Це вистарчає! Один подув! Чи знає вона, чи знають вони всі, завжди, навіть найбільше ніжні та глибокі, чому вони роблять щось такого, а не іншого? Не більше, як хоруговка, що обертається за вітром. Нечутний подув повертає стрілку із заліза, з міди, з бляхи, чи з дерева, так само як, так само як якийсь непо-

мітний вплив, недостежне враження порушує і спонукує до рішень змінне серце жінок, чи вони з міст, зі сіл, з передмість, чи з пустині.

Пізніще, наскільки вони думають і розуміють, вони можуть здавати собі справу, длячого зробили це, а не те; але в той момент вони цього не знають, бо вони є тоді лише забавками своєї необчисленої змисловості, нерозважними невільницями випадків, окруження, зворушень, зустрічей і всіх тих хвилювань, якими тримтить їх душа і тіло.

Пан Обаль встав. Зробив кілька кроків, глянув на мене й усміхаючися сказав:

— Оце любовна пригода в пустині!

Я запитав:

— А якщо вона вернула?

Пробурмотів:

— Повія!... А все ж таки, це зробило мені приемність.

— І ви вибачили би їй того пастуха?

— Мій Боже, так. З жінками — завжди треба прощати... або не знати.

Франклін Д. Рузвелт вибраний пораз четвертий президентом Сполучених Штатів Америки.

КОНАН ДОЙЛЬ

Пестра Стяжка

Переглядаючи свої нотатки, що стосуються семидесяти цікавих справ, під час яких я студіював на протязі восьми років спосіб поступовання свого приятеля Шерльока Хольмса, знахожу багато дуже трагічних, трохи комічних, а по більшості дивно не звичайних. Нема ані одної трафаретної, що треба пояснити тим, що Хольмс, працюючи скорійше яко аматор, а'не зарібник, ніколи не починав слідства в справах не оригінальних і не загадкових. Поміж тими всіма справами не можу знайти ані одної більш оригінальної справи, як та, що стосується добре знатої в графстві Саррей родини Ройльот'їв Стоок Морен.

Випадки, за які хочу оповісти, зайшли в початках моєго приятелювання з Хольмсом, коли ми ще кавалерами мешкали разом при вулиці Бекер. Власне міг би оголосити їх скорійше, колиби не побіцяв, що заховаю їх в таємниці, тільки в минулому місяці звільніла мене від слова чести несподівана смерть тієї, якій я дав слово мовчання. Наступила хвиля подати відомості до широкого загалу про ті події тим більше, що о смерті доктора Грімсбі Ройльота поширилися чутки, що надали тій справі характер більш поважніший, ніж вона мала в дійсності.

Було то в початку квітня 1883 року; збудившися одного певного ранку, я зобачив перед своїм ліжком Шерльока Хольмса вже в повному одязу.

— Дуже мені прикро, що мушу тебе збудити, Ватсоне — казав він — але вже така наша доля сьогодня. Пані Хедзон пустила в рух цілий дім; вона мусила зірватися з ліжка і тому помстилася на мені і на тобі.

— Але що сталося? Горить чи що?

— Ні, є клієнтка, молода дівчина, що прибула в стані найвищого хвилювання і неодмінно хоче побачитися зі мною. Чекає на мене в вітальні. Коли дівчина справді приносить нам цікаву справу, — я певний того — ти бажавби стежити за її перебіgom з самого початку; з огляду

на те, я постановив тебе збудити, щоби ти нічого не стратив.

— Мій любий, я був би в розпуці, колиби ти мене не збудив.

Я поспішно одягнувся і за кілька хвиль увійшов разом зі своїм приятелем до вітальні. Там знайшли ми жінку в чорному убранні з густою вуалькою на лиці; вона сиділа на кріслі біля вікна і при нашій появлі встала.

— Добрідень пані — ласково сказав Хольмс. — Назвиско мое — Шерльок Хольмс, а ось пан доктор Ватсон, мій найкращий приятель і спільник, в присутності якого пані може зі мною говорити так щиро, ніби то я був один. Прошу пані близче до вогню, а я скажу подати вам філіжанку гарячої кави, бо бачу, що ви дріжите від зимна.

— То не від зимна — відповіла жінка тихим голосом, переміняючи місце.

— А від чого?

— Зі страху, пане Хольмсе, сказала би навіть з переляку.

При цих словах піднесла вуальну і ми спостерігли, що справді вона була в стані надзвичайного хвилювання: лице її запало, скіра була смертельно бліда, очі стрівожені. Виглядала на жінку років тридцяти, але волосся її передчасно посишало, в цілій постаті був помітний упадок сил і втома. Шерльок спостеріг все те відразу, з одного погляду.

— Най пані не боїться, — сказав він прихильно, дотикаючи рівночасно рукою її плеча — ми все швидко зясуємо, я переконаний того. Мені здається, що пані приїхала залізницею?

— Хиба ви знаєте мене?

— Ні, але бачу білез з поворотом в вашій лівій рукавичці. Ви виїхали з дому рано і хали до стації довший час американом по лихій дорозі.

Жінка здрігнулася і зі здивованням подивилася на моого товариша.

— В цьому нема жадної таємниці, люба пані — сказав Хольмс з усміхом. — Лівий рукав вашого жакета забруджений в семи місцях; знаки ці ще свіжі: тільки

американ може так заляпти, особливо коли сидиш з лівої сторони фірмана.

— Не знаю вашої методи виводів, але ви відгадали. Покинула дім перед шестою, прибула до Ледергеда в двадцять на сему, а до Ватерльоо—першим потягом. Довше я не витримаю, збожеволію, коли то не скінчиться. За вас, пане Хольмсе, я чула багато від пані Фернтош, якій ви помогли в тяжкій справі. Вонак дала мені і вашу адресу. Ах, пане, чи зможете ви і мені допомогти, чи зможете принаймні кинути хоч трохи світла в ту темряву, що мене оточує? Зараз я не могла біс вас винагородити, але за місяць чи за два, я одружуся і буду розпоряджатися своїм майнем, а тоді ви переконаєтесь, що я вмію бути вдячною.

Хольмс підійшов до бюрка, взяв нотатник і подивився.

— Фернтош — сказав він. — Ах! так, вже згадав, там ходило о діядему з опалами. Здається мені, що це було ще не за твоїх часів, Ватсоне. Залевняю вас, пані, що охоче візьмуся за вашу справу, як свого часу взявся за справу вашої приятелкі. Не будемо говорити за гонорар; моя професія сама в собі носить нагороду. Прошу вас звернути мені тільки видатки, які я понесу, і то тоді, коли вам буде додідно. А зараз прошу ласкаво оповісти цілу свою справу, не опускаючи жадної подробиці, що могла би служити до вияснення справи.

На жаль — відповіла гостя — мое становище дуже тяжке якраз тому, що мої побоювання не узасаднені, а мої підозріння спираються на такі слабкі підстави, що навіть той, від якого я маю право вимагати помочі і поради, уважає їх за маячення нервової жінки. Справді він того не говорить, але я це ясно бачу з його потішаючих відповідей, з його поглядів повних співчуття. Однак мені було сказано про вас, пане Хольмсе, що ви вмієте читати в глибині людського серця, може хоч ви дасте мені раду як усунути грізну небезпеку.

— Я вже цілий перемінився в слух.

— Назвиско мое — Гелена Стоонер і мешкаю я у свого отчима, остатнього нащадка одної з найстарших саксонських родин в Англії, Ройльт'юоф Стоок Морен, родини, що оселилася на західних околицях Саррея.

Хольмс притакнув головою.

— Назвиско мені відомо — сказав

**ІЗ ЗА БЕЗПЕЧНОГО, ПЕВНОГО СИРУПУ
НА КАШЕЛЬ — СПРОБУЙТЕ**

VENO'S

ДАЄ СКОРУ ПІЛЬГУ
від
КАШЛІВ — ПРОСТУД
БРОНХІТУ
АСТМИ
КОКЛЮШУ
Менших Болів Горла

**Не Відкладайте
Кубіть Фляшку**

НИНІ!

Діти люблять Veno's

він.

„Колись то ця родина була одною з найзаможніших в Англії, а землі її тягнулася на північ аж до Беркширу.

„Однак в минулому століттю насту-
пили чотири покоління марнотратників і
гультяїв. З земель нічого не лишилося,
опріч кількох акрів ґрунту та старого
двохсотлітнього дому, обтяженого гіпо-
тетичними боргами. Остатній власник
проводив в нім нужденне життя зруйно-
ваного магната; однак син його, доктор,
мій отчим добре зрозумів, що треба ві-
дірватися від того оточення і виїхав до
Калькути, де в наслідок професійних
здібностей і міцного характера придбав
численну клієнтелю. Під впливом гніва,
який викликала крадіжка у нього, він за-
бив свого служника-Індуса і ледве не був
присуджений на кару смерті. Кілька ро-
ків він просидів у вязниці, а потім вернув
до Англії похмурий і лютий.

„Під час побуту в Індії доктор Рой-
льот одружився з моєю матерю, панею
Стоонер, ще молодою вдовою по генера-
лові артилерії в Бенгалії. Сестра моя,

Юдія і я були близничками і було нам по два роки, коли мати одружилася по-друге. Вона була заможня, бо мала тисячу фунтів стерлінгів річної ренти; доктору Ройльот'ові вона записала маєток їз умовою, щоби ми з ним мешкали і щоби на випадок нашого одружіння він видавав нам ренту в висоті, яку сама визначила.

„Швидко по нашім повороті до Англії моя мати вмерла, будучи забитою в залізничній катастрофі під Крев, вісім років тому. З того часу доктор Ройльот занедбав свою практику в Лондоні і за-брал нас з собою до старого дому в Стоук Морен.

„Матерного маєтка нам цілком вистачало і здавалося, що не буде жадної перешкоди до щасливого життя.

„Однак несподівано в характері на-шого отчима сталася страшна зміна. За-місць того, щоб набувати людську дру-жбу і відвідувати сусідів, він замкнувся в собі і виходив тільки для того, щоби за-водити сварки з кожним, кого тільки зустрічав.

„Запальчивість характеру, що межує з божевіллям, була зрештою в спадщині у чоловіків його родини; що до отчима, то мені здається, що ця хіба ще збільшилася від перебування в гарячій полосі.

„Минулого тижня кинув қовалья з моста у річку. Отчим не має жадних прия-телів за віймком циганів, бо дозволив цим волоцюгам отaborитися на кількох акрах землі, покритих порослями, що залишилися з давніших дібр; натомість цигане приймають його дуже го-стинно і він з ними навіть подорожує ці-лимі тижнями. Отчим також має лю-бов до певних індійських звірят; напри-клад, тепер він тримає пантеру і павія-на, що будучи не на привязі, являються пострахом для селян так само, як і їх пан.

„З того, що я оповіла, ви можете ба-чити, що ні я, ні моя нещаслива сестра Юлія не мали приемного життя. Се-стрия моя мала тільки тридцять років, як вмерла, а між тим волосся її почали си-вішати, як і мої.

— Ваша сестра вмерла?

— Так, два роки тому; власне про її смерть я і хочу оповісти.

— Коло Героу мешкає тітка, неодру-жена сестра мати, панна Гонората Вест-фейль, яку час од часу нам дозволялося відвідувати. Юлія 2 роки тому проводи-

ла у неї свято Різдва Христового і там зазнайомилась з майором фльоти і з ним заручилася. Отчим, довідавшися за це, не ставив її жадних перешкод. Однак за два тижні перед весіллям відбулася страшлива драма, що позбавила мене од-инокої товаришки.”

Шерльок Хольмс сидів заглиблений в фотелю, мав заплющені очі і голову, що лежала на подушці; однак в цю хвилю відчинив очі і кинув погляд на свою клі-єнтку.

— Попрошу вас оповісти мені з най-меншими дрібницями про те, що стало-ся — сказав він.

— Це мені дастися легко, бо кожна хвиля тієї жахливої ночі лишилась як вирита в моїй памяті. Як я вже згадува-ла, дім є дуже старий, а замешкується тільки одно крило. Спальні розміщено в партєрі, а сальонові покої в середнім павільоні. Перший спальний покій зай-має доктор Ройльот, в другім спала моя сестра, а в третьому — я. Покої не сполучу-ються поміж собою, але дверима всі ви-ходять в спільній коритар. Чи я пояс-нення виразно?

— Знаменито.

— Відна тих трьох покоїв виходять на великий травник. В ту фатальну ніч, коли вмерла моя сестра, доктор Ройльот рано пішов до свого покою, однак не поклався, бо незабаром Юлія відчула запах індійських сигар, яких він звичайно палив. Той запах непокоїв її і сестра прийшла до мене; якийсь час ми розмов-ляли про її одружіння. По одинадцятій годині воща встала, щоби іти до себе, але затрималася в дверях, питуючи:

— Чи не чула ти, Гелено, ніколи сви-сту серед ночі?

— Ніколи — відповіла сестра.

— Припускаю, що ти в сплячому ста-ні не могла би свистати? Чи не так?

— Очевидно, але через що ти пита-еш?

— Тому, що останніми ночами чула коло третьої над ранком виразний тихий свист. Я сплю дуже легко і то мене збу-дило. Не можу зрозуміти звідки він по-ходить чи з сусіднього покою чи від травника перед вікнами? Отже хочу зна-ти чи і ти чула цей свист?

— Ні. Певно то ці кляті цигане, що блукають по парку.

— Може бути. Однак коли цей звук йде з травника, то я дивуюся через що ти його не чула.

— Бо я не сплю так легко, як ти.

— Ну, то менше з тим зрештою — додала сестра, посміхаючись, і вийшла, а за хвильку я почула, що вона замкнула двері на ключ.

— Перепрошую — сказав Хольмс — чи ви завше замикаєте на ключ двері від спальні.

— Завше.

— А через що власне?

— Здається мені, що я вже згадувала, що доктор тримає пантеру і павіяна, і ми тільки тоді були спокійні, коли двері наші були замкнені на ключ.

— Натурально. Прошу вас, пані, оповідати далі.

— Я не могла спати в ту ніч. Турбував мене непокій, якесь то неясне передчуття нещастя. Оскільки ви памятаєте, сестра і я були близничками, а вам відомо, як міцні вузли, що лучать дві такі близькі душі. Час був страшний. Буря завивала перераливо, а потоки дощу з шелестом плили по шибах вікон. Нагло серед шуму бурі я почула розпучливий крик переляканої жінки, відразу пізнала голос сестри. Зіскочила з ліжка, зачинулася шалем і вибігла на коритар. В хвилі, як я відчиняла двері, здалося мені, що я почула тихій свист такий самий, про який мені говорила сестра, а за один мент пізніше дійшов до мене міцній звук ніби то кинутого на землю металю. Далі поволі відчинилися двері від покою моєї сестри. Перелякання я затрималась, не знаючи що станеться. При світлі лямпи, що вісила в коритарі, я побачила в дверях сестру, смертельно бліду, що благальними рухами просила помочи; вона хиталася як людина, що міцно упилася. Я кинулася до неї, схопила в обійми, але ноги підігнулися під

нею і вона упала на землю. Сестра вилася в найстрашніших муках, всі члени її були конвульсійно покрученні. Відразу мені здалося, що вона не пізнає мене, але коли я похилилась над нею, вона крикнула голосом, якого я во віki не забуду: „Ох! Боже, Гелено! То була стяжка! Пестра стяжка!“ Очевидно сестра ще щось хотіла сказати, здавалося, що вона своїм витягнутим пальцем, прагне пробити стінку покоя доктора, але конвульсії її знову скопили і вона не управилася ані чого вимовити.

Я вискочила в коритар, кличучи отчима і зустріла його в шляфроку в той момент, як він поспішно виходив зі свого покою. Коли ми вернулися до сестри, вона була непритомна. Доктор вляв в уста її коняку, надіслав по лікаря з села, але все було даремно. Життя поступово виходило з неї і сестра умерла не повернувшись до свідомості. Ось та-кій жахливий був кінець моєї укоханої сестри.

— Перепрошую — сказав Хольмс — чи ви певні того, що чули свист і металевий відголос? Чи моглиби ви дати слово честі?

— Те саме питання поставив мені слідчий суддя. Я переконана, що чула, але може бути, що серед шуму бурі і еха, що дунало по старому дому, я могла помилитись.

— Чи ваша сестра була одягнена?

— Ні! На ній нічого не було, окрім нічної сорочки. В правій руці вона тримала рештку сірника, а в лівій пуделько з сірниками.

— Це доводить, що вона хотіла запалити світло і роздивитися по покою. То дуже важлива подroблиця. Який же результат мало слідство?

ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ УДАВАЙТЕСЬ ДО

ДРУКАРНІ “КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА”

Нашою спеціальністю є виконувати статути для товариств, членські книжечки, листовий папір, коверти, тикети і оголошення на балі, пікніки, концерти, представлення, бизнесові афіші продажі і всякі інші друкарські роботи.

РОБОТИ ВИКОНОУЄМО, СКОРО, ДОБРЕ І ДЕШЕВО

Поручаючи нам роботу не будете мати заводу ні якого іншого клопоту. —

Пишіть до:

CANADIAN FARMER

295 Market Ave.

Winnipeg, Man.

— Слідчий суддя перепровадив його дуже детально, бо дивне і незрозуміле поступовання доктора Ройльота було добре відомо в цілім графстві; однак не пощастило викрити безпосередньої причини смерті. З моого свідчення виходило, що двері були замкнені внутрі; що до вікон, то вони мали старосвітські віконниці з заливними полосами, які замикалися що вечора. Старанно оглянено мури, але ніде не знайдено ані найменшої щилини, дуже детально обсліджено підлогу, але також нічого не знайдено. Хоч комин був і широкий, але замикався на певній висоті чотирма міцними заливними штабками. Нема жадного сумніву, що в спальні, коли трапився випадок, нікого не було oprіч сестри. Кінець-кінцем на її тілі не було жадного знаку насильства.

— А отрута?

— Лікарі звернули на це увагу, бодай також мали підозріння на отруту, але нічого абсолютно не знайшли.

— Отже як ви думаете, з якої причини вмерла ваша нещаслива сестра?

— Я переконана, що вона вмерла внаслідок перереження і нервового потрясіння. Але, що її так вразило, не маю поняття.

— Чи були тоді цигане в парку?

— Були, іх завше там досить.

— А яку думку насувають вам ті слова про пестрій стяжці?

— Думаю зараз, що то тільки якесь то маячення, під впливом шалу, що його викликав переляк; здавалося мені, що може вона пригадала собі раптом циганів в парку, а кольорові хустки і стяжки, що носять їхні жінки, насунули моїй біdnій сестрі цей незрозумілий, дивний крик.

Хольмс похитав головою, як чоловік, що не задовольняється поясненням.

— Все це видається мені дуже таємничим. Прошу вас, говоріть далі.

— Минули два роки, життя мое було до остатнього часу ще самітнішим, як раніше. Однак перед місяцем давній мій приятель заручився зі мною. Називається він Ермітедж, Персі Ермітедж; є молодшим сином пана Ермітеджа з Крен Утер, близько Рідингу. Отчим не ставив перешкод і ми мали на весні побратися. Два дні тому в західному крилі нашого дому розпочаті реставраційні роботи і при тому виявилася потреба пропіття стінки моєго покою. Тому я

примушена була перенестись до покою, де вмерла моя сестра і спати на томуж самому ліжку, на якім і вона спала. Витільки уявіть собі мій переляк, коли минулі ночі я не сплю і думаю про нещасливу долю моєї сестри, а тут нагло посеред нічноїтиші я почула легкій свист, а скоріше сичання, що було сигналом її смерті. Зірвавши з ліжка і запаливши лямпу, я оглянула цілу кімнату, але нічого не зауважила. Однакож через непокій, я не могла заснути, ледве наступив день я потайки взяла көнєй із заїзду „Під короною,” що знаходиться проти нашого дому і поїхала до Ледергед, а звідти прибула сьогодні рано тільки щоби поговорити з вами і засягнути вашої поради.

— Добре зробили — відповів мій приятель.

Запановало довге мовчання, під час якого Хольмс, підперши підборіддя, вдивлявся в огонь комина.

— Дуже темна справа — сказав він нарешті. — В ній є багато незнаних мені подробиць, а перше як постановити, що робити далі, я мушу знати всі деталі. Однак ми не маємо до страти ані жадної хвилі. Наколиби ми поїхали ще сьогодня до Стоок Морен, чи можна булибі оглянути ті покoї, без відома вального отчима.

— Звичайно; він казав, що виїде сьогодня до міста в важливій справі. Певно цілий день його не буде і він нам не перешкодить. Правда, ми ще маємо служницю, але вона стара і дурна, і її легко можна буде усунути на кілька часу.

— Чудово. Чи нічого не маєш проти цієї поїздки, Ватсоне?

— Абсолютно нічого.

— Тоді їдемо разом. А ви, пані?

— Коли я вже в місті, то мушу полагодити кілька справ і верну полудневим потягом, так що буду в саму пору, щоби прийти вас.

— Ви можете рахувати на нас зараз же після полудня. Я також маю справи до полагодження. Чи не скочете з нами поснідати?

— Ні, дуже дякую; мушу йти. Тепер, коли ви все знаєте, я значно заспокоїлася. До скорого побачення.

Гостя спустила вуаль на обличчя і вийшла.

— Ну, що скажеш на це, Ватсоне? — спитав Хольмс, кидаючись на фотель. — Справа видається мені дуже темною.

Щоб завсіди виглядати і чутися як найліпше?

ТЕПЕР пора зачати брати BILE BEANS, коли хочете виглядати і чутися як найліпше. Бо BILE BEANS дають вам це внутрішнє здоров'я, яке відбивається у зовнішній красі — в мілій красці лица, в блискучих очах і знаменитим здоров'ям.

BILE BEANS є чисто рослинні. Вони настроюють систему, чистять кров, і запевняють це конечно щоденне виділювання так дуже потрібне до доброго здоров'я.

Тому зачніть брати BILE BEANS нині вечером — одну або дві перед спанням — а будете завсіди виглядати як найліпше.

„Я не міг тільки вільними хвильми, але віддаюсь зовсім своїй праці. Але відкопав беру BILE BEANS то маю досвід знаменитого чувства відбіlosti й енергії. Недавно я здобув промоцію і мій настоятель гратулував мені за більше змагання яке завважив“. — Пан Е. Вілмод.

„Я беру BILE BEANS кожної ночі й думаю як найкраще про них. Коли я кажу, що BILE BEANS поможуть людині триматися здоровою в повній енергії то я говорю в особистого досвіду“. — Панна Д. Г. Кенгам.

50ц. пуделко
C.E. Fulford Ltd.
Toronto 4

BILE BEANS

Поверх 7,000,000 пуделок продано посліднього року.
Бритійське Средство.

Коли те, що вона говорила, правда, коли підлога і стіни не порушені, а доступ через двері, вікно і комін був неможливий, то нема жадного сумніву, що сестра в хвилю смерти була тільки сама в покою. Але як витлумачити той нічний свист, чи сичання, і дивні слова не-біжки.

— Нічого не розумію.

— Коли взяти на увагу цей свист вночі і присутність банди циганів, що удержануть близькі стосунки з доктором, то можна припустити, що йому були цікавим перешкодити шлюбу пасербіці. Слова помираючої о стяжці і нарещі факт, що панна Гелена Стоонер чула металевий відголос, який походив, може від того, що вийняли одну з залишних штаб при віконницях, все те перевеконує мене, що якраз з цього боку треба шукати вияснення таємниці.

— Однак якаж роля циганів?

— Цілком собі не можу уявити.

— Твої висновки зовсім не переконуючі.

— Абсолютно поділяю цю твою

думку, і тому власне сьогодня ми їдемо до Стоок Морену. Хочу на місці переконатись, чи можна побороти перешкоди, що заплутують цілу справу. Але, що там до лиха?

Цей окрик мого товариша викликав нагле відчинення дверей і вхід чоловіка незвичайного зросту. Його одяг був якоюсь особливою мішаниною убрання джентельмена і рільника; на ньому був довгий сурдут, циліндр і високо піднесені камаші; в руках він держав мисливський батіг. Незнайомий був остильки високий, що капелюх його не проходив у двері, і остильки широкий в раменах, що своєю постатю заповнював цілий отвір дверей. Його широке обличчя, пооране тисячами зморшок і опалене сонцем виявляло найпоганіші пристраси. Погляд незнайомого по черзі переходив на кожного із нас. Його западлі очі, з жовтими білками, гачковатий і гострий ніс справляли враження якогось старого хижого птаха.

— Хто з вас Шерльок Хольмс? — співав дивний чоловік.

— Я, прошу вас; однак дуже бажави знати з ким маю честь говорити — скав мій товариш, затримаючи зимну кров.

— Доктор Грімсбі Ройльот, оф Стоок Морен.

— Дуже мені приємно — відповів Хольмс солодкавим тоном; — прошу вас ласково сідати.

— І думати о тім не хочу. Моя пасербиця була тут. Я стежив за нею. Що вона вам оповідала?

— Погода на цю пору є якось дуже зимна — відповів Хольмс.

— Що вона вам оповідала? — заверещав скажено старець.

— Казала мені, що крокуси в цьому році будуть дуже гарні — тягнув далі мій приятель.

— Га! значить ви не хочете мені відповісти — закричав наш гість приближаючись до нас і вимахуючи батогом. — Знаю вже тебе, лайдаче! Чув вже за тебе. Ти — Хольмс.

Мій приятель посміхнувся.

— Ти — Хольмс, що втручаємся в чужі справи.

Мій приятель продовжував посміхатися.

— Ти Хольмс, чистильник чоботів зі Скотленд-Ярду (бюро лондонської поліції).

На цей раз Хольмс голосно зареготався.

— Ви мене цікавите. Але прошу вас ласково, як будете виходити, то добре зачиніть двері, бо ви наражаете нас на протяг.

— Піду зараз же, як оповім все, що маю в печінках. Забороняю вам втрутатися в мої справи. Знаю, що панна Стоонер була тут: стежив за нею! Я дуже небезпечний для кожного, хто мені ставить опір. Дивіться, панове!

Він швидко підійшов до комина, взяв опаленою рукою гачок до грубки і зігнув його вдвоє.

— Отже тримайтесь від мене далеко! — сказав він, виходячи великими кроками.

— Симпатичний добродій, що й казати — засміявся Хольмс. Правда я не є таким велетнем, як він, але колиб він довше залишився, то переконавсяби, що стискання моєї руки дорівнюється силі його долоні.

Кажучи так, він підняв залізний гачок і легко його випростував.

— Дивіться, люде добрі, що за зувахливістю уважати мене за звичайного поліціянта! Ця подія додає цікавості усій справі! Хочу сподіватися, що наша клієнтка не відпокутує за свою неуважність, що дала себе вистежити. А тепер, Ватсоне, скажемо подать собі снідання; по сніданню підемо до лікарського товариства, де певно знайдемо корисні вказівки.

Коло першої години Шерльок Хольмс повернув. В руках він тримав блакитну картку з цифрами і записками.

— Бачив заповіт небіжки — сказав він. Щоби його добре зрозуміти, треба було обрахувати теперішню вартість депозитів, про яких там говориться. Цілий прибуток, що в хвилі смерти жінки доктора виносив близько тисячі фунтів стерлінгів становить тепер тільки 750 фунтів з приводу спадка вартості рільничих продуктів. Кожна з дочок, що має одружитися, дістає 250 фунтів ренти. Очевидна річ, що колиб обидві одружилися, цей симпатичний добродій мусівби задоволітися маленькою сумою. Навіть шлюб тільки одної панни вже зробивши велику луку в його прибутках. Отже, мої розвідки мають значення, коли ясно доводять, що доктору Ройльотові була рація перешкоджувати одружіння своїх пасербіць. А тепер, Ватсоне, справа стає важливою, і ми не мусимо гаяти часу, тим більше, що старий вже знає, що ми нею занимаємося. Негайно сідаємо на візника і їдемо на двірець Ватерльоо. Опірч того, я бувби тобі дуже вдячний, колиби ти поклав до кишені револьвер. Елей №р. 2 є чудовим аргументом проти добродіїв, що можуть зігнути удвоє залізний гачок до грубки. Візьми також щітку до зубів і в дорогу.

Ми управились сісти на потяг, що відїздив до Леддергеда; там ми винаняли фіру і негайно вирушили в дорогу.

Мій товариш сидів, зложивши на грудях руки навхрест і про щось уперто думав. Раптом здрігнувся, вдарив мене по рамені і, показуючи наперед, сказав:

— Дивись!

Я побачив густий парк, що поступово зносився в гору. Поміж деревами показався сірий гонтovий дах дуже старого дома.

— Стоок Морен? — спитав Хольмс.

— Так, пане, то дім доктора Грімсбі Ройльота — відповів фірман.

— Там розпочали реставраційні роботи — сказав мій товариш — власне туди їдемо.

— Коли панове хочуть дістатися до дому, то ближче буде перейти через той барер, а потім стежкою через поля туди, де ходить якась то пані, — так нам радив фірман.

— Здається мені, що то панна Стоонер — зауважив Хольмс, прикриваючи очі долонею, щоб краще бачити. — Так — додав він, звертаючись до візника — то добра рада. Ходім! Заплативши за фіру, ми висіли, а наш фірман завернув до Ледергеда.

— Нехай цей хлопець думає, що ми архітекти і приїхали сюди на роботи, так буде краще — сказав Хольмс, перескочивши через барер. — Добридань, панно Стоонер. Як бачите, ми вмімо додержувати слова.

— Чекала на вас з великою нетерпливістю! — говорила панна, вітаючи нас гарячим стисканням руки. — Все складається, як найкраще. Доктор Ройльот поїхав до міста і певно до вечера не поверне.

— Ми вже мали приємність з ним знайомитися — сказав Хольмс. В кількох словах він оповів про візиту доктора. Панна Стоонер зблідла як хуска.

— Боже мій! Значить він стежив за мною.

— Очевидно.

— Коли він такий мудрий, то я ніде не можу бути безпечною. Що він скаже, як верне?

— Нехай однак він пильно уважає, бо може натрапити на ще мудрішого. Цеї ночі ви мусите зачинити двері від свого покою на ключ. Наколиб він схотів ужити насильства, ми вас відвеземо до Героу. А зараз, не будемо гаяти часу і просимо вас показати покої, що їх ми маємо оглянути.

Дім був з сірого каміння, подекуди вже покритого мохом, і складався з головного павільона і двох крил, збудованих по обох боках у вигляді півкулі. В однім з них крил всі вікна були пониженні і забиті дошками, а западлий дах надавав дому вигляд руїни. Середня частина не була в кращому стані, але праве крило здавалося більш новим; фіранки у вікнах і блакитний клуб диму, що виносився з комину, вказували, що та частина будинку замешкана. Коло мура стояло

Чи є Ви старою людиною Перед Вашим Часом?

Чи є Ви в стані сповнені щоденну працю як слід? Або чи хромі крижі, штывні сустави, або знищені ноги і руки спричинені Ревматичними Болями і Штывністю, Ломбагом, Сайетикою, Невральгією і т.д. пригноблюють Вас, не допускаючи Вас робити то, що Ви повинні робити? Це не потребує бути — якщо Ви берете Templeton's T-R-C's, уживані тисячами в кожній частині Канади через більш як 25 років.

П. Г. Е. Джемісон, Матесон, Онт: дуже терпів від хромих крижей і сайетики через 15 років, на хронічні болі голови через 10 років заки спробував Templeton's T-R-C's. "Я міг заледви працювати," він пише. "Я став дуже слабим через біль і штывність, а мої коліна як виглядало не здатні були мене піддержувати. З трудом я вступив до аптеки і аптекар поручив Templeton's T-R-C's, кажучи, що як T-R-C's не поможуть мені, то нічо інше не зможе. Перші кілька доз дали мені правдиву пільгу. Протягом місяця я був звільнений від болі голови, від болю сайетики, ломбага і плебродині. Я почуваюсь як новий мужчина.

Спеціально зроблені для влекшення болю спричиненого Ревматичними Болями і Штывністю, Ломбагом, Сайетикою, Невральгією, Нюритіс, і т. п. Templeton's T-R-C's дають скору пільгу. Дістаньте пуделко Templeton's T-R-C's нині. 50ц, \$1 у аптекарів, загальних склепах.

T-15

руштування, мур був пробитий, однак не було жадного робітника. Хольмс перейшовся вздовж і вширш травника, що з рештою зле утримувався і з найбільшою увагою обдивився вікна зовні.

— Здається мені, що це вікно від вашого покою, вікно в середині від покою вашої сестри, а вікно, що є найближчим від головного павільона, належить до покою доктора Ройльота.

— Так. Але тепер я мешкаю в середньому покою.

— Поки тривають роботи... Але здається мені, що реперація цього мура не була так нагло потрібна?

— Абсолютно ні; що до мене то це є тільки претекст, щоб змусити мене до зміни покою.

— А!.. це досить правдоподібне. Другий бік цього крила займає коритар, на який виходять усі покої; чи так?.. Припустимо навіть, що в ньому є вікна.

— Так, але дуже маленькі і завузькі. Через них ніхто не може увійти.

— В кожним разі, коли ви і ваша сестра замикали на ніч двері на ключ, з того боку ніхто не міг дістатися. Може ви

будете ласкаві піти у свій покій і звідти зачинити віконницю.

Панна Стоонер виконала те бажання, а Хольмс, докладно оглянувши відчинене вікно, всілякими способами пробував виламати віконницю, але даремно.

Ніде не було ані найменшої шпари, через яку можна були быстромити ніж, щоби усунути залізну штабу. Взявши побільшуоче скло, Хольмс оглянув заєси, але вони були з грубого заліза і міцно всаджені у мур.

— Гм — заклопотано сказав він — усі мої висновки виходять з хибної основи. Ніхто не міг увійти, коли віконниці були замкнені. Подивимось, чи не дадуть нам яких вказівок оглядини середини покою.

Через невеличкі двері ми увійшли до побленого вапном коридора, куди виходили двері від спальні.

Хольмс відразу вступив до того покою, де мешкала на той час панна Стоонер і де вмерла її сестра.

Покій був гарний, з невисокою стелею і мав великий комін, як то звичайно буває в старовинних будинках.

В одній куті стояла комода з темного дерева, в другім — вузьке біле ліжко, наліво було вікно і туалетовий столик. Отці три предмети, два крісла з тростини та кавалок килима становили ціле умеблювання.

Хольмс відсунув одне крісло в кут, сів на ньому і мовчики роздивлявся по всіх кутках і закутках покою, ніби то бажав заховати у своїй памяті найдрібніші подробиці.

— Куди веде цей дзвінок? — спитав нарешті, показуючи на шнур завішаний в головах ліжка; кінець шнурка спадав просто на подушку.

— В покій служниці.

— Цей шнур відається новійшим від решти умеблювання.

— Так, його повісили вже менше більше два роки тому назад.

— Припускаю, що то було зроблено на бажання вашої сестри.

— Ні, здається мені, що вона ніколи його не уживала. Ми звикли обходитися без помочі служниці.

— Зайвою витратою було завіщувати такий добрий шнур. А зараз з вашого дозволу огляну підлогу. Хольмс поклався впрост на підлогу і знову через лупу детально оглянув усі скло. Оглянув навіть усі стінки, потім підійшов до

ліжка, обдивився його на всі боки, рівно ж і мур, біля якого воно стояло. Зрештою взяв шнурок від дзвінка і потягнув.

— А це що! фальшивий?

— Хиба не дзвонить?

— Ні, він навіть не примоцований до дроту. О! це вже починає мене цікавити: Дивіться дзвінок причеплено да гачка, тут же над вентилятором.

— То дивна річ! Ніколи цього не зауважала.

— Цікаво, цікаво! — буркнув Хольмс, потягаючи за шнурок. — В цьому покою є дуже дивні речі. Наприклад, що за ідіот архітектор, що зробив вентилятор в стіні поміж двома покоями, коли мусів його помістити у зовнішньому мурі?

— Цей вентилятор є також новий — відповіла панна Стоонер.

— А саме як новий, менше більше з того часу як шнур від дзвінка? — спитав Хольмс.

— Так, це було зроблено тоді, коли провадились ріжні дрібні реперації.

— Цікаві були ті роботи; шнур від неіснуючого дзвінка і вентилятор, не відсвіжуючий повітря. Прошу вас дозволити оглянути сусідній покій.

Кімната доктора Грімсбі Ройльота була більшою від тієї, що занимала його пасербиця; умеблювання було також дуже невибагливе. Залізне ліжко, поліця повна книжок, переважно наукових, фотель коло ліжка, деревляне крісло під стінкою, круглий стіл і велика скриня були головними предметами меблів. Хольмс повільно обійшов покій, оглядаючи кожну річ дуже уважно.

— Що це? — спитав він, ударяючи рукою у вікно скрині.

— Особисті папери моого отчима.

— А! чи ви їх бачили?

— Тільки один раз, кілька років тому. Памятаю, що скриня була повна тих паперів.

— Чи нема там випадково кота?

— Ні, що то за дивний здогад?

— Але, подивіться, пані, сюди... а це що? I він показав на подойник з молоком, що стояв на скрині.

— Ні, у цілому домі не маємо кота... але маємо пантеру і павіяна.

— О! так! очевидно! Пантера є тільки відміною котячого роду. Однак уявляю собі, що подойника молока не вистачить її. Тут щось є... дуже бажавби дізнатися, що саме.

Він прикучнув перед деревляним

кріслом і з найбільшою увагою оглядав його.

— Дякую. Вже не маю жадного сумніву — сказав, встаючи і ховаючи лупу до кишені. — Ого! ось предмет дуже цікавий.

Хольмс показав на батіжок, що висів коло ліжка, і був так звязаний, що на кінці творив рухому петлю.

— Здається мені, панно Стоонер, що я вже оглянув все докладно і за вашим дозволом вийдемо зараз через дім.

Ніколи ще я не бачив на чолі мого приятеля такої темної хмари, як тепер, коли ми покидали поле його оглядин. Кілька разів ми перейшли по траві, не насмілюючись з панною Стоонер порушити його замислення, коли нарешті він сам перервав мовчання.

— Панно Стоонер — сказав він — ви мусите в найдрібніших подробицях стосуватися до моїх вказівок.

— Точно виконаю, можете бути певним.

— Справа є остільки важливою, що ви мусите бути рішучою. В гру входить ваше життя.

— Я вам довіряю абсолютно.

— Перш за все мій приятель і я мусимо переночувати в вашому покою.

Здивовання панни Стоонер дорівнювало майому.

— Так треба. Зараз скажу для чого. То є заїзд, що ми його звідси бачимо?

— Так, то заїзд „Під короною.“

— Дуже добре. Певно звідти видко ці вікна?

— Натурально.

— Коли ваш отчим верне, будьте ласкаві замкнутися в своєму покою під виглядом міграні. Потім, як він піде до своєї спальні, відчиніть віконницю і поставте у вікні лямпу, що буде служити нам гаслом і, забравши з собою все, що для ночлегу потрібне, ви підете до свого давнього покою. Не маю сумніву, що не зважаючи на репераційні роботи, ви зможете там переспати одну ніч.

— О так, певна річ.

— Решта належить нам.

— Однак, що ви замірюєте?

— Переночуємо в вашім покою, щоби відкрити причину відголосу, що так вас перелякає.

— Здається мені, що ви вже відкрили причину і цілком певні себе — сказала панна Стоонер, кладучи йому руку на рамені.

— Може бути.

— Отже скажіть, на милості Божу, що спричинило смерть моєї сестри?

— Хочу мати певніші доводи, а потім вже скажу.

— Може ви мені принаймні скажете, чи маю я слухність, припускаючи, що сестра вмерла з переляку.

— Не думаю і припускаю, що причиня більше реальна. А тепер ми з вами мусимо розлучитися, бо наколиб доктор Ройльт вернув і застав нас тут, всі наші зусилля зійшлиби на нівець.

Ми легко дістали в заїзді „Під короною“ два покої на першому поверсі; з вікон цих покоїв було видно браму садиби Стоок Морен і замешкане крило будинку. Під вечір ми побачили як вертав Ройльт. За кілька хвиль потім світло, яке заблищало між деревами, показало нам, що власник старого замка вже був в однім з покоїв.

Довкола нас залягла темрява.

— Знаєш що, Ватсоне — відізвався нагло Хольмс — я дуже вагаюсь, чи брати тебе з собою цією ніччю. Ця виправа заповідається дуже небезпечною.

— Чи можу бути тобі корисним?

— Більше, як тільки корисним. /

— Тоді я йду разом.

— Дуже тобі дякую.

— Ти згадав про небезпеку. Очевидно тобі пощастило зібрати більше вказівок, як мені.

— Ні, але думаю, що я більше застновлявся. Те, що я бачив, бачив і ти рівнож.

— Я нічого не спостеріг гідного уваги, опріч шнурка від дзвінка і то не можу зрозуміти яку він має ціль?

— Бачив також і вентилятор?

— А якже, однак подібна комунікація поміж двома покоями не видається такою надзвичайною річчю. Зрештою, вентилятор такий маленький, що навіть шнур не легко можна просунути через нього.

— Ще перед тим як вступили до того дому, я мав переконання, що знайду вентилятор.

— От тобі раз! Через що це?

— Пригадуєш собі, що панна Стоонер казала нам, що сестра чула запах сигар доктора Ройльота. Це і подало мені думку, що поміж двома покоями мусить бути якась комунікація, але очевидно дуже маленька, бо про неї в протоколі слідчого судді нічого не сказано.

— Щож ти в тім вентиляторі бачиш незвичайного?

— Гм, принаймні то є дуже цікавий збіг обставин. Уряджують над ліжком вентилятор, завішують шнур, а жінка, що спить в тім ліжку, вмирає незрозумілою смертю... Чи це вражає тебе?..

— Не вбачаю в цьому жадного звязку.

— Ти нічого дивного не помітив що до ліжка?

— Hi.

— Воно примоцовано до підлоги. Це не робиться без приводу.

— Очевидно.

— Отже панна Стоонер не могла пересунути свого ліжка; воно мусіло завжди стояти під вентилятором і шнурком, говорю шнурком, бо дзвінка там не було.

— Слухай! — сказав я — поволі починаю розуміти твої здогади. Ми прибули дуже своєчасно, щоб перешкодити страшному злочину.

— Дуже страшному і дуже обміркованому. Коли лікар вступає на злоу дорогу, він перетворюється в найстрашнійшого злочинця, бо йому служить зимна кров і наукове знання. Чекаючи на підтвердження моїх виводів, покуримо люльку і подбаємо кілька годин думати о речах менш сумних.

Близько 9-ої години світло, що близело поміж деревами, згасло і в напрямку Стоок Морен запанувала тиша і повна темрява. Промайнули дві довгих годин. Нарешті вибила 11-та і в ту ж хвилю яркий блиск розігнав темряву.

— Наш сигнал! — сказав Хольмс, зриваючися на рівні ноги — це світло безперечно походить із середнього вікна.

Виходячи з заїзда, він пояснив служникові, що ми йдемо ночувати до знайомого. За хвилю пізніше ми були на гостинці керуючись світлом, що було нам за провідника в нічній виправі, а ледовитий вітер бив нас по обличчю.

В мурі, що окружав парк, було стільки виломів, що ми легко дісталися до середини парка. Незабаром перейшли ми травник і вже намірялися влізти через вікно до покою як раптом з альтанки вискочив якийсь жахливий карлик, кинувся на траву, скрутчився в клубок, а потім зібрався, побіг і зник в темряві.

— Боже Великий! — прошепотів я — ти бачив?

Хольмс був як я дуже здивований і

нервово потиснув мене за руку. Однак зараз же эта засміялася і сказав мені до уха:

— Симпатичний будинок! то — павіян. Ми цілком забули про улюблених доктора. Він ще має і пантеру; може незабаром і її почуємо на своїх раменах!

Признаюсь, що мені стало значно спокійніше, коли ми з Хольмсом опинилися в покою. Мій товариш замкнув потиху віконницю, поставив лямпу на столі і обдивився наоколо. Все було як і в день, ніщо не змінилося. Тоді, наблизившися до мене навшпиньках, Хольмс прошепотів мені до вуха остільки тихим голосом, що я заледве міг чути.

— Найменший шелест погубивби всі наші заміри.

Скинув головою, даючи до зrozуміння, що я почув його слова.

— Мусимо згасити світло, бо його можна побачити через вентилятор.

Відповів рухом.

— Не спи, бо можеш за це заплатити життям. Треба, щоби револьвер у тебе був під руками; я сяду на ліжко, а ти сідай на кріслі.

Поклав револьвер з краю, на столі. Хольмс приніс з собою довгу, тонку палицу і поставив її коло себе. Поруч поклав сірники і кавалок свічки, потім згасив лямпу і ми залишилися в повній темряві. Ніколи не забуду того денервуючогочування.

Часом з парку до нас долітав крик нічного птаха, а один раз ми почули під вікном нявchanня, що нам довело, що пантера не була привязана.

Вибило на церковному годиннику північ, потім першу годину, другу, третю, а ми все сиділи в мовчанні, чекаючи якоїсь події.

Нагло, біля вентилятора з'явився блиск, що зараз же згас, однак потім лишився запах олії і розігрітого металю. Очевидно хтось запалив так званий сліпий ліхтарик, за поміччю якого можна в темряві бачити, а самому лишитися невидимим.

За кілька хвиль я почув шелест, після чого заданувала довга тиша, хоч запах зміцнювався. Ще пів години уплило без жадного руху. Раптом відчуvsя якийсь то звук дуже лагідний і ніжний, ніби то пара, що виходить з металевого чайника. Як тільки цей звук почувся міцніше, Хольмс зіскочив з ліжка, запалив сір-

СВЕРБЛЯЧКА

СТРИМАНА СЕЙЧАС
або Звернено Гроші

Для скорої пільги на свербіння від екзім, потрікання пальців на ногах, корости і інших сверблячок уживайте охолоджуючий медичний плин

D. D. D. PRESCRIPTION

Не мастить, не плямить. Успокоює, улагіднює і скоро стримує сильне свербіння. Не терпіть. Жадайте від вашого аптекаря нині

D. D. D. PRESCRIPTION

ник і почав з цілою силою бити палицею по шнурку від дзвінка. — Бачиш Ватсоне? — закричав він. — Бачиш? Я абсолютно нічого не бачив. Коли Хольмс запалив сірник, я почув глухе сичання; однак блиск світла перешкоджував моїм змученим очам побачити, що саме мій товариш бив з такою енергією; міг спостерігати тільки його смертельно бліде обличчя, на якім відбивалося перераження і огіда.

Нарешті Хольмс перестав вдаряти по шнурку і дивився на вентилятор, коли нагло перервав нічнутишу такий страшний крик, якого я досі ще ніколи не чув; цей крик перейшов швидко в ревіння, що рівночасно виражало біль, переляк і несамовитість.

Казали потім, що той крик збудив ціле село; в мене захолола кров і я став, як скамянілій, втопивши очі в Хольмса.

Він також дивився на мене. Коли зрештою знову залягла тиша, я крикнув добуваючи з трудом віddих:

— Що сталося?

— Все скінчено — відповів Хольмс — і може це до кращого. Візьми револьвер і ми зараз увійдемо в покій доктора Ройльота.

Поважний і задуманий він запалив лямпу і першим вийшов на коритар. Двічі постукав у двері, але не отримавши відповіди, потиснув клямку і, випереджуючи мене, увійшов з револьвером в руці.

Незвичайний вигляд представився нашим очам.

Сліпий ліхтарик, що стояв на столі, освітлював скриню; віко її було відкрите. При столі сидів на дерев'яним кріслі доктор Грімсбі Ройльот, убраний в чорний шляфрок, на босих ногах були одягнені турецькі пантонфи.

На колінах лежав батіг, що його ми бачили днем над ліжком. Голова доктора була похиlena назад, а очі дивилися в кут стелі. На чолі ми зауважили дивну жовту опаску, в бронзові цяточки, яка оперезувала йому голову. Наш вступ не викликав з боку доктора Ройльота найменшого руху.

— Стяжка! Пестра стяжка! — прошепотів Хольмс.

Зробив крок наперед і в тій хвилі дивна прикаса порушилася: трикутна голова огидного вужа повернулася до нас.

Багняна гадюка! — закричав Хольмс.

— Найтрійливіший індійський вуж. Доктор вмер за десять хвиль після укусення. Зуб за зуб, око за око. Однак перш за все треба вкинути гадюку до її скрині. Так кажучи, Хольмс взяв батіг з колін трупа, закинув петлю на голову гадюці, забрав її з жахливого педестала, наколо якого вона обвилася, заніс витягненою рукою до скрині і зачинив віко.

Так вмер доктор Грімсбі Ройльот оф Стоок Морен!

Зайвим є описувати як ми, оповівши правду панні Стоонер, одвезли її ранішним потягом до улюбленої тітки в Героу. Урядове слідство виказало, що доктор знайшов смерть в той час, як нерозважно бавився небезпечним гадом.

Хольмс повернувшись до Лондону, цілковито освітілив мені справу.

— Перші мої висновки — казав він — були помилкові, а це доводить, мій мільй, як небезпечно будувати щонебудь, коли бракує даних. Присутність циганів і вираз бідної дівчини „стяжка” впровадили мене на фальшивий шлях. Я маю тільки одну заслугу, а саме, що змінив цілковито тактику, як тільки побачив, що небезпека не походила ні від дверей, ні од вікна.

Мою увагу швидко звернули, як я тобі говорив, вентилятор і шнурок від дзвінка, що був завішений над ліжком. Відкриття, що шнурок не мав нічого спільногого з дзвінком і що ліжко було примоцовано до підлоги піддало мені підозріння, що шнурок мусів служити зсувається на ліжко.

Очевидно, що мені на думку прийшов вуж, а коли зіставив це з тим, що доктор отримував звірят з Індії, відчував, що я попав на правдивий шлях. Освіченний і позбавлений сумління чоловік, що довший час мешкав на Далекім Сході, мусів впасти на помисл ужити отруту, що не дается до розпізнання шляхом хемічного аналізу.

Слідчий суддя мусів бути надзвичайно уважним, щоби зауважити два дріб-

них знаки трійливих зубів. Пригадай собі також свист. В такий спосіб доктор очевидно мусів закликати до себе вужа, як тільки наступав день, бо інакше жертви могли побачити гадюку. Він витресував його так правдоподібне за поміччю молока, що ми знайшли при оглядах. Далі доктор впускати її через вентилятор, в певності що гадюка по шнурку спуститься на ліжко. Кілька ночей могло минути без наслідків, але раніше чи пізніше гадюка мусила укусити свою жертву.

До такого висновка я дійшов ще до того, як оглядав покій доктора. Присутність скрині і подойника з молоком а також батога з петлею цілковито мене переконало. Металевий відголос, що його чула панна Стоонер, очевидно походив від швидкого замикання скрині.

Як тільки я переконався того, я ужив спосіб, щоби дістати остаточний досвід. Коли ми почали сичання гадюки, я негайно запалив світло і заatakовав її, не трачуши ані жадної хвилі.

— Що і викликало той наслідок, що гадюка пішла назад тією ж дорогою, якою і всунулася.

— І напала свого пана. Деякі мої удали безперечно попали в неї і гадюка розлютилася остильки, що кинулась на першу особу, яку спіткала. Тому я посередно мушу відповідати за смерть доктора Грімсбі Ройльота, але не можу сказати, щоби ця відповідальність дуже великим тягарем пригнічувала мое сумління.

Забава в Адама і Еву

Малий Юрчик каже до своєї сестри Ганусі, яка дісталася яблоко від мами: — Ходи, Ганусю, будемо бавитися в Адама і Еву.

— А як будемо бавитися — питає Гануся.

— Цілком просто, каже Юрчик, ти даси мені яблоко, а я зім.

Щасливий

Налоговий картограф вернувся пізно вночі домів. На другий день каже своїм друзям: — Але я вчера мав щастя в картах.

— Скільки виграв?

— Нічого не виграв. Але моя жінка зовсім не збудилась, як я прийшов до дому...

РІЗНИЦІ ХАРАКТЕРІВ У ДЕЯКИХ НАРОДІВ

Італієць каже: Покажи мені твоїх приятелів, а скажу тобі, хто ти є.

Іспанець каже: Покажи мені твоїх ворогів, а скажу тобі, хто ти є.

Німець каже Покажи мені твої книжки, а скажу тобі, хто ти є.

Француз каже: Покажи мені твої діти, а скажу тобі, хто ти є.

Англієць каже: Покажи мені твій дім, а скажу тобі, хто ти є.

Американець каже: Покажи мені твій біжучий рахунок, а скажу тобі, хто ти є.

Москаль каже Покажи мені твій пашорт, а скажу тобі хто ти є.

Українець каже: Запроси мене до себе, а скажу тобі, хто ти є.

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ ЛІЧІТЬ ЖОЛУДОК-ЖОВЧ ЗАРАЗ

Чи Ви знаєте, що слабість жолудка наражає Жовч, Печінку, Нибрки, Міхур, творить Гази, Кваси, Корчі, Кольки, робить запалення сліпої кишки, творить каміння жовчі-нірок, та загрожує Вашому цілому здоровлю серйозною слабістю і нервовим ростроем. Ось чому треба сейчас лічити найменше нарушення жолудка, жовчі, або печінки доброю медичною. Жолудок і Жовч це є машина людського здоровля. Коли у Вас є затвердження, нестравність, кваси, жолудкові корчі, болі під правими ребрами, біль з правого або лівого боку жолудка, горячка жолудка, клопіт жовчі чи печінки, стражений апетит, або гемороїди, не чекайте до завтра, бо може бути за пізно, але НИНІ ЗАРАЗ, СЕЙЧАС ужийте одну ложечку лікарства так званого Rusci Treatment Stomach Remedy перед кожною їдою а одну вечором перед спанням і відзискайте щастя здоровля. Це є одна з найлучших медицин в Канаді. Ціна фляшки \$3.00. Продають по всіх аптіках і книгарнях в Канаді. Коли де ще які аптіки або книгарні не мають на складі, то скажіть їм хай Вам дістануть одну або дві фляшки зі свого голселя.

Mizarh Salve = Мізарг Масть

Відома вже міліонам людей у Сполученій Штаті Америки, ТАК ЧОМУ ТЕРПІТИ від ревматичних або Артритик болів, на біль голови, на хорі або болячі плечі, або лопатки, на біль рамен або грудей, болі в бедрі (сайетика), на штывні зболілі-напухлі або болячі коліна, котики, лікті, кістки або сустави, на зимні ноги, подагру, ревматизм і почуття якби мурашки лазили під скірою, болі які повстають ізза зміни веремя, і на хорі і напухлі узловачні жили. Уживайте МІЗАРГ цю проти-іритаційну масть, яка витягає на поверхню скіри міхурі з гноем у формі приців, в яких є повно нечистоти, помагаючи в той спосіб сейчас усмирити терпіння і болі та помагає для лучшої циркуляції в тілі. МІЗАРГ масть продають тепер всі аптікарі в Канаді. Ціна \$3.00 за слойк замість попередньої ціни \$4.50. Побачте свого аптікаря в справі МІЗАРГ мастичині і поможіть собі для скоршого віздоровлення уживаючи МІЗАРГ масти.

Європейські Найлучші “DIANA DROPS”

„КАПЛІ ДІАНА” є знані по цілій Європі і Канаді як найлучша огріваюча медицина на Кашель, Перестуди, Горячку, Біль Горла або Грудей, Катар Нося, Катар Жолудка і болі ізза газів. Заживані внутрішно на цукрі або з водою, і зовнішно ужіті на ревматизм як лік до натирання. Як купуєте Діана Каплі завсігди глядіть за іменем ДІАНА надрукованім на наліпці. Canadiana не є то саме що Діана і то не є наше. ДІАНА КАПЛІ продають в більшій часті аптікарі, гросерники і в фармерських загальних склепах в Канаді. Ціна \$1.00 і 55 центів за фляшку. Раз Ви спробуете ДІАНА, будете все її любити в літі і зимі.

Luscoe Products Ltd.

557 KING STREET WEST

TORONTO 1, ONTARIO

Духи в Королівських Палатах

Духи не щанують ні осіб ні місць і майже всі королівські мешкання в Англії мають досить достовірні оповідання про своїх духів. Майже одинокими віймками є палати Бакінгем і Сендрінген, але не тому, що вони є найважнішими королівськими мешканнями, а радише тому, що їх історія є занадто коротка, аби духи мали в них загніздитися. За ста, або й менше літ цого вже мабуть не буде.

Ні одна королівська палата не є більше звязана з історією Англії, як замок Віндзор. Тому й не диво, що цей історичний замок служить за мешкання бодай кількох духів. Найбільш відомим духом замку Віндзор, про якого появу говорили в ріжні часи нічим незвязані з собою люде, є жінка, убрана на чорно. Висока і з капою, або вельоном на голові, вона появлялася в ріжних місцях так в замку, як і коло замку, однаке найбільш улюбленим її місцем має бути східня тераса замку, а саме мешкання, відомі під іменем Бібліотеки Королевої.

Про появу цього духа було так багато оповідань, що її поява важається тепер за цілком природну. Найперше оповідання про її появу записано в 1847 р. Вартівник стояв на варті коло східної тераси замку. Ніч була ясна. Світло місяця давало вартівникові спромогу оглядати зариси замку та оточення. Нараз він звернув увагу, як щось тихенько сунеться пропри терасу. Коли вартівник підійшов блище до того місця, побачив перед собою завельовану паню, убрану на чорно. Він завагався на хвилину, здивований не знав, що робити. Відтак пригадав собі свій обовязок і підніс кріс до стрілу. В ту саму хвилю привид кинувсь ѹому під ноги і зник, поки він вслів промовити слово.

Як би це був одинокий випадок, то можна назвати його припадковим привидом. Однаке подібних випадків було більше. Через ціле століття повторялися в ріжний час появи цього духа. Кілька літ тому мав бачити цього духа один з членів королівської родини, іншого

разу він показався сторожеві, що спокійно читав книжку в Бібліотеці Королевої.

Останні відвідини пані з капою були в 1926 р. в червні, коли знов бачив її вартівник. Чий цей дух мав би бути, ніколи не стверджено, бо дух завжди зникає, поки можна ѹому зблизька приглянутися, та дехто вірить, що це дух королевої Єлизавети, дочки Генрика VIII і Анни Болейн. Коли король казав стратити її матір, парламент в 1536 р. проголосив її незаконною дитиною, та все одно по смерті своєї пів-сестри Марії, що була королевою від 1553 до 1559 року, вона засіла на британськім престолі і сиділа на нім 45 літ. Умерла в 1603 р. і її панування записалося як один з найкращих періодів в історії Англії. Цей період, названий добою Єлизавети, був періодом розвою англійської літератури, кольонізації та розвою морської сили. Перша частина її панування зазначилася переслідуванням католиків та закріпленням становища англіканської церкви, яка й досі його задержує. Вона увязнила свою свячуку, скотляндську королеву Марію і по 19 літах стратила її. За неї випала перемога Англії над еспанською армадою в 1588 році, що дала Англії першенство на морі. Хоч була особисто незвичайно популярна, то оставала до смерті неодружененою і через те залишилася з призвищем „королевої-дівиці.”

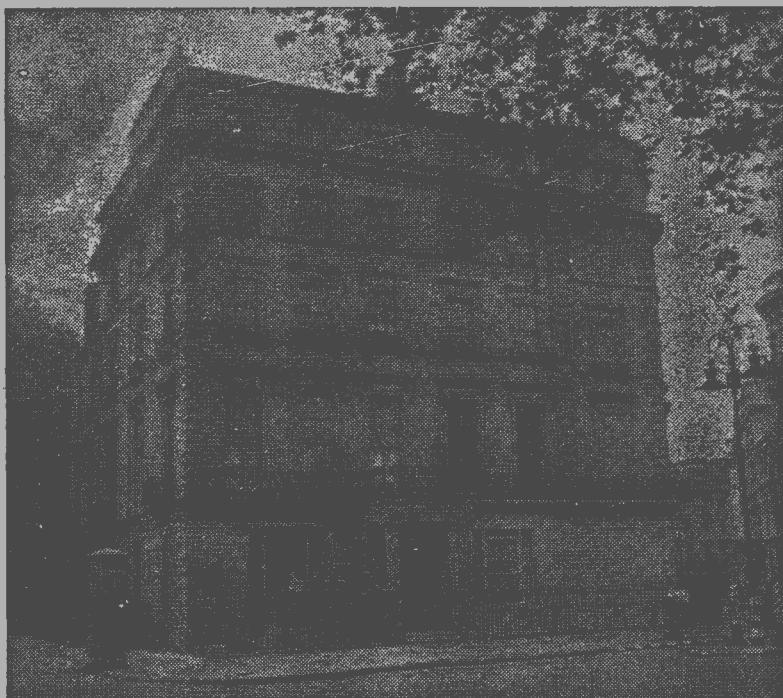
Іншим духом замку Віндзор має бути дух короля Артура. Замок є побудований на тім місці, де стояв замок короля Артура, в якім він відбував свої конференції „при круглім столі.” Що найменше один з модерних Лицарів Підвязки вірить, що він бачив духа короля Артура в галі св. Юрія, що є тепер головною кватирою Лицарів Підвязки.

Зрештою числом своїх духів має першенство між королівськими палатами палата Гемтон. Безнастанині появі духів в цій палаті приписують кільком трагедіям, що там відбулися. Коли кардинал Вулсі був приневолений передати цей величавий будинок королеві Генри-

кові VIII, він служив по черзі за мешкання ріжних жінок Генрика, які досить швидко чергувалися. А Генрік мав в своєму життю шість жінок. Перша з них була Катерина з Арагону, що була вдовою по його братові. Коли не міг дочекатися від неї престоло-наслідника, хлопця, а властиво коли залибився в двірській дамі, Анні Болейн, зачав робити старання, аби розвестися з Катериною. Генрік був до того часу католиком і за свої заслуги для католицизму дістав від папи титул „оборонець віри,” який і досі остав титулом британських королів. Однаке на розвід короля з королевою папа не хотів згодитися. Проти короля а по стороні папи став і кардинал Вулсі, що до того часу був правою рукою короля. Генрік нагнав Вулсія, як свого дорадника, і назначив на його місце Томаса Кремнера, котрий перед тим висловив своє переконання, що подружжя Генріка з Катериною вдовою свого брата, було проти Божого закону. Так зачався розкол між англійською церквою і римською. Генрік одружився з Анною Болейн тайно і Кремнєр, як архиєпископ Кентербері, проголосив, що це подружжя законне, а подружжя з Катериною

було незаконне. Генрік казав публічно укоронувати Анну Болейн як королеву в 1533 р., однаке й від неї не дочекався сина. Та з нею вже навіть не пробував розводитися. Він казав зрубати її голову в 1536 році. Слідуючою його жінкою була Джейн Сіймур. Ця вже вродила сина, але при породі вмерла. Генрік оженився в 1540 р. з Анною Кілвс, та того самого року розвівся з нею і одружився з Катериною Гавард, якій також казав відрубати голову в 1542 р. Слідуючого року одружився ще раз з Катериною Парр, але ця мала щастя, що Генрік вмерскорше від неї, в 1547 році.

Оповідають, що Анна Болейн, Джейн Сіймур, Катерина Гавард, кожна від часу до часу показуються в замку Гемтон. Дух Джейн Сіймур має бути найприємнішим з трьох. Її гарна постать, убрана в повіваюче біле одіння, являється в чудно названім мешканню „срібної палиці.” Дух Катерини Гавард з своєї сторони немов би старався налякати найбільше досвідчених ловців духів. Вона біжить і кричить, як 400 літ тому, коли вели її на страчення. Вона вирвалася і бігла коритарями до каплиці, де Генрік — молився. Анна Болейн мабуть не перебирає в

Гостинниця Українських Вояків з Канади у Лондоні, Англія.

тім, де має появитися. Вона являлася більше, або менше переляканим людям у ріжких частинах замку Гемтон.

Четвертим духом, що розмірно недавно зачав появлятися в замку Гомтон, є дух пані Пенн, що виходила сина Джейн Сіймур, який по смерти свого батька став королем Едвардом VI і був королем тільки шість літ, від свого девятоого до шіснадцятого року життя і вмер в 16 році на сухоті. Пані Пенн довго лежала спокійно в своїм гробі, а зачала появлятися аж в 1829 р., коли під час розбирання сусідньої старої церкви її гріб, що був в тій церкві, збезчещено.

З одного мешкання замку Гемтон чути було дивні звуки, немов би там хтось сукав нитки на колісці. Зачали обстукувати стіни цього мешкання і показалося, що одна з стін укривала таємну кімнату і коли цю кімнату отворено, найдено в ній колісце до сукання ниток. Не досить того, найдено признаки, що хтось цього колісця недавно вживав. Вирішено, що дух пані Пенн снував нитки.

Палата Гемтон має свою пайку духів через трагедії, які в ній діялися, однаке група будинків над рікою Темзою в Лондоні, відома під назвою Тавер від девяти веж, що підносяться над ними, була місцем ще більше трагедій. Тавер також був колись королівською палатою і його початок сягає часів Віліама Завойовника, 1127-1087, хоч кажуть, що й він збудований на місці старої римської кріпости. Тавер уживають тепер переважно

Хто кермує одною рукою стане добрим церковником

Шоер, що кермує автом однією рукою по дорозі до церкви, це звичайно добрий „церковний чоловік”. Він або зайде до церкви й засяде в лавці, або його занесуть туди на марах.

Лікарська порада

— Пане докторе! — питає стрінувши на дорозі знаного лікаря. Чи не порадили ви мені щось на кашель?

Лікар: — Алеж із приемністю! Відчиність уста, зажмуріть очі й дихайте глибоко.

По хвилі пацієнт відкриває очі, дивиться, а лікаря немає, тільки він сам із відчиненим ртом стоїть серед дороги.

як арсенал та місце передержування королівських риз та дорогоцінностей, але колись він був тюрмою для людей вищої ранги.

Тавер має цілком інакше видовище, як які будь духи. Це великий прозрачний циліндр, наповнений чимсь синявим, і цей циліндер вноситься в одній з веж, веж Мартина. Перший раз завважано цей циліндер виж сто літ тому, іншими разами він був на коритарі поза вежою.

Деякі з британських королів мешкали в Тавері, інші були в нім не-добривільними гістями. Переможений під Поатіє французький король Іван був вязнем в Тавері, а також скотляндські королі, Баліоли, Давид II і Яків I. В нім убито короля Едварда V і його молодшого брата в 1483 р. Король мав всього 13 літ і королем був 11 тижнів, а усунув його в цей спосіб зо світа його дядько (стрий) Річард, кн. Глостеру, що проголосив себе королем Річардом III.

Не дивно, що й замком Тавер є звязані ріжні історії з духами.

Історично повинна би бути місцем замешкання кількох духів також палата св. Якова (Джеймса) в Лондоні, однаке одинокий дух, що має по ній крутитися, є дух короля Кароля I, що пересидів кілька своїх останніх годин в каплиці цеї палати, поки відпроваджено його на страчення у Гвайгол в 1649 році. Короля Кароля судив парламент за зраду і засудив на кару смерті.

ПРИГАДАВ СОБІ

Один жидок їхав автом фальшивим боком і обломив якомусь скачманові фенди. Скачман розлютився й став викрикати на жида. Побачивши свою вину, сказав жидок: „Чи не моглиб ми так без суду погодитися?.. Прошу, випий за згоду! — Скачман випив. — Випий іще!

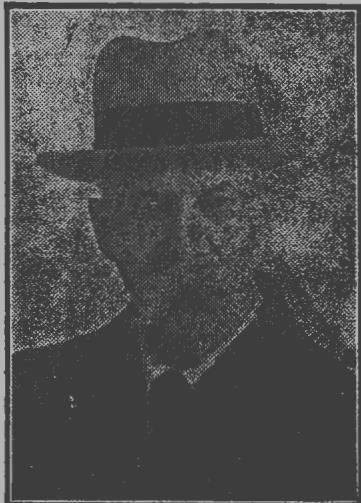
— Скачман випив. Тоді жидок закликав поліцая й сказав: Цей чоловік ударив мене своїм автом. Пробшу зробити порядок. Він п'яний. Прошу поноюхати, як від нього чути горівку. І скачмана взяли.

Причина

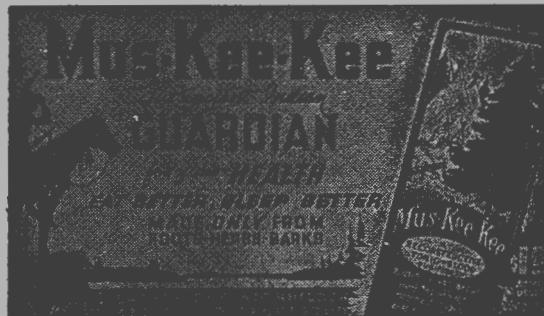
— Що йому?

— Він так часто пив „на здоровля”, що аж захворів...

МОЯ НАЙЛУЧША МЕДИЦИНА

Улас дімал та
О. І. С.

Позвольте нам розяснити тайну малої слабости. Ми хочемо коротко в простих і загально зрозумілих словах вияснити, чому ріжні слабости приходять. Природа в кожній країні дає дуже простий лік на привернення здоровля. Перше природний рух в кишках, відтак природні вітаміни для поправи крові вашої, це найбільшої помочі для цілого організму. Через довгі довгі роки всі лікарі, аптикарі, всі великі доми висилкові на поштові замовлення самі переконались, що „МУС-КІ-КІ”, ця цілковито яринна медицина, відповідає цим вимогам, тому всюди її тримають і її гарантують без вагань. Це мусить мати якесь значіння для вас як одиниці чи як інституції і тому якраз ми як виробники посилаємо її до

всіх чесних торговців на виплати по продажі і тому ми додаємо найбільш знані вітаміни, знані людині і науці. Спробуйте її як приписано і ви також будете її вихвалювати як другі через багато багато років. Щож більше можемо сказати, щоб вас переконати.

„Хоронитель Здоровля”.

MACDONALD MEDICINE COMPANY,
Hamilton Canada, Factory,
Fruitland, Ontario

ДВА РОЗУМНІ

Сиділи собі два сусіди під хатою — Улас та Панас. Сиділи, балакали. Глянув Улас — аж хмара насуває. Він аж злякавсь:

— От біда, — промовив він — прийдеться нам загинути!

— Та чого? — питає здивований Панас. — Як то, чого? — говорить Улас. — Хіба ж ти не бачиш, яка хмара? Це ж град буде. Усе загине: і озимина, і ярина — бо з градом не жарт — усе вибє. Ну, й буде голодний рік, а там ще — не доведи Господи — й зараза яка може кинутись...

— Тю, на тебе, Уласе! — скрикнув Панас. — Шо ти плетеш? Та це ж дощова хмара. То не град буде, а дощ. Ось уже починає крапати. Оце добре! І хліб на полі зародить, і худібка буде мати на чім пастися. Слава ж Тобі, Господи! Тепер уже буде що їсти, буде що й продати. Хай насуває, хай дощ іде!

А Улас усе своє:

— Не дощ буде, а град. Ось послухай, уже й торохтить!

— Та не град же, а дощ! От плетеш таке, що й купи не держиться! — каже Панас.

— Град! — знов каже Улас.

— Дощ! — говорить Панас.

— Та не плети дурниць! Град!

— Сам ти дурниці плетеш! Дощ!

— Що?! Ти зо мною хочеш сваритися?!

— Ой, ой, ой! Не мав би я з ким сваритися, та з таким премудрим, як ти!

Улас, як не підскочить до Панаса, а Панас до Уласа, то ще ні дощ, ні град не йде, а між ними вже счинилася бійка. А тим часом повіяв сухий вітер, і хмара ту розвіяла. Нічого отже й не було, а Улас із Панасом побилися.

Конан Дойль

Чоловік з Близною

Ісаак Уайтней, брат небізника доктора теольогії і ректора семинарії Св. Юра, Іллії Уайтнея, був завзятим курцем опіюма. Оскільки мені відомо, він набув цю огідну навичку ще за шкільних років, через питомий молоді нахил до наслідування. З того часу лишився на завжди невільником страшної отрути, і був нераз предметом зневаги й приизирства для своїх приятелів і знайомих.

Певного вечера, було це в червні 1889 р., більш менш о тій порі, коли людина починає позіхати, дивитися на годинник і сумувати за теплим ліжком, як нагло задзвонили до мого мешкання. Мимоволі я підскочив на фотелю, а жінка моя опустила на коліна ручну роботу, над якою працювала.

— Напевно якийсь хворий, сказала вона, може це наглий випадок і тобі прийдеться знов вийти!

Я зітхнув, бо лише недавно повернув до дому після тяжкої цілоденної праці, але в тій же хвилині хтось енергійно відчинив двері покою і на порозі зявилася жіноча завуальована постать.

— Вибачте мене за таку пізню візиту, почала вона, але несподівано вибухнула нервовим плачом і кинулася на шию моїй жінці.

— Ах я в страшному стані і негайно потрібую вашої помочі!

— Але ж то Кеті Уайтней — сказала жінка, відхиляючи вуаль з обличчя нашої пізньої гості, — якже ти мене налякала! Коли ти увійшла, я й не думала, що це ти.

— Ах, мені вже не було більше до кого звернутися!

— Добре зробила. Але виний шклянку вина й відпочни на цьому фотелю. Це тебе заспокоїть. А тепер оповідай нам все. Може, однак, ти волієш, щоб я відіслава Джемса на спочинок?

— О ні! Я потрібую також і вашої ради й помочі, пане докторе! Ходить за мого чоловіка. Від двох днів не вертає до дому і я перебуваю в великому страху.

Не перший раз говорила ця бідна жінка про свої прикорости — зі мною, яко з лікарем, а з моєю дружиною, яко зі школкою товаришкою. Тому ми почали її потішати й заспокоювати. Я спітав чи не догадується вона принайменше де знаходиться зараз її чоловік і чи зможемо спровадити його назад до дому.

Вона мала свої відомості. Переконалася, не знаю в який спосіб, що кожного разу, коли опановував його потяг до опіуму, він удавався до огидного притулка у східній частині міста.

До цього часу його відсутність не тягнулася довше одного дня і увечері він повертає змучений і виснажений до дому. Але цим разом його не було вже сорок вісім годин і в цій хвилині він напевно лежить в тому брудному гнізді, між ріжних непотребів людського роду. Вона була певна, що знайде його в „Золотому Шинку“ на Свендем Стріт, але що могла зробити там молода, несміла жінка, між п'яною голотою, яка там збиралася!

Так стояла справа. Був тільки одинокий вихід: це щоб я пішов з нею до курильні опіуму. Або може ще краще, як сам піду? Я лікар її чоловіка і маю вплив на нього. Міг би менше утіснятися як вона.

Я дав їй слово, що через дві години відвезу його фіякром до дому, якщо дійсно знайду в указаному місці.

Десять хвилин пізніше я вже їхав в справі, що видавалася мені незвичайною, хоч тільки пізніше міг переконатися в її дійсній незвичайноті.

Перша частина моєї подорожі відбулася без труднощів. Свендем Стріт був це поганий заулок, що тягнеться за великими складами на північ від Темзи аж до лондонського мосту. В темряві я ледве наїшов чорний, як пивниця, отвір, до якого провадили брудні східці. Наказавши фіякові чекати, я пішов на діл. При миготливому світлі лямпки я знайшов клямку і увійшов до довгої низької хати.

"MESSA" OINTMENT

Є РОДИННИМ ПРИЯТЕЛЕМ
Уживайте „MESSA” на врізан-
ня — попечення — рани —
чираки — екзему.

Месса заощаджує вам грошей. Вона
коштує лише 25ц. пуделко.
Питайте за средствами на гемороїди
Месса Pile Remedies.

На Грудні
Простуди
зробіть обклад
1 части муш-
тарди і 6 час-
тей "Месса."

Була вона повна бронзового опійного диму.

В півмряці і димі я ледве міг відріжнити людей, що лежали наоколо в самих фантастичних позах: той зі стисненими раменами й викрученими колінами, інший з відкинутою головою й задертою до гори бородою. Тут і там зверталися до мене мутні, несвідомі очі. Більшість осіб лежала мовчкі, деякі мурмотіли до себе, а інші знов говорили тихим однотонним голосом, вимовляючи з зусиллям слова і впадаючи потім в мовчання. Кожний стежив за своєю думкою, не звертаючи уваги на сусіда. На другім кінці кімнати стояла невеличка жарівниця з палаючим вугіллям. Побіч з нею сидів на стільчику худерлявий сивенький панок. Сперши підборіддя на руку, дивився безупинно в огонь.

Коли я увійшов, підбіг до мене брудний малічик з люлькою й опіюром в руках і хотів показати вільне місце.

— Дякую, відповів я йому, але не маю заміру тут лишатися. Шукаю свого приятеля пана Ісаака Уайтnea, бо хочу сказати йому пару слів.

При цих словах щось порушилося з правого боку. Я дочув слабий стогн. Колиш придивився, то пізнав серед диму Уайтnea. Сидів він блідий, здичалий, з найженим волоссям і дивився на мене.

— Боже! прошепотів він, то це ви, Ватсоне!

Він знаходився зараз в стані міцного зденервовання, наслідком отруєння опіюром. Кожний його нерв тримтів.

— Котра зараз година, Ватсоне!

— Біля одинадцятої.

— Яке число маємо нині?

— Пятниця, 19 червня.

— Великий Боже! А я думав, що сьогодня середа. І напевно це так. Як можете ви так жартувати з таким бідаком як я!?

Тут закрив лиць долонями й почав голосно плакати.

— Але ж запевняю вас, казав я йому, що нині дійсно пятниця і що ваша жінка вже два дні чекає на вас. Мусите соромитися самі себе!

— Соромлюся! Але ви милитеся, бо я тут знахожуся всього кілька годин. Випалив тільки три-чотири люльки, зрештою не памятаю скільки! Добре, верну з вами до дому, бо не хочу більше непокоїти мою бідну, улюблену Кеті.

Дайте мені руку! Чи маєте фіякра?

— Так, чекає на нас перед дном.

— Добре, скористаймо з цього.

Я ще напевне щось винний, прошу, займіться цим, пане Ватсоне. Почуваю себе зовсім несвідомим і сам собі не дам ради.

Ми йшли вузьким переходом між двома рядами деревляних тапчанів з курцями. Я стримував віддих щоб не підпасті впливу одуряючих випарів отруті. Коли проходили повз худерлявого добродія, який сидів біля жарівниці, я почув, що мене потягнули за полу сурдути і якийсь тихий голос прошепотів: „Перейди повз мене, а потім озірнися.“ Я це чув цілком виразно. Отже озірнувся. Могло це походити тільки від старенького, побіч зі мною, пана, але він сидів так само нерухомо, впявши очі у вогонь.

Його люлька з опіюром звішувалася між колінами, ніби вислизнула з його сонних пальців. Я відійшов що зо два кроки і ще раз озірнувся. Що я тоді не крикнув зі здивовання, то це тільки то-

му, що вмію панувати над собою. Стартенський панок, змінився так, що його не міг би ніхто, крім мене, піznати. Словом, чоловік, що сидів при вогню, посміхаючися з моого здивовання, був ніхто інший, як Шерльок Хольмс! Він подав мені знак, щоб я зблизився до нього, потім відвернув обличчя в противну сторону й замінився знов на сонного старця.

— Хольмсе, спитав я, що ти тут робиш?

— Говори тихо, сказав він, бо я добре чую. Коли відправиш звідти свого нещасливого приятеля, я хотівби з тобою порозмовляти.

— Фіякер чекає на мене.

— Відішли його до дому. В цьому нема жадної небезпеки, бо він занатто змучений і вичерпанний, щоб удатися на нові вибрики. Напиши, раджу тобі, кілька слів своїй жінці, що мусимо задержати її передай через фіякра.

— Зачекай на мене, за п'ять хвилин я прийду.

Ніколи не було можливо відмовити Хольмсові в чому будь, оскільки рішучо й з найбільшим спокоєм висловлював він свої бажання. До того ж мені здавалося, що з хвилею коли всаджу Уайнтея до фіякра, устають мої обовязки що до нього. В кілька хвилин я написав картку до жінки, всадив до воза Уайнтея й заплатив по його рахунку.

Незабаром з притулиця курців опіюма вийшла якась зігнена стареча постать і я побачив біля себе Шерльока Хольмса.

Це цілих дві улици ішов він тяжко з похиленими плечами, роблячи непевні кроки. Потім обдивився наоколо, випростувався й вибухнув веселим сміхом.

— А тепер, Ватсоне, скажи відверто: ти напевно думаєш, що я нарешті впав у хибну звичку курити опіюм, встрікувати кокайну, або яку іншу отруту?

— Правда, я був дуже здивований, спіткавши тебе тут.

— Я не менше.

— Я шукав тут приятеля.

— А я — ворога.

— Ворога?

— Так, одного з моїх природніх ворогів, або кажучи точніше — я шукав свою природну здобич. Словом ходить тут о певну надзвичайну історію. Я завсігди сподіваюсь, що в беззмістовному мурмотінню цих нещасливих знайду ключ до загадки, що так мене цікавить.

Колиб мене тільки пізнали в цій чорній дірі, то я напевно переплатив би свою цікавість життям, бо вже не раз користав з неї для своїх справ. Маляйчик, цей лицар темної зорі, присягнув мені кріаву пімсту. Побіч з будинком находитися канал, котрий міг би оповісти багато страшних історій про те, що там кидали темними хмарними ночами.

— Невже ж трупи?

— Так, Ватсоне, трупи. Ми з тобою розбагатили, якби нам платили тисячу фунтів за кожного з цих нещасливих. Ціле це побережжя є огідним розбирацьким гніздом. Дуже побоююсь, що власне сюди втягнули проти волі Невіля Сен Клера.

Тут Хольмс всадив до уст два пальці й переразливо засвистав. У віддаленню почувся такий самий свист, потім — туркотіння колес і хід коня.

З темряви підіхав мисливський візок з запаленими ліхтарями, що кидали дві довгих смуги світла.

— Ну, як же буде, Ватсоне? Чи ідеш зі мною? спитав Хольмс.

— Охоче, особливо коли можу тобі придатися.

— Вірний приятель завжди стане в пригоді, особливо, коли є письменником. Мій покій „Під Кедрами“ має два ліжка.

— Під Кедрами?

— Так, властиво в домі Сен Клера, бо маю там мешкати весь час своїх пошукувань.

— Де ж це?

— Під Лі, в графстві Кент. Маємо перед собою семимилеву подорож.

— Але я нічого не розумію!

— Зараз довідаєшся. Іване, ми пойдемо самі. Чекай на мене завтра біля однадцятої. А тепер можеш іти. Ідемо!

Ми швидко поїхали через довгі порожні улици аж до широкого мосту, під яким плила мулиста Темза.

Хольмс поганяв коня мовчки, схиливши голову на груди, з виглядом людини, цілком захопленої своїми думками. Я не мав відваги перервати його. Тільки, коли ми відіхали вже кілька миль, Хольмс випростувався і запалив люльку з виразом людини задоволеної з себе і певної, що зробила все, що було в можливості.

— Ти, Ватсоне, сказав мені, посидаєш чудесний талан і тому з тебе неоцінений товариш! Тепер думаю, що маю сказати

цій жіночці, коли вийде мені на зустріч.

— Забуваєш, що я ще нічого не знаю.

— Маємо ще досить часу. Заки доїдемо, оповім тобі все з подробицями. Здається, що випадок є дуже немудрий, проте не знаю як до нього взятися.

— Оповідай же мені, прошу тебе.

— В травні 1884 року до Лі приїхав певний пан, назвіском Невіль Сен Клер. Здавався бути заможним. Для мешкання наняв велику віллю, запровадив чудовий город і жив під кожним поглядом на велику стопу. Поволі зазнайомився з сусідами й нарешті в 1887 році одружився з донькою місцевого броваря. Жінка обдарувала його двома дітьми. Властивого фаху він не мав, але брав участь в ріжких підприємствах. Регулярно щодня рано удавався він до міста й повертає до дому потягом на п'яту годину по-півдні. Пан Сен Клер має зараз тридцять сім літ; є це чоловік поважний, чулий батько й знайомі люблять його.

— В останній понеділок пан Невіль Сен Клер поїхав до міста раніше, ніж звичайно. Казав, що має важливі справи й обіцяв привезти своїому синові деревляні цеголочки для будування домиків. Того ж самого дня, в скорості по його відізді, жінка дістала депешу, що на її ім'я прийшов вартісний пакунок, на якого вона довго чекала. Мала його відібрати в поштовому уряді пароплавного товариства Абердин. Якщо ти добре знаєш Лондон, то мусиш памятати, що цей уряд знаходиться на Френено Стріт, що лується з Свенденом Стріт, на якій ти мене спіткав. Пані Сен Клер поїхала, по сніданню, до міста, полагодила там кілька справ, відібрала свій пакунок і рівно о годині 4.35 хвилин ішла через Свенденом Стріт в напрямі до двірця. Розумієш мене?

— Так, все для мене ясне.

— Памятаєш, що в понеділок було дуже гаряче. Пані Сен Клер ішла поволі, оглядаючись чи не побачить де фіякра. Коли то почула нагло крик і оставліла з перереження. На другім поверсі, у вікні стояв її чоловік, дивився на нею і махав рукою. Вікно було відчинене і тому вона могла добре придивитись йому і казала, що обличчя його було дуже схильоване. Махнув ще кілька разів рукою і потім зник з вікна так швидко ніби його хтось відірвав звідти силою. Мимо того удалося їй зауважити, що хоч чо-

ГЕМОРОЇДИ

Спробуйте цю успішну комбінацію Внутрішнього і Зовнішнього Лічення.

Без ріжниці де ви живете — без ріжниці який вапів збо звантажте — якщо клопотуть вас гемороїди, ми хочемо щоб ви спробували PAGE INTERNAL TABLET COMBINATION TREATMENT. Ця метода не лише помогає стирмати терпіння скоро, але відчайні листи від людей, які її уживали, свідчать, що вона дає скору пільгу.

Панове:-

Від коли уживаво Ваш Трітмент на Гемороїди, мені добре. Можу цілком широ поручати Трітмент. Ви можете ще уживати моє свідчення.

Ваш щирий
Джон Галл,
628 Беттері Пл.
Вікторія, Б. К.

ДЖОН ГАЛЛ

Ми особливо хочемо пісплати її тим вночохоченим терпливим людям, котрі вірять, що їх слух в безнадійні. Навіть найтяжчі слухів і довготривалих слухів часто піддаються цему ліченню. Уживане в усіх після 50 років.

Не занедбуйте ані одного дня. Напишіть тепер. Не поспілайте грошей. Прямо пішишіть почищій купон сьогодні а в безплатну пробку вишилемо зараз в авічайкій обвітці.

ДАРОМ ПРОБНИЙ КУПОН

Щоб доказати то всьо що твердимо, ми пішлемо вам аваріз у авічайній пачці, щедрій засіб цего Трітмента. Вишишіть купон Сьогодні.

E. R. Page Co., Dept. 237-X2, Toronto, Ont.
ІМЯ

АДРЕСА

МІСТО ПРОВ.

ловік і мав на собі чорний сурдут, як при відізді з дому, але не мав на ший ані ковнірця ані краватки.

Переконана, що йому щось сталося, пані Сен Клер побігла по сходах на гору. Був це якраз той дім, де знаходитьсь прибулище курців опіому і де ти мене знайшов сьогодня в ночі. Отже впала вона до сіней й замірляла бігти далі по сходах на поверхні, коли шлях її заступив той маляйчик, відштохнув її і при помочі другого, такого ж злодія, викинув на улицю. Пані Сен Клер, повна жаху за долю мужа, побігла улицею й нащасть зустріла на розі Френено Стріт кілька поліцай, які під проводом інспектора поліції повернули з нею разом до того дому. Не зважаючи на затяту впертість власника дому, поліція увійшла до покою, де пані Сен Клер бачила останній раз свого чоловіка. Всякий слід за ним загинув. Так, на цілому поверсі не було нікого oprіч нещасливого огидно-

го вигляду каліки. Той присягався, що через усе передпілудне в цьому покою не було нікого, опріч нього.

Його запевнення були такі правдоподібні, що інспектор починав набирати переконання, що пані Сен Клер мусіла помилитися. Нагло вона закричала й побігла до столу, де стояло деревляне пуделько. Вона відчинила покривку і звідти випало кілька деревляних цеголок. Це була власне забавка, яку батько обіцяв синові.

Це відкриття, а разом з тим помітне замішання каліки переконало інспектора, що тут ходить о поважну справу. Перешукали всі покої і наслідки трусу дозволяли припустити, що тут вчинено страшний злочин. Ця фронтова кімната є сполучена з другою малою спальню. Вікно спальні виходить на корабельні варстали. Між домом та варстатами є вузький перехід, сухий під час відливу і покритий на чотирі стопи водою під час припливу. Вікно було широке і так уряжено, що його можна було підносити в гору. При докладних оглядах знайдено було кілька крапель крові на підвіконні. Так само було видко краплинни крові на підлозі спальні. У фронтовім покою на підлозі за фіранкою лежало у купі ціле убрання пана Сен Клера. Бра��увало лише сурдуга. Діж був сам нещасливий? Очевидно його викинули через вікно. Підохрілі плями кроvи не багато залишили надії що він є живий.

А тепер перейдемо до того, що ще більше плутає цілу справу. Якщо малайчик спіткав пані Сен Клер на долині сходів, через кілька хвилин появі її чоловіка у вікні, значить в душогубстві участі не брав і являється побічною фігурою. Для своєї оборони він твердить тільки, що нічого не знає, як рівно не може пояснити, яким способом убрання загинувшого пана знайшлося в покою за фіранкою.

Це про господаря. А тепер поговоримо про страшного каліку, який мешкає на другім поверсі гнізда курців опіюма. Це напевне була остання людина, яку бачив Невіль Сен Клер. Називається він Гюго Боун. Кожний, хто часто буває в Сіті, добре знає його вражаюче бридже обличчя. Він є фаховим жебраком, але щоб уникнути переслідування поліції, провадить малу торгівлю восковими срібниками. Цей жебрак щодня засідає в куті під муром і розкладає там свій

крам. Його вигляд настільки викликує співчуття, що до брудної його шапки, що лежить біля нього, падає рясний дощ милостині. Зовнішність його так вражає, що неможливо його не помітити. На голові має стріху рудого волосся, бліде обличчя перетинає страшна близна, що гоючися піднесла йому в страшливий спосіб уста з одного боку. До цього треба додати щелепи бульдога й гострі чорні очі, що цікаво відбиваються від рудого волосся. Це його відріжняє від інших жебраків так само як і його незвичайний дотеп. Наприклад, має він завжди готову відповідь на кинутий йому злосливий жарт. Таким є льокатор курильні опіюму, чоловік, який напевно останнім бачив Сен Клера.

— Ale ж це каліка, відповів я, що ж міг він сам зробити з чоловіком у розквіті сил?

— Він є калікою, бо навіть ходить на кулях, але мимо того виглядає міцним і зовсім добре збудованим. Яко лікар ти мусиш знати, як часто слабість одного члена винагороджується тим більшою силою другого.

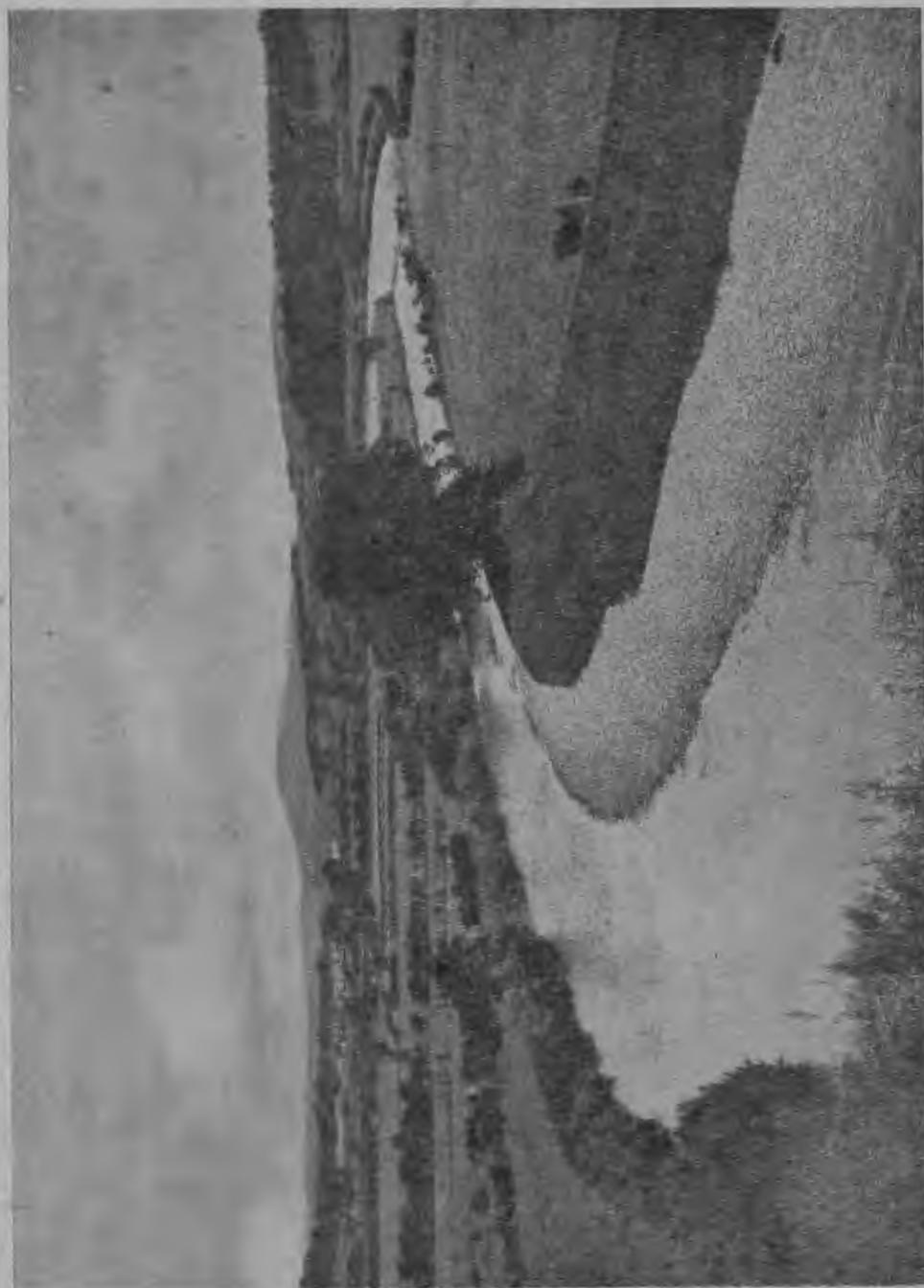
— Твоя правда! Кажи далі.

— Пані Сен Клер зомліла, побачивши кров і один з поліціянтів відвіз її до дому. Інспектор Бертон, якому випало провадити це слідство, оглянув все уважно, але не знайшов нічого, що могlob освітлити цю темну справу. Зроблено великий блуд а саме, що Боуна зараз же не арештували й дали йому можливість порозумітися з малайчиком. Далі зробили другий блуд, а саме що заарештували його й перетрусили цілого, але не знайшли нічого обтяжуючого.

Правда, зауважено кілька крівавих плям на рукаві Боуна, але він твердить, що кров походить з його пальця, на якому дійсно була рана коло нігтя.

Помимо голосного протесту, запроваджено його на поліцію. Інспектор лишився на місці, сподіваючися, що відплив моря дасть йому новий матеріал.

Його передбачення були слушними, бо хоч на намулі не знайшли чого шукали, себто пана Невіля Сен Клера, проте знайшли його сурдуг. І як думаєш, що було в його кишенях? Ба! ніколи не відгадаеш. Обидві кишені були повні дрібними мідяними монетами! Було там 421 штук пенсів і 270 півпенсів. Нема нічого дивного, що хвилі не затягли його у море. Інша справа, коли ходить о людське

Один з гарних краєвидів у Скотляндії. Перед нами долина річки Лідл. Ріка ця пливе серед урожайних піль. Особливо малювничі її береги.

тіло. Між варстатами і домом течія є така міцна, що обтяжений сурдут міг лишитися, під час коли голе тіло могла захопити хвиля відпливу.

— Оскільки відомо мені, решту убрання знайдено вже перед тим в покою. Хібаж би тіло було уbrane тільки в сурдут?

— Ні, але цілий цей випадок дастесь так або інакше пояснити.

Припустимо, що той Боун викинув Сен Клерса за вікно так, що його не бачило жадне людське око. Що ж мав далі робити? Проста річ позбавитися убрання, що могло його зрадити. Отже схопив сурдут. Коли вже мав його викинути, прийшла йому до голови думка, що не зануриться, тільки буде пливати на поверхні. Не міг гаяти часу, бо на долі чув голос пані Сен Клер, яка сперечалася з малайчиком, а може той його спільник подав йому знак, що наближається поліція. Треба було поспішати. Тому він біжить до темного кута, де складав свою жебрацьку добичу, набиває кишені сурдута мідними грішми, щоб його затопити і швиденько вертає до вікна. Він зробив би те саме з рештою убрання, але вже чув кроки на сходах, через що управився тільки зачинити вікно.

Це виглядає досить правдоподібним.

— Боуна, як я вже казав, заарештовано й запроваджено на поліцію. Такий то є теперішній стан речей.

Під час цього оповідання ми мибули останні передміські domi і тепер з обох боків тягнулися зелені живоплоти.

— Тепер ми зближаємося до Лі, скавав Шерліок Хольмс. Чи бачиш ти те світло межі деревами? Це є власне дім „Під Кедрами.”

— Чому ж не займаєшся цією справою з Бекер Стріт?

— Bo дістаю тут найбільше відомостей. Пані Сен Клер дуже ласково відступила мені дві світлині. Побачивши тебе, як моого приятеля, зустріне дуже привітно. Дуже мені прикро, що не привожу її жадних відомостей про чоловіка. Гало! Гей!

Ми спинилися й на заклик Хольмса прибіг стаєнний хлопець і забрав коня. Коли ми зближалися до domu, двері відчинилися й на порозі стала невеликого росту, ясноволоса жінка. Убрана була в легку шовкову сукню з коронками при ший й рукавах. Приглядалася вона у темряву, трохи схиливши наперед. Коли

ми підійшли, звернула до нас стурбоване обличчя з виразом запитання в очах і напів відчиненими устами. Виглядала як живий знак запитання.

— Як же там справа? спітала.

Мій товариш знизив плечима і відповів.

— Нема жадних добрих відомостей? нетерпеливилася вона.

— Жадних.

— Ale й злих нема?

— Ні.

— Дякую Богові! Прошу панів увійти. Ви мусите бути дуже змученими.

— Представляю вам свого приятеля доктора Ватсона. Вже не раз бував він мені дуже помічним. Щасливий випадок дав мені змогу привезти його сюди.

— Тішуся, що можу пізнати пана доктора, сказала пані Сен Клер і сердечно стиснула мені руку. Даруйте, якщо не знайдете в моюму domu всіх вигід, але ви же знаєте, яке страшне нещастя спало на мою голову.

— Пане Хольмс, — звернулася вона до моого приятеля, коли ми увійшли до ясно освітленої ідалні, де стояла готова перекуска, — чи можу вас спітати про дещо і чи ви мені відповідатимете?

— Напевно.

Прошу не рахуватися з моїми почуваннями: я не істеричка, не зімлію від неприємних новин. Ходить мені почуття відчуття щирої думки про одну річ.

— Про що саме?

— Чи в глибині душі ви переконалися, що Невіль ще живе?

Це питання помітно заклопотало Хольмса.

— Ale прошу щиро відповісти, настоювала пані Сен Клер.

— Якщо маю щиро відповісти, то думаю, що ні, сказав він нарешті.

— То ви думаете, що він умер?

— Мені так здається.

— Забито його?

— Цього твердити не буду. Ale можливо.

— Коли ж це сталося?

— В понеділок.

— В такім разі поясніть мені, в який спосіб я могла нині дістати від нього лист?

— Що? — закричав Хольмс — лист?

— Так, пане, сьогодня!

Вона подала йому картку паперу.

— Чи можу перечитати?

— Дуже прошу.

НА ЗАБУРЕННЯ ЖОЛУДКА — ЗАЖИВАЙТЕ

MACLEAN BRAND STOMACH POWDER

Чи вам спричинює часто клопоти і докучає лихе почування після їди як наслідок неправильності, агаги, диспепсії або інших форм забуреного жолудка? Тоді заживайте MACLEAN BRAND STOMACH POWDER, ту знайну Бритійську формулу для скорої і успішної пільги. Держіть під руками MACLEAN BRAND STOMACH POWDER або Таблички на ці погані забурення.

Хольмс скопив листа, розклав на столі, присунув лямпу і почав уважно розглядати. Я також встав і дивився через рамя Хольмса.

Коверта була з грубого паперу і мала поштовий штемпель з Грэвсінду, з нижньою датою, чи краще сказати, вечерашньою, бо вже було далеко по півночі.

— Письмо невправне, промурмотів Хольмс. Це напевно писав не ваш чоловік.

— Ні, але лист від нього.

— Видно, що той, хто писав, наперед розпитувався докладно за адресу.

— Чому ви так думаете.

— Назвисько, як ви бачите, зовсім чорне, бо чорнило висохло на ньому само собою. Тоді як решта є сива — довід того, що при письмі уживали бібулу. Якби сього не було, то одна частина писанини не могла бути така чорна. Той, що писав, написав спочатку назвисько, потім настала павза, а вже згодом він доповнив адресу, бо не знав її докладно. Правда, це дрібничка, але нема нічого важливішого від дрібничок. Тепер перейдемо до листа. Чи був він запечатаний?

— Так, його перстенем.

— А чи ви, пані, певні, що це підпис вашого чоловіка?

— Так, це один з його підписів.

— Один?

— Його підпис, коли він поспішає. Він дуже відріжняється від звичайного, але я його добре знаю.

Лист був такого змісту:

„Кохана, не бійся! Все буде знов добре. Зайшла тяжка помилка, але скоро все зясується. Будь терпелива.—Невіль.”

— Олівцем на кавалочку вісімки без водяного знаку! Гм! міркував Шерльок Хольмс. Лист зістав кинений нині в Грэвсінду людиною, яка мала брудний великий палець. Га! коперту залипляв хтось, хто жує тютюн. А чи ви не маєте жадного сумніву, що це правдивий підпис вашого мужа?

— Жадного. Це писав Невіль.

— І нині його надіслано з Грэвсінду? Здається, хмари починають розяснюватися, хоч ще не можна сказати, що небезпека минула.

— Ale ж він жив, пане Хольмсе!

— Так оскільки це не є хитрий підступ, щоб направити нас на фальшивий шлях. Перстень той нічого не значить. Могли йому його відібрати.

— Ні, ні, це його підпис.

— То правда. Ale лист міг бути написаний в понеділок, а тільки нині його віддано на пошту.

— Можливо.

— А якщо це так, за цей час могло багато чого трапитися.

— Ax, пане Хольмс, не відбирайте мені надії, я добре знаю, що все, гаразд! Між нами є така тісна звязь, що я мусілаб відчути, коли йому загрожувалаб небезпека. Якраз в той день, коли я бачила його в останнє, він поранив собі в спальні палець. Я була тоді в ідалні, але зараз же побігла на гору, бо знала, що з ним щось трапилося. Чи думаете, що я не знала за його смерть, коли навіть така дрібничка викликує в мені співчуття.

— Я за багато жив, щоб не знати, яку велику вартість має жіноче почуття там, де не потрафить нічого найкращий чоловічий аналіз. В цьому листі ви маєте поважне підтвердження вашої думки

Але якщо ваш чоловік живе та навіть пише листи, то чому тримаєтесь здалека?

— Цього вам не поясню. Для мене це незрозуміле.

— Коли він вибирається з дому в понеділок, ні на що не натякає?

— Ні.

— І ви, пані, були дуже здивовані, побачивши його на Свенделем Стріті?

— Надзвичайно.

— Чи вікно було відчинене?

— Так.

— Значить міг вас покликати?

— Так.

— Однак, оскільки мені відомо, видав тільки невиразний оклик?

— Так.

— А ви це зрозуміли, яко просьбу о поміч?

— Так. До того ж він підніс у гору руки.

— Але це міг бути також вираз здивування. Може несподівана присутність ваша справила на нього таке враження, що він підніс руки.

— Можливо.

— Вам також здавалося, що його потягнули назад?

— Він нагло зникнув.

— Міг таксамо відскочити від вікна. А чи не бачили ви більше нікого в кімнаті?

— Ні, але той страшний каліка відзначав, що тільки він був там, а малайчик стояв на сходах.

— А чи ваш чоловік мав на собі своє звичайне уврання?

— Так, але без ковнірця й без краватки. Я бачила цілком виразно його голушю.

— Чи не говорив вам колись за Свенделем Стріт?

— Ніколи.

Чи ви ніколи не зауважали, що ваш чоловік курить опіум?

— Ніколи.

— Дякую вам дуже за ці головні вказівки. Тепер прошу дозволити нам трошки покріпитися, а потім відійти, бо завтра чекає нас тяжка праця.

Нам приготували великий приемний покій і я незабаром лежав у ліжку, бо змучився нічними пригодами. Хольмс — противно, міг працювати в день таксамо як у ночі і тепер я бачив, що він збиралася чувати до ранку. Розібравши, загорнувшись в свій широкий блакитний шлях-фрок і почав обходити покій, збираючи

звідусюди подушки. З них улаштував собі рід східного сидження, на якому сів зі скрещеними ногами і поклав перед собою пачку тютюну і сірники. Я бачив як він там сидів, при слабому світлі лямпи зі своєю старенькою глиненою лулькою в устах. Так сидів, коли я засипав і таким я побачив його, коли прокинувся від соняшного проміння.

Ще стирчала у нього лулька з уст, ще клубився дим навколо і цілий покій був повний запаху тютюну. Але з пачки, яку я бачив у ночі, не лишилося нічого.

— Чи ти вже прокинувся, Ватсоне? спитав він мене.

— Так.

— Чи ти готовий до подорожі?

— Розуміється.

— То убрайся. Ще ніхто не збудився, але я знаю, де спить стаєнний хлопець і зможемо дістати візок. Ціла його постать цілковито змінилася і очі близьали, уста усміхалися. Коли я убраався, Хольмс почав мені оповідати, що заміряє робити.

— Мушу тепер випробувати одну зі своїх теорій. Здається мені, Ватсоне, перед тобою стоїть найбільший з європейських віслюків. Але здається, що я нарешті знайшов ключ до цієї історії!

— А де ж він? спитав я сміючися.

— В лазенці — відповів він. Так, я не жартую, тягнув далі, бачучи вираз недовір'я на моєму обличчю. Я тільки що звідти і маю його тут у шкіряній торбі. А тепер, наперед, мій друже, побачимо, чи підіде він до замка.

За пару хвиль ми вже їхали по Лондонському шляху.

— Цей випадок є дуже незвичайний, сказав Хольмс, поганяючи коня. Я засліп як кріт, мушу це визнати. Але краще побачити пізно ніж ніколи.

Лишивши за собою Ветерльоо Брідж Стріт, ми завернули направо і підіхали до бюра поліції на Боу Стріт. Там Хольмса дуже добре знали і тому обидва вартові поліції привітали нас. Один з них тримав коня, а другий впровадив нас.

— Хто зараз дижурує? спитав Хольмс.

— Інспектор Бредстріт.

— Ага, добрий день, пане Бредстріте, що чувати? Чи можу з вами поговорити?

— Розуміється, пане Хольмсе, відповів високий, ставний урядник в уніформі, який ішов до нас коритарем з камяною

підлогою. Прошу вступити до моєго покою.

Це була маленька кімнатка, умебльована як взагалі бюро. На столі лежала велика книга. На стіні висів телефон.

Інспектор сів при бюрку.

— Чим можу вам служити?

— Приходжу в справі того жебрака, Боуна, памятаєте? На ньому тяжить підозріння, що це він спричинився до зникнення пана Невіля де Сен Клер з Лі.

— Так, його заарештовано і будуть ще раз переслухувати.

— Мені це вже казали. Чи він тут?

— Так.

— Чи він спокійно заховується?

— Ми з ним не маємо жадного клопоту. Але що це за нехлюя!

— Нехлюя?

— Ба! Ледве намовили його мити собі руки. А лице має брудне як комінєр. Скорі надійде до нього черга на купель, якої він дуже потрібує, запевняю вас.

— Охочеб на нього подивився.

— Коли так, це легко зробити. Прошуйти за мною. Вашу торбу можете тут лішити.

— Ні, дякую, візьму її з собою.

— Тоді прошу!

Попровадив нас довгим коритарем, інспектор Бредстріт відчинив міцні загратовані двері; за ними були кручені сходи, якими ми прийшли до другого коритару, де по обох боках був ряд дверей.

— Треті двері! направо, сказав Бредстріт. Ось тут!

Тихенсько відсунув засовку і подивився через отвір.

— Спить, сказав він. Тепер можете добре до нього придивитися.

Ми удвох зблизилися до загратованого віконця. Вязень мав обличчя звернене до нас. Слав глибоко, віддахиачи міцно й вільно. Це був чоловік середнього віку, нужденно убраний, як цього вимагає фах жебрака. Сурдut мав подертий і через діри виглядала сорочка. Інспектор слушно казав, що вязень є незвичайно брудний. Але навіть груба верства бруду не могла заховати його перерожаючої гидоти.

Стара близна бігла широкою смugoю від ока до уст. При загоєнні вона піднесла у верх горішню губу і відслонила таким чином три зуби, що все разом виглядало як постійний злій посміх. Густа стріха рудого волосся спадала на

чоло до самих очей.

— Дивіться, що за краса! засміявся інспектор.

— Будь, що будь, зауважив Хольмс, але його треба вмити. Передбачаючи це, я взяв з собою необхідні для цього приладдя.

Тут, на моє превелике здивовання, розкрив торбу й вийняв з неї величезну губку.

— Га! Га! засміявся інспектор. Що за весела людина з вас, пане Хольмсе!

— Прошу вас потихесеньку відчинити двері,, а там вже ми вмиємо вязня, щоб мав пристійний вигляд.

— Це йому не зашкодить, сказав інспектор, хоч і вмитим не прикрасить своєї келії.

Ми увійшли. Сплячий трохи поворувшися, але по хвилі запав знов у глибокий сон. Хольмс підійшов до збанка з водою, намочив губку і двічі міцно потер нею лицє вязня.

— Панове, крикнув Хольмс, дозволяю собі представити вам пана Невіля де Сен Клер з Лі в графстві Кент.

Я ще ніколи не бачив нічого подібного. Обличчя чоловіка облуплювалося — під губкою як дерево з кори. З нього зійшла погана бронзова фарба. Зникла страшна оболона і виправилася викривлена горішня губа, що надавала обличчю відразливий вигляд. Ще одній міцний рух і не було вже розчухраної рудої чуприни!

Перед нами на ліжку сидів блідий, сумний, пристійний брунет з делікатною шкірою.

Перетирає собі очі і сонно роздивляється.

Нагло опритомнів і мусів усвідомити собі свій стан, бо з голосним окриком сковав обличчя в подушці.

— Великий Боже, крикнув інспектор — але ж це загинувший! Пізнаю його зі світлини.

— Вязен звернувся до нас зі спокоєм людини, яка віддається в руки долі.

— Так, відказав. А тепер прошу панів мені сказати, в чому мене обвиняється?

— Ваша правда, сказав інспектор, сміючися. Обвинувачення паде само собою. Вже двадцять сім літ служу і ніколи ще не трапилося мені нічого подібного.

— Якщо я Невіль Сен Клер, то ясно, що нікого не замордував і ви мене затримуєте тут безправно.

— Так, тут нема злочину, сказав

Хольмс, тільки зайдла велика помилка. Ви, пане Сен Клер, краще зробилиб, коли в усьому довірилися своїй дружині.

— Я робив це тільки для дітей, простогнав вязень. Тепер вже вони будуть соромитися свого батька!

— Боже, що за ганьба спала на мене! Що маю тепер робити?

Хольмс сів коло нього на ліжку й, поклавши приязно руку йому на плече, сказав:

— Коли справа піде до суду, то ясно, що людність довідається за все. Коли ж ви доведете перед поліцією, що нема підстав взагалі обвиняті вас, то думаю, преса за це не довідається. В цей спосіб ви уникнете розголосу і суду.

— Нехай вас благословить небо! закричав палко вязень. Волю увянення, навіть гостру кару, ніж зрадити свою нещасливу таємницю і кинути ганьбу на голову моїх дітей.

— Вам першим оповім свою історію. Мій батько був учителем в Честерфілді і дуже дав про мое виховання. В юніх літах я багато подорожував і нарешті став репортером одної з лондонських часописів. Певного дня редактор побажав мати артикул про жебранину в Лондоні. Я зобовязався його написати. Мені здавалось, що я зможу зібрати найкращий матеріал для артикула тільки, коли сам спробую цього ремесла. Отже я зафарбувався відповідним розчином, щоб надати собі ще більше нещасливий вигляд, намалював собі близну і підніс плястром горішну губу. На голову я убрали руду перуку і став у найбільше жвавім пункті міста ніби яко продавець сірників, а в дійсності яко жебрак. По семи годинах вартування я вернув до дому й переконався зі здивованням, що на жебрав не менш і не більш як двадцять шість шілінгів і чотири пенси.

Я написав свою статтю і не думав більше про цю виправу, коли-то в коротці я мусів заплатити за одного зі своїх приятелів борг у двадцять п'ять фунтів стерлінгів. Я підписав колись за нього вексель і тепер не знат, що маю робити. Нагло прийшла мені до голови думка. Випросивши собі від кредитора двохтижневу проволоку, я ужив цього часу на жебрання в місті. На протязі десяти днів я зібрав гроши й повернув борг.

Можете собі уявити, панове, як мені стало тепер образно працювати в часописі за два фунти тижнево, знаючи, що

досить трохи фарби й безчинного сидіння, надставляючи капелюха, щоб за один день зібрати цю квоту!

Довго я боровся з самим собою, але користолюбивість перемогла. Закинувши репортерську працю, я щодня сидів на своєму звичайному місці, викликав співчуття своїм нещасливим виглядом і набивав кишені мідяніми грішами.

Тільки одна людина знала мою таємницю — це власник лихого шинку на Свенден Стріт. Я винайняв у нього покій, за який дуже добре платив.

Швидко виявилось, що збираю дуже значні суми. Правда, я вмів добре характеризуватися, завсіди мав дотепну відповідь і нарешті набрав у цьому такої вправи, що незабаром став відомим цілому місту. Ніколи моя денна здобич не була менше ніж два фунти.

Я винайняв дім за містом, одружився і ніхто навіть не підозрівав, чим заробляю на життя.

Останнього понеділку я кінчав підрахунок своєї добичі і був біля вікна в кімнаті над курильнею опіюма, коли несподівано побачив на вулиці свою жінку.

Вона стояла і дивилася на мене.

Переражений, я крикнув, підніс руку щоб заслонити обличчя і кинувся до свого господаря, просячи щоб нікого не впускав. Я чув голос жінки на долині, але знат, що її не впустять. Тимчасом я пересягнувся назад у жебрацький одяг, захарактеризувався й убрали руду перуку. Навіть жінка не могла мене пізнати в цьому вигляді. Але тоді мені впало в голову, що покій можуть зревідувати і що тоді знайдуть мое убрання. Швиденько я відчинив вікно, причому знов поранив свій пальто, що його перед тим я покалічив, і скопивши сурдут, кинув його за вікно, де він зник у Темзі. Я мав зробити це і з рештою одягу, але в тій хвилі почув кроки поліціянтів на сходах і незабаром на мое велике задоволення, замість бути пізнаним яко Невіль Сен Клер, лишився заарештований як його забійця.

Далі не маю вже чого казати. Мені бажалося яко можна довше заховати жебрацьку маску. Знаючи, однак, що жінка непокойтиметься, я зняв з пальця перстень і віддав його малайчикові, разом з листом до жінки.

— Слухайте, пане, звернувся до вязня інспектор. Коли ви хочете, щоб поліція

мовчала, як могила за вашу пригоду, мусите обіцяти, що ніколи більше не повернете до жебрання. Гюго Боун мусить зникнути.

— Я це вже самому собі присягнув, пане інспекторе. Гюго Боун вже не істнє!

— Пане Хольмс, запитав інспектор мо-

го друга, тільки вам завдячуємо зясування цієї таємниці. Якою ж дорогою ви дійшли до цього?

— Сів вигідно на п'ять подушок і випалив порядну порцію тютюну. Но, Ватсоне, вертаймо на Бекер Стріт. На вас певно чекає смачний сніданок!

Крілики та Заяці

Як ішё старий, сивий дідо жив, то було добре. Дідо мав прекрасний та й дуже великий сад. Коло саду були грядки з усілякою городиною, а трошки далі подвіря з хатою. В саду було повно білесеньких кріликів, а за садом, на сіножатці, в лозах над річкою—повнісінько зайців. Тому, що огорожа довкола саду була дуже лиха та дірява, зайці частенько приходили в сад у гості до кріликів, а крілики забігали на сіножатку до зайців. Всюди повно було свіжої, зеленої травички й конюшини, а вгороді росла розкішна, соковита капуста. Звірятка жили собі в згоді, та паслися спокійно.

Правда: деколи й між ними приходило до суперечки, головно через упертих зайців. Зайці, бачите, дуже сердились, що крілики не хотіли слухати їхніх байок:

— Колись давно, дуже давно, так казали зайці, не було на світі ніяких кріликів, а був тільки один великий та славний заячий рід, і ввесь дідів сад належав тому заячому родові. Тим то й ви не повинні називати себе ніякими кріликами. Називайте себе зайцями. Тримаймося всі разом, то буде з нас один великий заячий нарід. Так, бувало, любив говорити старий зайчик, Яць Куцохвостий.

А крілики на те відповідали:

— Як же ми можемо казати, що ми зайці? Адже зайці живуть у лісі та на полі, а ми будуємо свої нори близько людських осель. Зайці завжди бувають сірі, а між кріликами побачиш усіякі краски. От ми, наприклад, тут у старого діда, всі білі, а очі маємо червоні. Hi! Нас ніяк не годиться називати зайцями...!

Аж раз якось старий дідусь умер.

Зайці небавом побачили, що в саду нема ніякого порядку; ніхто вже ані молодих щепів не стереже, ані дір у плоті

не латає. От вони тоді цілою гурмою кинулись у дідів сад та й на город, і стали обгрізати молоді деревця. А далі виписали на капустяному листку такий маніфест:

„Ми завоювали сад і город. Він тепер наш. Тому ви всі, що досі називали себе кріликами, будете зватись зайці. Тіштеся отже й радійте, бо з цього часу ви, разом зо своїми жінками й дітьми належите до великого заячого царства.”

Одначе крілики не багато думавши, схрупали той капустяний маніфест, і далі називали себе кріликами.

Зайців це страшенно обурило. Вони покликали перед себе всю крілячу старшину, та гострим тоном запитали:

— Будете ви вже раз зайцями, чи не будете...?

— Hi! Не будемо! — рішуче відповіли крілики. — Радніше згинемо всі! Коли Бог створив нас кріликами, то якже ви хочете, щоб ми тепер поробились зайцями!..

— Є на це рада! — закликали зайці. — Вас можна буде зверха перемалювати.

Так сказавши, вони силоміць затягнули кріликів у якусь калабаню, та стали їх мазати болотом. І дійсно: білі крілики виходили звідти цілковито сірі, мов бій справжні зайці.

Але вони зараз утікали й ховались до своїх нор. А там, за якийсь час повисихала на них шерсть, болото повідпадало, та вони знов вилазили на Божий світ білі, як молоко.

Побачили зайці, що зо старими, впертими крілями не дійдуть ніяк до ладу, та й узялися до молоденських крілятк. Побудували для них велику заячу школу. У школі тій малі крілятка мусили вчитись по-заячому на двох лапках стояти, по-заячому вусиками рухати, по-заячому задніми ніжками витупувати. Там їх також і перемальовували на сіро.

От прийде, бувало, таке мале крілятко з тієї заячої школи додому, до нори, цілісінке сіре аж по вуха, та й каже:

— Мамо! Я взе не крілик, я зайцик! А вся наса земля—взе не наса, а заяча. Ми вze тепер налезимо до великої заячої дерзави. Крілків ніколи на світі не було, та й нема. На світі є лис сірі зайці.

А кріляча мама лише головою сумно похитає, та й каже:

— Як тобі, синку, не стидно таке говорити? Та ж Бог тебе крілком сотворив! А все оте сіре, що на тобі, то болото—а не твоя природна краска. Не відрікайся, дитино, свого роду, бо це дуже поганий, дуже великий гріх!

Засоромиться бідне крілятко, спустить очі додолу, та й уже не знає, що казати. А мати його тим часом старанно з того болота обчистить, обдрапає, оближе. А все приговорює та постійно навчає, що треба вірно триматися свого крілячого роду.

А вранці на другий день іде мале крілятко до заячої школи, але вже знову біленьке, мов сніг. А коли в школі запиataють його, що воно за одне, то воно відважно й сміло відповідає: „Я крілик.”

І було так довгий час. Зайці перемальовували крілків на сіро, а крілики назад змивали з себе ту краску, бо всі вони любили й шанували свій дорогий крілячий рід.

Накінець і зайцям заблісла мудра гадка в голові. Вони зрозуміли, що з упертими крілкіками нічого не виграють, тому позволили їм ходити в стародавній крілячій одежі так, як їх Бог створив, і називати себе не зайцями—а крілкіами.

ЯК КАНЬОВСЬКИЙ ПРОБУВАВ ДІДІВ

Раз пан Каньовський побачив на відпусті багато дідів—жебраків, і казав їх усіх покликати до себе.

Приходять вони до нього, а він дивиться й бачить, що між ними є й старі, й молоді, хорі, каліки й здорові, та й думає собі: „Чекайте, я вас випробую”. І він казав слугам викопати на вигоні рів, сяжень широкий, і сяженъ глибокий, а потім так відізвався до дідів:

— Слухайте, діди! Мусите всі один за одним скакати через цей рів. Але памятайте собі: хто перескочить, одержить золотого дуката, а хто впаде в рів, дістане двадцять і п'ять буків.

Почувши таке, кожний дід став силкуватись, як лише міг, щоб перескочити. І дійсно: котрі між ними були сильні й здорові, то ті легко поперескачували, а ті, що були немічні, слабі й каліки, попадали до рова. І Каньовський тим, що попадали, дав по дукатові:

— Ви, — каже, видно, що слабі, та й не годні робити . . .

А до тих, що поперескачували, їй каже:

— А ви, драбуги, нероби, дармоїди, скакати годні, а робити ні? Ану хлопці, дайте їм по двадцять і п'ять канчуків, а потім беріть їх до ціпа й до вилів, нехай роблять!

ЯКА МАЄ БУТИ ЖІНКА?

1. Жінка має бути як зірка — ясна й чиста. Жінка не повинна бути як зірка — відірвана від землі.

2. Жінка повинна бути як бальон, що підноситься вгору; так і вона має підносити чоловіка на дусі. Жінка не повинна бути як бальон — у середині порожня.

3. Жінка повинна бути як хоруговка, щоб знати, звідкіля який вітер віє. Жінка не повинна бути як хоруговка, що круться за кожним вітром.

4. Жінка повинна бути як щітка, що є знаком харности й порядку. Жінка не повинна бути як щітка, що дряпає все, чого доторкнеться.

5. Жінка повинна бути як пчілка, що з кожної квітки збирає мід. Жінка не повинна бути як пчілка, що має трійливе жало.

6. Жінка повинна бути як автор цих жартів, що в кожнім параграфі каже так і ні. Але жінка не має бути, як автор цих жартів, що говорить, що її слинка принесе на язик.

Прийшли жнива — ходить жінка, як нежива; прийшла Покрова дивись! жінка здорована!...

Не чуюся добре

Мати: — Чому, Ромцю, не збираєшся до школи? Таж вже пізня година.

Ромцю: — Не чуюся добре.

— Мати: — Де не чуєшся добре?

Ромцю: — Та в школі.

ДОТЕПНИЙ

Селянин, приїхавши до міста, побачив велике збіговисько людей і питає одного міщанина:

— що тут сталося?

Міщух був жартливої вдачі і каже:

— Оце корова знесла велике яйце. Ніхто не знає, що з нього вилупиться. А ви як гадаєте?

— Здається мені, — каже селянин, — що з нього вийде такий бичок як ви.

Кваліфікація на воєнного кухаря

Серед воєнного табору стоїть котел до варення зупи. Біля нього сидить кухарський помічник і обирає цибулю.

— Що зробити з цибулею? — питаеться кухаря.

Вкинь до кітла.

— А що зробити з морквою?

— Вкинь до кітла.

— Як з бараболями?

— Вкинь до кітла.

Після того кухар узяв мясо і теж кинув до кітла. Здивований помічник питаеться:

— Пане кухарю, не гнівайтесь, але що ви варили заки прийшли до війська?

— Асфальтову смолу у великих кітлах. Там, як мабуть знаєш, можна теж усе кинути і мазюка вийде знаменита.

Наукова відповідь

Одна старша панна обурюється в розмові на поведінку сучасної молоді і каже: „Бо це не є ніяка любов, прошу панства. Ну, нехай, хто мені подасть наукової дефініцію любови?”

Один професор обертається і каже: „Це не так важко. Любов, прошу пані, одного індивідуум до другого це диспозиція інтерпретувати як найбільшу суму явищ своєю аперципційною здібністю по лінії бажання, що є вислідною між фізичними потребами і духовими аспіраціями.

Зрозуміли...

Наука

— Мамо, я попарив собі пальця в гарячій воді.

— А чого ж ти так зробив? Заки вложиш пальця до води, треба перше спробувати, чи гаряча.

ПАТРІОТА

Один пан в підвищенні алькоголем настрою хоче увійти до салі, де робила виставу одна з громадських організацій, де чистий зиск призначався на патріотичні ціли.

Коли він побачув, що не можуть його впустити, то дуже здивувався.

— Як-то? Адже ж я маю білєта? — запитав, — чи може так повно?

— Ні; але не можна йти в такім стані до салі, бо ви ледве тримаєтесь на ногах.

— А що ви гадаєте, що я купив би білєта, коли був тверезий?

СПРИТНИЙ КІНЬ

Задиханий фармер прибіг до ветеринара і просить порятунку, щоб не вмерти від порошку, який він мав дати коневі.

— Ale нашо ви його зужили, коли я вам виразно казав насипати в рурку і дмухнути коневі в рот?

— Та я так і зробив, але видно кінь тогорощу не любить і дмухнув скорше, ніж я.

Результат

Лікар до пацієнта: — А чи ви робили вчера глибоке віддихання, як це я вам поручив?

— Робив?

— Гаразд! А чи чуєте вже який результат із того?

— Очевидно! Камізелька ззаду зовсім потріскала...

З уст народи

До свого роду хоч через воду.

Замуж іти — то не дощеву годину перестояти.

Не страшно женитись, а страшно журитись.

В жидівській школі питає учитель маленького жидика — чи знає, чим згрішили брати Йосифа, продаючи його етиптянам.

— Знаю, — каже запитаний. — Вони його за дешево продали.

Промовець: — Я вам, браття й сестри, нині скажу все, що я знаю.

Голос з публіки: — Ну, то віче скоро скінчиться.

Нові думки про сон

Сонце й сон.

Все, що живе на землі, є дитиною сонця. Кожне з них можна би прирівняти до мотору, що крутиться доти, доки воно світить. Тому, що сонце все освічує лише половину земної кулі, завжди живе лише половина соторіння. Скоро лише життєдайне сонячне світло пересунеться на один ступінь довжини, а за ним надтягне темрява, завмирає на цій смузі життя квітки стулюють свої пелюстки, листочки хилляться від, ростини перестають побирати з повітря двоокис углія й не асимілюють його, комахи залазять у щілини, а пташки не цвіріньяють так мило для нашого вуха, як у день. Лише хижаки виповзують зі своїх крийовок, щоби насититися добичю. Діти сонця сплять. Восені, як сонце починає кружляти чимраз нижче над овидом, дерева скидають своє листя, перестають жити й майже пів року сплять. А з ними завмирають усі нижчі тварини, що ще не навчилися обходитися без сонця й хоронитися перед студінню. Комашка дубіє, каба залазить у намул і дрімає так до весни. Кажан (лилик) загортается в свої крильця, їжак звивається в клубок і навіть вуйко-бурмило засипляє сном пра-ведних. Майже пів року вони просипляють. Ростинам і нижчим холоднокровним тваринам випадає з рахунку їх життя три четвертини через ніч і зимовий сон. Лиш одну четвертину вони проводять у повній свідомості без сну.

Та в історії нашої планети виступає дуже замітна подія: живе соторіння — дитя сонця еманципується від своєго батька сонця. Воно виучується нагромаджувати в собі великі маси ростинної поживи й спалювати її в собі поволі. Ростинні матерії це стиснене тепло сонця, ростинна пожива це проковтнене світло сонця. З цими нагромадженими припасами сонячної енергії мандрує тварина крізь життя, крізь ніч і зиму.

Та навіть найвище теплокровне соторіння не виєманципувалося (зробилося нездежним) ще від сонця. Правда, воно не є вже в зимі мертві, зате вночі, яку

можна би назвати зимою, в холодну, безсоняшну ніч воно спить. Нічний сон теплокровних тварин це мабуть ніщо інше, як історичний остаток з ранніх часів звірячого роду, коли тварини були здані на сонце й не могли іще жити серед ночі й зимна. Та поволі тварини навчилися вилучувати зимовий сон. Можемо ступінь за ступнем слідкувати, як цей процес визволюванню ізпід зимового сну поступає крок за кроком вперед. Нижчі ссавці не звільнилися ще від нього. Птахи радять собі тим способом, що втікають перед зими у вирій на південь. Розвиток нинішнього тваринного світу, а головно розвиток людської культури, змагає в напрямку до як найбільшого обмеження, а може навіть до повної перемоги нічного сну. Сон — це атавізм (поворот) у тім загальнім, ранньо-історичнім зміслі, що всі соторіння прийшли на світ як діти сонця. Коли вони, як сонячні мотори, мусіли припиняти свій рух уночі й зімі. Правда, сьогодні вони перемогли зimu, як менше темну частину безсоняшного часу, але вночі вони западають у давній, колишній сон.

Інакше дивиться на сон знаний психолог і дослідник тварин Теодор Цель. На його думку, сон це притаювання, вдавання мертвого слабих, безборонних тварин перед нічними хижаками, щось подібне, як це ще сьогодні роблять деякі хрущики й комашки.

Сон займав людські уми від давен давна. Ним займалися вчені, фільософи й поети. Для цих останніх сон це той, „що розвязує замотаний клубок життя, це смерть кожного дня, купіль трудів, бальзам серцевих ран, друга страва на пирі природи, головна страва на бенкеті життя.“

Сон — навмисна смерть?

Точні наукові досліди над сном почалися щойно в наших часах. Щойно вони положили перші об'єктивні основи під зрозуміння цього таємничого чуда природи. Кожний з нас знає, якто хрущики прокидуються неживими. Є це охоронний рефлекс (відрух), який можна ви-

кликати дотиком певних місць на тілі. У сонечка (заезульки) можна викликати це явище, як доторкнутися його грудних сегментів; сонечко оживає за дотиком його черевних сегментів. В одного роду блощить самчик вилазить на вище положений листок і там жде на „виврану свого серця.” Скорі побачить, що на нижче положенім листочку лізє самичка, кидається на неї, але так, щоби поцілити в вільне місце між головою й грудним щитом. Поцілить, то самичка попадає в памороки й він може задоволити своїх бажання; не поцілить — то пропав. Красуня розвлючена його незручністю, ловить його і вбиває на місці.

Подібні стани, як удавання неживого або відрухові поневільні параліжи, приходять також і у вищих тварин ба навіть у людини. У них можна викликати параліковий відрух головно при помочі очей. Коли курку притиснути головою до землі, а поперед очима потягти сюди й туди крейдою, то курка буде загіпнотизована, себто буде „зачарована” рефлексом, який роблять рухи крейди на її очі, і то спеціально на її зорові мязи. Подібним способом загіпнотизовує гадюка свою жертву. Гадюка впялює в неї свій зір, — випрямлюється високо вгору, а жертва не може відірвати від неї свого зору й тому не може порушитися. Подібно поступає гіпнотизер із людьми. Він або полонює зір свого медія або тим способом, що впялює в нього свій зір, або тим, що держить перед його очима лискучий діамант. Таким способом настає такий самий відруховий поневільний параліж, каталепсія, у людей, які дають легко впливати на себе, які легко піддаються чужій суггестії. Гіпноза це стан примусового параліжу, споріднений з удаванням мертвого у тварин і є дев'ятим подібний до нормального сну. Гіпнозу можна легко перевести в сон.

Ті й деякі інші спостереження веліли припускати, що сон регулюють нервні осередки, що стоять у звязку зі здоровим осередком. Це припущення потвердила нова хорoba, що виринула щойно в наших часах. Є це грипа голови, себто запалення мізку, що виступає в парі зі сплячкою (лётаргом). Як при грипі голови запалення приближиться до ядра нервів очних мязів на задній стіні третьої мізкової комори, на переході між межмоззям та середмоззям, то рівночасно з параліжем очних мязів виступає або

сплячка або безсонність. Як хоробливий процес поступає ззаду вперед, то хорого огортає безупинна втома; коли навпаки, процес поступає з переду назад, то хорого огортає безупинний неспокій. На задній стіні третьої мізкової комори находитися у людини осередок, що кермує сном, коротко — осередок сну. Осередок цей складається з двох частин, що ділають супротивно. Як захорує передня частина, то людина тратить сон, а як захорує задня, то людина хорує на сплячку. Одна частина є осередком сну, а друга безсонності. Як це видно на затроєннях сонними засобами, ці засоби ділять через спеціальний вплив на цю оклину мізку.

Сон, який викликають ці осередки неизнаним іще нам способом, є подвійним процесом. Осередок сну ділає з одного боку на анімальну нервну систему, на мізкову кору, що лежить перед ним і над ним, з другого боку на центральну частину вегетативної системи, що лежить насподі четвертої мізкової комори і в продовженні хребтовім стрижені, ззаду й під ним. Осередок сну бльоکує мізкову кору, себто відрізує її від зовсішнього світу. До осередка свідомості не дістаються вже через змислові органи ніякі подразнення, людина вже ззовні нічого не бачить, нечує, не відчуває — вона спить. Славний клінік Штрімпель слідив одного нервово хорого. Всі його змислові органи, з виїмкою одного ока й вуха, були завмерлі. Також його шкіра була нечула. Коли Штрімпель заткав цьому хорому вухо ватою й держав свою руку перед тим його оком, на яке він бачив, то хорий засипяв. Сон це бльоکада мізку. Вміння засипляти полягає на тім, щоби могти зблъокувати (відрізати, відділити) свій мозок від вражінь зовнішнього світу. Хто нічого більше вже не думає й нічого більше не відчуває, той спить. Хто може припинити свої думки, є мистецем у засиплянні подібно, як Наполеон. Наполеон зрадив своє вміння бути чуйним і засипляти: „Ріжні справи лежать у моїм мізку посортовані наче в шуфлядах. Одну висуваю, другу засуваю, як сам хочу. Як хочу відпочити, замикаю всі шуфляди — і сплю.” Крім бльоکади мізкової кори, яка веде до сну мізку, настає загальмування вегетативних осередків і вегетативний сон, сон тіла. Напруження мязів розпружується, мязи стають вялі, віддих глибокий, биття серця стає по-

вільніше, залози обмежують свою діяльність. Катар, що в день не давав нам спокою, в сні наче кудись дівся. Як ураїці пробудимося, тішимося, що не маємо вже катару; та за четверть години бачимо, що це вилічення також лише сновиддям; сном і сновиддям залоз, які, подібно, як мізкова кора, є блоковані під час сну сіла.

Сон і свідомість.

В нормальних відносинах осередки сну й чуйності вилучають рівнобіжно чинності мізку й тіла. Вони заразом є чуйні й рівночасно сплять. Однаке пори спання мізку й тіла можуть часово пересунутися. Такі малі пересунення кожний може спостерігати на самім собі або на своїм окруженні. Як заснемо, але в „півні” неспокійно перекидаємося з боку на бік, то наш мозок уже спить, але тіло є ще чуйне. Як ми вранці прочунаємо й уже думаємо, але ще не можемо піднятися, бо наші члени є наче „спараліковані,” то наш мозок є вже чуйний (пробудився), але тіло ще спить. Ці пересунення найбільше впадають в очі під час хоріб, а саме в горячці. Сильні пересунення можуть довести до дуже особливих хоріб. На початку століття один роман держав у напружені цілий світ. А саме на початку цього роману находять у ліжку неживого чоловіка. Жінка стоїть перед небіжчиком і дає себе потішати приятелеві, помивачка забавляється розмовою з служницею, розводячися про одружіння молодої вдови. Приходять правдиві й фальшиві приятелі й балакають про мерця. А він чує все, бо зовсім не мертвий. На нім лежить „змора”: мозок є чуйний, він чує, відчуває й хоче говорити, пірвати тіло вгору із сонного лежання, але не може: частину нервного проводу, що веде до тіла, блокує осередок сну й не одержує від мізкової кори ніяких рухомих подразнень.

Та знаний і противний випадок: мозок спить; від зовнішнього світу він не відбирає ніяких подразнень, бо його блокує осередок сну. Як у кожнім сні, він є зовсім неприголомшений, лише переповнений сонними привидами. Мозок думає, чує й „ділає.” Нормально ці ділання не доходять до виконання, бо зблоковані й проводи до тіла. Але виймково в цих випадках сонні подразнення мізкової кори пливуть до тіла дійсно наче в стані чуйності (неспання) й тіло виконує

прикази мізкової кори: не лежить спокійно в ліжку але підноситься бере за клямку, відчиняє двері, іде по сходах —ходить при світлі місяця (сновида, стан: сомнамбулізм). Змора це сон тіла без сну мізку, а сомнамбулім — це сон мізку при чуйності тіла. Гіпноза це штучно викликаний стан, подібний до сну, в якім сон мізку й тіла, хоч не зовсім відділені від себе, є однаке дуже вільно сполучені й легко даються відділити. Класичне представлення сомнамбулізму маємо в 5. дії Шекспірового „Мекбета” в славнозвісній сомнамбулічній яві, яка, хоч коротка й проста, належить проте до найвеличніших і найзворушливіших картин світової літератури. Якби з усіх Шекспірових творів лишилася сама-но ця ява, то вона говорила нам, що колись жив геній, який перевищав інших. Під впливом мук совісти лейді Мекбет стала з ліжка, накинула на себе нічну одіж, відчнила бюрко, взяла папір, зложла його, написала, прочитала написане, положила на нім печать і знову пішла до ліжка, цілий час у глибокім сні. Страшний розстрій природи! Заживати добродійства сну й рівночасно сповнити справи чуйності!

Між життям і смертю

Як можна сподіватися з перемотування сну тіла й мізку, сон це стан дуже складний і важко його аналізувати. Про його дійсну природу не знаємо майже нічого. Кожний знає його — кожний знає, що спимо, але ніхто не знає, що це таке сон. Сон це смерть, що щодня повторяється, пригадує нам що ми тільки в гостях у чуйності цього життя, що наша батьківщина, що наше властиве буття є небуттям, в якім ми дрімали цілі вічності й потім цілі вічності будемо дрімати. Та хоч сон щодня повторяється, то як явище природи він лишається таємничим, справжньою містерією, подібно великому, останньому й найдовшому сну — смерті. І ми знову ще раз переживаємо з таємничим дрожанням те, що найбуденініша, щоденна подія, яку знає й виконує кожне дитя, яку „зовсім точно знає” навіть найдурніший є в дійсності метафізичною тайною природи, в яку ми всі безнадійно вплутані, а до розвязки якої не наблизилися ще ані на крок.

Вже саме означення сну натрапляє на труднощі. Сон це стан дуже дивний, дуже важкий до означення. Він не є ані життям, ані смертю, а засипляння не є,

як це говорить один дотепний француз, душевним самогубством; і не є сон не-притомністю. Хоч, коли спимо, то світові, що нас оточує, видається, що ми непритомні, то однака ми в своїм нутрі є чуйні, снимо сні і, у протилежність до непритомності, навіть під час сну є „на сторожі,” хоч це може звучати як парадокс. Не конче мусить нам перешкоджати гамір. Будить нас кожне незвичайне відхилення від нормального стану спання. Мати зривається, як лише в сусідній кімнаті запхинькає дитина так тихенько, що треба добре прислухуватися, щоби взагалі почути. Дитина будиться, як лише зачне її іти кров із носа, хоч це не спровокає найменшого болю — домагається цього самоохорона. Млинар, що привик спати при гуркоті млинського камення, будиться тоді, як стане млин і зробитьсятихо. Вояк, що заснув серед маршу, не засипляє глибше, як розляжується команда: „Станути, стій!”, але пробуджується. Як мусимо встать раз у 5-тій, заміськ як звичайно в пів до 8-мої, бо маємо кудись їхати, то в пів до 5-ої наш сон стає неглибокий і неспокійний і ми прокидаємося, хоч нормально в тій порі наш сон є звичайно твердий. Сплячий мозок будиться сам із глибокого сну.

Сон і характер

Як розглядати змінну глибину сну вночі у більшості людей, то сплячих людей можна поділити на два типи. „Здоровий” тип сплячих швидко засипляє і вже по годині осягає найбільшу глибину сну. Це люди, що, скоро ляжуть у ліжко, вже сплять, люди, що „всюди” можуть спати, люди, що засипляють міцно й глибоко навіть під час 20-мінутового відпочинку вполудні. Це тип, до якого можна приложить речення: „Сон перед північю є найздоровіший.”

Цілком інакше є з „нервовими” сплячими. Такі люди засипляють важко й поволі. Щоби заснути, вони потребують тиші й темноти. Їх початковий сон не є глибокий і цільно по двох годинах осягає максимум своєї глибини. Однака ця найнижча точка не лежить так дуже глибоко під поверхнею чуйності, але їх сон дрожить у неспокійній кривій лінії під лінією чуйності. Тимчасом, як крива лінія здоровової сплячої людини наближається над ранком до пробудження лінією, що підноситься вгору, то сон нерво-

вих стає вранці вдруге глибокий і навіть, як надійде час пробудження, то вони ще не зовсім проснулися. Їх сон триває, так сказати, аж до полудня.

Людина первого типу спить перед північчю так глибоко, що практично взяти, вона є вже виспана по решті половині ночі. Такі люди, то сплячі скорого, глибокого й тому короткого типу. Вранці вони є зовсім відпочаті і в передпозднівною людиною, тоді, як людина, що спить неглибоко й довго, другого типу стає моторна щойно на протязі передпоздній й осягає максимум своєї чуйності щойно пізно пополудні. Така людина це полуднева людина. Правда, у одностайнення життєвих форм є конечним домаганням людського суспільства, але вони є під багатьма оглядами несправедливістю супроти індивідуальності. Вже в школі має передпозднівий тип перевагу над пополуднівим. Неодин ученик, що є лихим передпозднівим учнем, виказав би в пополудній школі далеко країці осяги. Людина передпозднівна є без сумніву більшою сильною типом. Людина майбутності спатиме — скоро, глибоко й коротко. Життєвий тип англійця, що свою працю скупчує на першу половину дня й „англійським обідом” пізно пополудні закінчує свою dennу працю, обчислений на передпозднівну людину. Тому що цей тип найкраще використовує день, він завоює поволі всі країни. Тому, що людина взагалі, а її мозок передовсім, є незвичайно плястичним матеріалом, то введення англійського поділу дня буде ставити в упровілейоване положення перший тип сплячих при помочі приновлення обору й спадковості. Цей тип мусить стати напослідок пануючим.

Як довго спати?

Кілько потреба людині спати, а може ще важніше, кілько найменше потребує людина спати й проте бути здорововою й здібною до праці, це питання, на які дуже важко відповісти. Потреба спання постійно зменшується від уродження аж до зрілого віку. Новонароджена дитина спить майже 24 години, однімісячна 18, однорічна 14 годин. В третьому році вона потребує спати 12, а в десятому 10 годин. Оскільки може зменшитися потреба сну у людини, залежить головно від призвищання. Так звана „потреба сну” не є ніякою потребою, але подібно,

як потреба поживи, залежна в великий мірі від привички. Молода дівчина, що живе собі вигідно в батьківській хаті, ще в 9-тій годині не може встати з ліжка, хоч спала 10 годин. Три роки пізніше, як молода мати під мілим примусом материнських обовязків, вдоволяється сімома годинами спання й виглядає краще й здоровіше,.. як передше. Кого ніщо не стягає з ліжка, той радо лежить у нім. Багато спання не відсвіжує, але робить ледачим. Навпаки, кому внутрішнє почуття обовязку не дає спокою, кого честолюбість підганяє, щоби був першим при праці, для кого день не має досить годин до сповнювання завдань, той не може довго лежати в перинах. Німецький фільософ Кант любив з природи довго поспати. Та почуття обовязку казало йому, що сім годин є аж надто великою даниною для дозвілля. По сімох годинах сну слуга мусів його будити й не вільно було йому перестати трясти й телепати Кантом так довго, аж доки не прочуняв і не встав. Старинному завоївникові, македонському цареві Олександрові, римському генералові Цезареві або Наполеонові, пруському королеві Фридрихові Великому, німецькому подорожникові-природникovi Гумбольтові або американському винахідникові Едисонові маси обовязків, плянів і бажань не давали довго спочивати в постелі. Усі вони спали коротко але за те — глибоко. Бо тайною короткого сну є його глибина. Згадані полководці спали під час воєнних походів не віймково, але цілими тижнями, лише 3 до 5 годин і спали в кожній ситуації. В ніч перед битвою під Гавгамелею Олександр положився спати останній. Він заснув посеред вояків на голій землі. Але спав так твердо, що не запримітив, як довкола нього без брязкоту військо готувалося до битви. Його воєвода Парменіон мусів його тричі будити, щоби віддав приказ до наступу. Марк Порцій Катон (95—45 перед Хр.) приклонник староримського республіканського ладу, не міг пережити того, що Цезар загорнув свою владу в своїх руках і став диктатором, положився спати вночі, по упливі якої хотів відібрati собі життя, і заснув так твердо, що мало не проспав години смерти. Так само легко засипляв і сильно й без журно спав Наполеон. Як битва під Ваграмом зближалася до свого переможного кінця, він велів розіслати ведмежу шку-

ру на землі й заснув серед побоєвища. „Як по четверть годині прокинувся, кругом нього стояли адютанти з донесеннями з усіх сторін побоєвища.”

Тайна короткого спання лежить у його глибині. Чим людина глибше спить, тим менше потребує спати. Але чим менше дозволяє собі на спання, тим глибший стає цей короткий сон і те, що він утратив на довготі, заступає йому інтенсивність. Один пекар, що вдень виконував дуже важку працю, спав уночі лише від 10. до 1., а потім ще раз одягнений, сидячи на софі, від 2. до 3. Але зате він спав від 10. до 1. так твердо, що коли одного разу вибухнув огонь, не можна було його добудитися й мусіли його винести разом із ліжком із горіючої хати.

Боротьба проти сну.

Історія людської культури це не лише історія боротьби з пралісом і потворами, з порами року й підсонням, з морем і горами, але й історія боротьби з ніччю. Пралюдина була невільником темряви. Заходило сонце, заходило її життя. Жахливу ніч, як час страху й безсиля, вона закутана мусила тихо проводити серед спання. Та від тої днини, як уперше в передісторичній печері запалахкотіла ватра й рідня мисливців, одягнених у шкіри, сиділа довкола неї довго поза присмерк, у блеску світла й тепла, а вход до печери хоронив прикочений камінь, від тої днини аж до нашого часу веде людина боротьбу як з усіми іншими силами природи, так і з ніччю, а тим самим і зі сном. Огонь витворив на некультурній землі питомо людську атмосферу, яку ми сьогодні звеличуємо як поезію огнища, як спокій домового побуту. Ще живе більшість людей в Азії, в тропічних краях і на „Дикім Заході” Північної Америки так примітивно, як мисливці камяної доби. При помочі таборового багаття або нужденного каганчика видирають вони нощі нічні радощі одної коротенької години. Та кожна нафтова лямпа, яку засвітять в досі темній кімнаті, в якімсь віддалені від світу хуторі, або яка найде почесне місце як европейська новість у краю негрів, стає передовою стійкою на великім фронті культури з ніччю. Кожна книжка, яка найде місце в хаті на полиці з книжками, а по яку ввечері, по скінченій праці сягнє рука й яка не даст спати лиши одній людській душі поза годину, коли вона звичайно

Скоро лагодить і гойть

ПОТРІСКАНІ РУКИ, ВІДМОРОЖЕННЯ, РАНИ ВІД ПЕРЕСТУДИ, ВРІЗАННЯ, ПОПАРЕННЯ, ЕКЗЕМУ, БОЛЯКИ, ГЕМОРОЇДИ, ЗАРАЖЕНІ РАНИ, ПОПАРЕНІ І ЗБОЛІЛІ УМУЧЕНІ НОГИ.

йде спати, ю удержаніт її в чахах переживань, кожна така книжка стає в хаті боєвиком проти демонів ночі. Кожний кіновий портал, що десь у малім містечку отворяє свої двері ю перший раз від заложення цеї людської оселі розсвітлює вечером штучним світлом ринок, є ілюмінованою тріумфальною брамою вдowolenня із неспання над скорим сном перед північчю, сном, що ставав атавістичним. Якби хотісь зробити статистику сну мешканців, то міг би зробити білянс сну ю виказати, що серед громадянства конто „сон“ стає чим раз менше з відкриттям кожного театру, кожного кіна, кожної вечірньої школи ю кожної бібліотеки. Заведення радія є велітеською оfenзивою проти сну. Тимчасом, як досі міська культура була наче обведена довкола якимсь середньовічним муrom і вже пів години поза містом світ лежав у 10 годині ввечері в глибокім сільськім сні, розливався тепер життя міста наче по прориві греблі свободно по рівнині ю його хвилі розбиваються об мури найдальше віддалених сіл і хуторів. І там, де родина, відколи сягає людська пам'ять, не знала нічого іншого робити, як іти спати разом із курми, там сидять тепер селяни з люльками в зубах і слухають вечірної музики, яка звенить таємничо, начеб співали янголи... і навіть ловець тюленів, ген далеко на Ледовім океані не спить перед північчю... він слухає симфонічного концерту з Осльо, столиці Норвегії. І на кілько-тосоток тисяч годин зменшився бюджет сну людства лише за тих кілька літ, відколи введено радіо. І він паде з ночі на ніч. Як культура підноситься, паде пайка сну. Старосвітське село спить в 9-тій, мали містечко лежить

в 10, в середнім місті гостинниці гасять світла в 11., у великім місті маси заповнюють в тій порі-галерії арени, щоби приглянутися останнім зусиллям шестидневного іздця. Нема ніякого занепаду, ніякої дегенерації (звиродніння), але є підйом, збагачення життя годинами, які виривається смерті, щоденній нічній смерті. Бо в тім самім часі, як денний робітник заживає радощів дозвілля в танці, грі, або спорті, сидить учений над своїми книжками, поет над своїм рукописом, винахідник над своїми конструкціями, машиніст шумить, як вітер серед глухої ночі, керманич' кермує кораблем під небом, засіяним зорями, а дипломат, що іде нічним літаком на місце ранішньої конференції, формулює в думках, як мають звучати договори. Чи будемо це витати, чи будемо це оплакувати, — сон криється і прийде людство, яке буде спати не 8, але 7, 6 або може й менше годин. А тому, що все на світі є привичною, набутою або одідичною, то хто знає, чи колись не прийде покоління над людей, що зовсім не знатиме сну, буде жити вповні цілим життям і буде говорити про нас, нічних сплюхів так, як ми говоримо про прассавців, що висиджували яйця: „Як люди спали ще вночі...”

Молодий хлопець вже давно наміряє освідчитися дівчині, але не має сміlosti її те сказати. Остаточно рішив поладнати справу телефонічно.

— Гальо, чи там панна Оля?

— Так говорить...

— Чи ви згодилились би вийти за мене замуж?

— Дуже радо, але хто говорить?

Лев Яцкевич

Людина - найгениальніша машина світу

Від амеби до людини.

Багато тепер говориться про великий поступ техніки, про грандіозні здобутки в царині винаходів, про геніальних конструкторів і в своїй гордості забуваємо, що всі наші досягнення, це лише припадково підглянені фрагменти великої тайни в найбільшого вченого й найгениальнішого конструктора світа. З розкиненої щодрою рукою енергії в непрослідженні ще добре етері звязалися електрони в атоми й молекули, і на їх підложці під життедатнім теплом зродилося життя.

Нічим не замітна плязма первенця амеби показалася незвичайно творчим конструкційним матеріалом: сама зі себе зуміла в перспективі часу приоритетися до найгірших умовин, викрещуючи в міру потреби зі своєго простенького тіла непереможний гін до життя, видосконалювала свою форму й душу.

Сьогодні годі збегнути та прослідити, які стадії розвитку переходила людина. Та з одним мусимо згодитися: що людина, це найцінніший квіт, найгениальніша машина Всесвіту.

Самооборона тіла

Температура здорової людини має 37 ст. Ц. Підвищення температури — це гарячка: вона сигналізує людині, що організм у небезпеці. Завеликий спад чи підвищення температури тіла людини — це смерть. І ось — продуманий людський організм так мудро, що якийсь час сам бореться з ваганнями температури; у літі коли дуже гарячо і сонце, нагріваючи наше тіло, підносить силою факту його температуру, людина пріє. В наслідок цього вода, що находитися в тілі, протискається крізь шкіру назовні, звідки парує. Паруючи, забирає кожний кг. поту 600 кальорій тепла з нашого тіла в наслідок чого температура тіла, хоча гарячо й сонце, вдержується на тій самій висоті.

Зноваж у зимі — коли зовнішне оточення має температуру далеко нижчу

від нашого тіла й кожний цм. поверхні тіла висилдає якусь кількість тепла, людина відрухово куличиться і так старається задержати в собі як найбільше тепла та не допустити до його спаду. Ту самооборону тіла продовжує штучно медицина в випадку гарячаки — зимними окладами, коли вода у звогченій платниці виконує ролю поту, — в випадку зимних дрожів через ізоляцію тіла периною, ковзом чи ковдрами. Та всі ті засоби добрі на коротку мету.

Піч що огрівається хемічно чистим вуглем

Як знаємо, людина живе пересічно 50 літ, при чому виконує велику працю що хочби тим, щоходить і єсть; а що у природі неможлиме „перпетуум мобіле“, тобто машина, що без зовнішньої енергії виконувала бы постійно працю, то й людина мусить мати якесь зовнішнє джерело енергії. І справді: цю енергію у формі тепла дістає організм з процесу спалювання.

У свою чергу цей процес вимагає вугеля. Людина дістає його у формі харчів та кисні, яким віддихаємо.

Відомо, що солонина — чи цукор поживніші напр. від бульби, це просто тому, що солонина й цукор мають у собі більше вугеля.

Хемічно чистий вуголь, що його добуває організм в хемічній лябораторії шлунка та його помічних органів, з по живи, йде в кінцевім етапі до лімфатичних судин, які можна порівняти до телефонічної централі з міліонами втичок. Кожна втичка — це закінчення кровоносної судини, що всмоктує у себе той вуголь і транспортує його до кожної тканині тіла. Одночас друга така централь кровоносних судин, що находитися в наших легенях, усмоктує в себе втягнений легенями кисень і „доводить“ його „на плечах“ гемоглобіні (тільце крові) до тих самих тканок тіла куди передтим лімфатичними проводами дійшов хемічно чистий вуголь.

В кожній тканці відбувається тепер хемічна реакція кисня і вугля, а продуктом її є двокис вугля (що його видихуємо) та деяка скількість тепла — власне ота цінна біольогічна енергія для організму, що піддержує його температуру, завжди на тій самій висоті й дозволяє зужите на працю тепло.

Як бачимо, наш організм — це ніщо інше, лише піч, яку огриває хемічно чистий вугіль, а температура 37 ст. Ц. відповідає червоній чертці на манометр казана. Як зрості тиску пари вище цієї багряної черткі небезпечний для казана, так і зрості температури трохи людині смертю. В обох випадках запобігає цьому спеціальне влаштування: в казані — вентиль безпеки, в організмі — піт.

Люде і квіти

Легені — це великий ковальський міх, що витворюють у грудях тиснення, менше від 1 атмосфери — або як кажуть технічно — порожнечу, внаслідок чого повітря (т. є азот + кисень) входить устами до легенів. Кров, що доходить кровоносними судинами до легенів, має в собі спеціальні тільця, т. зв. гемоглобін, що розносить кисень по всіх тканках тіла та звідки виносить тією самою дорогою продукт спалення, т. зв. двокис вугля (CO_2). Той CO_2 разом з азотом, що залишився ще в легенях, видихуємо назовні. Як що ж тепер в кімнаті, де ми напр. спимо, находитися більше людей, то процент CO_2 (двохкису вугля) щораз більшає й кисня щораз менше і тому нездорово, коли спить багато людей в одній кімнаті: легені, маючи обмаль кисня, мусять багато працювати й ціле тіло дуже виснажується. Те саме відноситься до квітів, як що вони є в тій кімнаті, де люде сплять; квіти вночі віддихають так, як людина. Пишемо вночі, бо в день навпаки: перебувати в лісі серед зелені навіть дуже здорово для людини. В день квіти, деревя і взагалі вся рістня відхилюють двокис вугля; під впливом сонця вуголь залишається в листках, а чистий кисень видихують вони назовні. І тому кожний ліс у день — це лябораторія хемічно чистого кисня.

Чад

Take саме спалювання як у тканках людського тіла, відбувається й під печею. Під тією печею, з якої толубих кафлів у довгі зимові вечорі виходить жит-

тедатне тепло. Та відколи місце ватрана заняла модерна піч з кафлями руштом і „щубрами” — від тоді вона час до часу почала стругати людям збитки, зокрема, якщо хто трясеться дуже над вуглем і хоче його мати на З зими. Вечером примкне такий скупар за скоро щубер — в наслідок чого повстає в кімнаті чад.

В чому лежить шкідливе ділання чаду? Людина спить і вдихує кисень + азот + чад; чад у легенях лучиться хемічно з гемоглобіною — що 1) затроєє кров, 2) нищить здібності доводити кісень до тканок тіла.

Отож людина, що вдихує кілька годин зачаджений воздух, затроюється і дуситься з браку кисня.

Як рятують такого зачадженого скупара? Спускають йому затроєну гемоглобіною кров. Організм відчуває брак її і регенерує її з себе — що сильніший організм, то більш відроджує тієї крові і вона може врятувати йому життя.

Червоне військо

Людське серце — це велика толокова помпа з усіма приписовими вентилямі й рурами. Коли приложимо руку до лівої груди, чуємо, як серце беться під долонею. Ці удари звідти, що серце то корчиться то розширяється. Під час корчення кров, що є в серці, не може там вже зміститися й під тисненням (5 разів меншим як тиснення одної атмосфери) розходиться жилами по цілім тілі й повертається знову до серця, коли устане джерело тиску, коли серце розкорчиться. Отже серце — це мотор кожного тіла — а кров з своїми тільцями — незвичайно працьовиті робітники, що напевно своею 24-годинною працею викликали велике обурення інспектора праці. А вже напевно вмішалася б у ту справу поліція, якби знала, що кожний з тих червоних робітників тримає під погою кріс. Бо треба знати, що кров — це знаменито вишколене військо, що бореться краще за всіх лікарів з кровожадними розбішаками — бактеріями заразливих недуг.

Старий мікроскоп

Жив собі раз в Німеччині десь на провінції мало кому відомий лікаріна, Роберт Кох. І ми мабуть ніколи про нього не довідалися, якби не гостинець, який купила йому на ім'янини жінка. Був це старий, добре вже розтрісаний, мік-

роскоп. Але власне за той старий мікроскоп повинен світ поставити небіжці Коховій величавий памятник. Бо невідомий лікаріна Роберт Кох став за кілька літ славним на весь світ: відкрив — вугліка у свинськім мясі, а далі бактерії туберкули тифу, холери, чуми й багато інших.

З цього часу боротьба з тими недугами вийшла з пеленок а дійшла до того, що вводемо до крові такі ліки, які вбивають бактерії недуги. Та треба зазначити, що досі напримір не винайшли ще такого ліку проти бактерії туберкули, дарма, що це найстарша й найлячніша недуга світу.

Війна

Коли бактерія скажім — тифу, дісталася у кров через укусення воші, чи лімфатичними судинами тобто шлунком починає вона шалено швидко розмножуватися. Бактерія, що ввійшла до крові, десь за пів години ділиться на половину, ті дві половини знову на половину і т. д. Отак за кільканадцять годин є їх у крові з міліон. Людина тратить апетит і дістає гарячку. Бактерії кормляться кров'ю й затроюють її своїми токсинами — кров в боротьбі за своє існування витворює противактерії, т. зв. антігени, що кидаються на бактерії й зідають їх. У такій боротьбі температура крові дуже висока — і не кожна людина може її знести — тому побіда є певніша, коли лікар помагає в боротьбі антігенам. Після скінченої боротьби антігени залишаються у крові і якщо колись опісля якась бактерія тієї самої недуги дісталася до неї — моментально її зайліб. На штучнім витворюванні таких саме антіген обосновується щеплення. Організм зумисне заражуємо, скажім, бактеріями віспи але не такими дикими, бо їх виготовують у крові напр. кріліка чи курки. Заражений організм витворює вгорі згадані антігени, що дуже легко зідають крові бактерії що їх зумисне ввів у кров лікар тонкою шпилькою. А антіген стільки є, скільки бактерій інфекційних недуг.

Людська думка й теорія Айнштейна

Як геніяльно збудована людина — доволі приглянувшись до будови кости, що нагадує нам кратові конструкції мостів, вантажниць чи антенових веж; щойно після довгих обчислень і проб прийшли інженери до переконання, що така

вежка чи міст сильніший, коли їх будувати не з одноцілого бльоку заліза, а з вальцованих шматків сталової бляхи; до того ж висновку прийшла природа вже тоді, коли завязувала життя амеби. Та найбільш подиву викликаве в людей телеграфічна централь мізку з її незвичайно тендітною сіткою нервів. Людська думка, що ліне в міжпланетні теорії Айнштейна, який поставив тезу: більша скорість, як 300000 км. сек. неможлива — бо хто добувши таку скороість — бувби безсмертний. І справді, думка людська, людський інтелект — безсмертний.

Велика тайна

Сьогодні в добі радія, етеру й електромагнетичних хвиль — стає актуальною проблемою квестія, чи людський мізок не є надавчою стацією дуже малих електромагнетичних хвиль, а сама думка не електромагнетна хвиля. Чайже є люди, що відгадують людські думки навіть на віддалі, затрачують людську волю, розмовляють з духами, переносяться силовою волі з місця на місце. Хоч те все — речі ще добре не переслідженні — всеж таки кажуть догадуватися, що у природі є ще багато цікавих тайн зручно законспірованих перед очима непокликаних профанів. Чайже в кожнім цм. етеру перехрещуються міліони ріжних хвиль — й скілько ми з них знаємо? Може дві три ...

На Сході, де людська культура розвивалася духовим шляхом, а не як в Європі — матеріалістичним — витворився гурт втасманичених людей, що хоч вправді не збагнули ще зовсім цієї "Великої тайни," то всеж зближалися до неї на кілька кроків ближче, як ми Європейці, творці чавуна і стала. Але до кожної мети все веде кілька доріг — і може бути колись, після великих технічних здобутків і ми відкриємо і збагнемо цю велику тайну — коло якої були вже так близько єгипетські жреці.

Хто винен?

Дорогою йшов музикант із великою трубою перевішеною через плечі. Надіхав іззаду якийсь чоловік і вдарив його своїм автом. Потім іще крикнув до музиканта: Ти маєш трубу, то чому ж ти не трубів?

СКРІЗЬ ЦІЛУ ДОРОГУ

Північ

ЦІЛУ

Захід

СКРІЗЬ

ДОРОГУ

Схід

КРУГОМ

Полуднє

В кожній громаді є люди, які тримаються здорово уживанням САСКАСАЛ, Карльсбаду Північної Америки, Мінеральних Солей Озера Маніту.

Невіджалувана втрата.

Кап. Володимир І. Кабин вельми до-
свідчений летун перед яким стелилась
будучність великих і важких осягів, я-
кий у цій війні відзначився своїми пере-
летами через океан, згинув у летунській

Кап. В. І. Кабин, з Торонта, згинув у летунській
катастрофі в Ньюфаунленді.

катастрофі в Ньюфаунленді 28 серпня
1944 року.

Це невіджалувана втрата не тільки
для Т-ва „Український Народний Дім” в
Торонто, якого покійний був членом, не тільки
для його дружини, не тільки для
його батьків і родини, але для канадій-
ських українців і узагалі для цілої Ка-
нади. Бо покійний був одним із найчіль-
ніших знавців летунського діла. Нав-
чався він його протягом довгих 10 літ.
Тому знов він летунство, навігацію, ра-
діольотгію та метероольгію. Одним із
перших його визначних летунських по-
двигів був злет до найвищої висоти по-
над Торонтом для визначення воздушної
температури для Торонтонської Обсер-
ваторії. Опісля його прийнято на служ-
бу до Трансканадійських Воздушних
Шляхів. На цій службі він визначився
тим, що не мав ні одного найменшого
нешасливого випадку. Задля цього його
покликано на урядову службу до т. зв.
Феррі Команд. На цьому становищі пе-
ревозив він великі бомбовики із канад-
ійського берега до Англії. Таким чи-
ном покійний перелетів 20 разів Атлян-
тійський океан, за що й одержав у за-
слугу Срібну Зірку. Вже усміхалася йому
Золота Зірка, як сталося нешастя. Ви-
Вилітаючи з Новофаунлендії до чергово-
го перелету через Атлантийський океан,
середньої величини військовий бомбо-
вик розбився. І в цій воздушній ката-
строфі втратив своє життя кап. В. І. Ка-
бин. Нешастя хотіло, що це мав бути
його останній перелет через Атлантий-
ський океан. Після цього він мав по-
вернути назад на службу до Трансканадійських Воздушних Шляхів. Не дове-
лося! Не стало між живими В. І. Кабина.
Трудно всім тим, що знали його, пого-
дитися із тим фактом! Якто? Щоб оцей
невеличкого росту та за те все усміхне-
ний та до всіх привітний Володимир не
був між живими? Так глибоко він був
припав усім до серця. Був свідомим
українцем. На Торонтонському ґрунті
він багато причинився для української
справи. Мав бо він великі здібності при-
єднувати собі приятелів серед визнач-
них та впливових англійців. Між іншими
покійний був дуже широко заприязнився
із теперішнім посадником м. Торонто

др. Ф. Конбоєм, редактором „Івнінг Телегрем” С. Дж. Снайдром, послем А. Роубаком та інші. При цій нагоді вартоб згадати про те, що покійний мабуть причинився до того, що нашому великому співакові М. Голинському вручено золотий ключ м. Торонто. Багато покійний напрацювався для Т-ва „Українсь-

кий Народний Дім.” Тому за собою залишив він тільки добре спогади та щирі жалі й глибоке співчуття для його родичів, для тестя, дружини й сироти-дочки. Нехай шляхотна пам'ять його широко між українцями лунає, бо втратили вони багатонадійного своєго брата!

П'ять тисяч пагод в Бурмі

Колись столицею Бурми, що є сусідкою Індії на сході, було місто Паган, що лежить 90 миль на південний захід від Мандалей.

Нині Паган, це лише історичне місце. На горбах Танггій зісталося понад 5000 пагод (буддійських церков) з давніх часів, що нагадують колишню могутність Пагану і його володарів.

Найвеличавішою з усіх пагод є Ананда, другою Тратбійнню, третою Гавдавпалін.

Ананда з білого, як сніг матеріалу, виглядає — як говорять, ті, що її бачили, як будівля з піни над якою висока позолочена вежа, що нагадує святий огонь на жертвеннику всепалення. Це не будівля в звичайнім розумінні — це безконечне число виробів, прикрас, комбінацій, яким рівних нема в цілій Европі, ні Америці.

Ананда значить: Безконечне щастя. І хто з подорожників оглядав Ананду, то каже, що дійсно багацтво її краси дає спокій пригнобленому чи на душі, чи на тілі.

Тратбійнню значить: Всевідючість, і ціла будова, цілий вигляд цеї пагоди дуже відповідає поняттю і почуттю псевдіючості.

Гавдавпалін значить: Престіл, перед яким просити прощення.

Ці три пагоді мають в собі тільки краси, тільки величності, тільки дорогоцінних форм і взорів, що можна їх оглядати і студіювати цілі тижні.

При деяких пагодах є монастирі і буддійські монахи.

Всі пагоди з білого матеріалу і багато з них є дуже величезні. Побіч них є також менші і звичайні будови. А хоч всі з сильного матеріалу збудовані, то час на деяких зазначив вже свою силу.

Щоби всі 5000 пагод оглянути, на те треба не тижнів, а місяців або й років.

**

Велич Пагану починається від 1017 року, отже рівночасно з князюванням Ярослава Мудрого на Україні. (Володимир Великий помер 1015 р.) Тоді володарем Пагану став Анаврата, що збудував сильне Бурмейське князівство, прилучивши до нього багато сусідніх земель. Князі з його родини панували 200 літ.

Анаврата присвячував найбільше праці для релігійного і морального піднесення народу, будував величаві церкви і монастирі. Також засновував міста, хопав канали і збирники води для добра народу.

Бурмейське князівство знищив Бублай Хан, напавши своїми ордами з півночі (з Китаю) і від тоді Паган вже не піднісся до колишньої слави і могутності.

Та не тільки чужі дикі орди, не тільки час нищить твори людських рук і людського розуму.

В одній пагоді Пагану на плястронівих стінах є багато маленьких образів, що показують події з життя Будди. А на кожнім образку є старинні написи бурменською мовою.

Отже недавніми часами приіхав туди з Європи вчений професор, кимсь висланій, привіз з собою вправних робітників, почав вирізувати з стін образки і запаковувати для вивозу до Європи. Але його роботу спинили бурмейці, а що сталося з тим, що він повирізував, не знати — чи завіз він все те до європейського музею, чи знищив.

Послідний з династії Онаврити, Тайокпемін, був негідним князівського становища. Досить згадати, що він завсігди мусів мати на обід не менше, як 300

ріжких страв. Це було його важним князівським клопотом.

Коли вороги наступали, Тайокпемін тікав. Якже довідався в дорозі, що на обід буде мати лише 150 страв, закликав: „Тепер я дійсно бідак!” Отісля отруївся.

Алеко Константінов.

Дядько Ганю у Іречика

Чуєте! Приїздить одного дня дядько Ганю з Відня до Праги. Висідає із залізниці, бере валізу та виходить на вулицю. Візники обступають його — він притакує головою — це по болгарськи значить: ні. Вони, самособою розуміють цей знак інакше, тому зараз зайздить один фіякер. Дядько Ганю сердиться — до чорта! — дивиться грізно. Поліцай бачить це й каже візникові забиратися.

Від кого ж, думає собі дядько Ганю, довідався би я тепер, де живе Іречик, наш історик? Іречик жив у Болгарії, він любить болгарів — дядько Ганю хоче зайти до нього: „Добрий день. Як здоровлячко?” тай ще там як — може Іречик відразу запросить дядька до себе. Тоді не мусітиме видавати своїх грошеннят на гостинницю.

Коли він так думає, приступає до нього носій у червоній шапці та хоче нести дядькову валізу.

— А чи ти знаєш де живе Іречек? — питаеться дядько Ганю.

Носій того не знає, та він уже розвідається. І знову сягає рукою по валізу.

Дядько й не думає віддавати валізи. Там є рожавий олійок, а зрештою дядько Ганю сьогодні добре зодягнений — Бог зна, скільки тоді схоче носій, щоб йому заплатити.

— Йдіть-но ви попереду, добродію — каже дядько Ганю. — Лишіть валізу, я сам понесу її. — Нарочно був такий ввічливий — хай носій бачить, що має до діла, щоправда, із симпатичним, однаке неелегантним чоловіком.

Ідуть вони та при кожній поперечній вулиці допитуються, де живе Іречик. Нарешті хтось здогадується, що то професор університету та справляє їх на його адресу. Приходять. Дядько Ганю

Бурма, це велика провінція, — власність Англії вчасти від 1826, а в цілості від 1886 р. Тепер покищо в руках ніпонців. Є там всякі мінерали: залізо, мідь, олово, срібло, рубіни, нафта, є великі ліси, родиться багато рибу.

дякує носієві щиро, оставляє його та стукає до дверей.

— Ах, ах, добрийден, приятелю Іречику — як живеться як здоровлячко? — кличе дядько Ганю вже від дверей.

Вчений подає йому руку, просить сідати — все ще трохи здивований — та даремне старається пригадати собі, хто це той любий гость.

— Що?, чи мене не знаєш...? Абож ти ви не були міністром у Софії?

— Так, я був.

— Гм, отже відтам я, мій любий приїджу. Ми, так сказати, земляки — хе, хе. Ти вже не пригадуєш собі, що в „Славянині” про тебе було поміщено?

— Пам'ятаю, — відповідає Іречик й осміхається поблажливо.

— Йой, як вони накинулися на тебе! Та не роби собі нічого з того — зате я, я хвалив Вас. Іречик це, Іречик те, говорили вони. Даруйте, відповів я, він ні це ні те.

Іречик знає болгар, тому не дивує його дядькова щирість.

Дядько переходить до іншої справи. Вихвалює Іречикову хату та виразно натякає: „коли є стільки місця, то ще дуже добре може тут приміститися чужа людина.” Напримір болгари дуже гостинні. Зайди колинебудь до когонебудь із них, усе приймуть у хату, дадуть істи й пiti.

Потім переходить просто до своїх орудок: він має рожаний олійок на продаж. „Завтра, як хочеш, Іречику, поведи мене по всіх фабриках, я не маю нічого проти того. Я не знаю тутешній мови, то ти, знаєш, будеш за товмача.

Іречик зараз звертає увагу, що не розуміється на бранжі етеричних олійків, його фах зовсім інший... тай не має вільного часу.

— Ну, ну — вспокоює професора дядько Ганю.

— Яж лише сказав: коли хочете. Силувати тебе не буду. Та ще мені прийшло на думку: Чи твоя жінка дома? Помдарую також їй фляшечку рожаного олійку. Яж її знаю — ще зі Софії.

— Яку жінку має він на думці? — думає собі Іречик.

— Скажіть також усім вашим своякам і знайомим, що я маю на продаж правдивий болгарський рожаний олійок — це можете кожному сказати зовсім отверто. Я заходитиму частіше до вас — тоді поговоримо трохи про нашу батьківщину. А коли вже так дуже хочете — то про мене, добре, я зовсім остануся в вас, поки буду в Празі. Що?

— Даруйте, одначе...

— Ну, ну, меніж буде зовсім добре в готелі — та я лиш подумав собі: та ж Іречик, так сказати, також болгарин, то може він...

— Я дуже дякую вам за пам'ять, та моя хата тісна трохи. Ви сьогодні будете в мене гостем на обіді.

— Дуже добре — чому не мав би я. Пообідати у вас? Таж і ти, добродію, коли не безпосередньо в мене, то таки доволі часто їли при болгарському столі.

Іречик має пильну роботу, яку перервав через ці відвідини. Тепер сидить на че на шпильках і рад би якось чимно позбутися говірливого дядька на якийсь час. Дзвонить і каже слузі: сказати старшій пані, що прийшов гость із Болгарії.

За хвилиночку приходить старша пані, Іречикова маті.

Дядько Ганю кланяється їй хитнувші головою. „Як здоровлячко, як здоровлячко?” Вдарає рукою на болгарський спосіб! Ще раз: „Як здоровлячко? Я дуже радий!”

Старша пані здоровить його ввічливо та хоче ріжними питаннями показати, що цікавиться його батьківщиною.

— Ех, — каже дядько Ганю — признаїтесь тепер щиро: де гарніше, в Празі чи в Софії?

Старша пані не розуміє його добре — вонаж ніколи не була в Празі. А дядько Ганю моргає на професора: Щож ти тепер скажеш? Знаю я говорити з жінками чи ні? Таж не буду жінкам плести баляндрасів?

— Добродій нині буде в нас на обіді, — каже Іречик мамі, а потім по-німець-

ки: „Забериж мені його до іншої кімнати!”

Старша пані вговорює дядька, щоб увійшов. Та дядько дуже недовірчий. Що вони обое говорили зі собою по-німецьки? Глядить пронизливо па Іречика, потім на свою валізу з рожаним олійком, насуплює брови й думає: „Ні, не можу повірити — він жеж був міністром... та хто знає? Таж і між міністрами бувають ріжні люди... Ні, ні, цей ні... ф

Ще хвилину стоїть нерішучо — потім іде за професоровою матір'ю.

Та зараз знову відвертається. І приловлює обоїх, як дають собі якісь таємні знаки: а саме, професор просив маму, щоби можливо денебудь задержала гостя.

Одним кроком дядько Ганю вже біля своєї валізи.

— Вона буде вам тут на заваді, — каже він.

— Зовсім ні, — успокоює його Іречик — не турбуйтесь.

— Алеж ні, алеж ні, — повторяє вперто дядько та хоче перенести свою тяжку валізу. Господарі не дають йому ввічливо зробити того.

— Даруйте, — впевняє дядько — я не роблю того тому, щоби боявся, а всеж...

Вкінці вони в вітальні, старша пані замикає двері, щоби не перешкоджати професорові, що є в сусідній кімнаті. Старається всіляко заняти дядька: подає йому альбом за альбомом, пояснює образи, приносить колірові журнали... Та думками дядько Ганю дейнде. Він відповідає розсіяно.

— Спасибі, спасибі! Оглядайте ви собі. Я вже далебі, не дитина. Я бачив таких образів уже аж забагато.

Дядько Ганю неспокійно витягає свій срібний годинник і звертає на дуже підходячу тему:

— Я дуже рад пізнати Європу. Тепер наприклад, у нас обідають. А в котрій годині обідають у вас?

— Ми звичайно обідаємо в пятій, та сьогодні зовсім добре можемо пообідати і вчасніше... Даруйте, що вийду на хвилиночку... — каже пані та йде спішно до кухні.

Дядько Ганю сидить у вітальні, з нудьги оглядає образи, спльовує на килим, розтирає зоботом і наслухує найменший шелест із сусідньої кімнати. Нараз чує, що Іречик устає і робить

кілька кроків: „Моя валізка!” Приходить дядькові на думку — „чому я дурний не забрав її зі собою!” Тихо-тихе сенко підкрадається до дірки від ключа та заглядає. Однаке не бачить нічого, лише чує, як беться його серце. Нараз рішучо відчиняє двері, вихиляє голову, а професор стойт зігнувшись над шафою з книжками, коло самої валізки.

Дядько Ганю сміється. — Ой, ой, ви працюєте? Зажди, сказав я собі, вже я мушу подивитися, що він робить... Працюйте, працюйте собі — я вже забираюся.

Іречик видивився, не розуміє нічого.

Дають обід, вони засіли при столі: Іречикові батьки, його сестра, дядько Ганю та професор.

Дядько, заки покушав щонебудь, перехрестився та при цьому всміхнувся, наче хотів сказати: він не належить до реакціонерів... та все ж не зашкодить Богові свічка... на всякий випадок...

Я, знаєте, „леберал” — пояснює він — з леберальної партії, та що я тут буду багато пояснювати я хрещуся і все гаразд. Тож ми люди... А це моя зупа — що? О, гарна зупа. Густих турецьких зуп я не люблю. Ах, даруйте, я вам поплямив скатерть, а до чорта!” — Він скоро збирає до тарілки ложкою те, що розіллялося.

Господина хоче дати йому іншу тарілки, та він не дає.

Нараз встає і каже: — Я маю паприку в валізці... Болгарія, дорога батьківщина — правда? — потребує коріння.

Він уже приніс валізку та добуває з неї дві паприки.

— Так, так, це вистане для п'ятьох... Вона дуже гостра, знаєте...

Вкидає половину паприки разом із зерняттами до зупи, а з рештою жде, чи не попросять господарі.

— Будь ласка, беріть, насипте собі досить, по болгарськи. Здивуєтесь, яке то смачне! Гм, коли ви ліпше розумієтесь, еилувати вас я не хочу... А може вам буде смачувати, як я всиплю вам одну паприку. Дивіть: отак треба це робити! Хто не болгарин, отруївся би тим!

І він єсть голосно, піт виступив йому, малоцо не паде в тарілку. Дядько облизує ложку, кладе її на бік, а решту зупи вимачує хлібом.

— Я заложився би, що з такою зупою з'їв би цілий бохонець хліба.

— Відкі маєте вино? — питаетесь о-післія, не тому, щоби йому відповіли, лише, щоби більше налили. — Гм! гарне вино! Покажіть-но мені фляшку! А то зупка — жартує дядько — розпалила мені жолудок, наче розпалене залізо, та коли я тепер заллю її вином, то буде шипіти. Господи, то-то в нас є вино — пів франка мірка.

Обід у Іречикові завдяки дядькові Ганеві пройшов дуже весело. Каву подали в вітальні. Коли вони так сиділи та покурювали — чи можна здергатися від політики — коли ніхто чужий того не чує?

— Тепер скажи мені, любий дядьку Іречику, так зовсім щиро: чи більше леберал чи консерватист? Я сказав би радше, що ти консерватист. Колиб я мав признатися тобі щиро — я не розумію ні цих ні тамтих — та мені ліпше жити в згоді з цими та з тими. Далебі, цеж ремесло, як усяке інше. Чи маю бути щирій — нас прецінь ніхто чужий не чує? Оба вони штукарі. Вір мені й не бійся: штукарі, кажу тобі. Та що порадиш? Я маю свої справи, процеси по судах — чи хочу, чи не хочу, мушу жити з ними в згоді, інакше пропаду. А вкінці чоловік також рад би вийти послом або бурмістром. Можна зробити гроші, великі гроші, кажу тобі. Добре. Коли ж робити мені на перекір, не вибере тебе й чорт. Ба, треба розумітися на тих справах, так як я розуміюся, мій любий!

Іречик нітрохи не сумнівався, що його гість говорив правду...

(З болгарської мови переклав М. Н.)

При виборі американських паперів

Де ви народилися?

— В Росії.

— А в якій частині?

— У своїй власній.

— А чому ви полішили Росію?

— Бо я не міг узяти її з собою.

— Де родились ваші батьки?

— Я мав тільки одного батька.

— Ваш бізнес?

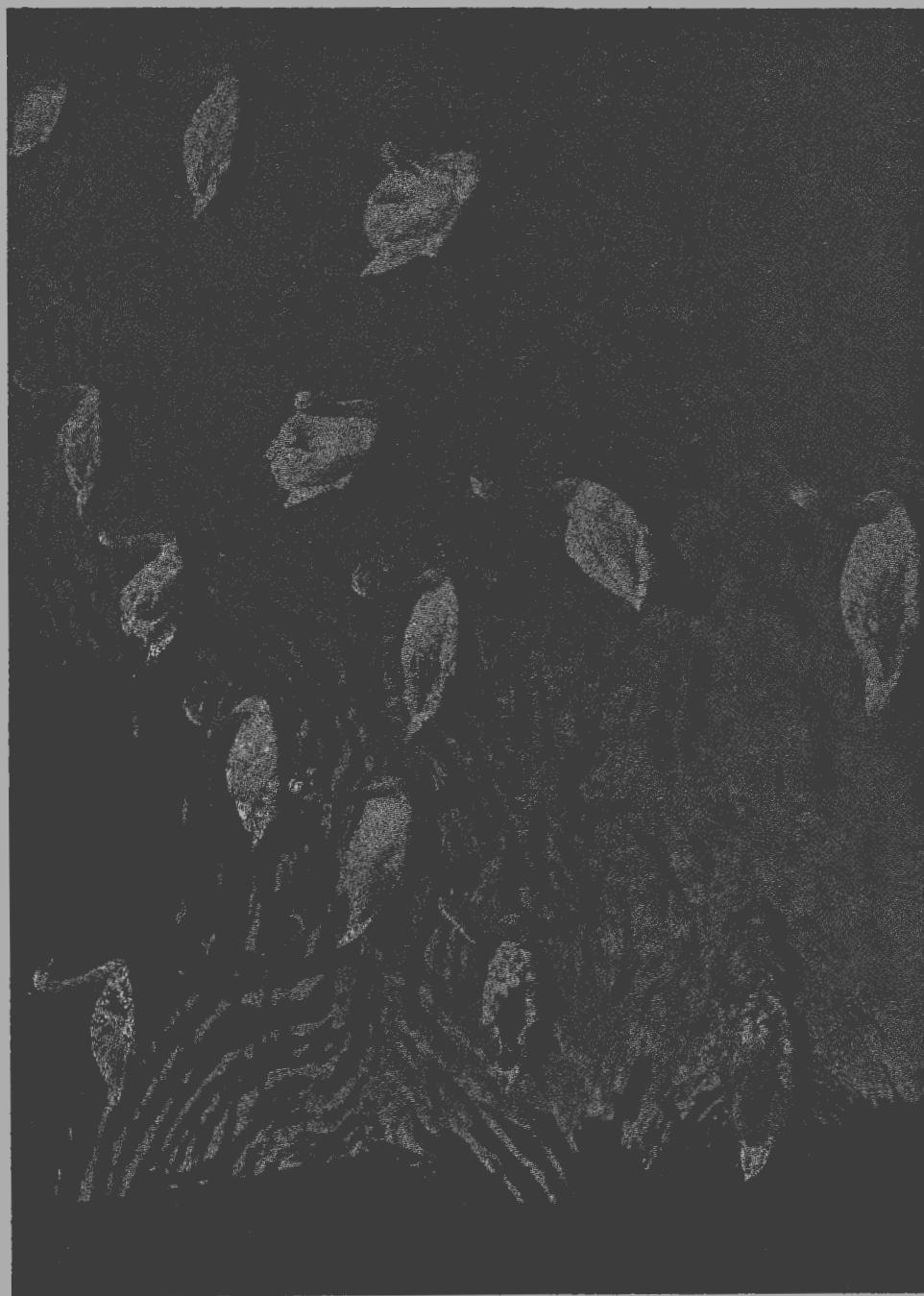
— Пішов на пси.

— Де є Вашингтон?

— Умер.

— Чи обіцяєте піддержувати американську конституцію?

— Неможливо! Я маю вдергувати жінку й шестеро дітей.

Лебеді на воді Літ (Скотляндія). Пливвають повільно і з грацією королівних на балі.

Д-р В. Сіменович

Яка доля жде мужчин

Знаменитий письменник-публіцист, а заразом мистець-рисівник, мр. Чарлі Данна Гібсон, незавидну долю віщує мужеській половині людського роду, наколи жіноцтво й дальше йтиме тим шляхом, що зачало. Він опирає свої погляди на правах природи, де розвивається, росте, панує тільки те що всі свої сили напружує в боротьбі за існування й у вічному змаганні не дає їм занепадати.

Не можна заперечити, що колись в давнині мужчина був далеко сильніший, як нині. Давній спосіб життя робив це. В тих часах мужчина був для жінки, для родини конечно потрібний. Він захищав її від небезпеки, боронив, удержував, піклувався нею, тяжким трудом, боротьбою зі звірями й природою, добував для неї корм. Ця боротьба за існування вироблювала в нім силу, якої не могла мати жінка, що пильнувала дому, дітей. З того часу мужчина привик дивитися на жіноцтво, як на щось слабше, менше проворне; навчився рядити жінкою, ділом, світом.

Та нині, як то кажуть, світ перевертается до гори ногами, і хто уважав би тепер жінку за ество слабе чи то тілом чи духом, той грубо помилявся б.

Нині, каже автор, жінка не тільки сягає по все те, що до недавна мужчина уважав виключно за своє поле ділання, але починає випирати рід мужеський з його відвічного становиська а тим самим посягає по силу його так тіла, як і духа.

В Америці, а мабуть і в Європі немає одної роботи, по котрій не сягнула б колись слаба жіноча рука. І виконує її вона не гірше, як будь котрий із мужчин.

В місті чи на селі праця жінок тепер майже не ріжниться від чоловічої. Чи не навчилися жінки і в Європі в часі війни робити чоловічу роботу молотити, рубати дрова, - косити; їздити возом і т. д.? По магазинах залізничних двірцях бачимо жінки, як носильниці тягарів і то зовсім не менших, як бере добрій хлоп на плечі.

А в забаві, спортах, чи є тепер яка ріжниця між жінкою та mannen? Ні. Принаймні в Америці. Наші жінки самі славні пливачки; що милями потрапляють плисти без утоми вони так само весують, правлять бистрими кіньми, автами. Вони так само змагаються на силу, боксують, як і мужчини; так само грають в „фут бол” чи „бейз-бол,” як і хлопці; гуляють новий танець т. зв. „чарлстон”; навіть в нашім танці, коломийці, де присуди гуляли колись лише хлопці, нині в залеті гуляють дівчата. А щоб їм при роботі чи забаві легше було, вбирають коротенькі спіднички, або й штанці, обтинають волосся, носять одіж вигідну, легку, здорову, бо прозорчу, глибоко відкриваючу шию, груди, плечі, руки, ноги; завдяки цьому до їх тіла має доступ воздух та сонце, а через це тіло їх ліше розвивається, гартується.

Зовсім що іншого з мужчиною. Цівілізований світ якраз стремить до того, щоб ослабити силу мужчини. Його ціле тіло від ніг до голови є закрите тяжким одягом, що задержує ультра-фіолетичні лучі сонця, так потрібні для організму.

Розуміється, що така самостійна сильна тілом і духом жінка, що все потрапить, що зуміє сама заробити на себе, легко нині обійтися без помочі й опіки мужчини. Вона не потребує його оборони, бо тепер право боронити її. Чим нарід більше цівілізований, тим легше обходиться жінка без мужчини.

Рівночасно, коли жінка виробляє собі силу, добуває чим раз ширше поле ділання, мужчина тратить те. Коли раніше сила мужчини була потрібна для боротьби з природою, то нині її роль в цім напрямі скінчилася. Світ вимагає тепер більше праці ума, як рук, бо замість рук тепер в широкому світі чим раз більше працює машина. Слабеньким електричним дротиком тягне вона тисячі а тисячі кілограмів тягарів. Стрільне оружжя, динаміт, електрика тощо, заступають силу мужчин сті раз ліпше.

Так є з мужчиною. А рівночасно все

НА ПОДРАЗНЕННЯ СКІРИ

Germolene

ASEPTIC OINTMENT

Ця знаменита масть принесе задивляючу пільгу в тих приких і докучливих подразненнях скіри як прищі, угрики, висипки, веснянки екзема і псоріазіс. Germolene є приятною мастию, що улагіднює, гойт і вичищує ті невидні забурення. Ідеальна також на врізання, попечення, задраснення, вкушения насікомів і потріскану скіру. Держіть Germolene під рукою на всякі конечності. Купіть пуделко нині.

те, що до цього часу робила й робить жінка, не стратило на своїй вазі ані трохи. Матері ніхто не заступить, як не заступить ніщо дитині матірного молока. Що більше, нині народи стремляться до того щоб мати роду була чим раз здоровша, сильніша, більша. Там, де, як от наприклад у Франції, народження дітей зменшується, особливо велику вагу звертається на матір.

Те, що одне ество, в наслідок зміни обставин життя, вибивається понад друге, лучається в природі нераз. І які ж з того наслідки? Ясно, що котре більше росте, то ліпше розвивається, а друге постепенно нідіє.

Великі вчені природники Дарвін, Фабер і другі описують багато таких цікавих явищ в природі, які наводить нам Чарлі Данна Гібсон. Ось деякі з них.

Рак

В морях живе величезний рак. Цей рак все є самоцею, а малесенький самчик живе під шкаралупою самички. Вона, годуюче себе, годує рівночасно і самця. Батько рак, жиуючи чужим коштом, є безпечної і не потребує нічого турбуватися ані старатися. І так він зійшов до маленьких розмірів, бо природа йде практичним шляхом: вона не витрачує своєї сили на непотрібне, а дає цю силу лише там, де цього вимагає потреба і користь. Колись батько-рак був таксамо великий, як і рак-мати, але, коли природа догадалася, що малесенький батько таксамо сповнить свою задачу як і великий, справилася з ним по своєму.

Павук

Природник Фабер описує долю павука в цей спосіб: худенький малий паву-

чок зближається остережно до товстої, великої павучих. То підходить, то втікає—старається відгадати її наміри: чи вона полюбила його чи ні... бо з нею жартів нема — нелюба жде не погорда відкінення, а просто смерть від самиці. Коли підгляне в ній добре наміри, то зближається і вони віддаються любовному запалові. Але горе тобі, любчiku! По медових часах самиця зідає свого коханка, і сама вертає в гніздо.

Ментіс

Комаха, звана ментіс, поступає таксамо з тою ріжницею, що забиває свого самця, виїдаючи йому спочатку мізок з голови, а відтак зідає цілого.

Пчоли.

Великий бельгійський письменник-філософ, Метерлінк, ось як описує роєння пчіл.

Трутень є більший від роботящеї пчоли і гарніщий, але матка, або т.зв. королева, є ще більша й гарніща. Пчоли годують трутнів своїм медом і стараються о їх вигоді. Як прийде час, матка вибирає собі одного з трутнів і летить з ним у простір. По любовному упоєнню матка вертає до гурта, а трутень спадає на землю мертвий. Як матка вернула, для трутнів наступає судний день. Пчоли без милосердя їх убивають, а трупи викидають з улія. До того часу, доки вони були потрібні, пчоли поводилися з ними, як з панами положення, а ті лише їли, пили й нічого не робили. Але щойно сповнилося їх призначення, як їх жорстоко покарано.

Подібних примірів можна би навести дуже багато, але для ілюстрації і цих вистане.

Цих пару слів ми навели, щоб притягати зарозумілому родові мужчин, що не все золото, що світиться, і що вони не так то конче на світі потрібні, як собі це думають. Та на потіху для них скажемо, що наразі нема що так дуже журитися. Учені кажуть, що світ має перед со-

бою ще 100 міліонів літ життя, а містер Гібсон предсказує, що з мужчинами може статися те, що з трутнями, за міліон літ. Хто дочекає того часу, то може перевірятися, чи містер Гібсон говорив правду, чи ні.

ПРИПОВІДКИ ПРО РОЗУМ І НАУКУ

Поки не намучишся, доти не научишся.

Наука срібло, а практика золото.

Науки ні вода не затопить ні вогонь, не спалить.

Чого Івась не навчився, того Іван не буде знати.

Не йде наука в ліс, але в мир.

Не штука наука, а штука розум.

Вчися розуму не до старости, а до смерті.

На чужий розум не спускайся.

Не вчися розуму до зросту, до гробової дошки.

Прибудь розум, щастя буде.

Де сила не може, там розум поможе.

У кого розум, у того і щастя.

Як Бог розум відбере, то й коваль не вкує.

Ліпше з розумним згубити, як з дурнем знайти.

ПЯНІ ДУМКИ

Замість пити — щади. Як збереться більша сума — пропий.

**

Знаю 94-літнього старця, який ціле життя пив і нині є здоровий, як риба. Знову ж його брат не випив ні кроплі і помер маючи два роки.

**

В нинішні часи дві ріchi можуть згубити державу: — піяцтво і прогібція.

**

Шампана п'ють тільки за чужі гроші. Коняк за позичені. Горілку за свої.

**

Не відкладай ніколи того до завтра, що можеш випити нині.

— Що вам, товаришу, так губа напу-
хла? Певно від зуба?

— Ні, це від руки!

МУДРІСТЬ ЖИТТЯ

Один славний проповідник так говорив до молоді: Господь Бог дав нам очі. Але також дав повіки на очах. Очі дивляться, щоби бачити. Повіки хоронять очі і заслоняють. Є много таких річей, що краще не бачити. Тоді вживайте повік!

**

Грецький мудрець Зено стрінув раз нового ученика, що прийшов до нього на науку іуважав себе за дуже проворного. Він казав, що годен говорити на кожну тему і в кожний час. Зено спокійно вислухав його, а потім каже:

— Ти маєш одні уста, але двоє ӯший?

— Так.

— Видиш, то на це, щоби ти більше слухав, а менше говорив.

**

Один дуже балакучий і красномовний молодець прийшов раз до грецького мудрця Сократа на науку.

— Ти будеш платити подвійну ціну за науку.

— Чому?

— Бо я тебе мушу навчати не лише говорити як слід, але також мовчати.

Подумаймо всі над тими простими а так, практичними мудростями щоднів!

Хитрий

Жінка зі Шотляндії написала своєму чоловікові - воякові на фронті в Тунісії, що коло неї біда. Чується хвора й не має кому огорода скопати, а весна вже прийшла. Чоловік скоро й коротко відписує: „Боже борони тебе копати той огород! Там є закопані гармати!”

А відомо, що всі листи перецифрують цензори. Отже ще жінка не дістала того листа, як на її огорod приїхав великий загін саперів і зрив весь город, шукаючи за гарматами. Так сапери виручили жінку від копання огороду, через хитрість шотляндця - вояка.

Піраміда Хеопса

Старий Ксенон, один з найславніших будівничих в Єгипті, гостив в себе давнього приятеля, що вертав здалекої подорожі до своєї вітчини, Фенікії. Чуда оповідав Табніт про краї, які видів та про людей, яких там стрічав. А Ксенон слухав про ті дива і одного лиш не міг порозуміти, чому такі дивні люди не хотять будувати собі палац величавих, як у Єгипті, ані храмів своїм богам, але вдоволяються нужденними колибами, а богам то зовсім не дають ніякого захисту.

Табніт привозив приятелеви все якісь дарунки: то овочі, яких в Єгипті не було, то скіри незнаних звірів, або й знайди, які мешканці тамтих земель робили з каміння. Ось і тепер привіз Табніт Ксенонови неабиякого гостинця. Був це невеличкий прозрачний камінь-кристал, що подавав на острозакінчений дах, у споді однакової з всіх чотирох боків величини. В середині спочивав в нім, немов в скляній домовині, малесенький кусок моху, що попав туди не знати яким чином.

„Камінчик цей дістав я на однім острові — говорив Табніт. — Мешканці того острова вважають такі каміння святыми і вірять в їх чудотворну силу. Возьми собі його, може й тобі коли поможете в біді.”

Ксенон подякував приятелеви за той незвичайний дарунок і заховав його старанно, щоб де не пропав.

Хто зна, думав, чи й справді не стане мені коли камінь в пригоді. Під таким королем, як наш Хеопс, усякої біди треба надіятися.”

Хеопс, могучий король горішного і долішнього Єгипту, був дуже жорстоким чоловіком. Вже малим хлопчиною був такий. Родичі дуже його любили, бо лише його одного мали. Всі його забаганки мусіли бути сейчас заспокоєні, бо був слабого здоровля, і гнів міг йому зашкодити. Таким чином виробилася в хлопчині упертість і безоглядність, а то

й жорстокість для кожного, хто був йому підчинений. Найбільше терпіли від него малі нубійські невільники, яких 12 дав йому батько до послуги. За найменші провини казав їх князь жорстоко карати. Чи не встиг котрий сейчас виповнити його приказу, чи не міг чого як слід зробити, сейчас розтягали чорного хлопчуна на землі і дорослий невільник вичислював йому приписану скількість батогів. А молодому Хеопсови не було милійшої розривки, як придивлятися карі і любуватися плачем і стогнанням битого. Спочуття не було в його серці.

Найрадше любив князь ловити рибу. На малій лодці, украшений золотими цвітами льотосу, випливав він на Ніль і з гарпуном в руці слідив за рибою, яку міг би поцілити. Один невільник сидів побіч него і веслував; інші плили біля лодки на пнях і мали наказ помагати князеви витягати поцілену рибу.

Раз пощастилося Хеопсови зловити дуже велику рибу. Невільники кинулися в воду, щоби витягати її, але риба вирвалася з гарпуна і утікла. Князь загорів гнівом: тим самим гарпуном який був перед хвилею в тілі риби, кинув на найближчого невільника і кров закрасила води святої ріки.

„Почекайте, пси чорні! — відгрожував ся князь — не такі кари завдам вам, як стану королем.”

Засмутилося серце старого батька короля, коли про це довідався; чорні гадки стали напливати до його душі. Закликав до щебе сина і промовив до него:

„Журбу і смуток місто потіхи приносить мені, синку. Хто, як ти, має колись стати з волі богів королем, повинен вже замолоду зеднувати собі любов і привязання підданих. А ти вже тепер лиш ненависть собі збираєш і накликуеш на себе гнів і богів і людей. Спамятайся, синку; май все на гадці, що боги нащі карають лихих людей вже на цім світі, а по смерті відтручають від себе тих, що на землі не знали милосердя і ласки.

Невдовзі потім пішов до своїх предків добрий старий король, а піддані плачали за ним як за батьком, бо знали, що син не буде такий. Поховали його славно, а з ним немов сонце зайшло над Єгиптом і настала темна ніч жорстокості і страху.

Новий король оділичив могутче царство і необмежну владу. Доля і недоля підданих в його руках. І став Хеопс царствувати та не на гаразд Єгипту і не для добра його жителів.

Хеопс хотів стати за всяку ціну славним. Провадив безнастанині війни і будував нові міста і палати, а це відбивалося найболячіше на підданих. Сотки тисяч народа мусіли покидати батьківські загоди і класти свої голови в борбі з ворогом або працювати тяжко при будівлях. Особливо робітники мали незавидну долю. Наглядачі, боячись гніву короля, не давали і хвильки відпочинку струдженим рукам і гинув народ з надмірного труду.

Та правовірні Єгиптяни, що в своєму царю виділи бога на землі, зносили терпеливо усі труди і болі. Аж одного дня оповіщено по краю страшний, серце роздираючий наказ короля. „Всі святий мають бути зачинені, а жрецям не вільно відправляти святих обрядів і складати жертви.” Причиною було це, що один робітник зайшов до святині, щоб там хотіть при молитві на чосочок відіхнути.

Цей наказ був за жорстокий і для таких смирних підданих, як Єгиптяни. До сі вони лих боялися короля, від тої дніни стали його ненавидіти. І пішов по Єгипті глухий пошепт бунту і негодовання: з уст до уст передавали собі люди наказ, не вимовляти імені короля, а по смерті стерти його пам'ять так, щоб і слід по нім не лишився. Навіть тіло його мало бути знищено, щоби душа не мала супокою і місто замешкати між багами і предками мусіла переходити в тіла ріжних поганіх звірят. Була це найбільша нечестість і найгірша кара, якої боявся Єгиптянин. Віра учила, що тіло помершого треба як найстаранийше поховати, бо інакше душа мусить блукати по землі доти, доки тіло не поховане.

Вісінь ця дійшла і до відома жреців. Вони ненавиділи короля так як і народ, всеж таки порішили стрібувати, чи не заверне король з тої небезпечної дороги, якою в засліпленню йшов. Але хто міг

зважитися стати перед лицем грізного короля і повчити його, як повинен володіти? Кожний знат, що король не лише такого смільчака при життю, але скаже убити. Не диво отже, що всі відмовлялись від тої задачі. Аж старий Унас, найвісший жрець, зважився піти до короля зі словами перестороги. Унас був приятелем ще покійного короля; цей високо поважав його і умираючи віддав йому в опіку сина, щоб не позволив молодому зійти з дороги правди і добра.

І став Унас перед королем і потекли з його уст грізні слова про гріх і смерть, про суд, справедливих богів і гнів і ненависть людей. Здавалось, що старий жрець забув перед ким стоїть, так грізно звучали його перестороги.

„Опамятаєшся, королю, поки час. Життя не вічне, а по смерті жде суд. І поставлять судій на вагу слози і проклони твоїх підданих, котрі гинуть під тяжким ярмом праці невисипущої, поставлять там нарікання і нужду вдовиць і сиріт поневинно замучених і перехилиться вага і піде долі. А ти що поставиш, королю, на другий бік, щоб переважило? Чи милосерддя, якого не знає твоє серце? Чи добрі діла, яких ти ніколи не зробив? Чи любов підданих, що хотять посмерті твоє тіло знищити і пам'ять твою затерти? Заверни, королю, з дотеперішньої дороги життя і послухай старого приятеля, що від малої дитини тебе любить і добра тобі бажає, бо тяжко боги карають грішників.

А король слухав без гніву і глубоко тронули його слова Унаса. Дівго сидів по відході жреця затоплений в думках і розважав своє життя, і пізнав, що недобре володів народом, який боги йому підчинили. Вже-вже перехилилась його душа до доброго, коли вроджений на клін до злого переміг ясні гадки. Зірвався король і сказав голосно до себе:

„Я, могучий король, мавби налякатися гніву нужденних підданих, що грозять мені знищеннем моого тіла по смерті! Не діждете того, прокляті раби! Доки живо, в моїх руках влада і сила і я лише можу приказувати. І збудую собі такий гріб, що ніяка міць не забере з него моого тіла.”

І ще того дня пішов по цілім Єгипті, наказ, щоб усі будівничі прийшли до королівської палати. З них вибрали король дванадцять найліпших, замкнувся з ними в палаті і виявив їм свій намір.

„Хочу мати такий гріб, в котрім мое тіло булоб безпечне перед злобою людей, перед филями морськими і трясненням землі. Щоб люди шукали його і знайти не могли, щоб філі розбивались безсильно об його могучі стіни, а трясення землі не могло його звалити. Але не під землею має станути мій гріб, а на землі, щоб усі його виділи і пінились в скаженім гніві, що бача́ть гріб, а тіла дістати не можуть. Нехай стоїть той гріб по всі часи і нехай голосить мое імя далеким-далеким поколінням. А тепер ідіть і нехай кожний зладить плян. Три дні даю вам часу; що трьох днях явиться знов у мене. Хто зробить найліпший плян, стане першим в державі по мені; всі прочі погинуть.”

★

Днями і ночами сиділи будівничі над розстеленими перед собою папірусовими картами і думали над тим, що приказав король. Але чим близше було речинця, тим тяжче і повільніше йшла гадка, тим більше страх перед смертю наповняв їх серця.

Думав і Ксенон, також не приходив йому ніякий плян до голови. Ще лишилось кілька годин ділило його від хвилі, коли мав стати перед королем і глянути смерті в очі. В розпуці водив зором по всіх предметах довкола, шукаючи в них помочі, аж зупинився на дарунку Табніта. І вмить прийшла йому на гадку слова приятеля про чародійну силу цего каміння. Як раз може ще вона одна його поратує. Взяв камінь до руки і обертає його в пальцях, немов чекав чи не об'явиться його сила і не просьвітить його розуму, не піддасть йому пляну найліпшої будівлі. Аж ось, розяснилося лице будівничого:

„Як отцей кавалок моху спочиває в нутрі каміння, так нехай спочине тіло короля в нутрі будівлі — шепнув йому якийсь голос.

І Ксенон послухав. Нім зійшло сонце, був плян готовий

★

І король не спав тої ночі. Не це відганяло сон з його очей, що одинадцять люда мало втратити життя, а непевність, чи видумає котрий з них таку будівлю, якої король собі бажає.

Скоросвіт явились будівничі з папірусовими сувоями під пахою. Бліді їх ліця зраджували умучення і непроспані ночі, а блудний вір говорив про страх

перед смерттю. Лиш один Ксенон був спокійний і це спостеріг король.

„Покажи, Ксеноне, плян, яким тебе бої натхнули” — заговорив.

Ксенон розгорнув перед королем свій суворий і Хеопс став роздивляти плян, а лицезрівши його все більше прояснювалося.

„А де-ж вхід до гробу?” — спитав.

„Входу властиво нема — відповів Ксенон — бо отцей вузкий вхід, що веде до комори в нутрі, буде відтак замурований. Отця піраміда — бо так її називаю — не буде мати входу. На високім узгірю стане могутна будівля, щоб ні філі не могли єї підмити, ні трясення землі знищити. І стояти буде твій гріб по всі часи і ніяка сила його не знищить.”

Урадований король закликав:

„Такої веселої днини не було ще в моїм життю. Тепер я спокійний о будущість. Не боюся вже ні ненависті ні підступів людей. Нехай любують люди і боги, моя душа мусить мати спокій по смерті.”

При цих словах короля перейшов других будівничих студений жах смерті. Скоро плян Ксенова був найліпший, дожидала всіх прочих смерть. І попадали будівничі на коліна: схилили голови, готувлячись на страшний засуд.

Але велика радість, яка переповняла серце короля, вигнала з його душі жорстокість. Перший раз в своїм життю піддався король незвісному собі почуттю ласки і промовив:

„Вашіх плянів не хочу вже бачити, а скоро не бачу, то й судити не буду. Видійті усі і згадайте хоть ви добрим словом свого короля. А ти, Ксеноне, тепер перший в державі. Твоя воля матиме таку силу, як королівська. Скільки захочеш робітників і скарбів, дам тобі, щоб лиш як найскоріше готовий був майбутній гріб.”

Коли Ксенон вернув до дому, чекали вже на него королівські слуги з богатою одіжжю, яка пристойті наймогутнішому в державі по фараоні. А Ксенон перш усього поцілував з вдячності камінь Табніта і промовив:

„Приятелю мій найліпший! Тобі завдячує життя не лиш я, але й мої товариші. Ти в мене найдорожчий скарб і найбільший маєток.”

★

Діялось це коло р. 2600. перед Христом. На узгірю, високім на 40 метрів,

став будувати Хеопс свій гріб-піраміду. Сто тисяч робітників працювало день і ніч, зміняючись що чверть року і так тревало двайцять літ. І підносилося високо в небо могуча будівля, аж дійшла до висоти 140 метрів. Вузкий вхід провадив до комори в нутрі, десять метрів високої і десять широкої. Там спочив по смерти Хеопс і зараз замуровали вхід, щоб ніхто не перепиняв королеві у вічнім сні.

Минали сотки і тисячі літ. Упало могуче королівство фараонів, а престол їх загарбали чужі пани. Змінились люди, їх звичаї і віра, а Хеопс все спав спокійно в своєму гробі, бо ніхто не знав до нього входу. Аж в р. 800. по Христі удалося Гуркам Сараценам відкрити замурована-

ний вхід і ним зайшли до королівської кімнати. По середині стояла домовина з червоного граніту, довга на $2\frac{1}{2}$ метра, в ній друга дерев'яна, довга на 2 метри, а далі третя, не більша від домовини від звичайного чоловіка. В ній лежало тіло Хеопса, обвинене в дороге плаття, нащиване дорогими каміннями. Дики Сарацени поздирали з мумії, що лиши мало яку вартість, а її саму викинули на поле і потоптали на порох.

Не словнилася надія короля, що тіла його ніхто не найде і що спати буде в спокою на віки. Зате гріб його стоїть і стоятиме вічно і голосити буде ім'я грізного короля, що зважився поставити будівлю, яка подив будить у всіх потомних.

Заглиблений у бізнесовій розмові

Горстка людей сиділа в задній частині сільської крамниці довкруги залізної печі, заглиблена в бізнесовій розмові. Нагло вбігає жінка з криком: „Матвію, ваша хата стоїть в огні!”

Зірвався один із бизнесменів, жене в сторону своєї хати, а перебігши кілька сot кроків, не замічує ніякого огню. Нагло стає, як укопаний. „Звідки до біса прийшла мені думка, що це моя хата горить. Тож я не називаюся Матвій”.

Податок від побиття жінки

Суддя: — За побиття жінки я присуджу тобі кару 1 доляра 50 центів.

Підсудний: — Кара 1 доляра для мене зрозуміла. Але за що тих 50 центів?

Суддя: — Це федеральний податок від забав.

Чуйний пес

— Я мав такого пса, що чесного чоловіка зараз пізнає і не рушить, а злодія роздер би.

— О, то добрий пес!

— Але я його нагнав.

— А то чому?

— Бо вже на мене кидався.

— Як моя дочка грає на п'яні?

— Вона грає так, як каже святе письмо

— ?

— Так, так. Її ліва рука не знає, що робить права.

Непотішенні

У селянина вмер п'яти-літній синок — одинак. Родичі дуже плакали. Учителька стала їх потішати:

— Не плачте! Тепер з него ангелик буде!

— Ет, що мені з того? — каже непотішний батько, — я потребував хлопця, щоби худобу пас!

— Даруйте, пане доктор, що ми Вас кликали так далеко з міста на село.

— Нічого, нічого, я тут маю другого хорошого, так вже одним каменем убю двох горобців!

Винахід

— Знаєш, винайдено машину, яка бачить навіть крізь двері.

— О, з такою машиною я ось уже десь літ жонатий.

Вирвав

— Чого ви такі скривлені? Вертаетесь від дентиста? Та ж то нічого! Скільки вам вирвав?

— Сорок долярів.

Добра признака

— Скільки вона має років? Певне не знаю, але як під час несподіванки в день її народин засвітили на калачі свічечки, то від того жару всім стало гаряче... Рахуйте!

На Бездоріжжя Техніки

Гідрорушій Архімеда

В радянськім журналі „Наука й техніка” ч. 37 з 1928 р. находимо цікавий опис одного „перпетуум мобіле”. В його основу ляг відомий закон Архімеда, що тіло погружене у воді, тратить стільки на вазі, скільки важить витиснений об'єм течива. Цей рушій має вигляд колеса погруженого в воді, на якого обводі є ряд вальцеватих коробок. Одна стіна такої коробки є з гуми, до якої дочіплений тягарець. Частина коробок, в яких тягарець буде звисати, матиме більший об'єм бо тягарець натягне гуму й через те буде випихати більше течива, а тим самим буде легша від тих коробок, що їх тягарці не напнуть іх гумової стінки. У висліді — перша група коробок буде намагатися виринуті на верх, обертаючи тим самим колесо. Як бачимо, винахід на перший погляд дуже дотепний, та ціла трагедія цього винаходу в тому, що те колесо, направду погружено у воді, не хоче обертатися.

Вічний ровер

Знову ж у Німеччині розписувалися в 1928 р. про винахід ровера що ворується виключно тягarem самого іздаця. Іздець своєю вагою тягне на пальці роверу, що спираючись на осі колеса, за допомогою пружини тиснуть на обвід колеса — ровер іде. На жаль справа дальнє рисунка не пішаха: техніка, замість руками й ногами вчіпитися за цей проект з усмішкою відкинула його. Чому? Сучасні техніки знають добре про те, що вічний рушій, який не потребує витрати енергії з зовні, неможливий. Та це не відстрашує низки фантастів, що твердо стоять при своїх мріях і воліють вірити в те що скоріше цілий світ помилляється як їх винахід неможливий.

Найбільш таких винахідників можна зустрінути між залізничними машиністами та шофераами. І одних і других — дур-

манює простір та легкість, з якою їх машини переносяться з одного місця на друге. Одні і другі, не маючи твердих основ технічного знання, заскочені не складними маніпуляціями, що їх вимагає обслуга парової машини та бензинового рушія. Забуваючи про те, що над тими винаходами працювали цілі покоління людства, пускають віжки фантазії у своїй уяві конструкують нові машини досконаліші за всі інші, що не витрачали стільки бензини та вугілля.

Під час своєї технічної практики мав я нагоду зійтися з залізничниками й шофераами не раз ближче і як рівний з рівним поговорити на спільні теми. І не було майже випадку, щоб після кілька годинної розмови не призвався мені котрий із них, очевидно під великим секретом, що він уже є на добрій дорозі до винаходу „перпетуум мобіле.”

Наш винахідник перомашини зі Славська

Та що цікавіше, що й серед наших селян простолюддя, що з машиною мають найменше спільногоможна також зустрінути таких „винахідників.”

Під час останнього побуту у Славську зустрінувся я припадково з селянином, що, як мені оповідав, працює вже двадцять літ над своєю „перомашиною.” Називався Михайло Губіліт. У 18 році життя пішов у світ не вміючи ні писати, ні читати, перешов майже цілу Європу, працював на ріжких фабричних заводах та мав змогу приглянутися до життя людей і машин. Сьогодні з обірваною рукою, нездібний до праці у фабриці коротає свій вік на трьох моргах полонини в курній хаті. Однак давніше життя серед машин засіяло в його серці дивний голод якогось грандійозного винаходу що звернувби знову на нього очі цілого села так, як тоді коли молодим парубком приїздив з Румунії до села на свята. Отже тому робота

його не береться й у серці щоєв муить. Цілими днями продумує та примітними при-чандалами контролює модель своєї „перомашини.“ Обяснюючи мені свою „перомашину,“ витягає він раз-у-раз з кишени ріжкі примітивні рисунки, почеркани немилосердно м'яким сільським одівцем. Було це щось у роді цього вічного ровера. Винахід обоснувався на „вічнім“ діланні напіятої пружини, що через цілу низку скомплікованих передач мала переносити свій рух на обвід кода. „Ця перомашинна — пояснював мені Губіліт (цікаве ім'я, мадярське або чеське) — випре всі інші рушії на світі, а передусім працю тварин.“ Як бачимо, його „перомашинна“ класичний зразок „перпетуум мобіле.“ Ніщо не помагало що я вияснював йому реальність його винаходу — він вірив, що йому вдасться зреалізувати свою мрію.

Якось раз прийшов він до мене під час зливного дощу, тримаючи щось три-бажко під полою кожуха. „Коли пан, анженер, пообіцяють мені що я не страчу цятенту — то я покажу модель своєї „перомашини“ — заявив мені справді, коли я запевнив його, що я не використаю підстуਪно плоду його 20-літньої праці, витягнув він з під полі дві більші дощінки, пружину й цілу пригорщу мосяжних колісцят, а все те зроблене зі старої гарматної гільзи. Ми змонтували все разом, напніяли пружину але „перомашинна“ ані не задрожала — вічний рушій був мертвий, — всупереч до всіх його зусиль. Дощ кидав брудним дощем по шибах і снувалися низь оловяні хмарі. Губіліт вдивлявся безконечно сумним зором у свій модель а по зморщенім обличчі котилися сльози.

„Вічний“ маятник Штрута

Пишемо вічний в-лапках, бо ніщо у світі не вічне. Ні матеріал, ні наша планета, ні людство. Та коли якийсь механізм, вірніше, маятник, його, — скажім 1000 чи 2000 літ, без накручування, чи прикладання енергії з зовні — він уже для нас вічний. Такий механізм, вірніше, маятник, змайстрував дуже давно механік Штрут. Це скляна рурка, з якої висмоктано повітря і вłożено туди 2 листки позлітки та крихту раду. Рад промінюючи без упину енергію, наснажує золоті листки позлітки електричним струмом, що під його впливом розхо-

дяться так довго, аж діткнуться до уzemних платівок скляної рурки; електричний струм при найменшім дотику до них спливає в землю й листочки опять стулуються разом. Потім рад знову наснажує листочки електрикою і т. д. В той спосіб вже 250 літ коливається той маятник — і колибатиметься буде так довго, поки від багатоміліонового перегинання не перетрутися листочки маятника. Той механізм ріжиться від

вичайного рушія-мотору тим, що має припас енергії (рад) на довший час. Та коли та крихта радія внутрі маятника випромінює, — він перестане воруши-тися.

„Вічний“ годинник Рейтера

Ще дотепніше від маятника Штрута сконструував Рейтер свій „вічний“ годинник. Годинник цей накручує кожничасна зміна барометричного тиску та температури довколишнього повітря. Обосновується він на тій самій зasadі, що безрутні барометрі т. зв. анероїди. Кожний з нас мабуть бачив такий анероїд у своїх знайомих або за вікном в оптика. Має він внутрі металету коробочку, з якої випомповано повітря. Дно коробки — це дуже ніжна, похвильована бляха, що під впливом найменшої зміни тиску повітря втискає або випинає коробку, а той рух при допомозі цілого ряду підйом підноситься на вказівку барометру. Та сама зсада, як сказано, лягла в основу „вічного“ — вірніше „дармового“ — годинника Рейтера: кожна зміна барометричного тиску чи температури повітря переноситься на спеціальний на оборотовий механізм що накручує цей годинник. Треба теж знати, що цілий той механізм дуже чутливий, бо щоб накрутити пружину на дві добі, доводі зміни температури на 1 ст. Ц., або тиску повітря на 3 м. м.

Як бачимо, енергію накручувати свою пружину дістає той годинник даром від окруженння. Ale так само даром дістає турбіна спад води що її ворушить, інакше кажучи — годинник, як і згадана турбіна перетворює лише один рід енергії у другий. Отже куди краще вже замість конструктувати рушії, що „йшли б“ при допомозі зміни тиску та температури повітря експлоатувати такі форми енергії, як вітер та течія води — чи як називають „білим вугіллям.“

КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

РУШІЙ ПОВИНЕН БУТИ ЕКОНОМІЧНИЙ

Тому треба закинути раз на завжди мрію про „перпетуум мобіле,” що ворушілоб машини цілого світу, та не витрачувати енергії на забавки, що в найкращім випадку матимуть музейну вартість. Мусимо згодитися на те, що вільно нам черпати повними пригорщами з енергії, розсіяної у вселенні та ціле наше зу-

силля і знання спрямувати на те, щоб та енергія нам як найменше тікала підміж пальці, щоб ми її якнайменш витрачали при перетворі на хосеню працю. Іншими словами, ми повинні продумувати не над вічним чи даровим, але економічним рушієм. Це повинні запамятати собі всі непоправні фантасти та мрійники що дармо тратять дорогий час і гроші.

ХИТРА

Нахабний кавалер до незнакомої паняні:

— Чи міг би я вас ще раз побачити?
— З приємністю! Зателефонуйте до мене!
— А яке число телефону?
— Ви знайдете його в телефонічній книжці.
— А яке ваше пізвище?
— Ви знайдете його побіч числа телефону.

Рекорд

Паращутист впав на дерево з легкопадом, потім зліз на долину, й каже до фармера що стояв недалеко:

— Я хотів добути рекорд!
— І ви добули! Ви перший чоловік що зліз з дерева, не вилазивши на нього!

— А я вам кажу що я був п'яний лише раз в житті!

— Я знаю, від минулой війни дотепер!

— Моя жінка має найгіршу пам'ять у світі.

— Що, так усе забуває.
— Ні — пам'ятає.

— Ах, я стовкла зеркальце! Тепер напевно буду через сім літ нещаслива!

— Не вір у такі забобони! Одна з моїх знайомих також збила зеркальце і не мала сім літ нещасливих, бо зараз на другий день переїхало її авто на смерть.

Двозначна любов

Учитель покарав ученика і каже:

— Я покарав тебе для твого добра, бо тебе люблю!

Ученик: — Я теж хотів би так любити пана професора...

Забули

Два урядовці в бюрі посварились і лаються.

— Ви є найбільший дурень у нашій фірмі, — кричить один до другого.
— А ви є найбільший осел у нашій фірмі! — відказує другий.
— Панове, панове, почекайте! Ви забули, що я тут є! — перебиває їх головний управлятель фірми.

Вернулися свати з обзорин, а парубок питає:

— А як там вона?
— Та ввійде. Не стара ще, гладенька, спокійна і має всі здорові зуби.
— Ей, та нацо було аж у зуби дівчині заглядати?!
— Та ми не про дівку, а про корову, що обіцяли свати дати.

— Той співак добре контролює свій голос.

— Я так не сказав би! Він же співає, як тільки його хто попросить!

Новобранець до підстаршини:

— Як це? То я маю в часі служби весь час ходити в цих єстрашних штанах?

— А чомуби ні? Не гарно для тебе? Хіба військо залежить від штанів? Ти не знаєш, що найважніша річ, щоби в них у середині билось відважне серце?

Учитель: Скажи мені, Івасю, скільки міститься 2 в 10.

Учень: П'ять.

Учитель: А чи 10 може поміститися в 2?

Учень: — Так!

Учитель: В який спосіб?

Учень: А от 10 пальців містяться в двох рукавицях.

Олена Цегельська

Як він мене любить ...

— Кажу вам, мої милі, що мій Іван та-
ки дуже мене любить; от можна сказати,
дуріє за мною. Нема такої хустки чи
спідниці, чи бинди, якої би я забагла, а
він зараз не купив. Як не має грошей,
то на борг візьме, або в касі грошей по-
зичить і мені здається, що якби не міг
десь зараз грошей роздобути, то і крас-
ти пішов би, щоб лише додогодити мені,
щоб мене прибрали, як яку паню, як
кралю.

— А то як коли піду з ним до міста,
або поїду на ярмарок, то вже по шинках
мене водить, то горівку, то ковбасу ку-
пую, то якихось солодких медівничків,
то цукорків, геть усе місто закупив би і
мені в руку втикнув би.

— Останню кожушину, останні чоботи
скинувби, щоб лише мені те купити чо-
го я забагну ... Так то він мене любить.

Так говорила гарна, румяна молодич-
ка Зоня до своїх двох ровесниць-моло-
диць, що з нею разом під грушою сиді-
ли. Бо то був празник і вони собі, по-
гостивши в хаті, так у саді розмовля-
ли.

— О! — обізвалася молодиця Дарка—
і мене чоловік дуже любить, але його
лю보v якасъ така, мов шалена — кажу
вам правду, що я аж боюся той його лю-
бови. Я не смію ні на музики піти, ні з
яким парубком порозмовляти, або по-
гуляти. — Як побачить, що я до якого
хлопця засміюся, або моргну, то стає
такий лютий, мов який звір. — А я так
люблю повеселитися і через ту його
дурійку не можу. Чи де на яку гостину
підемо, чи на празник, чи на весілля, то
він з мене ока не зводить, як який шан-
дар з арештантами. Стане денебудь в ку-
ті, або зінреться на одвірок, дивиться
на мою веселість, та зубами скрежоче.
— Якось недавно тому, на однім весілля,
як звів бучу з одним парубком, що я з
ним гуляла, то такого нещастя наробыв,
що, Боже, ратуй!

— Того парубка ножем пробив, мало-
що не на смерть, весільних гостей по-
турбував, лямпу збив, поломив крісла і

лави, вікна побив ... Ну! Геть цілу хату
знищив і весілля розігнав. З того потім
був великий процес, кілька-десять свід-
ків ставало, дотепер ще терміна йдуть,
— а кошт який! Вже буде до яких кіль-
касот злотих! — І він не жалує грошей
на ті процеси та ще відгрожується, що
кожному ребра поломить, хто лише на
мене гляне, або мене доторкнеться. Про
мене, нехай собі беться, що мені то
шкодить! — Ще й гонор з того маю, бо
всі люди знають, що то за мене так хло-
пічуються.

— Алеж то він мене шалено любить,
nehajxe його!

І молодичка Дарка засміялася вдовол-
ено, аж заблестіли рівні блесенські зу-
би, межи червоними губками, що вигля-
дало, як ті ягоди-суніці, червоні в білій
сметані.

Потім нагло звернулася до третьої
молодиці зі словами:

— А ти Настуню, чому мовчиш? —
Яке твоє життя з чоловіком? Вже кілька
літ, як ми розійшлися, ми обі зі Зонею
повиходили замуж на чужі села, а ти тут
у рідному селі лишилася, та й так ми вже
всі три, хоч ровесниці, почужились, що
майже нічого про себе не знаємо. Справ-
ді, щось трохи ми зачували, що твій
Василь за тобою дуже пропадає. — Чи
то правда? — Ну скажи!

Настуня, господиня тієї хати, розкіш-
на, здорова молодиця, сиділа на траві,
спершила об пень груші, а коло неї двоє
її дітей. Старшенький, хлопчик, виліз її
на плечі і здер з голови хустку, так, що
ясні кучері розсипалися довкола білого
личка, обняв її руками за шию і загля-
дав, перехіливши головку, мамі в очі, то
з лівої, то з правої сторони, а друге о-
пецькувате немовлятко тримала при груд-
и і кормила. Обі руки мала заняті, бо
одною придержувала немовлятко, а другою
мусіла боронитися перед старшень-
ким збиточником. Зараз не відповіла на
Дарчин запит, тільки всміхнулася, якось
щастильво зітхнула, а за хвилину сказала
спокійно:

— Та якжеж то вам сказати, чи мій Василь за мною пропадає? Певно, що він мене любить, але не знаю, чи варто розказувати, як? Бо властиво, то він мені нічого такого не спрavляє, як твій, Зоню, тобі, ані не прибирає мене; сама собі купую, як уже мені що доконче потрібне, а то найбільше ходжу в старім, бо то часи тепер тяжкі. Ані він за мене як твій, Дарко, з ніким не беться, нікого не пробиває, ні крові не проливає, ні ребер не ломить. Бо так, щоб по правді сказати, то і нагоди до бійки через мене нема. Мій Василь завжди дома, зо мною, то на музики не кортить мене летіти.

— А тая його любов до мене, то якесь така поважна і статочна. Одно лише можу сказати: він любить мене цілком інакше, як ваші чоловіки вас. — і любить, і шанує мене і вірить мені яйому, от що!

— Відколи я за нього вийшла, то він мені ще марного слова не сказав і ніколи не образив. — А між людьми, на вулиці, чи на якісь оказії, то все мене поперед себе пускає, місце мені робить, першу за стіл садовить, людям представляє, мовляв: „моя жінка, моя газдиня” — все мені подає, прямо услугує мені, як якій пані, аж мені нераз стидно перед людьми. — І то не лише про людське око, ні! — І дома те саме. Він не пообідає, доки я з ним коло стола не сяду, не дозволить, щоб я десь в кутику сама з мищинки наїлася. Коли приходить час обідати, то вперед мушу діти нагодувати і по-присипляти, а потім напроти нього сісти і разом їмо. Він зо мною розмовляє та жартує. Нераз я йому скажу: — „Та що ти, Василю, собі думаєш, що ти мене так шануєш, чи яка пані, чи що?” А він каже:

— Ти в мене велика пані, бо ти моя газдиня, ти цілу мою господарку тримаєш, без тебе моя господарка пропала би.

— А в зимі, як я лежала тяжко хора, в пологах, то ані ногою з ліжка не дозволив мені ступити. Сам варив, сам дитятко напував і колисав. На руки мене брав і на лаву переносив, ліжко мені перестелював і мив мене і коси мені розчісував. Нераз я вже слізами заливаюся і прошу: „Василю, Васильку, та спочинь бо, не трудися вже стільки. Як я вмру, то тобі лекше буде, візьмеш собі жінку молодшу, сильнішу, перша-ліпша дівка в селі

за тебе піде, бо ти ще молодий і багатий.”

— А він мені каже: „Не думай собі, Настуню, що я тебе лиш тому так рятую, що так годиться, та тому, що тебе люблю. Ні, я хочу, щоб ти мені жила та була здорова, та ще і тому, що ти в моїй господарці, неначе той перший міністер в державі. Ти в своїй малій, мудрій головці так справно укладаєш плян цілої господарської роботи, а потім так жвано виконуєш те все, що в головці уложила, що половина тягару і гризоти мені спадає з плечей, як я маю тāку второпнну жінку. А до того ти не лише всім порядкуєш, але й сама стаєш до роботи, як найщиріша, найліпша робітниця. Ти вже зложилася до роботи у тій нашій господарці і вона йде тобі справно, а хто-ж мені заручить, що як би я привів до хати іншу, чужу челядницу, то вона буде таксамо, як ти розумно господарувати, що буде така згідлива, добра, второпнна й ощадна?

— „А діти? — Чиж ти думаєш, що я мігби з таким легким серцем привести їм мачуху? — Я знаю, що значить рідна мама для дитини, бо я сам був сиротою. — І вір мені, що якби я нині ще мав рідну маму, хоч я нині її помочі не потребую, але за те серце, за те добре слово, я би її по руках і ногах цілавував... Так, Настуню, ти в мене важна, дуже важна, бо ти мама моїх дітей. — Шо маю доброго, те знаю і ціню, бо рідко коли в життю приходить пізніше щось ліпше.”

— Якось то торік, перед самими вікнами молоду вишеньку мені посадів і приготував він до мене, як її садив: „Хочу, щоб моїй Настуні перед вікнами вишенька на весну біленько зацвіла. Щоб моя Настуня, як лише весняним ранком очі отворить, на цвіт вишні дивилася.”

— А цього року вишенька зацвіла. Якраз настала весна, я подужала і вийшла на двір, а тут перед вікнами тая вишенька вся біла — біла, вся від цвіту і від сонечка сіяє — аж сльози закапали мені з очей від радості. Надійшов мій Василь, станув собі коло мене, і взяв мене за руку. І так ми обое хвилину мовчки стояли та на ту цвітучу вишеньку дивилися. Так ми собі стояли щасливі і несмілі, як хлопець з дівчиною, так, немов нам сталося яке чудо. — Так, то ще раз зацвіло нам щастя, щераз зацвіло ново разом.

— Нераз, буває, заведе мене до пасі-

КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

ки, бо дуже в пчолах кохается, переглядає вулий та мене кличе: — „А що дивися, Настуню, на той пень, який він сильний, або там-той! О! який „бурміль“ сильний. Видиш його, задушно йому в удию, то на дворі собі розеївся, на прохолоді, довкола очка.“

— І отворить вулий та показує мені все, як там пчілки працюють. А я пчіл не боюся, стою собі коло нього збоку і приглядаюся. То він візьме ножик, виріже найкращу крижку меду і подасть мені. Таку гарну, таку свіжу, золоту, пахучу крижку меду подає мені і просить, щоб я покушала. А сонечко так мило над нами світить, а пчілки не сердяться на мене, що я тую крижку беру, неначе і вони радуються, що господар своєю гостинію в пасіці угощає.

— Беру я ту золоту крижку від нього, а руки мені трясуться від радости, що він мене так панує і мені першій подає все, що має у своїй господарці найліпшого і найкращого, все, до чого своею власною працею дійшов.

— Бо, не думайте собі, що то лише тая крижка меду! А найліпше яблочко з власної щепи, найсолодша грушка-дульчик, а ягідка чи грибок, найдений в лісі, все ташить своїй Настуні, що нераз вже мушу сміятися і кажу: — „Ти мені, Васильку, все зносиш до хати, так, як лисичці до нори.“

— А часом, то щось таке зробить, що другий господар нізацо в світі того не зробив-би. От, як весною, вечером, вертається з поля до дому, йде через леваду, то зігне свої спрацьовані плечі і набирає для мене китичку пахучих фіялок, та принесе їх мені, як хлопець дівчині. А щоб люди не виділи і не сміялися з нього, то несе тую китичку під полою і подає мені її тоді, як ніхто не видить, А осінню! Знає, що я дуже люблю, в хаті образи червоною калиною позатикувати, то вже нарочно водить көні попід ліс пасти, щоб мені тої червоної калини наломити, щоб мої очі врадувати.

— Та щож я вам ще буду розказувати, як мене мій Василь любить? — Та якже він мене любить! — От так, по звичайному, по людському . . .

— Ой, то не „по звичайному“ і не „по людському“ він тебе любить, Настуню, — а по Божому — сказала якось заздрісно Зоя. — І мені здається, що ти від нас

щасливіша і твій чоловік від наших чоловіків щасливіший . . .

А Дарка нічого не сказала, тільки чогось важко зітхнула . . .

Термінологія

Коли держава ошукує державу це — дипломатія; коли політик політика — це політика; коли генерал генерала — це стратегія; коли купець купця — це комерція; коли соціаліст соціаліста — це соціалтехніка, а коли проста людина людину, то — це злодійство.

— Моя сестра заручилася з вдівцем, що має четверо дітей і грає на скрипці. Чи можеш уявити собі щось гіршого?

— Чому ні? пятеро дітей і контрабас.

Батько: — Чи ти справді знаєш так добре свого нареченого, що йому віриш?

— Знаю його дуже добре.

— А як він зветься? Де мешкає?

— Тих дрібниць не знаю.

— Чи то правда, пане докторе, що звичайний чоловік може зовсім добре жити без сліпог-кишкі?

— Правда. Але лікар не міг би добре жити, якби її не було.

— Куди йде?

— До дентиста.

— Тепер, так вчасно?

— Я власне з самого ранку ходжу до дентиста, коли я ще не виспаний.

— А то чому?

— Коли я ще не виспаний, тो позіхаю. А мій дентист каже, що це влекшує йому працю.

— В мене найтяжча праця перед сніданням.

— А то яка?

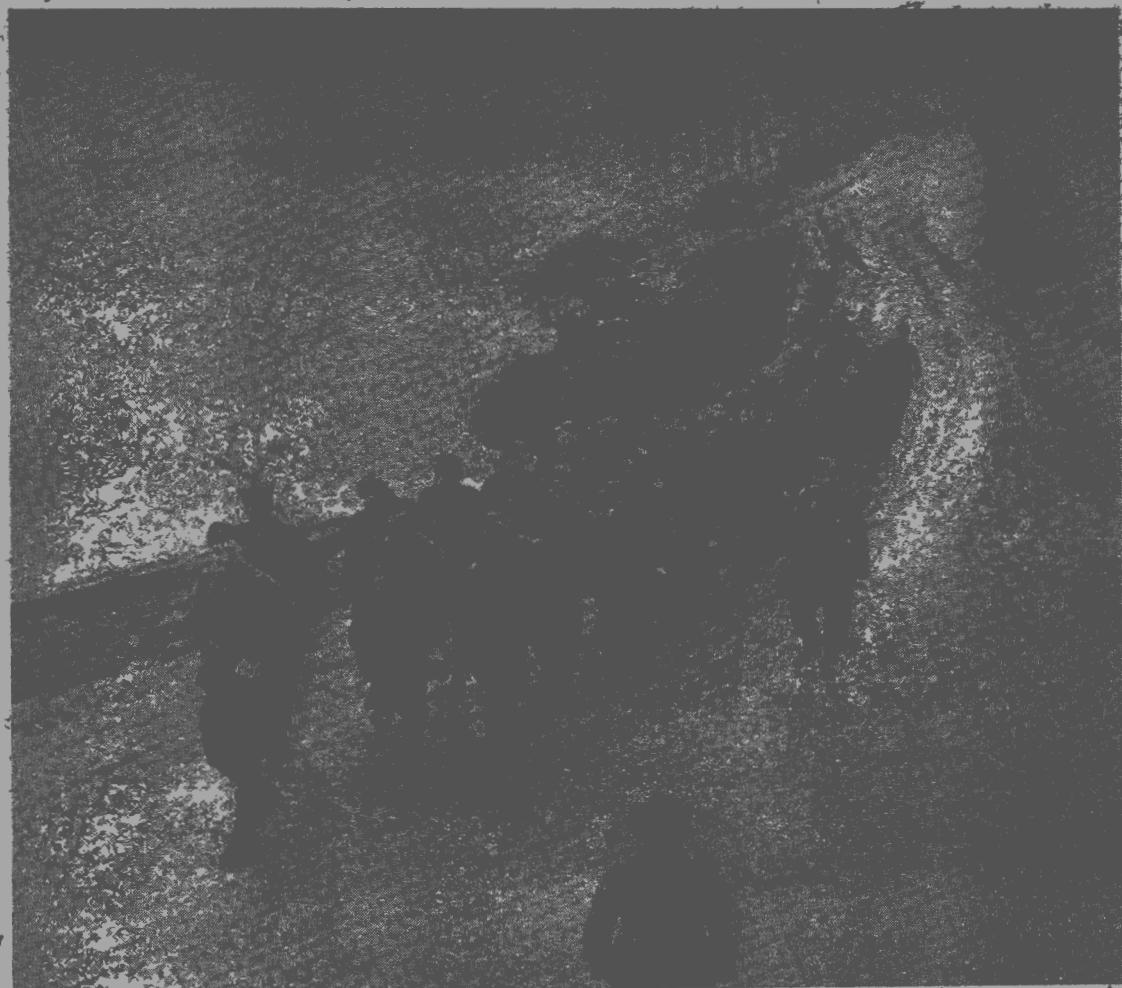
— Вставати з ліжка.

— Тату, пошо властиво ті чорні клявіші на піяні?

— І ти того не знаєш? Таж на них грається сумні мельодії.

— Яка ріжниця між державним мужем і звичайним політиком?

— Державний муж старається зробити щось для свого краю, а звичайний політик хоче, щоб край зробив щось для нього.

Один з відділів Повстанчої Армії Тита у Югославії.

Сусіди

— Галов, сусідо, мені дуже прикро що моя курка зайшла на вашу грядку й по-дряпала її.

— То нішо, мій пес зів вашу курку.

— То добре, бо я щойно переїхав автомобілем вашого пса й убив його.

— Як ви сміли назвати мене ідіотом перед п. Н.

— Дуже вас перепрошу, але я не знов, що це таємниця.

— Чи ти забув що ти мені винен 100 доларів?

— Та деж так скоро! Дай мені більше часу!

Дотепний сіцок

Батько до сина, який прийшов пізно, до дому:

— Чи я тобі не казав, що як прийдеш пізно, то я тебе буде бити? А ти обіцяв прийти скоро.

— Ну, я не додержав слова й прийшов пізно, то і ви тату, можете свого слова не додержати.

— Чому ви завжди такі брудні і нікого по людськи не вмієтесь?

— Чи мені не вільно?

— Що значить не вільно? Ви ж торгуєте мілом.

— А що? Хиба як я торгую отруєю, ти маю їсти отрую?

Славні Українки

Як кожний культурний народ, так і наш, український, має в своїй історії записані імена славних жінок, що своїм таланом і становищем прислужилися для добра й слави рідного народу. Вичислимо тут бодай найзамітніші заслужені українські жінки від найдавніших часів нашої історії до нині.

В історичному переказі про заложення міста Києва говориться, що заложили Київ три брати: Кий, Щек і Хорив та їхня сестричка Лебедь. Її іменем названо потім річку біля Києва, що й сьогодні зоветься Лебед'ю. (Ще є село й містечко на Україні з назвами Лебедин).

Княгиня Ольга, що по смерті свого мужа, князя Ігоря, володіла великою Українською Державою в рр. 945—957, вславилася своєю мудростю й енергією так, що ім'я цеї княгині записане також у чужих літописах, як от: у грецькім, болгарськім, арабськім та в інших. Лишившись удовою по князеві Ігореві, Ольга — по тодішньому звичаю — пімстила смерть свого мужа, якого вбило племя деревлян і в імені свого малолітнього сина, Святослава, 12 літ мудро управляла великою державою. Про її красу і розум ішла слава по всіх краях Європи. Коли приїхала до Царгороду, щоб охриститися, грецький ціsar залюбився в ній і хотів з нею одружитися. Ольга рішила, лишитися вірною своєму покійному мужеві і присвятитися вихованню свого сина і тому це могла вийти замуж, але й не могла просто відмовити могутньому володареві, — тому вжила хитрості. Вона попросила цісаря, щоб він був її хрестним батьком при хрести. Він згодився — а по христинах сказала Ольга: „Не можу стати твоєю женою, бо ж християнська віра не позволяє хрестному батькові дружитися з хрестною дочкою...”

Княгиню Ольгу причислила Церква до святих, бо вона одна з перших на Україні прийняла Христову віру і почала її

ширити в народі. Її свято є дня 24. липня.

Переказ каже, що Ольга була з селянського роду і що князь Ігор пізнав її раз під час ловів та й так собі сподобав, що одружився з нею. То тим більше повинно ту рідну володарку і святу почитати українське селянське жіноцтво й кожна українка повинна брати собі її за зірець: бути вірною жінкою чоловікові і доброю матірю дітям та дбати про славу рідного народу.

Елісавета Ярославна, дочка князя Ярослава Мудрого (1015—1054), була така гарна й розумна, що за її руку старалася чужі королі й королевичі, між ними й скандинавський королевич Гарольд. Однак і за нього не вийшла Єлісавета, хоча він мандрував по світі та навмисне всюди наражувався на всякі небезпеки, щоб прославитися й пріподобатися українській княжні. Про неї й пісню уdogжив той королевич і її співали скандінавські співці.

Анна Ярославна, друга донька Ярослава Мудрого, вийшла в 1049 р. замуж за французького короля Генріка I. Вона позакладала в Франції багато шкіл і монастирів з високими школами і так доказала вже тоді перед усім світом, що вийшла з культурного народу. Її син, Філіп, був також королем Франції.

Княгиня Романова, жінка галицько-волинського князя Романа (1199—1205) лишилася молодою вдовою з двома дітьми: Данилом і Васильком. Коротко княжила в імені малолітнього Данила в Галичі, а потім перед боярами й сусідами мусіла втікати на Угорщину, та все своє життя тулила біля себе свої сироти й виховала їх на сміливих лицарів, що, дорісши, здобули собі свій батьківський престол. Її син, король Данило, завдячував свої здібності матері. (Він заложив Львів у р. 1250).

Княгиня Констанція, жінка галицького князя Льва (1264—1301), гідно заступа-

ла свого мужа й полагоджувала всі державні справи, коли він — майже безперервно був у походах. Вона щоранку молилася в своїй каплиці св. Івана, що й до нині стоїть у Львові, на старім Ринку.

Княгиня Софія вславилася тим, що будучи жінкою литовсько-польського короля Ягайла (тому 500 літ), не тільки злагодняла всі його наміри проти нашого народу, але й своїм розумом зуміла так опанувати чоловіка, що за неї на королівськім дворі гомоніла українська мова, а польські костели, які закладав Ягайло, будували й прикрашували українські будівничі, різьбарі й малярі на український взірець і так напр. у Krakovі залишилися до нині ті памятки української культури.

Сотникова Зависна, славна тим, що коли в р. 1651 польські війська обложили містечко Бушу, вона взяла провід залоги в свої руки (бо чоловік був у поході з гетьманом Хмельницьким) і до останніх сили боронила міста, а врешті висадила себе в повітря, щоб не попастися живою в руки противника, хоча командант облоги обіцював їй дарувати життя.

Настя Лісовська, дочка українського священика з під Рогатина попала молodoю дівчиною у татарський полон і її продали турецькому султанові Сулейманові II. Цей одружився з нею й вона — як султанша, під іменем **Роксоляна** — мала рішаючий голос у державних справах Туреччини та старалася вести справи так, щоб український народ зазнавав від татар і турків якнайменше шкоди. Її син став потім також турецьким султаном. Турецькі літописи славлять мудрість і енергію цієї жінки.

Тут варто згадати й про **Марусю Богуславку**, що — як каже переказ — подібно, як Роксоляна, стала жінкою султана й використовувала своє становище на те, щоб улекшити долю козакам у турецькій неволі. (Про Роксоляну й Богуславку є оповідання, повісті й драми).

Настя Скоропадська, жінка гетьмана Івана Скоропадського (1708—1722) відома в історії тим, що спонукувала свого хиткого чоловіка, не уступати москалям та відважно заступатися за права України, а це було вже по гетьмані Мазепі, коли то царі почали поневолювати Україну. Не даром про неї ходила пого-

вірка, що то „Настя носить булаву, а гетьман носить запаску...”

В новітніх часах прославилося багато українських жінок, як письменниці і громадські діячки. Назведемо наприклад **Марію Марковичеву** (1834—1907), що під прибраним іменем „Марко Вовчок” написала прекрасні оповідання, де представила недолю народу в неволі. Її твори передележі м. і. і на французьку мову.

Також інші письменниці, як Олена Пчілка, Ганна Барвінок, найбільша між письменницями **Леся Українка** (1871—1913), а з живучих **Ольга Кобилянська**, Уляна Кравченко й інші дуже прислужилися своїми творами рідному народові.

Наталя Кобринська (1851—1920) поклала тому 50 літ перші основи під організацію українського жіноцтва. Співачка світової слави, **Соломія Крушельницька**, артистка театру **Марія Заньковецька** († 1934), й інші талановиті артистки збагачують культуру й ширять добрє імя народу в світі.

Загалом наша історія свідчить, що українська жінка відзначається високими прикметами духа й фізичною красою і тому завжди була вона з мужчиною, як рівний з рівним, а не жила в заперті й пониженню, як жінки багатьох інших народів.

Отже й сьогочасне українське жіноцтво повинно йти за прикладом тих славних своїх посестер, повинно освідомлюватися її свої діти виховувати на свідомих українців. Щоб і про сучасних жінок писала колись історія, що вони були гідні своїх попередниць і причинялися до поправи долі рідного народу.

Як Ольга Здобула Іскорость

Князя Ігоря вбили деревляни, себто племя, що жило на нинішнім Поліссі. Властиво вбили його мешканці міста Іскорость (нині Коростень, мале містечко). Бо Ігор хотів прилучити до своєї держави всі племена, щоб усі разом призначали одного князя в Києві і щоб так зміцнилася українська держава. Однак деревляни мали свого князя в Іскорості й він не хотів піддатися Ігореві. Тому, коли Ігор приїхав з відділом лицарів до Іскорости, князь деревлян погостив і напоїв Ігоря й дружину, а потім усіх побивав.

Вдова, княгиня Ольга, рішила докінчити те діло, яке почав Ігор. Рушила з

ївському на деревляні пригучила їх до Київської держави. Тільки місто Іскорость довго боронилося й годі було його здобути. Ольга не хотіла проливати багато крові, тому рішила підступом здобути Іскорость. Переказала менканцям, щоб дали їй окуп, тільки по нарі голубів з кожної хати, а тоді вона

відступити. Іскоростці згодилися і принесли їй голуби. Тоді Ольга қазала привязати до ніжки кожного голуба запалене повісмо і пустити. Голуби полетіли з огнем до міста, кóжна пара до свого гнізда, і так згоріло цéле місто й мешканці мусіли піддатися.

„МАГІЧНІ ШТУКИ”

Штуки з монетами

— До цих штук треба заздалегість приготуватись, зробити кілька вправ, щоб перед глядачем спритно кожну штуку виконати.

Монета що переходить кріз столову дошку.

Треба приладити собі хустинку, в ріг якої вшиваемо якусь монету, але глядач не сміє про це знати. Відтак береться другу монету, показується її глядачам і говориться:

— Отсю монету я кладу на стіл і вона сама перейде до горшка, котрий посташимо під столом.

І берë штукар горщок, показує глядачам, що він порожній, та кладе його під стіл.

Тоді треба вдавати, що кладеться монету на столі, і накривається її хустиною, але в дійсності треба монету затримати зручно в руці. Щоб глядачі були переважані, що монета є на столі можна на віті прикладти когось зі салі і просити, щоб рукою доторкнувся монети. Глядач прийде, доторкнеться хустинки почует там цю монету, котру штукар заздалегідь зашив в хустинку. (Треба так приговорювати видцям, щоб не відкривали хустини, лише доторкались пальцями.)

Опісля береться „чародійну палку” (яку обов'язково треба мати) і буцімто зачаровується монету, стукаючи палкою по столі і по горшку, що під столом, при цьому треба незамітно, зручно впустити до горшка цю монету, яку видці бачили в руці.

Щоб глядач не почув стукоту чи бренькоту спадаючої монети, то треба її тоді впустити в горшок, коли стукається чародійною палкою. І коли вже монета є в горшку, тоді треба приговорювати:

— Тепер прошу панства — позір! Раз два — три — монета вже в горшку!

І штукар хватає хустину — за один рожок, підносить до гори — на столі нема нічого. Стріпue хустиною, нема в ній нічого.

А був прецінь гріш на столі, бо самі глядачі до його дбторкалися! (В дійсності гріш не був на столі, а зашитий в хустині.)

Відтак бере штукар горщок, потрясає ним, а там щось стукає, висипує на стіл, там монета.

Якщо скоро і зручно роблять цю „штуку”, приговорюючи при цьому ріжні придибашки, то глядач має повну злуду, що гріш якимсь чудом переліз кріз столову дошку до горшка під столом.—

Монета, що сама щезає з руки

На ніготь середнього пальця приляпляється тонку верству воску. Відтак просимо когось з видців покласти на нашу долоню якусь монету (при цьому показуємо видцям обі долоні, що вони є порожні і чисті.) Коли хтось покладе монету на долоню, замикається її в жменю, але так зручно, щоб ніготь середнього пальця, на якому є віск, приляг якраз на монету, котра до цього воску приліпиться. Опісля говориться якесь „чародійне слово” (гокус — локус) і отворяється жменю, а глядачі з подивом бачуть, що на долоні нічого немає.

Зі звуку спадаючої монети пізнати, якою стороною внала вона на стіл?

Штукар говорить:

— Прошу панства! — Я, не дивлячись відгадаю зі звуку спадаючої монети, якою стороною вона впала на стіл, а саме, чи зверху буде число, чи орёл. І в цю мить відвертається до глядачів плечима, попросивши когось кидати на стіл монету.

КАЛЕНДАР КАНАДІСЬКОГО ФАРМЕРА

Глядачі кидають, а штукар точно відгадує, що є на верху монети, чи орел, чи число. (До цієї штуки мусить мати „штукар” помічника між глядачами, котрий умовленими знаками дає свому „майстрові” пізнати, як монета лежить; напр. коли монета впаде цифрою до гори, то помічник закашлає, а коли монета впаде орлом чи якоюсь фігурою, до гори, то помічник засміється.) —

Як це зробити, щоб гріш перейшов з одної руки до другої?

На нігті середніх пальців обох рук налялюється трохи воску, а на однім нігті (з правої руки) приліплюється гріш. А відтак такий самий гріш береться на долоню лівої руки, показується глядачам на лівій долоні і говориться:

— Чи хочете панство, щоб цей гріш сам перейшов до правої руки? Прошу дуже — до ваших услуг!

Батько: — Коли я був у твоїм віці, то я ніколи не брехав!

Синок: А в якому віці ти почав брехати?

Знайоме лице

— Знаєте, пане, ваше лице мені дуже знайоме. Я мусів бачити його десь у другім місці.

— То не може бути!

— Чому ні, коли я добре памятаю...

— Ні, ні то був хтось інший, бо я своє лице все ношу на тому самому місці.

Причина

— Чого ви так дивитеся завжди вдolinu?

— Мій лікар казав меніуважати на свій шлунок.

Природна причина

Малого Івася питає учитель: „Івасю, чому риба німа?”

Івась підсміхається: „Пане вчителю, ану спробуйте й заговоріть ви під водою!

Кавалерська економія

— Треба призвати, що маєш гарний покій. Твоя господиня, мабуть, вимагає за нього багато грошей.

— Не так багато, як часто. Питається майже, що дні.

I замикає штукар обі долоні та залишає маніпулює, щоб гріш на лівій руці дрипав із середнього нігтя з воском, а гріш, який був приліплений до нігтя правої руки, щоб відліпився і зістав на долоні.

Опісля — висказуючи буцімто чарівні закляття — отирає штукар обі жмені і глядачі бачуть гріш на правій руці — та дивуються, що монета сама перейшла з лівої руки до правої. —

Вкинути гріш в чарку, не доторкаючи його.

Поклади на чарку від вина нп. карту до гри, а на тій карті поклади якунечку будь монету. Відтак вдарити в кант карти, вона відлетить поза чарку, а гріш впаде до чарки.

— Суддя: Як вам не сором битися на вулиці? Порядні люди роблять це в домі.

Він: — Ти мене цілуєш тільки тоді, коли тобі треба грошей....

Вона: — Хибаж це не часто.

— Як то, ваша жінка має двох коханців, а ви це так легко терпите?!

— Що маю робити, наколи я в меншості?

В школі

— Їжа є для людського організму опалом... — Що хочеш, Миколо?

— Я пане вчителю, хочу винести попіл...

Після перегонів

— Чоловіче, що це за Маруся, про яку ти говорив у сні.

— Це рисак, на якого я вчора ставив заклад на перегонах.

— Цікаве! Перед хвилею той рисак викликав по телефону і питав за тобою.

Непорозуміння

Суддя: Значить, ваш чоловік бив вас часто? Чи знущався він над вами в афекті?

Вона: Ні, високий суде, деколи в працьні, деколи в кухні а деколи в дотрібі.

Хитрий

До Ротшильда зголошується одного дня нужденно одітій жидок.

— Як мені, пане Ротшильд дасьте 100 злотих, то покажу вам щось, чого ви й за половину свого майна ніде не добудете.

Зainteresований Ротшильд дає 100 зл.

— Ну добре, але показуйте.

— Свідоцтво убожества з жидівської громади.

— Це перо на капелюсі смішне. Ви гадаєте, що я його взялаб на голову?

— А'всек таки воно відмолоджує вас, пані, на добрих 10 літ.

— Так? То прошу причіпiti ще зо три такі пера!

Часто проклони людей приносять благословення неба.

Розгніваний сусід: — Чи ви виляяли свого синка за те, що старається мене наслідувати, коли мене побачить?

— Алеж певно. Я остерігla його, щоб не робив із себе дурня.

— Якся маєте, пане Камінський, чи можете мені позичити 9 доларів на 3 дні?

— Дуже жалую, але не маю ані цента при собі.

— А як дома?

— Дома всі здорові дякую.

Одна бабуся на фармі в Саскачевані так говорила під час снідання:

Хлопці, ось уже понеділок, завтра второк, позавтра середа, пів тижня минуло, а нічого не зроблено! Гаррі-ап — і робіть скоро, в поле до праці!

Хлопчина до вчительки:

— Ви казали, прошу пані, що як я напишу задачу, то поцілуєте мене.

— Написав? Ходиж, поцілую тебе.

— Ні, прошу пані. Я цей поцілунок продав за 50 ц. мому старшому братові.

Один лікар намовляє хворого на важку операцію.

— Чи то непевна річ? — питає хворий.

— Для вас ні. Вас засплють. Але для нас лікарів...

— Чому?

— Зрозумійтеж, що одна така операція вдається на сто.

Знає його

— Чи ти мігби позичити мені 100 доларів?

— Міг би, але не хочу!

— Думаєш, що я не схочу їх тобі віддати?

— Ти хотівби, але не мігби.

— Ти обманче, ошуканче, злодію!

— Алеж успокійтесь, пане. Чи ви знаєте, хто я такий?

— Якто не знаю? Так я те власне вам тепер сказав!

Злобна

Чоловік: — Завжди, як побачу тебе в тій новій сукні, то вибухаю сміхом.

Жінка: — Як так, то я вберуся в неї, як прийде рахунок за неї.

Винахідник

— Знаєте, пані, мій муж великий винахідник. — Так, а що він таке винайшов? — А, що вечора винаходить іншу причину, чого так пізно приходить до дому.

Помогло

— Пані Гичка, чи ви міряли чоловікові гарячку так я казав?

— Так, пане лікарю, я позичила барометра й положила йому на груди; барометр стояв на „посуха”. Тоді я купила старому З пляшки пива; він випив і пішов до роботи.

Дівчина: — Поцілуй ще раз так, і я буду твоя на завсідги!

Вояк: — Дякую за осторогу!

— Чому властиво так негодуєш на свого товариша в танцю?

— Бо він питався мене, чи я можу танцювати?

— Щож в тому злого?

— Та він запитався мене вже тоді, як я пустилася з ним у танець.

Льогіка

На постерунок привозять пяного.

— Де ви мешкаєте? — питає комісар.

— З братом...

— А брат де мешкає?

— З-ззі мною...

— А деж ви оба мешкаєте?

— Р-разом!..

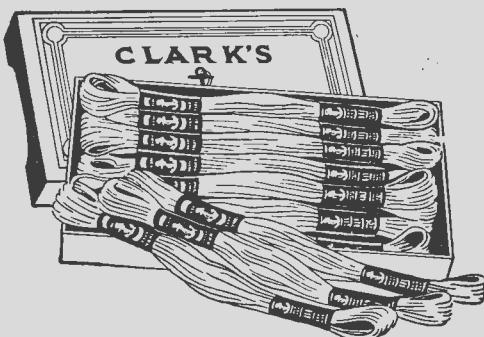
Так легко і гладко уживати — і видає таку гарну роботу

CLARK'S "Anchor" STRANDED COTTON

Волічки до Вишивання

ВСІ ТРИВАЛІ КОЛЬОРИ

Дивіть на зручну до витягання пачку.

Склепи всюди мають сі гарні нитки в зручних до витягання мотках.

Багато чудових кольорів.

Гарний блискучий полиск.

Кольор не линяє від мила ані від сонця.

Сильні гладкі нитки.

Не будуть зсуватись — рватись ані вязатись.

Купуйте "Anchor Brand", вони є найліпші.

Вироблені в Канаді фірмою

THE CANADIAN SPOOL COTTON COMPANY

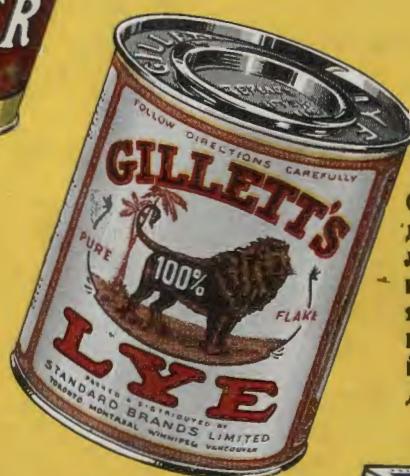
MONTREAL, QUEBEC

ПОВЕРХ ПЯТЬДЕСЯТЬ ЛІТ ВЗІРЦЕВІСТЬ ЯКОСТИ

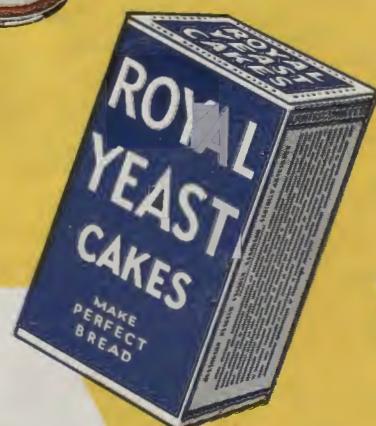
Продукти на які
можете бути певні

Воно коштує менше як 1 цент за MAGIC BAKING POWDER, щоб спечи Кейк . . . сей один цент є варта сорок разів більше від своєї власної вартості, коли заощадите кошт кейка — Меджик Бейкінг Повдер НІКОЛИ не заводить.

уживайте
GILLETT'S LYE
до чищення і роблення мила. Буде коштувати менше як 1 цент за кусник мила, коли будете його робити з Джиллет'с Лайом.

ROYAL YEAST CAKES роблять знаменитий хліб . . . ідеальне дріжджя до печення хліба вдома. кожний, кусник є совершенним.

Можна дістати у вашого найближшого гросерника або в загальному шторі. Глядіть на сторону 63.

STANDARD BRANDS LIMITED
MONTREAL TORONTO WINNIPEG VANCOUVER